Elektronicznie podpisany przez:
Andrzej Sołtysek
dnia 30 sierpnia 2023 r.

UCHWAŁA NR LV/517/2023
RADY GMINY SOMONINO

z dnia 30 sierpnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino".

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977), w związku z uchwałą Nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino, uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino, przyjętego Uchwałą Nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

§ 2. Integralnymi częściami uchwały są:

1) Tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino” - w formie ujednoliconej z wyróżnieniem zmian, obejmujący: „Tom I. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” oraz „Tom II. Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, w tym uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń Studium, stanowiące załącznik Nr 1 do uchwały;
2) część graficzna „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino” - w formie ujednoliconej z wyróżnieniem zmian – rysunek „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” w skali 1:10 000 stanowiący załącznik Nr 2a do uchwały, rysunek „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” w skali 1:10 000 stanowiący załącznik Nr 2b do uchwały;
3) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino”, stanowiące załącznik Nr 3 do uchwały;
4) dane przestrzenne tworzone do Studium, zapisane w formie elektronicznej, stanowiące załącznik Nr 4 do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somonino.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Sołtysek

~~Załącznik nr 1 do uchwały~~
~~nr XXI/198/2020~~
~~Rady Gminy Somonino~~
~~z dnia 26 października 2020 r.~~
Załącznik nr 1 do uchwały
nr LV/517/2023
Rady Gminy Somonino
z dnia 30 sierpnia 2023 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOMONINO

TOM I

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

- ujednolicona forma załącznika nr 1 do uchwały nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. (+48) 875674313

Al. Stanów Zjednoczonych 72/180, 04-036 Warszawa, tel. (+48) 605-907-700

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

Główny Projektant: dr inż. Ludmiła Pietrzak

mgr Anna Bułtralik

mgr inż. arch. Paweł Fiann

mgr inż. Tadeusz Kościuk

mgr inż. Dawid Kruszyłowicz

mgr inż. Joanna Pietrzak

mgr Marcin Strug

mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz

mgr inż. Bartosz Patkowski

Uwaga:

Zmiany wprowadzone w części tekstowej obowiązującego dokumentu Studium wyróżnione są czcionką koloru czerwonego. Treści nieaktualne/zmienione – ~~przekreślono.~~

Pierwsza zmiana Studium wykonana przez:

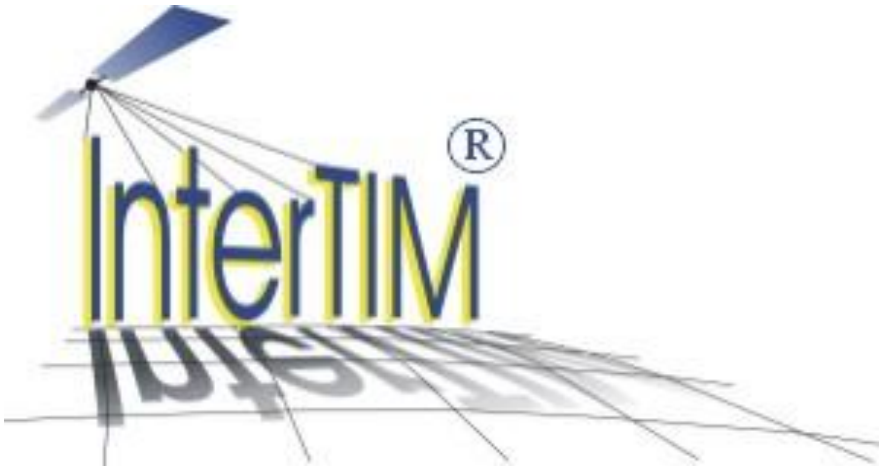

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. (+48) 875674313

Al. Stanów Zjednoczonych 72/180, 04-036 Warszawa, tel. (+48) 605-907-700

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

Główny Projektant: dr inż. Ludmiła Pietrzak

mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz
mgr Anna Bułtralik
mgr Dominik Derda
mgr inż. arch. Paweł Fiann
mgr inż. Tadeusz Kościuk
mgr inż. Bartosz Patkowski
mgr inż. Joanna Pietrzak

Spis treści

Wstęp ... 1

1 Charakterystyka struktury przyrodniczej i środowiska – uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz krajobrazu kulturowego ... 3

1.1 Położenie obszaru ... 3

1.2 Rzeźba terenu i warunki geologiczne podłoża ... 5

1.3 Gleby ... 7

1.4 Wody powierzchniowe ... 9

1.5 Warunki klimatu lokalnego ... 11

1.6 Lasy - leśna przestrzeń produkcyjna ... 13

1.7 Fauna ... 13

1.8 Flora ... 14

1.9 Rolnicza przestrzeń produkcyjna ... 15

1.10 Krajobraz kulturowy ... 15

2 Ochrona środowiska – stan oraz wymogi ochrony ... 20

2.1 Kaszubski Park Krajobrazowy ... 21

2.2 Obszary Chronionego Krajobrazu ... 25

2.3 Obszary NATURA 2000 ... 27

2.4 Rezerwat przyrody ... 38

2.5 Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe ... 41

2.6 Pomniki Przyrody ... 42

2.7 Lasy ochronne ... 45

3 Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla ... 47

3.1 Kopaliny ... 47

3.2 Wody podziemne ... 49

4 Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych ... 52

5 Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych ... 53

6 Waloryzacja fizjograficzna gminy ... 55

7 Uwarunkowania ekofizjograficzne gminy – ograniczenia i wskazania ... 56

8 Demografia ... 58

8.1 Sieć osadnicza ... 59

8.2 Ruch naturalny ... 61

8.3 Migracje ... 62

8.4 Przyrost rzeczywisty ... 63
8.5 Struktura wieku i płci ... 64
8.6 Prognoza demograficzna ... 66
9 Gospodarka ... 68
9.1 Działalność gospodarcza ... 68
9.1.1 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... 69
9.1.2 Przemysł ... 71
9.1.3 Pozostała działalność gospodarcza ... 72
9.2 Rynek pracy ... 72
9.2.1 Struktura zatrudnienia ... 72
9.2.2 Bezrobocie ... 74
10 Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem ... 76
10.1 Struktura wykształcenia ... 76
10.2 Sytuacja mieszkaniowa ... 77
10.3 Oświata ... 80
10.4 Ochrona zdrowia i opieka społeczna ... 82
10.5 Administracja publiczna ... 84
10.6 Działalność kulturalna, sport, rekreacja ... 84
10.7 Turystyka i baza noclegowa ... 87
11 Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ... 89
11.1 Historia gminy Somonino ... 89
11.2 Architektura regionu ... 89
11.3 Geneza wsi – układy ruralistyczne ... 91
11.4 Analiza wartości kulturowych gminy Somonino ... 92
11.5 Zabytki na terenie gminy Somonino objęte ochroną konserwatorską, wpisane do rejestru zabytków ... 96
11.6 Zabytki nieruchome na terenie gminy Somonino objęte ochroną konserwatorską, ujęte w gminnej ewidencji zabytków ... 97
11.7 Stanowiska archeologiczne ... 100
12 Układ komunikacyjny ... 110
12.1 Drogi krajowe i wojewódzkie ... 110
12.2 Drogi powiatowe ... 110
12.3 Drogi gminne ... 111

12.4 Kolej ... 111
12.5 Szlaki i trasy turystyczne ... 112
13 Infrastruktura techniczna ... 117
13.1 Gospodarka wodno-ściekowa ... 117
13.1.1 Zaopatrzenie w wodę ... 117
13.1.2 Sieć kanalizacyjna ... 119
13.2 Gospodarka odpadami ... 121
13.3 Elektroenergetyka ... 123
13.4 Zaopatrzenie w gaz ... 124
13.5 Zapotrzebowanie w energię cieplną ... 125
13.6 Odnawialne źródła energii ... 125
13.6.1 Energia słoneczna ... 125
13.6.2 Energia geotermalna ... 125
13.6.3 Energia wiatru ... 126
13.6.4 Energia biomasy i biogazu ... 126
13.6.5 Energia wodna ... 127
14 Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu ... 128
14.1 Stan prawny gruntów ... 128
14.2 Uwarunkowania funkcjonalno- przestrzenne ... 128
14.3 Bilans terenów ... 133
14.4 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę ... 135
14.4.1 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę ... 135
14.4.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana, jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy. 142
14.4.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w MPZP pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej ... 144
14.4.4 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę a chłonność obszarów opisywanych powyżej ... 145
14.4.5 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy ... 148
14.4.6 Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy ... 149
14.4.7 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – uzupełnienie do pierwszej zmiany Studium 150
15 Stan Planistyczny ... 152
16 Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia. ... 166

16.1 Zagrożenia naturalne 166
16.2 Zagrożenia antropogeniczne 166
17 Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 168
18 Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy – analiza SWOT 169
19 Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony 171
20 Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych 173

Wstęp

Niniejsza zmiana obowiązującego dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino (zwanego dalej Studium) uchwalonego Uchwałą nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r. obejmuje cztery fragmenty obszaru gminy Somonino i realizowana jest na podstawie uchwały nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino.

Zmiany obowiązującego dokumentu obejmują cztery odrębne fragmenty gminy Somonino, dla których planowane są korekty/zmiany dotychczasowych ustaleń w związku ze zmianą polityki przestrzennej gminy dotyczącą tych fragmentów. Dla obszarów tych wskazane zostaną nowe kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiany wprowadzane są w związku z wnioskami zgłoszonymi przez właścicieli nieruchomości oraz zainteresowanych inwestorów, a także związane są z potrzebami samej gminy.

Ryc. 1. Obszary objęte zmianą Studium

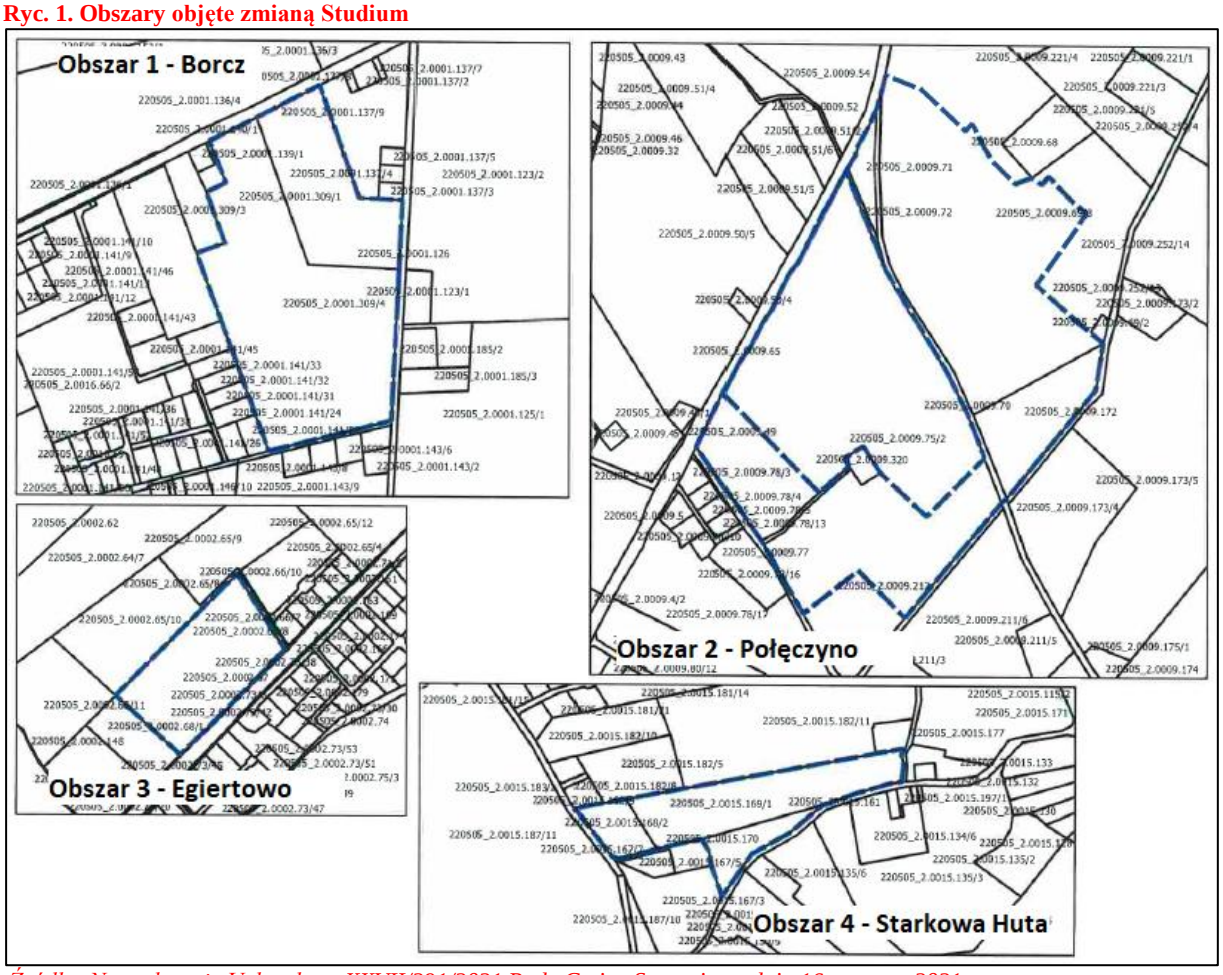

Źródło: Na podstawie Uchwały nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r.

- Obszar 1 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Borcz - przy drodze krajowej nr 20 oraz przy drodze gminnej nr 168006G. W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenów przeznaczonych pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, projektowane tereny zabudowy usługowej – U2 na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;

- Obszar 2 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Połęczyno – przy drodze wojewódzkiej nr 224 i drogach gminnych: nr 168012G i 168016G. W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2 na funkcję: tereny rolnicze – R;

- Obszar 3 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Egiertowo - przy drodze krajowej nr 20. W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;

- Obszar 4 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Starkowa Huta – przy drodze gminnej nr 168014G. W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2.

1 Charakterystyka struktury przyrodniczej i środowiska – uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz krajobrazu kulturowego

1.1 Położenie obszaru

Gmina Somonino położona jest w centralnej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim.

Ryc. 1.1 Położenie gminy Somonino na tle województwa pomorskiego

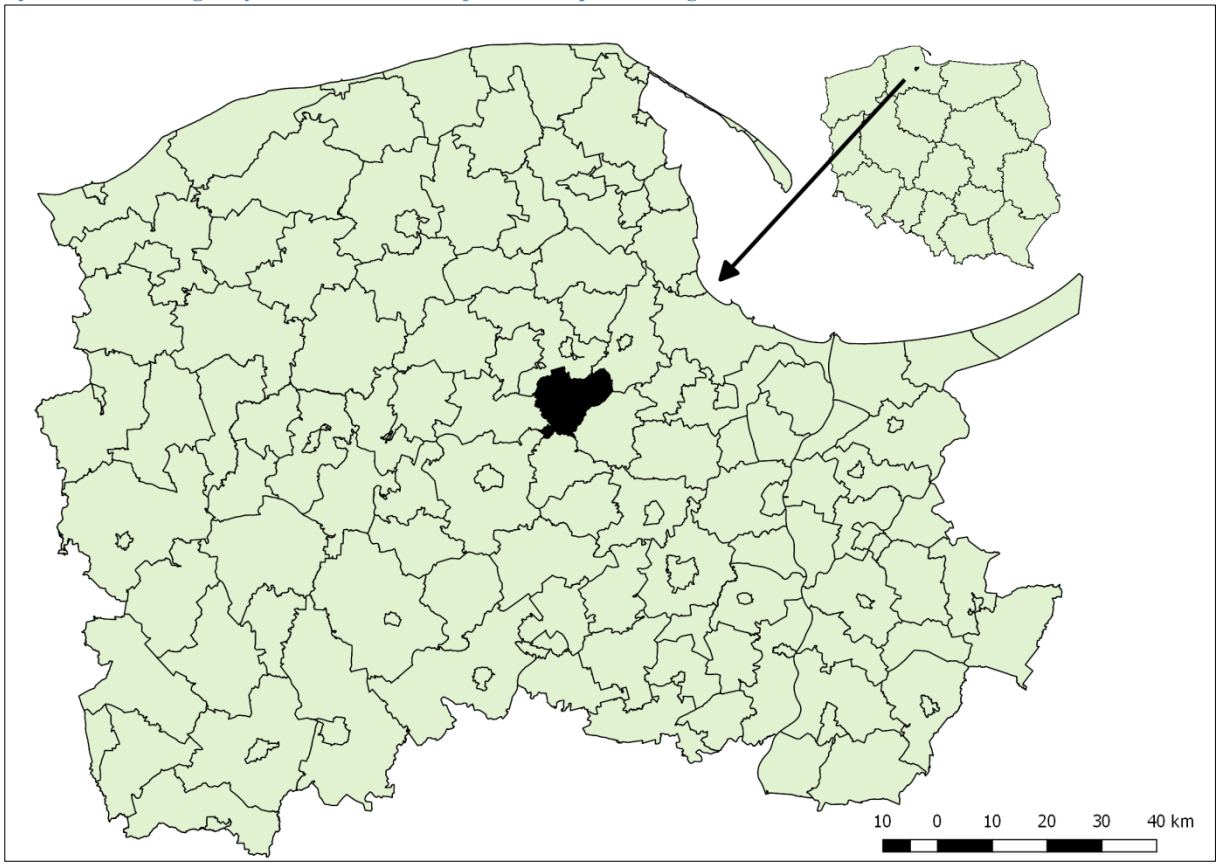

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Somonino graniczy od zachodu z gminą Stężyca, od północy z gminą Kartuzy oraz Żukowo będącymi gminami powiatu kartuskiego, od wchodu z powiatem gdańskim - gmina Przewidz, od południa graniczy z powiatem kościerskim - gmina Nowa Karczma oraz gmina Kościerzyna.

Regionalizacja fizycznogeograficzna (wg J. Kondrackiego) klasyfikuje cały obszar gminy Somonino do prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Pojezierze Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Południowopomorskie, mezoregionu Pojezierze Kaszubskie. Osią hydrograficzną gminy jest rzeka Radunia – przecinająca obszar gminy z północy na zachód. Powierzchnia gminy wynosi 112,11 km^2.

Ryc. 1.2 Położenie gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego

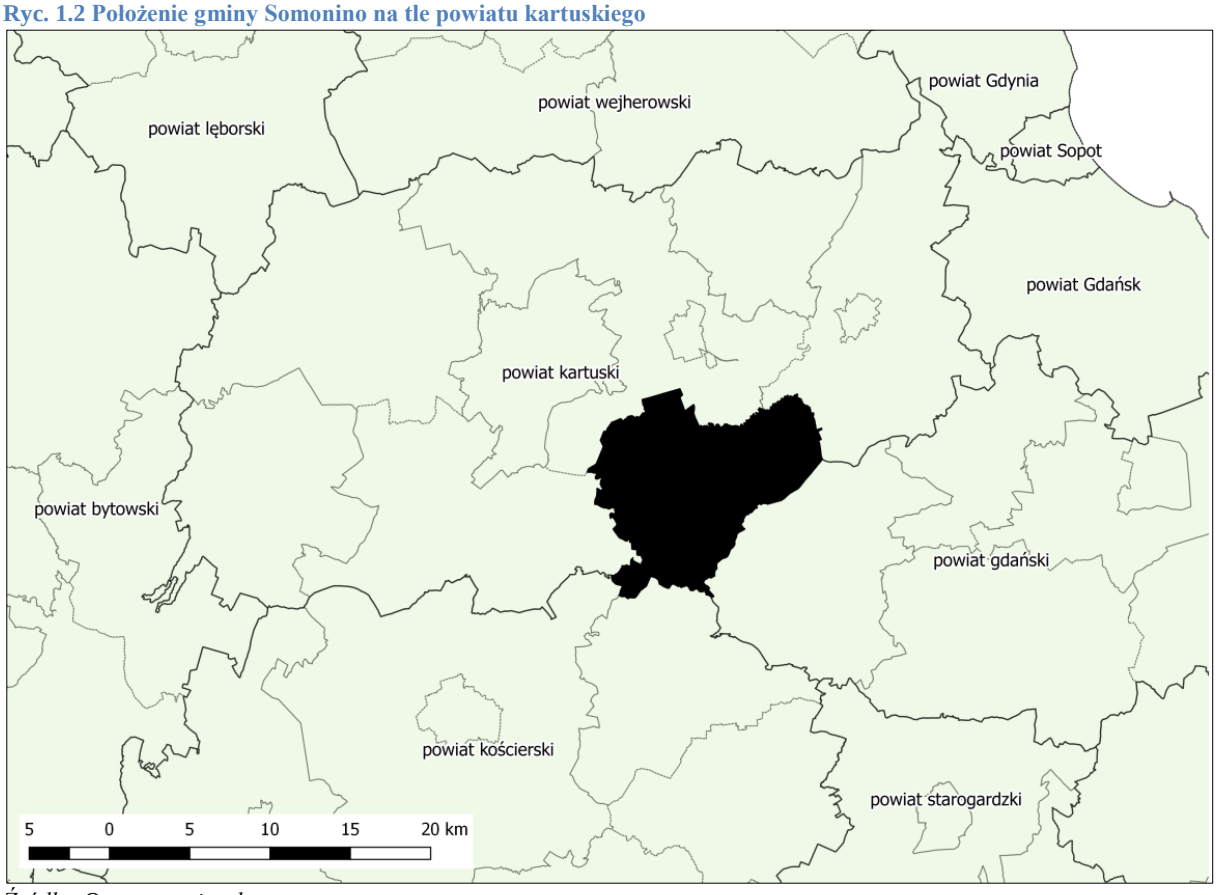

Źródło: Opracowanie własne.

Teren gminy podzielony jest na 16 obrębów ewidencyjnych, które przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 1.3 Obręby ewidencyjne gminy Somonino

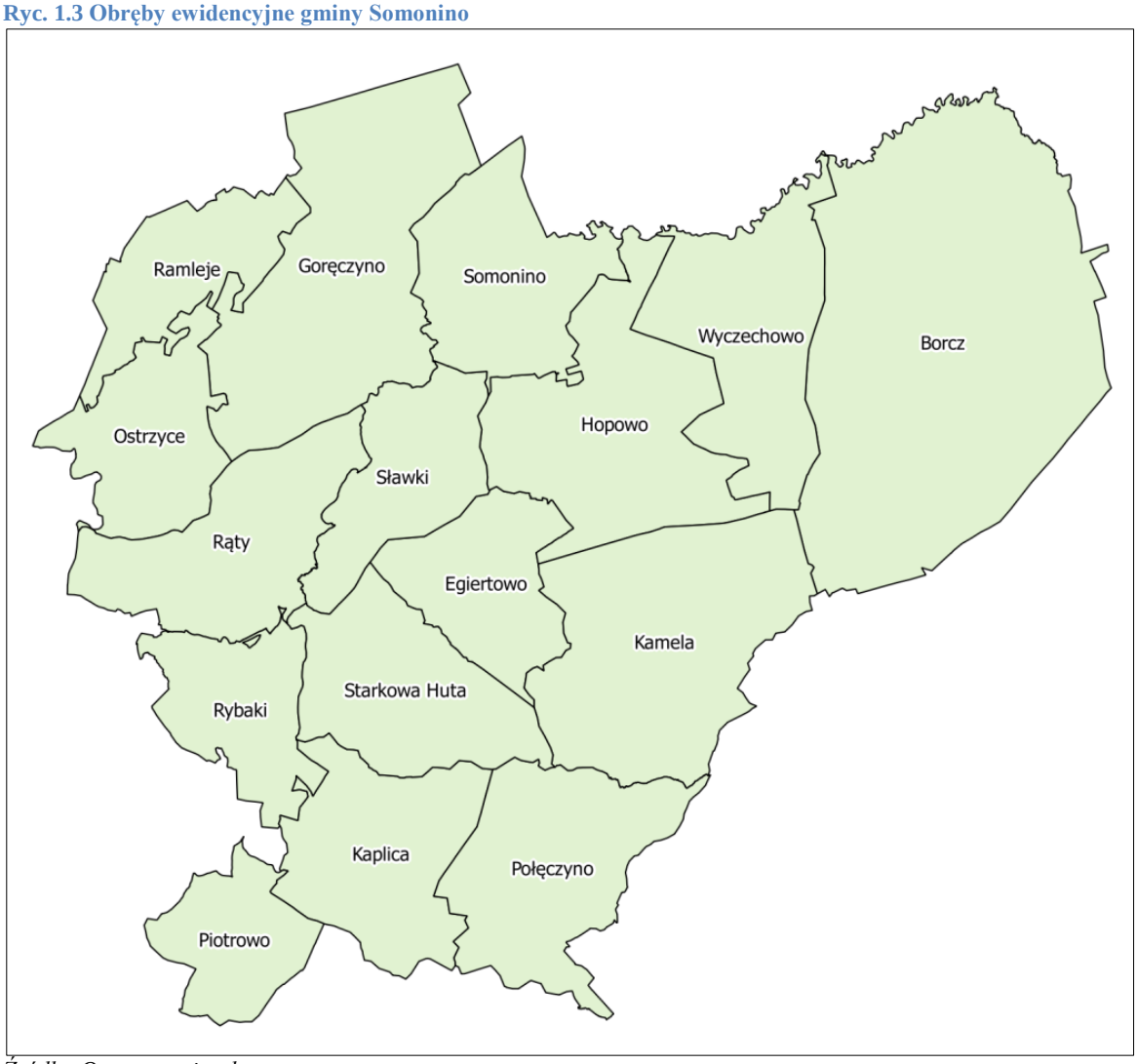

Źródło: Opracowanie własne.

1.2 Rzeźba terenu i warunki geologiczne podłoża

Omawiany obszar gminy Somonino prezentuje młody krajobraz polodowcowy o silnie zróżnicowanej rzeźbie, powstałej podczas postoju lądolodu skandynawskiego w fazie pomorskiej ostatniego zlodowacenia. Na tle, ogólnej struktury głębokiego podłoża Polski, gmina jest częścią obniżenia perybałtyckiego.

Zlodowacenie plejstoceńskie spowodowało przemodelowanie budowy geologicznej obszaru. W wyniku licznych nasunięć lądolodu oraz oscylacji jego czoła wytworzyły się: gliny zwałowe z głazami narzutowymi oraz utwory piaszczysto – żwirowe o różnej frakcji. Epoka holoceńska pozostawiła na analizowanym obszarze osady rzeczne w postaci

głównie piasków i żwirów oraz osadów rzeczno – jeziornych: m.in. iłów, mułów, margli i piasków a także osady jeziorno – bagienne zbudowane z namułów organicznych, iłów jeziornych i torfów.

Ryc. 1.4 Utwory powierzchniowe Gminy Somonino

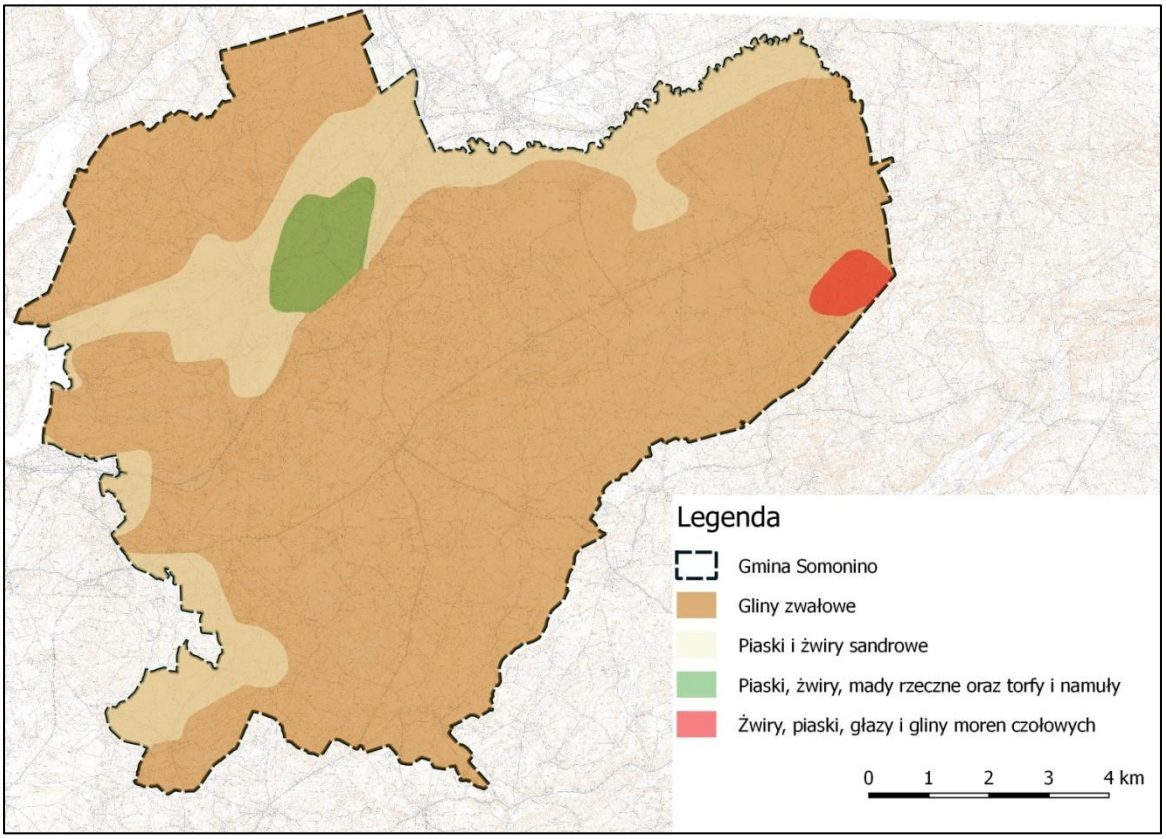

Źródło: Opracowanie własne.

Poszczególne elementy krajobrazu noszą wyraźne piętno akumulacji lodowcowej. Skrajne punkty wysokościowe dochodzą w okolicach wsi Kaplica do 296,2 m n.p.m. i obniżają się do 150 m n.p.m. w dolinie Raduni w okolicach wsi Borcz. Na omawianym obszarze występują liczne formy morfologiczne tj.: morena denna, moreny czołowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne oraz niewielkie obszary sandrów.

Dominującą powierzchniowo formą są obszary moreny dennej, najczęściej w postaci moren falistych lub pagórkowatych, które rozpościerają się głównie na wschód od Wzgórz Szymbarskich.

Moreny czołowe mają formę wałów, wzgórz i pagórków. Występują w zachodniej części gminy. Należą do nich: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, Koszowatka, Góra Kolańska Huta oraz inne mniejsze ciągi.

Charakterystyczną formą dla pojezierzy są również rynny polodowcowe, wcięte głęboko w otaczającą je wysoczyznę poglacjalną. Powstały one w wyniku niszczącej działalności wód subglacjalnych w czasie fazy pomorskiej stadiału głównego zlodowacenia Wisły. Na terenie gminy Somonino można wyróżnić rynny: Ostrzycko-Goręczyńską, Wieżycką i Ratowską.

Obszar gminy pokrywają sandry, będące wynikiem działalności wód roztopowych. Powierzchnie sandrów urozmaicają liczne wytopiska o nieregularnym kształcie, różnej wielkości i zatorfionym dnie. Duża część wytopisk została włączona do sieci odpływu powierzchniowego.

Odrębną jednostką morfologiczną jest Dolina Raduni. Ze względu na formę i zmienność elementów, wyróżniamy cztery charakterystyczne odcinki doliny: rynnowy, basenów i przełomów, krawędziowy i ujściowy. Na terenie gminy Somonino znajduje się odcinek basenów i przełomów. Odcinki przełomowe są wiekowo młodsze od basenów, utworzyły się po ustaniu lądolodu, w początkach formowania się sieci hydrograficznej analizowanego obszaru. Przełom Somoniński jest formą liczącą ponad 2 km długości i 60 m szerokości. Dno położone jest o 20 m niżej w stosunku do przyległego terenu.

1.3 Gleby

Obszar gminy Somonino pokryty jest glebami powstałymi z utworów polodowcowych (plejstoceńskich), wykształconych w postaci glin i piasków zwałowych oraz piasków akumulacji wodno – lodowcowej. Niewielkie obszary zajmują utwory holoceńskie, w postaci aluwiów i deluwiów oraz torfów. Uformowały się tu w większości gleby brunatne oraz bielice i pseudobielice. Urodzajność tych gleb uzależniona jest od rodzaju skały macierzystej oraz stopnia zakwaszenia. Najczęściej są to gleby kwaśne i bardzo kwaśne, które wymagają regularnego zabiegu – wapnowania.

Wskaźnik bonitacji gleb pozwala określić poziom jakości podłoża. Gdy jego wartość wynosi powyżej 1 gleby są stosunkowo dobre, natomiast wskaźnik poniżej jedności charakteryzuje grunt gorszej jakości. Wartość dla analizowanego obszaru wynosi zaledwie 0,31 czyli poziom jakości gleb jest bardzo niski. Najlepsze gleby w gminie Somonino, to gleby klasy IVa oraz IIIb. Największe powierzchnie wśród użytków rolnych zajmują gleby klasy IVb i V.

Ryc. 1.5 Bonitacja gruntów ornych w gminie Somonino

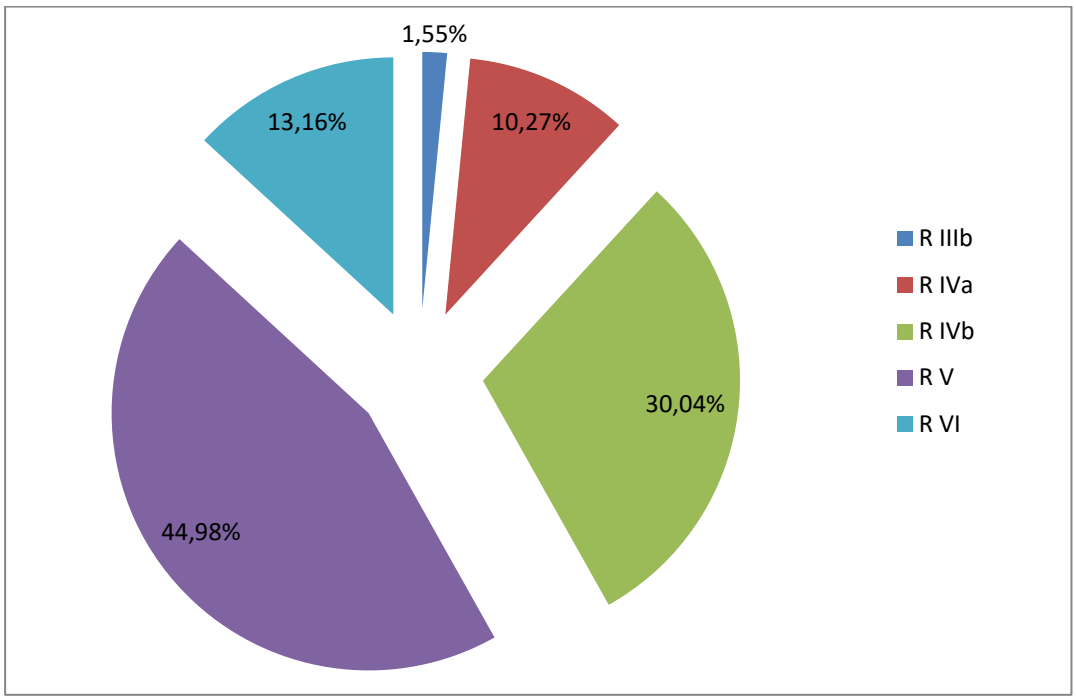

Źródło: Opracowanie własne.

Najlepsze gleby klas IIIb, IVa i IVb występują we wsiach Borcz, Wyczechowo, Kamela i Egiertowo. Grunty tu występujące powinny być objęte racjonalną ochroną.

W latach 1993 – 1997 Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gdańsku przeprowadziła badania gleb na terenie gminy Somonino, z których wynikało, że gleby te są wolne od zanieczyszczeń metalami ciężkimi. Jednak szybki rozwój sieci osadniczej, transportu oraz rolnictwa sprawił, iż nastąpił gwałtowny wzrost tempa degradacji gleb.

Ryc. 1.6 Zużycie nawozów na terenie gminy Somonino

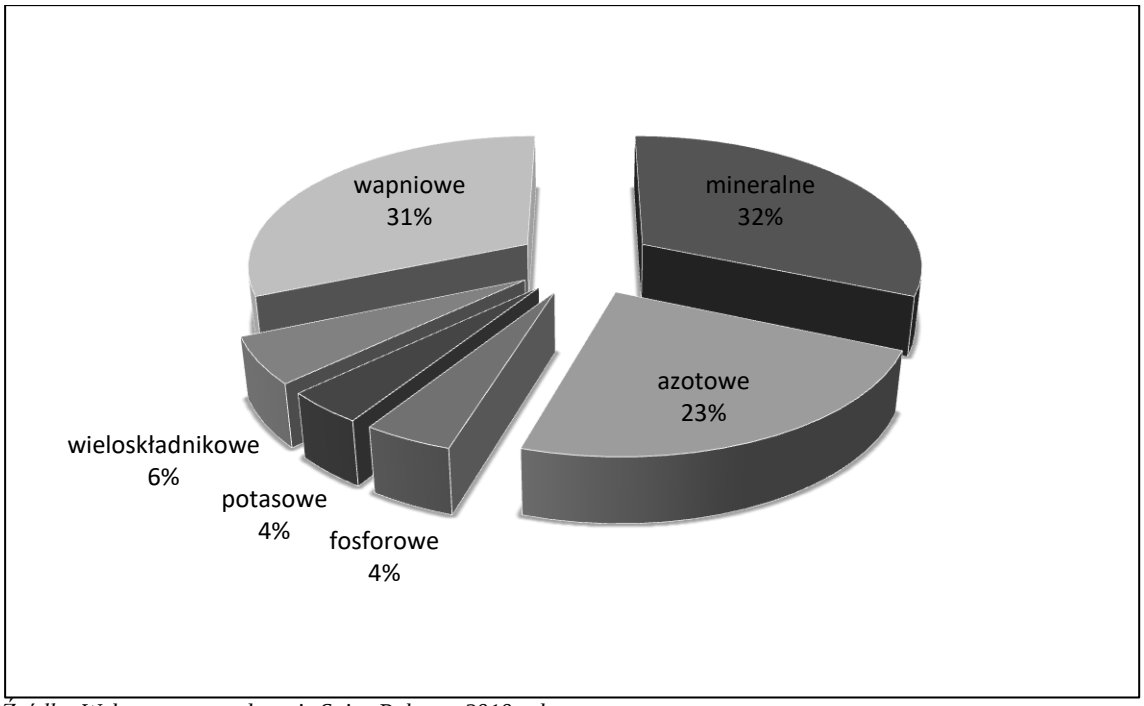

Źródło: Wykonane na podstawie Spisu Rolnego 2010 rok.

Wpływ rolnictwa na erozję i degradację gleb najczęściej powiązany jest z niewłaściwym nawożeniem oraz nieprawidłową uprawą. Według danych zawartych w Powszechnym Spisie Rolnym z 2010 roku, w gminie Somonino głównie wykorzystywano dwa rodzaje nawozów: mineralne i wapniowe.

Poważnym problemem są zanieczyszczenia pyłowe w postaci substancji ropopochodnych, metali ciężkich, związków azotu, węglowodorów, związanych z transportem drogowym.

Oddziaływanie na produkcyjność gleb mają również czynniki naturalne takie jak: rzeźba terenu, chłodny klimat oraz położenie hydrograficzne gminy w dolinie rzeki Radunia.

1.4 Wody powierzchniowe

Obszar gminy Somonino, za wyjątkiem części południowej (odwadnianej przez rzekę Wierzycę) odwadniany jest przez rzekę Radunię i jej dopływy. Źródło rzeki Raduni ma swój początek na obszarze gminy Stężyca. W swym górnym biegu przepływa przez szereg dużych jezior, położonych w Rynnie Raduńsko-Ostrzyckiej. Zbiorniki te, są głównym źródłem zasilania rzeki i wpływają na jej ustrój hydrologiczny. Wskaźnikiem oddziaływania retencji jeziornej są małe roczne amplitudy stanów wody a w zestawieniu z innymi ciekami –

odmienny roczny rytm wahań stanów wody i objętości przepływu z maksimum przesuniętym z miesięcy wiosennych na okres letni.

Na obszarze gminy Somonino Radunia wypływa z Jeziora Ostrzyckiego i płynie przez Jezioro Trzebno w kierunku północno-wschodnim głęboko wciętą doliną, łącząc baseny zastoiskowe z odcinkami przełomowymi. Średni spadek jednostkowy rzeki wynosi 0,2‰, a w przełomach osiąga wartość od 2,5 do 7,0‰.

Sieć hydrologiczna systemu Raduni jest słabo zorganizowana. Cieki wpadające do Raduni mają charakter okresowy lub epizodyczny. W obszarze źródliskowym rzeki, wskaźnik gęstości cieków jest bardzo niski, jednak wzrasta z biegiem rzeki i na terenie gminy Somonino wynosi 50 km cieków na 100 km^2. Na obszarze gminy do Raduni wpływa szereg cieków, z których najdłuższymi są: dopływ spod Hopowa, dopływ przepływający przez jezioro Rąty, dopływ spod Nowego Dworu oraz dopływ zlokalizowany w pobliżu miejscowości Borcz. Przepływające przez łąki i pastwiska dopływy mają często charakter melioracyjny.

Charakterystycznym elementem hydrograficznym Pojezierza Kaszubskiego, w tym obszaru analizowanej gminy są liczne zagłębienia bezodpływowe powierzchniowo. Ich istnienie przyczyniło się do powstania licznych obszarów bezodpływowych: chłonnych i ewapotranspiracyjnych. Na terenie gminy największy areał zajmują obszary bezodpływowe – chłonne, które w wyniku dominacji odpływu podziemnego, w procesie bilansowania opadu, stanowią główne tereny alimentacji kaszubskiego systemu hydrograficznego i z tego względu powinny być objęte daleko idącą ochroną. Krajobraz gminy urozmaicają liczne śródleśne i śródpolne oczka wodne oraz bagna i torfowiska. Tereny te stanowią obszary naturalnej retencji wód.

Zbiorniki wodne

Na obszarze gminy znajdują się cztery większe jeziora: Połęczyńskie, Trzebno, Rąty i Piotrowskie.

Jezioro Połęczyńskie jest jeziorem, którego część znajduje się na obszarze gminy Somonino. Zalicza się do największych (38,4 ha) oraz najgłębszych zbiorników (głębokość max. 6,6 m) w gminie. Posiada ono charakterystyczny dla jezior rynnowych wydłużony kształt i skomplikowaną topografię dna.

Jezioro Trzebno położone jest w zachodniej części gminy. Powierzchnia zbiornika wynosi 31,9 ha. Położone jest w Rynnie Raduńsko – Ostrzyckiej, jednak nie posiada cech

charakterystycznych dla jezior rynnowych. Uważa się je za jezioro przepływowe. Prawdopodobnie jest ono pozostałością większego zbiornika, który ewoluując zatracił cechy jezior polodowcowych.

Jezioro Rąty jest jeziorem wytopiskowym o powierzchni 20,0 ha. Położone w niewielkim zagłębieniu terenu posiada tylko okresowy dopływ i odpływ. Jezioro podlega intensywnemu procesowi naturalnego starzenia się.

Jezioro Piotrowskie położone na południu gminy, należy do jezior wytopiskowych. Jest zbiornikiem bardzo płytkim. Tak jak zbiornik Rąty, poddany jest intensywnemu procesowi zarastania.

W zagłębieniach wytopiskowych i przy korytach cieków dość licznie występują mokradła. Największe obszary bagienne znajdują się w okolicach Starkowej Huty, Kaplicy i Piotrowa.

1.5 Warunki klimatu lokalnego

Gmina Somonino położona jest w regionie Wschodniopomorskim (Woś A., 1999), który charakteryzuje się największą ilością dni przymrozkowych i mroźnych oraz dni pochmurnych z mgłą oraz z pokrywą śnieżną. Zalicza się do regionów najchłodniejszych i najbardziej zasobnych w opady.

Ze względu na duże wyniesienie ponad poziom morza warunki makro- i mezoklimatyczne gminy Somonino prezentują się następująco:

- Średnia roczna temperatura powietrza: 6,5°C,
- Najwyższa średnia temperatura: 17°C,
- Najniższa średnia temperatura: -2,5°C,
- Roczna suma opadów atmosferycznych: 600-700 mm,
- Wilgotność powietrza: 80%,
- Średnia prędkość wiatru – 1,4 m/s (dominacja wiatrów z kierunków zachodnich).

Ryc. 1.7 Położenie gminy na tle regionów klimatycznych

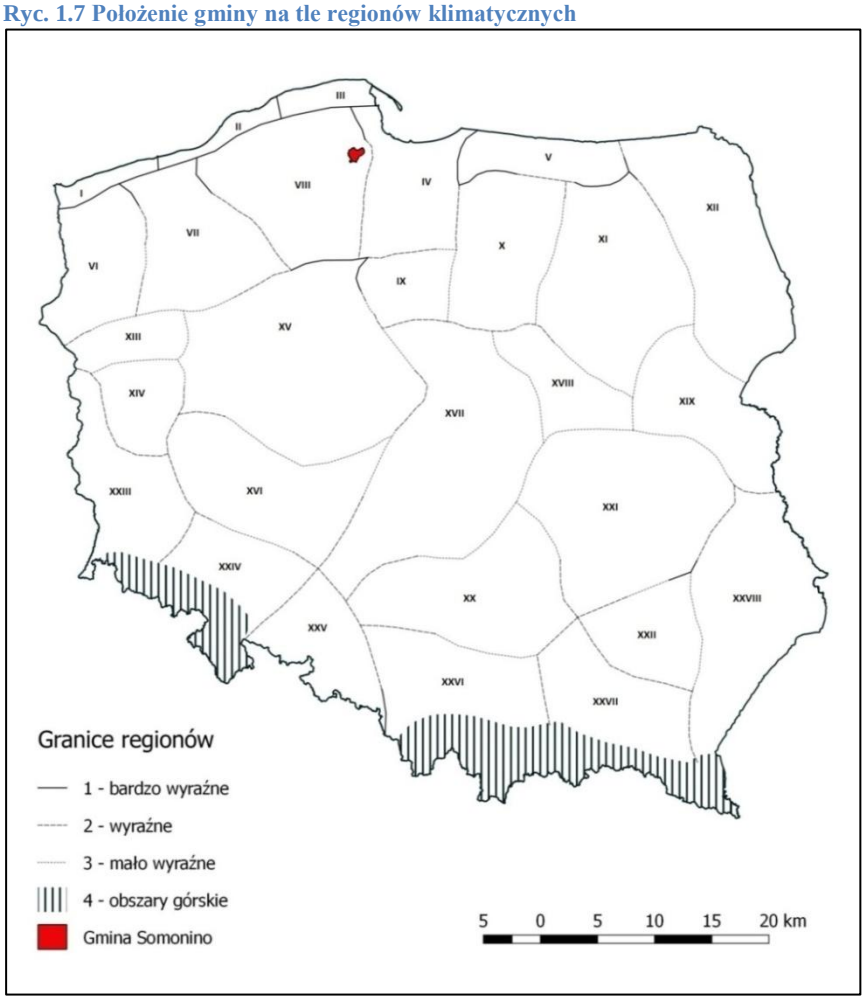

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Zarysu klimatu Polski", A.Woś.

Pod względem warunków topoklimatycznych podstawowe różnice na terenie gminy Somonino występują między wysoczyznami morenowymi i powierzchniami sandrowymi a formami wklęsłymi. Pierwszą grupę form charakteryzuje dobre przewietrzenie i równomierne nasłonecznienie. W przeciwieństwie do nich, zagłębienia terenu wyróżniają się słabszym przewietrzeniem, zróżnicowanym nasłonecznieniem (zależność od ekspozycji zboczy), występowaniem inwersyjnych układów temperatury powietrza, zwiększoną wilgotnością powietrza i częstotliwością występowania mgieł. Wyraźną odrębnością klimatyczną, zróżnicowaną przede wszystkim w zależności od zwarcia i charakteru koron drzew, odznaczają się kompleksy leśne.

1.6 Lasy - leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy i grunty leśne należą do największych zasobów środowiska przyrodniczego Gminy Somonino. Stanowią ok. 38% ogólnej powierzchni gminy. Znaczna część terenów leśnych pozostaje w zarządzie Nadleśnictw: Kolbudy (2786,3 ha), które obejmuje swym zasięgiem wschodnią część gminy i Kartuzy (1063,5 ha) obejmujące zachodnią część gminy. Poza lasami należącymi do Nadleśnictwa, na terenie Gminy występują lasy będące w administracji osób prywatnych. Największe kompleksy lasów znajdują się w rejonie wsi: Somonino, Hopowo, Kamela, Borcz, Rąty i w północnej części Egiertowa.

W drzewostanie lasów wszystkich Nadleśnictw dominuje sosna, buk i świerk. W lasach tego rejonu dominują siedliska lasu mieszanego świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu świeżego. Występowanie żyznych siedlisk leśnych umożliwia przebudowanie drzewostanów z iglastych na liściaste i mieszane. W miejscach wyciętych sosen sadzi się coraz więcej buka, dęba.

Lasy i łąki zamieszkane są przez liczną zwierzynę. Spotkać można sarny, dziki, jelenie, a rzadziej borsuki, jenoty czy piżmaki. W okolicach występuje około 170 gatunków ptaków, z których 120 tu gniazduje. Wśród najcenniejszych zaobserwować można czaple siwą, żurawia, brodźca samotnego, orzechówkę, a z ptaków drapieżnych myszołowa, krogulca, jastrzębia gołębiarza i rybołowy.

Ważną rolę ekologiczną w krajobrazie pełnią zakrzewienia. Występują w obniżeniach wytopiskowych w obrębie gruntów ornych oraz w obrębie trwałych użytków zielonych. Spełniają one rolę naturalnego buforu przeciw spływom powierzchniowym z terenów rolnych.

1.7 Fauna

Dominującą grupę ssaków stanowią drobne gryzonie – nornica ruda, polnik zwyczajny, polnik północny oraz mysz polna. Liczną grupę reprezentuje jeleń szlachetny, zając szarak, lis, sarna oraz dzik. Nielicznie występują wiewiórki, kuny oraz borsuki. Z uwagi na dużą rolę, jaką pełnią w swoich ekosystemach, nie można pominąć takich ssaków owadożernych jak kret, jeż wschodni, ryjówka aksamitna i malutka, a także nietoperzy. Lokalnie występuje też tchórz, łasica łaska i jenot. Stan awifauny gminy Somonino jest odbiciem ogólnego stanu środowiska przyrodniczego tego terenu. Lasy liściaste i mieszane są najczęściej zasiedlane przez gatunki: świstunka, pierwiosnka, zięby, rudzika, sikory bogatki, modraszki ubogie, kosa, muchołówki żałobnej, pełzacza leśnego, drozda śpiewaka, dzięcioła dużego, sójki,

a w starodrzewach dodatkowo dzięcioła czarnego, kowalika, myszołowów, jastrzębia, puszczyka i kruka a także orlika krzykliwego. Śródpolne kępy lasów i zakrzaczeń są ostoją m.in. dla dzwońca, szczygła, kulczyka, zięby, trznadla, pokrzewki ogrodowej, cierniówki, piegży, a także sroki. Na śródleśnych torfowiskach i w brzezinach bagiennych żyje kilka par żurawia, zaś lasy borczyńskie są także ostoją bociana czarnego.

W zbiorowiskach szuwarowych w okolicach Jeziora Rąty występują takie ptaki wodno – błotne jak: łyska, kokoszka wodna, krzyżówka, czernica, głowienka, trzcinniak, a także czaple siwe. Nielicznie występuje łabędź niemy, bąk i błotniak stawowy. Wśród płazów dominują żaby: trawna, moczarowa, śmieszka i wodna oraz podlegające ochronie ropuchy – szara i bardzo rzadka – zielona, a także rzekotka drzewna i kumak nizinny. Gady reprezentuje jaszczurka zwinka, padalec, jaszczurka żyworódka i żmija zygzakowata. Wszystkie one podlegają ochronie gatunkowej. W wodach jezior występują m.in. liny, płocie, leszcze, szczupaki i karasie.

1.8 Flora

Florę gminy Somonino tworzą gatunki lasu łęgowego, bukowego oraz bukowo dębowego. Do najbardziej interesujących gatunków roślin tworzących runo należą: olsza szara, tojad dzióbaty, świerząbek omszony, marzanka wonna, wiechlina gajowa i prosownica rozpierzchła, siódmaczek leśny, kosmatka owłosiona, trzcinnik leśny, borówki czernicy.

Olsy i zarośla wierzbowe stanowią jedną z najrzadszych grup zbiorowisk na obszarze gminy Somonino. Ich występowanie ogranicza się do pojedynczych, niewielkich powierzchni zlokalizowanych głównie w kompleksie lasów borczańskich. Zarośla wierzbowe są to ubogie florystycznie zbiorowiska, budowane przez 2-3 gatunki wierzb i nieliczne, pospolite rośliny łąkowe i szuwarowe. Brzeziny i bory bagienne są zbiorowiskiem dość częstym, występującym na obszarze analizowanego terenu. Zajmują one bezodpływowe niecki wypełnione torfami przejściowymi lub wysokimi, a częściej pokładami murszu torfowego o niewielkiej z reguły miąższości. Runo brzeziny składa się z gatunków takich jak widłak jałowcowaty i narecznica szerokolistna. Prócz typowych zbiorowisk leśnych, zbiorowisk szuwarów właściwych i turzycowych występują zbiorowiska synantropijne, zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe.

Tereny polodowcowe sprzyjają rozwijaniu się muraw. Głównym gatunkiem budującym je jest szczotlicha siwa.

1.9 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Kartuzach w strukturze użytkowej gruntów gminy, użytki rolne według stanu na dzień 03.08.2017 r. zajmują 5 939 ha, co stanowi ok. 53% ogólnej powierzchni gruntów gminy. Struktura użytkowania gruntów rolnych przedstawia się w następujący sposób:

- grunty orne – 4 099 ha – 36,56%,
- pastwiska trwałe – 5 164 ha –8,46%,
- łąki trwałe – 2 186 ha – 5,38%,
- sady – 29 ha – 0,26%,
- grunty rolne zabudowane – 186 – 1,66%,
- grunty pod stawami – 11 – 0,10%,
- grunty pod rowami – 33 – 0,29%.

Największy odsetek użytków rolnych zajmują grunty orne ok. 36,56%, czyli 4 099 ha, a następnie pastwiska trwałe 8,46% (5 164 ha) oraz łąki trwałe 5,38% (2 186 ha). Natomiast udział pozostałych użytków w strukturze użytkowania gruntów rolnych jest nieznaczny.

1.10 Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. *3 pkt 14 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*). Na krajobraz kulturowy składa się ogół obiektów i cech fizycznych, obserwowalne wzrokowo wyrażenie kultury ludzkiej na powierzchni Ziemi, łączące elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz kulturowy jest wynikiem przekształcania krajobrazu naturalnego przez grupę lub kilka grup kulturowych i nakładania zróżnicowanych elementów kulturowych różnego wieku na tę samą rzeźbę terenu. Przestrzeń przyrodnicza, która znajduje się w sferze oddziaływań człowieka przyjmuje formę kulturową, wyrażoną w postaci krajobrazu kulturowego. Krajobraz ten można rozumieć jako antropogenicznie ukształtowany fragment przestrzeni geograficznej, powstały w wyniku zespolenia oddziaływań środowiskowych i kulturowych, tworzących specyficzną strukturę, objawiającą się regionalną odrębnością, postrzeganą jako swoistą fizjonomię. Na rodzaj krajobrazu kulturowego wpływ mają: dominujący rodzaj działalności człowieka i stopień przeobrażenia środowiska geograficznego.

BORCZ

Wieś folwarczna o układzie ulicowym powstała wzdłuż drogi o przebiegu wsch.-zach. z Hopowa do Skrzeszewa Żukowskiego przy dawnym zespole dworsko-folwarcznym.

Na strukturę zabytkową wsi składa się zabytkowy zespół dworsko-folwarczny z dworem, zabudowaniami folwarcznymi, gorzelnią, parkiem i okalającym go murem i parkanem oraz wielorodzinną zabudową folwarczną wzdłuż ulicy na południe od folwarku z domami mieszkalnymi usytuowanymi kalenicą równolegle do drogi i budynkami gospodarczymi w tym z piwnicami usytuowanymi po przeciwnej stronie drogi. Strukturę przestrzenną wsi uzupełniał usytuowany niezależnie zespół szkoły oraz cmentarz poewangelicki. Do Borcza należał przysiółek dawnego folwarku obecnie leśnictwo – Patoka.

EGIERTOWO

Układ pierwotny zabudowy zwartej to układ wsi pohutniczej – wielodrożny. Zagrody z budynkiem mieszkalnym tradycyjnym (o wysokim dachu dwuspadowym) lub o dachu półpłaskim na podwyższonej ściance kolankowej. Do wsi należy budynek szkoły dawniej ewangelickiej (obecnie przebudowany) i katolickiej (istniejący wraz z budynkiem gospodarczym), a także kilka samotniczych wybudowań – siedlisk związanych z areałem upraw.

GORĘCZYNO

Układ przestrzenny nieregularny, wielodrożny dostosowany do topografii terenu, powstały w wyniku wielowiekowego rozwoju osady. Wieś powstała w oparciu o kilka większych i mniejszych zagród rolniczych wielobudynkowych. Obecne centrum wsi wykształciło się wokół budynku kościoła otoczonego cmentarzem, przy kościele powstał zajazd, plebania, szkoła i inna zabudowa o formach tradycyjnych dwóch typów: o dachach wysokich dwuspadowych i o dachach półpłaskich na wysokiej ściance kolankowej.

HOPOWO

Wieś posiadała układ wielodrożny charakterystyczny dla wsi pohutniczych, zabudowa skoncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo. Na strukturę zabytkową wsi składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenicą równolegle do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia Kościół wraz ze starą plebanią

(usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór), dawny zajazd, kuźnia, zespół zabudowań dawnej szkoły, cmentarz poewangelicki oraz nowy – parafialny.

KAMELA

Pierwotnie wieś pohutnicza usytuowana w zaklęśnięciu terenu rozwinęła się w kierunku północnym wzdłuż drogi z Połęczyna do Hopowa i Borcza, obecnie wieś posiada układ ulicowy. Wzdłuż ulicy wiejskiej zagrody wielobudynkowe w tym część o archaicznym usytuowaniu budynków mieszkalnych szczytem do drogi, w pozostałych ulicach budynek mieszkalny usytuowany szerokofrontowo (o kalenicy równoległej do drogi) o budynkach gospodarczych szczytem do drogi. Zabudowania przeważnie o tradycyjnej formie – z wysokimi dachami dwuspadowymi. Od północy zespół zabudowy zwartej zamyka duże gospodarstwo (prawdopodobnie dawny folwark).

KAPLICA

Zabudowa skupiona wsi nieregularna, przy historycznej drodze z Połęczyna do Goręczyna oraz zabudowa rozproszona zagrodowa związana z rozłogiem pól.

Na strukturę wsi składają się zagrody o różnej wielkości i programie swobodnie rozmieszczone w terenie, zabudowa o formach tradycyjnych i dysharmonijnych.

OSTRZYCE

Wieś o układzie placowo-ulicowym z nieregularnie rozmieszczonymi siedliskami, dostosowana do topograficznego układu terenu. Na historyczną strukturę wsi składają się pozostałości zagród (wielo i dwubudynkowych) o tradycyjnej formie w tym jeden budynek o konstrukcji szkieletowej kryty strzechą, budynki o charakterze „małomiasteczkowym" z dachami półpłaskimi na wysokiej ściance kolankowej w centralnej części wsi (część z nich wchodziła w skład zagród) w tym dawny zajazd.

PIOTROWO

Wieś o układzie pohutniczym, nieregularnym, o przebiegu dróg dostosowanym do układu terenu. Zagrody wsi o różnej wielkości, wielo lub dwubudynkowe rozmieszczone swobodnie. Usytuowanie budynków w zagrodzie dowolne – obok szerokofrontowego występuje wąskofrontowe i cofnięte usytuowanie budynku mieszkalnego.

POŁĘCZYNO

Wieś o nieregularnym układzie. Na strukturę wsi składają się zabudowania zagrodowe usytuowane swobodnie przy zbiegających się drogach wewnętrznych wsi; zagrody o zróżnicowanym programie (dwu- czterobudynkowe) tradycyjne. Na wzniesieniu znajduje się kościół ze starodrzewem, a za nim budynek szkoły. Strukturę wsi dopełniają dwa cmentarze poewangelicki w centrum i katolicki poza wsią.

RAMLEJE

Wieś bez układu przestrzennego, rozproszona – zagrody związane z rozłogiem pól. Na strukturę wsi składają się zagrody wielobudynkowe o różnej wielkości i układzie.

RĄTY

Układ pierwotny wsi zniekształcony i nieczytelny, wartość stanowi natomiast późniejsza zabudowa zagrodowa rozproszona i związana z rozłogiem pól.

Na strukturę wsi składają się zagrody o różnej wielkości, kształcie i formie architektonicznej, obok tradycyjnej formy budynku mieszkalnego z dachem wysokim dwuspadowym (w tym jeden szkieletowy z poł. XIX w.), występuje budynek z dachem półpłaskim na wysokiej ściance kolankowej. Na skraju wsi cmentarz poewangelicki.

RYBAKI

Wieś pohutnicza o swobodnym układzie zagród skupionych wzdłuż drogi wewnętrznej. Struktura przestrzenna zagrody o różnej wielkości i sposobie zagospodarowania w tym jedno gospodarstwo duże, dominujące skalą (zachowanego w stanie szczątkowym). Strukturę wsi uzupełnia budynek szkoły oraz cmentarz ze starodrzewem.

SŁAWKI

Wieś bez układu z dominacją zabudowy zagrodowej rozproszonej i przysiółków. Zagrody wsi o tradycyjnym układzie dwu i wielobudynkowe, w Sławkach dolnych zabudowa dworca kolejowego z zabudową mieszkaniową i towarzyszącymi jej budynkami gospodarczymi.

SOMONINO

Pierwotnie był tu majątek ziemski, osada i zespół przemysłowy młyna i tartaku, obecnie czytelny jedynie układ nowszy, powstały wokół zespołu węzła kolejowego. Struktura

dawnej wsi w zaniku, zachowane obiekty związane z koleją (dworzec kolejowy, budynki mieszkalne i administracyjne oraz celne przy kolei).

STARKOWA HUTA

Wieś pierwotnie bez układu, rozproszona (najstarsze siedliska w miejscu dawnych smolarni i hut), obecnie większe skupisko zabudowy o układzie dostosowanym do terenu powstałe prawdopodobnie przy dawnej karczmie (przy drodze z Połęczyna i Kaplicy do Goręczyna). Na strukturę wsi składają się wielobudynkowe (przeważnie trzy-budynkowe) zagrody rozproszonych siedlisk; przy jednym z dawnych siedlisk (lub karczmie przy drodze z Połęczyna) wykształciło się skupisko zabudowy formujące zabudowę zwartą. Szkoła została usytuowana w sąsiedztwie innego siedliska w pewnej odległości od obszaru wsi.

WYCZECHOWO

Majątek ziemski Wyczechowo składał się z kilku mniejszych folwarków i wybudowań, a po parcelacji dodatkowo powstała zabudowa rozproszona:

- Wyczechowo zespół dworsko-folwarczny z parkiem wraz z zespołem mieszkalnej zabudowy folwarcznej w formie krótkiej ulicówki;
- Wyczechowo – przysiółek – powstały w oparciu o mały folwark (Pstra Suka) – posiada również kształt krótkiej ulicówki;
- Nowy Dwór - przysiółek o układzie nieregularnym;
- Trątkownica - dawna wieś, następnie przysiółek.

Na strukturę przestrzenną składają się: zabudowania majątku - dwór (składający się z części starszej o formie tradycyjnego dworku i dobudowanego w początku XIX w piętrowego skrzydła), duże budynki gospodarcze i administracyjno-mieszkalne folwarku, zabudowa folwarczna mieszkalna o tradycyjnej formie, zabudowa zagrodowa (w przysiółkach i na wybudowaniach) tradycyjna, wielobudynkowa.

2 Ochrona środowiska – stan oraz wymogi ochrony

Na terenie gminy Somonino występują, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody następujące formy ochrony przyrody:

- Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Rezerwat przyrody „Jar Rzeki Raduni",
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni,
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Rynna Brodnicko – Kartuska,
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Rynna Dąbrowsko – Ostrzycka,
- Obszar NATURA 2000 – Jar Rzeki Raduni (kod PLH 220011),
- Obszar NATURA 2000 – Hopowo (kod PLH 220010),
- Obszar NATURA 2000 – Piotrowo (kod PLH 220091),
- Obszar NATURA 2000 – Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego (kod PLH 220095),
- Pomniki przyrody.

Wiodącą rolę w zachowaniu łączności przestrzennej struktur ekologicznych odgrywają przede wszystkim korytarze ekologiczne rangi ponadregionalnej i regionalnej. Przez teren gminy Somonino przebiega korytarz o randze regionalnej – Doliny Raduni i Motławy. Istotne uzupełnienie sieci regionalnej stanowią korytarze subregionalne, które decydują o wzmocnieniu łączności przestrzennej i sile powiązań z większymi obszarami naturalnymi. Przez teren gminy przebiega leśny łącznik dolin Raduni i Reknicy, który posiada rangę korytarza subregionalnego.

Korytarze charakteryzują się dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową. Są one także ważnymi ostojami dla gatunków rodzinnych i wędrownych, a zwłaszcza dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

Ryc. 2.1 Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren gminy Somonino

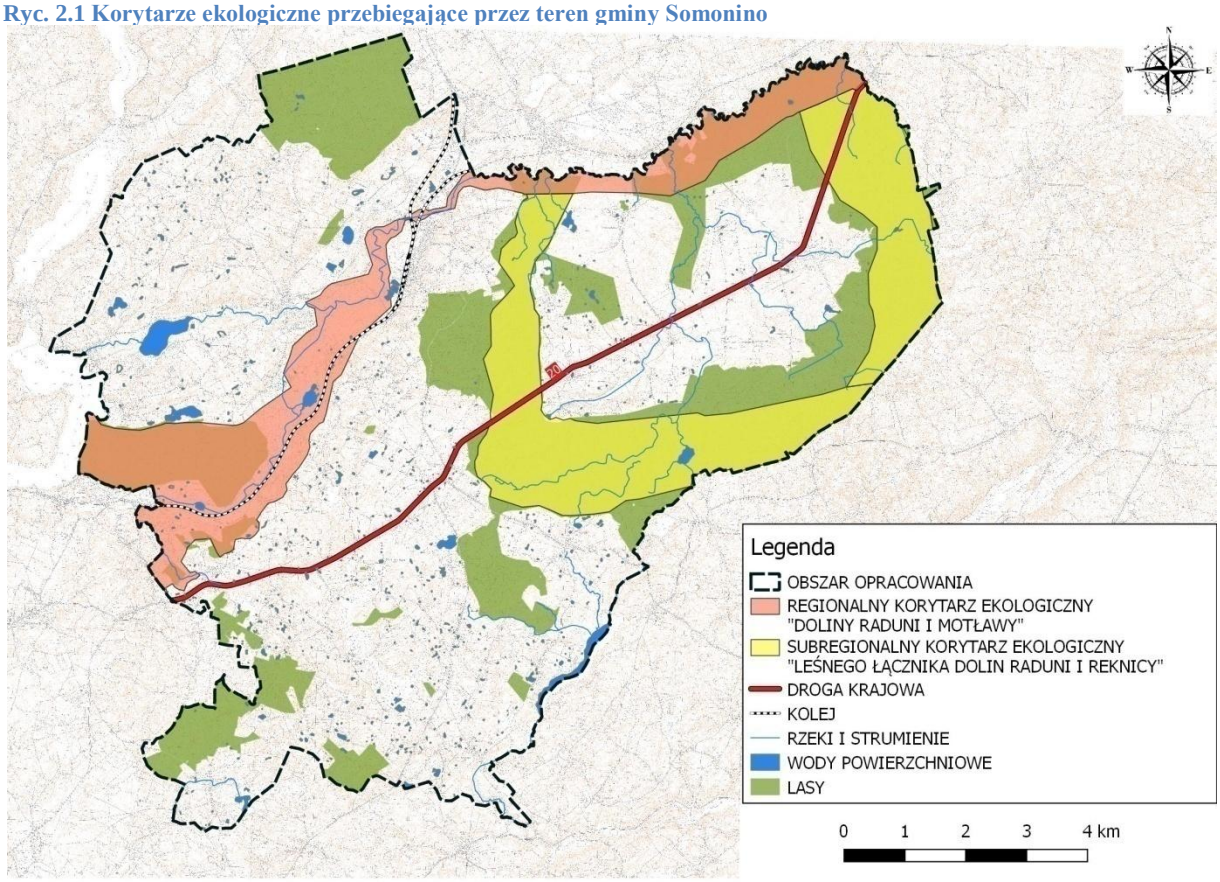

Źródło: Opracowanie własne.

2.1 Kaszubski Park Krajobrazowy

Kaszubski Park Krajobrazowy został powołany uchwałą nr XIX/82/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku z dnia 15 czerwca 1983 r. Obecnie obowiązującym dokumentem w sprawie Parku określającym jego zasięg oraz cele i zasady ochrony jest Uchwała Nr 147/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Pomorskiego z 2011 r. Nr 66, poz. 1462) ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 445/XLII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2017 r. (Dz. Urz. Województwa Pomorskiego z 2018 r. poz. 203).

Od 1 lipca 2010 r. wraz z sześcioma innymi parkami tworzy Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku (Uchwała nr 1185/XLVIII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 3 maja 2010 r.).

Park swym zasięgiem obejmuje trzy powiaty (kartuski, kościerski i wejherowski) oraz osiem gmin (Kartuzy, Chmielno, Sierakowice, Stężyca, Somonino, Linia, Kościerzyna i Nowa Karczma).

Otulina parku to obszar 32 494 ha (z czego 1 366 ha w granicach gminy). Użytki rolne w granicach parku zajmują 16 712 ha (50,3%), lasy 11 230 ha (33,8%), a wody 3 430 ha (10,3%).

Środowisko przyrodnicze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego reprezentuje zestaw cech typowych dla obszarów młodoglacjalnych t.j. mozaikowa rzeźba terenu, zróżnicowanie pokrywy terenu, procesy erozyjne, występowanie form dolinnych, różnorodność szaty roślinnej oraz wyraźny wpływ jezior na kształtowanie obiegu wody w obszarze zlewni.

Na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego można spotkać rzadkie, zanikające gatunki roślin. Wyszczególniono aż 190 taksonów prawnie chronionych, zagrożonych wyginięciem i rzadkich, w tym 43 to gatunki objęte ochroną całkowitą. Regionalny i lokalny klimat Pojezierza Kaszubskiego wpływa na występowanie specyficznej flory, wyróżniającej się udziałem gatunków górskich i podgórskich (np. tojad dzióbaty, podrzeń żebrowiec, skrzyp olbrzymi, kokoryczka okółkowa, kozłek bzowy, przetacznik górski, dąbrówka piramidalna, manna gajowa, niezapominajka leśna) oraz reliktów lodowcowych (np. modrzewnica zwyczajna, mącznica lekarska, bażyna czarna, bagno zwyczajne, grzybienie północne, wielosił błękitny). Bogata jest również ornitofauna licząca 135 gatunków ptaków lęgowych, w tym 77 gniazdujących.

Obszar Kaszubskiego Parku Krajobrazowego jest intensywnie użytkowany gospodarczo, zwłaszcza w zakresie rolnictwa, rekreacji i leśnictwa. Efektem tego jest znaczny stopnień antropizacji, a miejscami, punktowo dewastacji środowiska przyrodniczego. Charakterystyczne jest duże antropogeniczne obciążenie środowiska przyrodniczego, zwłaszcza pod względem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i melioracji odwadniających.

Głównymi celami ochrony parku jest:

- zachowanie specyfiki rzeźby terenu – wzniesień morenowych, dolin rzecznych i rynien jeziornych oraz wytopisk polodowcowych,
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych,
- utrzymanie i przywracanie mozaiki zbiorowisk roślinnych, właściwej dla różnych typów środowiska przyrodniczego parku, w szczególności ochrona źródlisk, torfowisk oraz fitocenoz z udziałem gatunków borealnych i podgórsko-górskich,
- utrzymanie spójności przestrzennej ekosystemów leśnych i ich renaturalizacja,
- ochrona naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk wzdłuż cieków i brzegów jezior w celu uzyskania biologicznej zabudowy ich obrzeży,

- utrzymanie naturalnej różnorodności fauny oraz tworzenie warunków umożliwiających restytucję gatunków, które wyginęły, w szczególności głuszca i raka szlachetnego,
- zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, a zwłaszcza struktury i wartości krajobrazu kulturowego, wartościowych układów przestrzennych osadnictwa, tradycyjnych i historycznych form zabudowy, obiektów kultury materialnej i wartości kultury niematerialnej,
- ochrona unikatowych wartości krajobrazu, a zwłaszcza rynien jeziornych i dolin rzecznych oraz eksponowanych wzniesień i zboczy o znacznych spadkach terenu,
- oszczędne użytkowanie i planowe kształtowanie przestrzeni ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazowych.

Ryc. 2.2 Kaszubski Park Krajobrazowy na terenie gminy Somonino

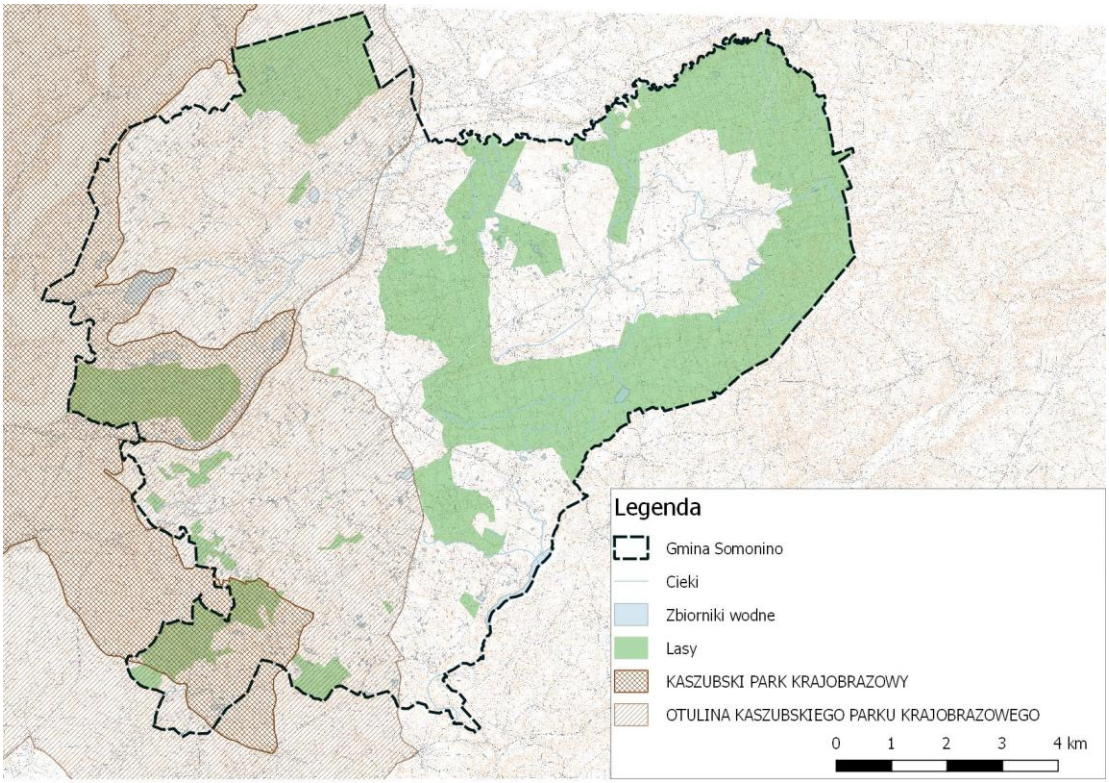

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Parku wprowadza się następujące zakazy:

1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku

i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
   a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
   b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne - „z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej”.
8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

2.2 Obszary Chronionego Krajobrazu

Na mocy Rozporządzenia nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1994 Nr 27 poz. 139) w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń wyznaczono na terenie gminy Somonino dwa obszary chronionego krajobrazu: Kartuski i Doliny Raduni. Obecnie obowiązującym aktem prawnym w zakresie Kartuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest uchwała nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 poz. 2942). Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni regulowany jest uchwałą nr 540/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3910), ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 243/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 1622).

Zgodnie z uchwałą nr 539/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3909), część terenu gminy Somonino znalazła się w zasięgu Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
Na terenie omawianej jednostki administracyjnej Obszary Chronionego Krajobrazu zajmują powierzchnię 4 761 ha.

- **Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu** zajmuje powierzchnię 6 661 ha, z czego na teren gminy Somonino przypada 1 832 ha. Obejmuje tereny rozciągające się od miejscowości Grzybno na północ, przez Smołdzino do Borkowa na wschodzie, a następnie wzdłuż torów PKP do Goręczyna, skąd po granicy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego do południowo – wschodnich obrzeży miasta Kartuzy. Obszar został objęty ochroną ze względu na malowniczy polodowcowy teren, pokryty mieszanymi lasami, z licznymi jeziorami i zabagnieniami. Na terenie Kartuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują zakazy zgodnie z zapisami uchwały nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni** zajmuje powierzchnię 3046 ha, z czego na teren gminy Somonino przypada 679 ha. Obejmuje dno i zbocza doliny Raduni oraz bezpośrednio sąsiadujące tereny leśne i rolne. Tereny chronione

rozciągają się od wsi Goręczyno na zachodzie do Straszyna i Juszkowa na wschodzie. Celem utworzenia obszaru była ochrona przed erozją stromych brzegów rzeki oraz utrzymanie i poprawa czystości jej wód. Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni obowiązują zakazy zgodnie z zapisami uchwały nr 540/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3910), ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 243/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 1622).

- **Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu** zajmuje powierzchnię 15 508 ha, z czego na teren gminy Somonino przypada 2250 ha. Obejmuje głównie tereny leśne położone w północno-wschodniej części gminy Somonino m.in. w miejscowości Hopowo, Wyczechowo, Borcz. Powyższy obszar został objęty ochroną ze względu na bogatą rzeźbę terenu i układ hydrograficzny oraz pełnioną funkcję korytarza ekologicznego. Na terenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują zakazy zgodnie z zapisami uchwały nr 539/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3909), ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 242/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 1621).

Ryc. 2.3 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Somonino

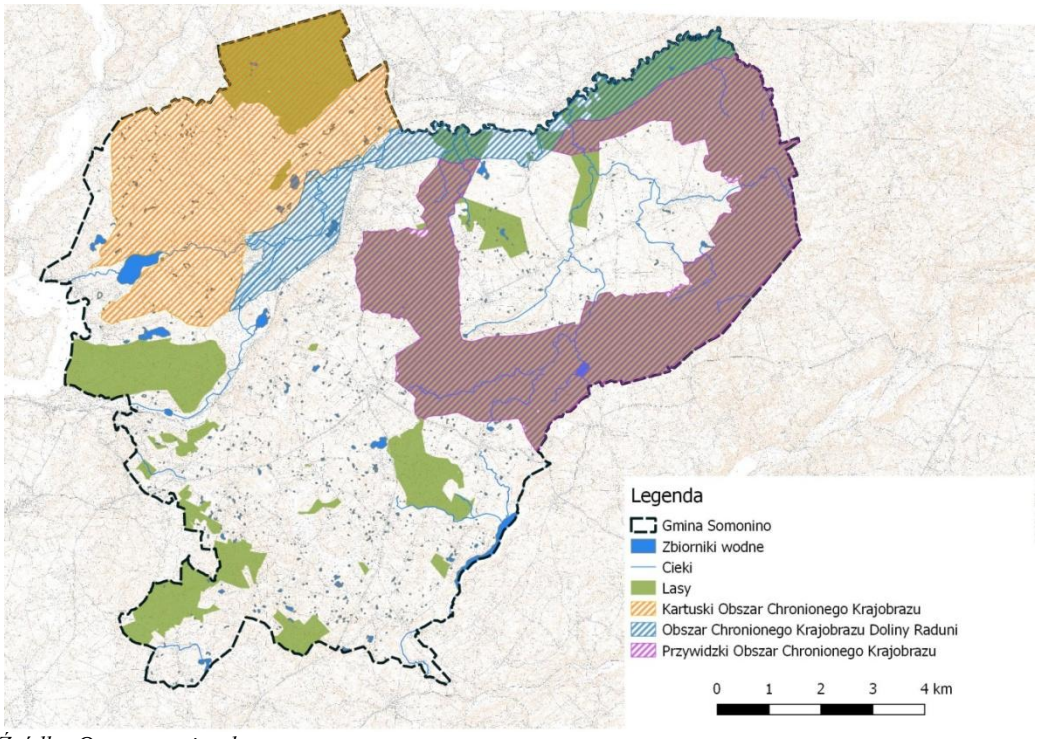

Źródło: Opracowanie własne.

2.3 Obszary NATURA 2000

Podstawowym celem utworzenia ekologicznej Sieci Natura 2000 jest ochrona różnorodności biologicznej na terytorium krajów członkowskich Unii Europejskiej. Udział w budowie systemu Natura 2000 jest dla państw członkowskich obowiązkowy. W skład sieci wchodzą tzw. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO), dla których podstawę prawną stanowi Dyrektywa Ptasia (79/409/EWG) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO) działające w ramach Dyrektywy Siedliskowej (92/43/EWG) w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Ryc. 2.4 Obszary NATURA 2000 na terenie gminy Somonino

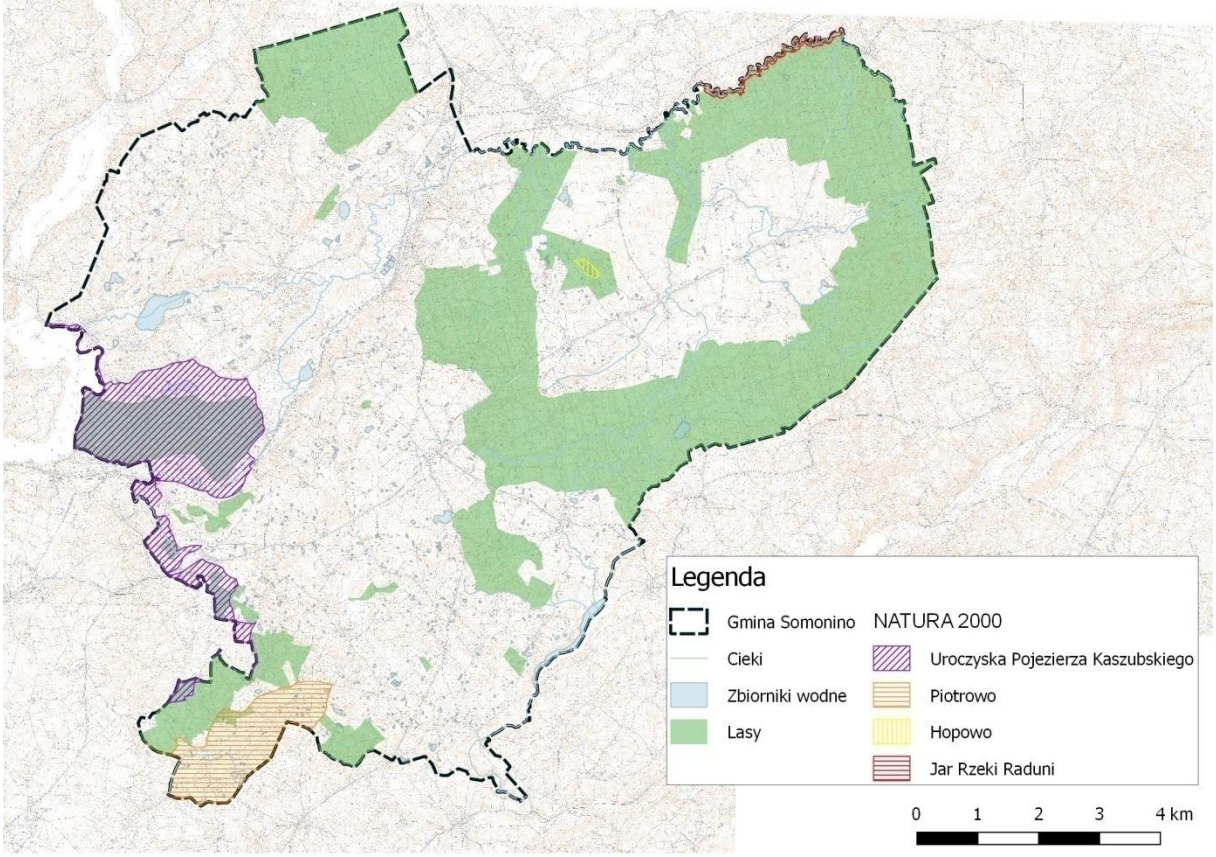

Źródło: Opracowanie własne

Obszar NATURA 2000 – Jar Rzeki Raduni (kod PLH 220011)

Obszar obejmuje przełomowy odcinek rzeki Raduni. Dolina i strome zbocza porośnięte są lasem liściastym (grądy, łęgi). Miejscami na dnie wąwozu występują podmokłe łąki. Rośnie tu wiele roślin górskich i innych rzadkich gatunków. Obszar wyróżnia specyficzny mikroklimat, o wysokiej wilgotności i niższych temperaturach. Przełom rzeki rozcina rozległy kompleks leśny, w którym dominują siedliska grądowe. Wyróżniono tu 7 siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG takich jak: łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, ziołorośla górskie i nadrzeczne, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk oraz starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*. Ponadto stwierdzono występowanie 3 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz przeszło 537 gatunków roślin naczyniowych, w tym, liczne rzadkie,

zagrożone i chronione prawnie w Polsce. Powierzchnia obszaru przypadająca na teren gminy Somonino to 21 ha.

Obszar Natura 2000 Jar rzeki Raduni jest tożsamy z rezerwatem przyrody „Jar rzeki Raduni", który posiada wydany Zarządzeniem nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012 r. plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni", a następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 04 lipca 2016 r.

Zgodnie z treścią powyższego planu ochrony na terenie gminy Somonino w ramach prac nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić następujące wskazania dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych:

1) Nie lokalizować w strefie do 500 m od granic rezerwatu nowych liniowych elementów infrastruktury, z wyjątkiem inwestycji liniowych celu publicznego o znaczeniu lokalnym, oraz innych przedsięwzięć mogących negatywnie wpłynąć na przedmiot ochrony rezerwatu oraz obszaru Natura 2000 Jar Rzeki Raduni PLH220011;
2) Modernizacja przebiegającej w sąsiedztwie rezerwatu linii kolejowej Gdynia – Kościerzyna, nie może negatywnie wpłynąć na cele ochrony rezerwatu; należy stosować rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne gwarantujące zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem środowiska oraz umożliwiające zachowanie chronionych ekosystemów, siedlisk przyrodniczych i gatunków;
3) Nie lokalizować nowej zabudowy na użytkach oznaczonych jako ŁV,ŁVI,W, LsV, RVI położonych na działce 119 obrębu Wyczechowo [0016], (gmina Somonino);
4) W obszarze wokół rezerwatu, którego granicę stanowi:
   - od północy linia kolejowa Gdynia - Kościerzyna,
   - od wschodu przedłużenie północno- wschodniej granicy działki 140 z działką 139/2 (gmina Żukowo, obręb Borkowo), poprowadzone w linii prostej w kierunku przecięcia działek 149/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz) i 148/3 (gmina Żukowo, obręb Glincz), następnie po północnej granicy działki 148/3 do punktu najdalej wysuniętego na południe i w tym miejscu prowadząca w linii prostej do przecięcia działek 152/2 i 151/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz);
   - od południa droga krajowa nr 20 od punktu przecięcia z granicą działek 152/2 i 151/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz) do miejsca przecięcia z drogą leśną (działka nr 107/4 gmina Somonino, obręb Borcz); następnie wzdłuż drogi leśnej, którą

wyznaczają działki: 107/4, 108/4, 109/2,110/3, 111/3, 112/3, 113/3 (gmina Somonino, obręb Borcz);

- od zachodu od punktu przecięcia się działek 114/4 i 113/3 (gmina Somonino, obręb Borcz) poprowadzona w linii prostej przez północno- wschodnią granicę działek 7/1 i 7/2 (gmina Somonino, obręb Wyczechowo), następnie przedłużenie północno-wschodnie granicy działki 587 z działką 566 (gmina Kartuzy, obręb Kiełpino) do punktu przecięcia się z linią kolejową Gdynia - Kościerzyna;

należy zachować dotychczasowy sposób użytkowania gruntu, bez możliwości realizacji nowej zabudowy;

5) na wszystkich działkach wymienionych powyżej, na których utrzymane zostanie użytkowanie rolnicze należy prowadzić gospodarkę rolną w sposób nie pogarszający stanu siedlisk przyrodniczych znajdujących się w granicach rezerwatu oraz w jego sąsiedztwie;
6) na odcinku rzeki Raduni pomiędzy zachodnią granicą rezerwatu, (którą stanowią: części działek 565/1, 565/3 gmina Kartuzy, obręb Kiełpino, część działki 179 gmina Somonino, obręb Borcz oraz północno-zachodnia część działki 119 gmina Somonino, obręb Wyczechowo), a mostem drogowym na drodze Borcz-Kiełpino (działki 570 gmina Kartuzy, obręb Kiełpino, 63/3 gmina Somonino, obręb Wyczechowo) nie ingerować w stosunki wodne i hydrochemiczne, w szczególności nie budować urządzeń i obiektów hydrotechnicznych zmieniających jakość wody i reżim rzeczny Raduni.

Obszar NATURA 2000 – Hopowo (kod PLH 220010)

Centrum obszaru stanowi śródleśny zbiornik o długości ok. 160 m i szerokości ok. 50 m. Ma on charakter dystroficznego jeziora o głębokości ok. 1 m. Brzegi porasta pas pła torfowcowego oraz bory mieszane. Całą powierzchnię wody zajmują grzybienie północne *Nymphaeetum candidae*. W płytszych partiach zbiornika występuje turzyca dzióbkowata *Carex rostrata* tworząc zbiorowiska *Caricetum rostratae*. Fragmentami spotyka się niewielkie skupienia rdestnicy pływającej *Potamogeton natans.* Szuwar turzycy dzióbkowatej jest zaawansowanym etapem w kierunku sukcesji do zbiorowisk torfowiskowych z klasy *Scheuchzerio-Caricetea* i tym samym zarastania zbiornika. Niewielkie powierzchnie niezarośnięte występują jedynie w środkowej najgłębszej części zbiornika.

Ostoja stanowi ochronę dla strzebli błotnej. Ze względu na naturalny charakter i znaczne rozmiary jest to jeden z najcenniejszych obiektów dla ochrony tego gatunku

w Polsce. W strefie brzegowej rozwija się roślinność torfotwórcza tworząca mszary torfowców. Występują tu zbiorowiska zróżnicowane pod względem fitosocjologicznym na zespoły *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum* i *Sphagno-Caricetum rostratae* oraz zbiorowiska z *Calla palustris, Menyanthes trifoliata* i *Comarum palustre*. W strefie przybrzeżnej, w roślinności zaklasyfikowanej do tego typu siedliska występuje niekiedy znaczny udział wierzb szerokolistnych *Salix aurita* i *Salix cinerea*. W północno - zachodniej części obszaru znajduje się płat brzeziny bagiennej *Vaccinio uliginosi-Betuletum*. Formujący się młody drzewostan zbudowany jest głównie z brzozy brodawkowatej *Betula pendula.* W podszycie spotyka się brzozę brodawkowatą, wierzbę szarą *Salix cinerea*, wierzbę uszatą *Salix aurita* i kruszynę pospolitą *Frangula alnus*. Runo zdominowane jest przez trzęślicę modrą *Molinia coerulea*. Licznie występują gatunki torfowisk przejściowych i szuwarów, takie jak turzyca dzióbkowata *Carex rostrata*, sit rozpierzchły *Juncus effusus* i czermień błotna *Calla palustris.* Ponadto spotyka się gatunki borowe takie jak nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana* i borówka czernica *Vaccinium myrtillus*. Warstwa mszysta fragmentami mniej lub bardziej obfita. Występują w niej głównie torfowce *Sphagnum spp*. i próchniczek błotny *Aulacomium palustre.* Powierzchnia obszaru w granicach administracyjnych gminy to 5 ha.

Obszar posiada ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 września 2017 r. (Dz. U. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 3218) plan zadań ochronnych.

Zgodnie z treścią powyższego PZO dla terenu gminy Somonino w ramach prac nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy w celu zapewnienia właściwego gospodarowania, umożliwiającego (zgodnie z art. 33 ust. 1. ustawy o ochronie przyrody) zachowanie niepogorszonego stanu ochrony siedliska strzebli błotnej, uwzględnić następujące ustalenia:

a) działki ewidencyjne nr 3126/4, 3127, 3127, 3128/1, 3129/1, 3128/2, 3129/2 należy zachować w użytkowaniu leśnym;

b) w obszarze zlewni powierzchniowej nie lokalizować nowych terenów pod zabudowę;

c) w strefie minimum 500 m wokół obszaru Natura 2000 dopuścić wyłącznie następujące funkcje terenu: użytkowanie leśne, ekstensywna zabudowa mieszkaniowa, użytkowanie rolnicze z możliwą lokalizacją elektrowni wiatrowych.

Obszar NATURA 2000 – Piotrowo (kod PLH 220091)

Obejmuje wysoczyznę moreny dennej przeciętą doliną rzeki Wierzycy, z zagłębieniami wypełnionymi różnej wielkości torfowiskami i zbiornikami wodnymi.

Na północnym wschodzie obejmuje fragmentarycznie wzniesienia czołowomorenowe. W granicach chronionego obszaru znajdują się źródła rzeki Wierzycy wraz z jej górnym odcinkiem. Obszar charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą użytkowania terenu. Występują tu:

- duże powierzchnie nieużytków w postaci kompleksu torfowisk, bagien, zbiorników wodnych (w obniżeniach terenu),
- łąki i pastwiska (te głównie w dolinach cieków oraz na obrzeżach torfowisk),
- zróżnicowanej wielkości kompleksy leśne (najczęściej na stromych stokach wzgórz i dolin oraz w obrębie torfowisk),
- duże kompleksy pól uprawnych,
- zabudowa wsi Piotrowo oraz pojedyncze rozproszone gospodarstwa rolne osad związanych z obszarem,
- droga przecinająca ostoję, prowadząca z Kłobuczyna do Grabowskiej Huty oraz sieć lokalnych dróg gruntowych,
- linie energetyczne.

Torfowiska i towarzyszące im zbiorniki (oczka potorfowe, rzadziej naturalne jeziorka) mają zróżnicowaną wielkość. Wśród nich jest rozległy, cenny kompleks torfowiskowy, z dużym zbiornikiem dystroficznym – Jeziorem Piotrowskim - położony pomiędzy Piotrowem, a Grabowską Hutą. Większość torfowisk była w przeszłości eksploatowana. Obecnie torfowiska zdominowane są przez zróżnicowaną roślinność mszarną z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* oraz roślinność szuwarową - rozwijającą się wtórnie w potorfiach. Spotyka się tu m.in. fitocenozy *Rhynchosporetum albae*. Na przesuszonych kopułach torfowiskowych występują fitocenozy mszarne, w których dominują wrzos i wełnianka, licznie pojawia się sosna. Różnej wielkości powierzchnie w obrębie torfowisk zajmują płaty boru bagiennego *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, a także drzewostany sosnowe z trzęślicą modrą i roślinami borowymi w runie. Niekiedy pojawiają się degeneracyjne postaci brzeziny bagiennej *Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*. Pło mszarne szeroką strefą występuje również na obrzeżach Jeziora Piotrowskiego. Tu stwierdzono m. in. niewielkie fitocenozy *Caricetum limosae*. W zbiornikach potorfowych często obecne są fitocenozy z pływaczami *Utricularia vulgaris, U. minor* oraz agregacje *Potamogeton natans*. Lokalnie, na obrzeżach torfowisk oraz w dolinkach niewielkich cieków, spotyka się kwaśne młaki niskoturzycowe z rzędu *Caricetalia nigrae*. Roślinność łąkowo-pastwiskowa, lokalnie ziołoroślowa wykształcona jest głównie: w dnie doliny Wierzycy poniżej Piotrowa,

w niewielkich dolinkach dowiązujących do tej doliny oraz na mineralnych obrzeżach torfowisk.

Lasy obszarów wysoczyznowych oraz stoków dolin to przede wszystkim leśne zbiorowiska zastępcze z sosną oraz brzozą i świerkiem w drzewostanach. Dość duże powierzchnie zajmuje kwaśna buczyna niżowa *Luzulo pilosae-Fagetum,* natomiast małe enklawy obecnie zajmuje subatlantycki grąd gwiazdnicowy *Stellario-Carpinetum*. W obrębie kompleksu torfowisk i bagien występuje wiele zbiorników wodnych o zróżnicowanej powierzchni i głębokości, zasiedlonych przez strzeblę błotną, w tym kompleks częściowo połączonych mniejszych zbiorników. Większość tych zbiorników otoczona jest lasem lub zadrzewieniami. Na części widać ślady wcześniejszego wydobywania torfu. Głębokość niektórych basenów może przekraczać 2 metry. W części ostoi położonej na wschód od Piotrowa powierzchnia zbiorników ze strzeblą wynosi od 0,25 ha do 1,56 ha (razem 5,19 ha). W głównym zespole zbiorników, znajdujących się około 1 km na wschód od Piotrowa, strzebla jest dość liczna, a słabe użytkowanie bezpośredniego otoczenia może świadczyć o niskim zagrożeniu strzebli w tym obszarze. W niektórych zbiornikach, poza strzeblą stwierdzono karasia pospolitego.

Ostoja klasyfikuje się w czołówce najwartościowszych w regionie obszarów siedliskowych strzebli błotnej. Znajdują się tu liczne zbiorniki, w większości potorfowe i śródleśne, o stosunkowo małym zagrożeniu, z liczną populacją strzebli. Niektóre zbiorniki są stosunkowo duże. Ostoja chroni głównie siedliska strzebli. Ostoja jest także miejscem koncentracji torfowisk przejściowych (kod 7140), wysokich zdegradowanych (7120) zdominowanych przez wrzos, zbiorników dystroficznych (3160) oraz bogatych populacji roślin torfowiskowych. W obrębie torfowisk płaty boru bagiennego (*91D0). Szczególnie wartościowe jest torfowisko i zbiornik dystroficzny koło Piotrowa. Najcenniejszymi z gatunków roślin są: turzyca bagienna *Carex limosa*, przygiełka biała *Rhynchospora alba,* pływacze drobny i zwyczajny *Utricularia minor, U. vulgaris*. Lokalne stanowiska gwiazdnicy grubolistnej *Stellaria cfr. crassifolia* na wysiękach wód w obszarze wysoczyznowym w rejonie Chylowej Huty. Szerokie otoczenie zatorfionych obniżeń i zbiorników: o małych wartościach przyrodniczych. Stanowią je głównie leśne zbiorowiska zastępcze z dużym udziałem świerka, sosny, brzozy, lasy porolne, pola, ugory. Miejscami tylko występują izolowane powierzchnie kwaśnej buczyny niżowej (9110) oraz bardzo małe płaty grądu subatlantyckiego (9160) - zasadniczo w złym stanie. Obszar zajmuje na terenie gminy Somonino powierzchnię 249 ha.

Obszar Natura 2000 Piotrowo posiada obowiązujący na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z 26 maja 2014 r. plan zadań ochronnych (Dz. U. Woj. Pomorskiego z 2014 r., poz. 2138) zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z 19 stycznia 2016 r. (Dz. U. Woj. Pomorskiego z 2016 r., poz. 161).

Zgodnie z treścią powyższego PZO dla terenu gminy Somonino w ramach prac nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić następujące wskazania dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000:

1) Dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska poprzez: przekształcenie terenu w 50 metrowej strefie buforowej w trwałe użytki zielone (łąka, pastwisko, zadrzewienia) w miejscach, gdzie nachylenie zbocza umożliwia spływ biogenów do niecki zajętej przez siedlisko 7140 (w obrębie gospodarstw rolnych działanie fakultatywne).- Gm. Somonino ob. Piotrowo cz. dz. ew. nr 90, 74, 79;
2) dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska poprzez przekształcenie terenu w 50 metrowej strefie buforowej w trwałe użytki zielone (łąka, pastwisko, zadrzewienia) w miejscach, gdzie nachylenie zbocza umożliwia spływ biogenów do niecki zajętej przez siedlisko 7120 (w obrębie gospodarstw rolnych działanie fakultatywne) – dotyczy pasa 50m wokół torfowiska, część działki ewidencyjnej nr: 79, 74 (Gm. Somonino ob. Piotrowo);
3) dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska 3160 poprzez: nielokowanie obiektów budowlanych, w tym również tymczasowych, w strefie 100 m od brzegów zbiorników wodnych - jeziora dystroficzne (działanie nie dotyczy napowietrznych sieci infrastruktury technicznej oraz obiektów małej architektury), nielokowanie kąpielisk, pól namiotowych i pomostów w strefie 100 m od brzegów zbiornika wodnego znajdującego się na działce ewidencyjnej nr 54, obręb Piotrowo - dotyczy pasa 100m wokół zbiorników, części działek ewidencyjnych nr Gm. Somonino ob. Piotrowo cz. dz. ew. nr 90, 42, 50/1, 50/2, 51, 52, 53, 54, 55, 91;
4) dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do wymogów ochrony siedliska 3160 poprzez przekształcenie terenu w 50 metrowej strefie buforowej

w trwałe użytki zielone (łąka, pastwisko, zadrzewienia) w miejscach, gdzie nachylenie zbocza umożliwia spływ biogenów do niecki zbiorników wodnych (w obrębie gospodarstw rolnych działanie fakultatywne) – dotyczy pasa 50m wokół jeziora Piotrowskiego: Gm. Somonino ob. Piotrowo cz. dz. ew. nr: 50/2, 50/1.

Obszar o NATURA 2000 – Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego (kod PLH 220095)

Położony jest w centralnej, najwyższej części Pojezierza Kaszubskiego, o typowo młodo glacjalnej rzeźbie terenu. Obejmuje zespół rozległych form dolinnych zwanych rynnami polodowcowymi wraz z jeziorami wypełniającymi ich najgłębsze miejsca oraz fragmenty wysoczyzn (morena czołowa strefy marginalnej, morena denna) i fragmenty terenów sandrowych. Rejon omawianej ostoi jest najwyżej wyniesionym obszarem w całym pasie Pojezierza Pomorskiego oraz w całej Polsce niżowej. Najwyższe są tzw. Wzgórza Szymbarskie, gdzie "szczyt" Wieżyca (najwyższy na całym niżu środkowoeuropejskim) dochodzi do wysokości 329,5 m n.p.m. Z racji sąsiedztwa najwyższych wyniesień pojeziernych i głęboko wciętych rynien polodowcowych, mamy tu do czynienia z bardzo dużymi, jak na warunki nizinne, deniwelacjami dochodzącymi do 160 metrów i mocno zróżnicowaną rzeźbą terenu.

Najbardziej charakterystyczną cechą omawianego obszaru jest „łańcuch" jezior rynnowych. Są to jeziora: Kłodno, Małe Brodno, Wielkie Brodno, Ostrzyckie, Patulskie, Dąbrowskie, Lubowisko i Stężyckie oraz Bukrzyno Duże i Bukrzyno Małe.

Szatę roślinną buduje wiele rzadkich zespołów roślinnych wraz z bogatą florą, w której obecne są liczne zagrożone gatunki. Najpowszechniejszymi zespołami leśnymi są: kwaśna buczyna niżowa *Luzulo pilosae-Fagetum*, żyzna buczyna niżowa *Galio odorati-Fagetum*; niekiedy towarzyszą im subatlantyckie grądy gwiazdnicowe *Stellario holosteae-Carpinetum*, acydofilne dąbrowy *Fago-Quercetum.* Najcenniejszym z zespołów leśnych jest kaszubska buczyna storczykowa ze związku *Cephalanthero-Fagenion* o prowizorycznej nazwie *Fagus silvatica - Cypripedium calceolus*.

Typowym dla obszaru zespołem łęgowym jest łęg olszowy *Fraxino-Alnetum*. Wzdłuż cieków, zwłaszcza w odcinkach przebiegających dnami dolin rynnowych, wykształca się on w postaci typowej, natomiast w miejscach wysięków i wypływów wód (na stokach dolin rynnowych) występuje w podzespole źródliskowym *F-A cardaminetosum amarae.* Zbiorowisko to tworzy z reguły niewielkie enklawy wśród łąk i w obrębie kompleksów leśnych. Małe powierzchnie w ostoi zajmuje prawdopodobnie łęg wiązowy *Ficario-Ulmetum*

minoris, m in. w dolnych partiach stoków obniżenia Jez. Bukrzyno Małe. Do rzadkich ugrupowań leśnych w dnach rynien w należą bory bagienne *Vaccinio uliginosi-Pinetum*. Brzeziny bagienne *Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis* występują z kolei ponad górnymi krawędziami dolin rynnowych - w niektórych zagłębieniach terenu. Na stokach rynien ugrupowaniom leśnym najczęściej towarzyszą – zróżnicowane, co do zajmowanego areału - zbiorowiska polne, łąki i pastwiska świeże, suche murawy napiaskowe murawy bliśniczkowe) z rzędu *Nardetalia*, samosiewy różnych gatunków drzew i krzewów, płaty czyżni z klasy *Rhamno-Prunetea*. W części są to wtórne zbiorowiska rozwijające się na porzuconych, jałowych lub trudnodostępnych polach i łąkach. Aktualnie są one bądź użytkowne pastwiskowo, koszone z różną intensywnością, bądź odłogowane przez długie lata. Często fitocenozy mają charakter przejściowy. Najbardziej urozmaicona jest roślinność nieleśna w dnach układów dolinnych, w szczególności na przesmykach jezior rynnowych, w ujściach rzek do jezior, w zatoczkach jezior oraz w dolnych partiach stoków rynien. Roślinność zdominowana jest tu przez ugrupowania nieleśne: wodne, szuwarowe, ziołoroślowe, łąkowe, młaki i mechowiska. Towarzyszące im fitocenozy leśne i zaroślowe, z reguły rozwijają się w procesach sukcesji wtórnej. Przesmyki jezior są jednym z miejsc koncentracji zasadowych i kwaśnych młak, mechowisk, turzycowisk z rzędów *Caricetalia davallianae i Caricetalia nigrae* oraz ze związku *Caricion lasiocarpae*, jak np.: *Caricetum appropinquatae, C. diandrae, C. lasiocarpae, C. nigrae, Calamagrostietum strictae, Menyantho-Sphagnetum*.

Największy areał w dnach dolin zajmują ugrupowania łąkowe z rzędu *Molinietalia,* wśród nich zwłaszcza łąki wilgotne i bagienne ze związku *Calthion*, jak cenne łąki ostożeniowe *Angelico-Cirsietum oleracei,* w tym w postaci źródliskowej z pełnikiem europejskim *Trollius europaeus* i wielosiłem błękitnym *Polemonium europaeum*. Rzadziej występują: *Caricetum caespitosae, Scirpetum silvatici,* zbiorowisko z *Deschampsia caespitosa*. W niektórych fitocenozach łąk wilgotnych pojawiają się gatunki kalcyfilne. Łąkom tymczęsto towarzyszą również ziołorośla ze związku *Filipendulion ulmariae,* jak np. *Filipendulo-Geranietum* oraz szuwary turzycowe i trawiaste. Na roślinność szuwarową omawianej części ostoi składają się fitocenozy ze związków Phragmition i Magnocaricion, Jak m in.: *Phragmitetum australis, Typhetum latifoliae, Equisetetum fluviatile, Eleocharietum palustris, Caricetum rostratae, Glycerietum maximae, Caricetum paniculatae, Caricetum acutiformis, Phalaridetum arundinaceae.* Niektóre z nich wykształcone są zarówno na siedliskach typowo bagiennych, jak i w obszarach źródliskowych, dotyczy to np. *Caricetum acutiformis, C. paniculatae*. Pierwsze pięć z wymienionych zespołów należy

do tych, które najczęściej tworzą wąskie pasy roślinności przybrzeżnej w jeziorach rynnowych. Roślinność wodną mezo-eutroficznych jezior rynnowych tworzą m.in. zbiorowiska ze związków *Potamion i Nymphaeion*, jak: *Potametum natantis, Nypharo-Nymphaetum, Hydrocharietum morsus-ranae*. W Jez. Bukrzyno Małe łanowo występują ramienice z rodzaju Chara sp. Ponad górną krawędzią rynien glacjalnych – w bezodpływowych zagłębieniach terenu - wykształciły się cenne zbiorowiska torfowisk przejściowych i niekiedy wysokich z klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae* (rząd *Scheuchzerietalia palustris*, rząd *Caricetalia nigrae*) oraz klasy *Oxyccoco-Sphagnetea* (rząd *Sphagnetalia magellanici*). Ich największe zgrupowanie znajduje się w rejonie Wzgórz Szymbarskich - leśniczówki Drozdowo i osady Rybaki. Z kolei największe torfowiska występują w zagłębieniach w południowo-zachodniej części ostoi – w rejonie Delewa, Żuromina. W obrębie tych torfowisk występują liczne drobne zbiorniki dystroficzne, często poeksploatacyjne.

Powierzchnia obszaru w granicach administracyjnych gminy to 590 ha. Obszar nie posiada planu zadań ochronnych. Na podstawie Standardowego Formularza Danych sporządzonego dla tego obszaru możemy wywnioskować, że największe zagrożenia, presja i działania mające negatywny wpływ na obszar związane są ze zmianą sposobu użytkowania gruntów, rozpraszaniem zabudowy, zanieczyszczeniem oraz presją związaną z rozwojem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Tab. 2.1 Zagrożenia, presję i działania mające wpływ na obszar Natura 2000 Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje	kod	Wewnętrzne / zewnętrzne
wysoki	Leśnictwo	B	wewnętrzne
niski	Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	J02.03	wewnętrzne
niski	plądrowanie stanowisk roślin	F04.01	wewnętrzne
niski	obce gatunki inwazyjne	I01	wewnętrzne
średni	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	E01	zewnętrzne
średni	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01	wewnętrzne
wysoki	Uprawa	A01	zewnętrzne
średni	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	D01.01	wewnętrzne
niski	linie elektryczne i telefoniczne	D02.01	wewnętrzne
średni	drogi, autostrady	D01.02	wewnętrzne
wysoki	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	G01	wewnętrzne
średni	Nawożenie /nawozy sztuczne	A08	wewnętrzne
wysoki	zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt	K05.01	wewnętrzne
niski	mosty, wiadukty	D01.05	wewnętrzne

średni	chwytanie, trucie, kłusownictwo	F03.02.03	wewnętrzne
wysoki	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	G02	wewnętrzne
średni	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	E03.01	wewnętrzne
niski	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	K02	wewnętrzne
niski	Inna działalność górnicza lub wydobywcza*	C01.07	wewnętrzne
niski	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	J02.05	zewnętrzne
niski	drogi kolejowe, w tym TGV	D01.04	wewnętrzne
niski	Wydobywanie torfu	C01.03	wewnętrzne
średni	drogi, autostrady	D01.02	zewnętrzne
wysoki	Zabudowa rozproszona	E01.03	wewnętrzne
średni	Brak zagrożeń i nacisków	X	jednoczesne
średni	Nawożenie /nawozy sztuczne/	A08	zewnętrzne
niski	Wędkarstwo	F02.03	wewnętrzne
wysoki	Zanieczyszczenia	H	wewnętrzne
średni	Kempingi i karawaningi	G02.08	wewnętrzne
średni	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	J02.01	wewnętrzne
niski	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	A04.03	wewnętrzne
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	kod	Wewnętrzne / zewnętrzne
średni	Uprawa	A01	wewnętrzne
średni	Brak zagrożeń i nacisków	X	jednoczesne
niski	Mosty, wiadukty	D01.05	wewnętrzne
niski	Wypas	A04	wewnętrzne

Źródło: Standardowy Formularz Danych dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego PLH220095.

2.4 Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody „Jar Rzeki Raduni" zlokalizowany jest w północno – wschodniej części gminy Somonino. Został utworzony w 1972 r. na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 72 z dnia 23.06.1972 r. (MP z 1972 r. 36/72, p. 202). Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 84,24 ha, z czego 18,10 ha znajduje się w granicach omawianego obszaru. Utworzony został w celu ochrony przełomowego odcinka Raduni ze stromymi brzegami, meandrującą i tworzącą bystrza rzeką. Zbocza porastają zbiorowiska grądowe wykształcone w charakterystycznych postaciach, a terasy nadrzeczne – łęgi. Flora rezerwatu jest wyjątkowo bogata. Obejmuje jedno z najbogatszych na Pomorzu stanowisk roślin o górskim charakterze rozmieszczenia, dużą grupę gatunków ustawowo chronionych oraz innych rzadkich roślin i zwierząt.

Ryc. 2.5 Rezerwaty przyrody na terenie gminy Somonino

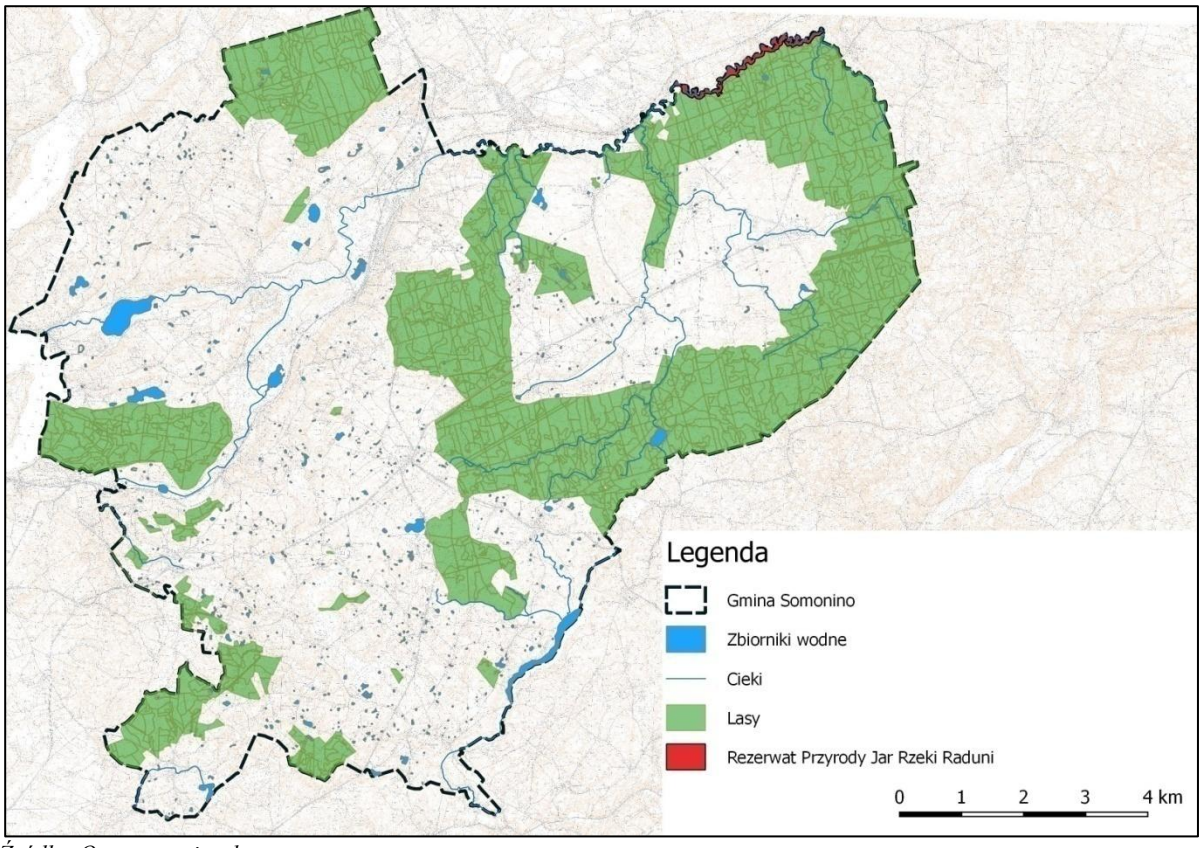

Źródło: Opracowanie własne.

Obszar posiada wydany Zarządzeniem nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012 r. plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni", a następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 04 lipca 2016 r.

Zgodnie z treścią powyższego planu ochrony na terenie gminy Somonino w ramach prac nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić następujące wskazania dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych:

1) Nie lokalizować w strefie do 500 m od granic rezerwatu nowych liniowych elementów infrastruktury, z wyjątkiem inwestycji liniowych celu publicznego o znaczeniu lokalnym, oraz innych przedsięwzięć mogących negatywnie wpłynąć na przedmiot ochrony rezerwatu oraz obszaru Natura 2000 Jar Rzeki Raduni PLH220011;
2) Modernizacja przebiegającej w sąsiedztwie rezerwatu linii kolejowej Gdynia – Kościerzyna, nie może negatywnie wpłynąć na cele ochrony rezerwatu, należy stosować rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne gwarantujące

zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem środowiska oraz umożliwiające zachowanie chronionych ekosystemów, siedlisk przyrodniczych i gatunków;

3) Nie lokalizować nowej zabudowy na użytkach oznaczonych jako ŁV,ŁVI,W, LsV, RVI położonych na działce 119 obrębu Wyczechowo [0016], (gmina Somonino);

4) W obszarze wokół rezerwatu, którego granicę stanowi:

- od północy linia kolejowa Gdynia - Kościerzyna,
- od wschodu przedłużenie północno- wschodniej granicy działki 140 z działką 139/2 (gmina Żukowo, obręb Borkowo), poprowadzone w linii prostej w kierunku przecięcia działek 149/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz) i 148/3 (gmina Żukowo, obręb Glincz), następnie po północnej granicy działki 148/3 do punktu najdalej wysuniętego na południe i w tym miejscu prowadząca w linii prostej do przecięcia działek 152/2 i 151/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz);
- od południa droga krajowa nr 20 od punktu przecięcia z granicą działek 152/2 i 151/1 (gmina Żukowo, obręb Glincz) do miejsca przecięcia z drogą leśną (działka nr 107/4 gmina Somonino, obręb Borcz); następnie wzdłuż drogi leśnej, którą wyznaczają działki: 107/4, 108/4, 109/2,110/3, 111/3, 112/3, 113/3 (gmina Somonino, obręb Borcz);
- od zachodu od punktu przecięcia się działek 114/4 i 113/3 (gmina Somonino, obręb Borcz) poprowadzona w linii prostej przez północno- wschodnią granicę działek 7/1 i 7/2 (gmina Somonino, obręb Wyczechowo), następnie przedłużenie północno-wschodnie granicy działki 587 z działką 566 (gmina Kartuzy, obręb Kiełpino) do punktu przecięcia się z linią kolejową Gdynia - Kościerzyna; należy zachować dotychczasowy sposób użytkowania gruntu, bez możliwości realizacji nowej zabudowy;

5) na wszystkich działkach wymienionych powyżej, na których utrzymane zostanie użytkowanie rolnicze należy prowadzić gospodarkę rolną w sposób nie pogarszający stanu siedlisk przyrodniczych znajdujących się w granicach rezerwatu oraz w jego sąsiedztwie;

6) na odcinku rzeki Raduni pomiędzy zachodnią granicą rezerwatu, (którą stanowią: części działek 565/1, 565/3 gmina Kartuzy, obręb Kiełpino, część działki 179 gmina Somonino, obręb Borcz oraz północno-zachodnia część działki 119 gmina Somonino, obręb Wyczechowo), a mostem drogowym na drodze Borcz-Kiełpino (działki 570 gmina Kartuzy, obręb Kiełpino, 63/3 gmina Somonino, obręb Wyczechowo) nie ingerować w stosunki wodne i hydrochemiczne, w szczególności nie budować

urządzeń i obiektów hydrotechnicznych zmieniających jakość wody i reżim rzeczny Raduni.

2.5 Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe

To fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne. Zespoły te są atrakcyjne dla turystyki, rekreacji i krajoznawstwa. Na terenie gminy Somonino występują dwie tego typu formy ochrony przyrody. Obszar jaki zajmują na terenie gminy Somonino wynosi 230 ha.

- **Rynna Brodnicko – Kartuska** to obszar powołany Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia "Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego" oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1998 r. Nr 59, poz. 295). Stanowi „bramę wjazdową” do Kaszubskiego Parku Krajobrazowego z harmonijnym krajobrazem rolno – leśnym. Celem ochrony jest zachowanie ciągłości przestrzennej struktur przyrodniczo-krajobrazowych o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania przyrody parku, w tym rewaloryzacja i ochrona krajobrazu rynien jeziornych, ochrona lęgowisk ptaków wodno-błotnych oraz przywrócenie ładu przestrzennego krajobrazu. Powierzchnia obszaru wynosi 825 ha. W granicach gminy znajduje się 28 ha.

- **Rynna Dąbrowsko – Ostrzycka** to obszar powołany Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia "Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego" oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1998 r. Nr 59, poz. 295). Łączna powierzchnia obszaru to 1756 ha z czego na teren gminy Somonino przypada 189 ha. Rynna Dąbrowsko-Ostrzycko, to złożony układ rynnowych jezior z mozaikową strukturą użytkowania terenu w otoczeniu, o szczególnym znaczeniu dla percepcji walorów krajobrazowych parku.

Ryc. 2.6 Zespoły Przyrodniczo - Krajobrazowe na terenie gminy Somonino

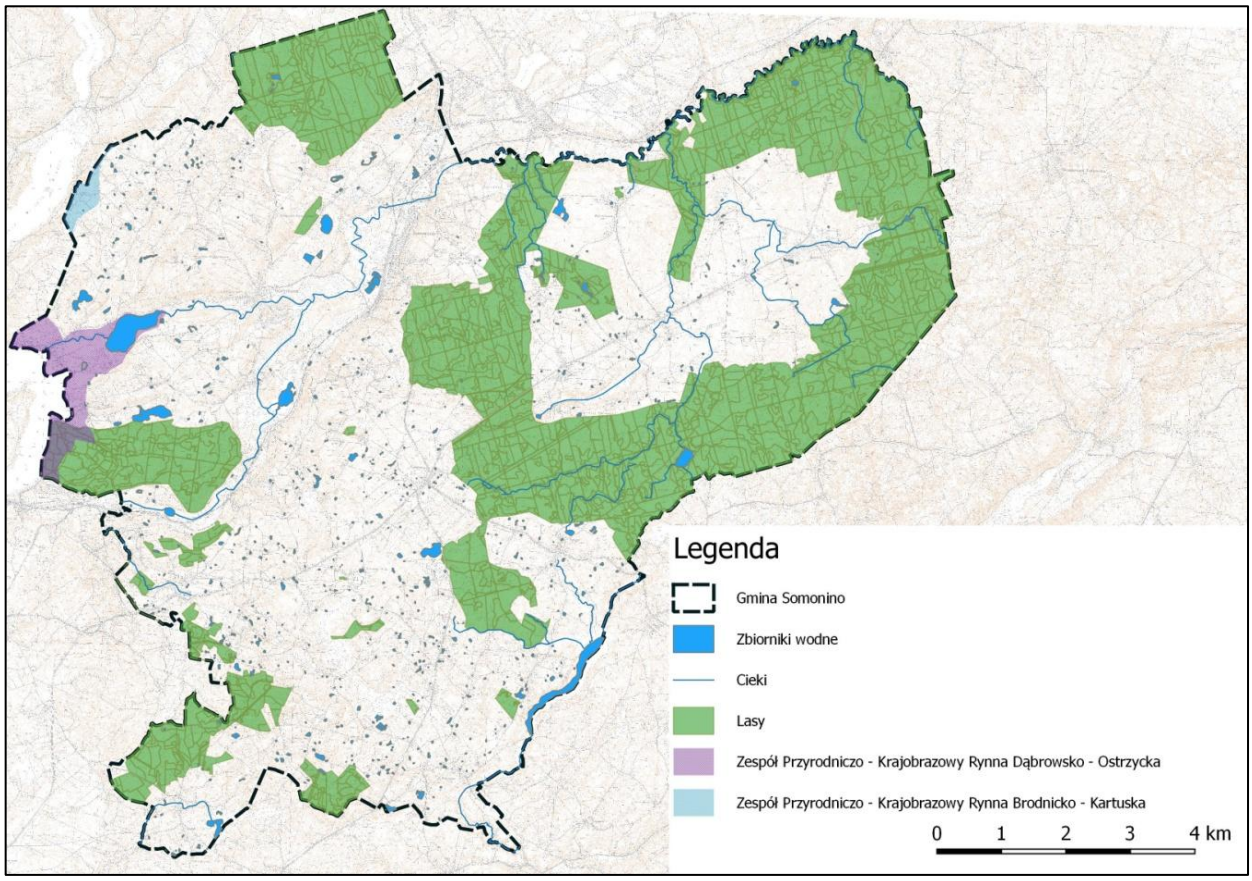

Źródło: Opracowanie własne.

2.6 Pomniki Przyrody

Na terenie gminy Somonino zlokalizowanych jest 8 pomników przyrody z 11 obiektami, których charakterystyka znajduje się poniżej.

- **Głaz narzutowy „Kamień Królewski”** – uznany za pomnik przyrody Orzeczeniem Nr 9 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 17.08. 1954 roku. Jest to głaz z gnejsu biotytowego, nazwany Kamieniem Królewskim od króla Prus, Fryderyka Wilhelma IV (1795-1861), na pamiątkę jego odwiedzin w tym miejscu w 1851 roku. Głaz usytuowany jest na Jastrzębiej Górze w Ostrzycach.

  Charakterystyka:

  - długość: 1,86 m,
  - szerokość: 1,83 m,
  - wysokość: 1,33 m,
  - obwód: 5,72 m.

- **Kasztanowiec Biały** (Goręczyno) – uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 z dnia 29.03. 1989 roku. Zlokalizowany przy Kościele p.w. Trójcy Świętej i Wszystkich Świętych w Goręczynie.
  Charakterystyka:
  - wiek – ok. 150 lat,
  - obwód pnia na wys. 1,30 m – 300 cm (obecnie: 334 cm),
  - wysokość – ok. 18 m,
  - pierwsze konary na wysokości ok. 6 m.

- **Dąb** (Egiertowo) – uznany za pomnik przyrody Orzeczeniem Nr 334 Wojewody Gdańskiego z dnia 01.12.1975 roku. Drzewo stanowi wojskowy punkt topograficzny. Rośnie w sąsiedztwie budynku Szkoły Podstawowej w Egiertowie w odległości 20 m w kierunku północno-wschodnim od szkoły.
  Charakterystyka:
  - wiek około 240 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 360 cm,
  - wysokość drzewa: 25 m,
  - występowanie pierwszych konarów na wys. 5 m.

- **Świerk Pospolity** (Borcz) – uznany za pomnik przyrody Rozporządzeniem Wojewody Gdańskiego Nr 6/96 z dnia 06.12.1996. Zlokalizowany w Borczu, Oddział Leśny 222K, Leśnictwo Sarni Dwór, Nadleśnictwo Kolbudy.
  Charakterystyka:
  - wiek: ok. 130 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 330 cm,
  - wysokość: 33 m,
  - występowanie pierwszych konarów na wysokości 6 m.

- **Lipa Drobnolistna** (Piotrowo) – uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 z dnia 29.03.1989 roku.
  Charakterystyka:
  - wiek ok. 130 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 280 cm (obecnie: 334 cm),

- wysokość: 20 m,
- występowanie pierwszych konarów na wysokości 4 m.

- **Żywotniki Zachodnie** (Kamela) – typ pomnika: wieloobiektowy - grupa 2 żywotników; uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 z dnia 23.03.1989 roku. Zlokalizowane na dawnym cmentarzu poewangielickim, około 1 km na północny - zachód od wsi Kamela.
  Charakterystyka:
  - wiek – ok. 120 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 152 i 180 cm (obecnie: 166 i 198 cm),
  - wysokość drzew: 10 m,
  - występowanie pierwszych konarów na wysokość 1 m.

- **Sosna Pospolita** (Borcz) – uznany za pomnik przyrody Orzeczeniem Nr 170 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 21.10.1966 roku. Zlokalizowany w lesie przy szosie Żukowo-Borcz, Leśnictwo Babi Dół.
  Charakterystyka:
  - wiek: ok. 140 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 269 cm (obecnie: 310 cm),
  - wysokość – 27 m,
  - występowanie pierwszych konarów na wys. 7 m.

- **Lipy Drobnolistne** (Hopowo) – typ pomnika: wieloobiektowy - grupa 3 lip; uznane za pomnik przyrody Zarządzeniem Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 z dnia 29.03.1989 roku. Zlokalizowane na dawnym cmentarzu poewangielickim w centrum wsi Hopowo.
  Charakterystyka:
  - trzy sztuki,
  - wiek: ok. 220 lat,
  - obwód pnia na wysokości 1,30 m – 410 i 305 cm,
  - wysokość drzew – ok. 18 m,
  - występowanie pierwszych konarów na wys. ok. 3,5 m.

2.7 Lasy ochronne

Za las ochronny mogą być uznane lasy, które:

1. chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;
2. chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
3. ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;
4. są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
5. stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;
6. mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
7. są położone:
   a) w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
   b) w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej,
   c) w strefie górnej granicy lasów.

Tab.2.2 Zestawienie powierzchni lasów ochronnych w gminie Somonino

Typ lasu	Powierzchnia [ha]
Badawcze	214,61
Cenne fragmenty rodzimej przyrody	275,30
Glebochronne	98,22
Nasienne	5,67
Ostoje zwierząt	189,01
Wodochronne	396,95

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 2.7 Lasy ochronne na terenie gminy Somonino

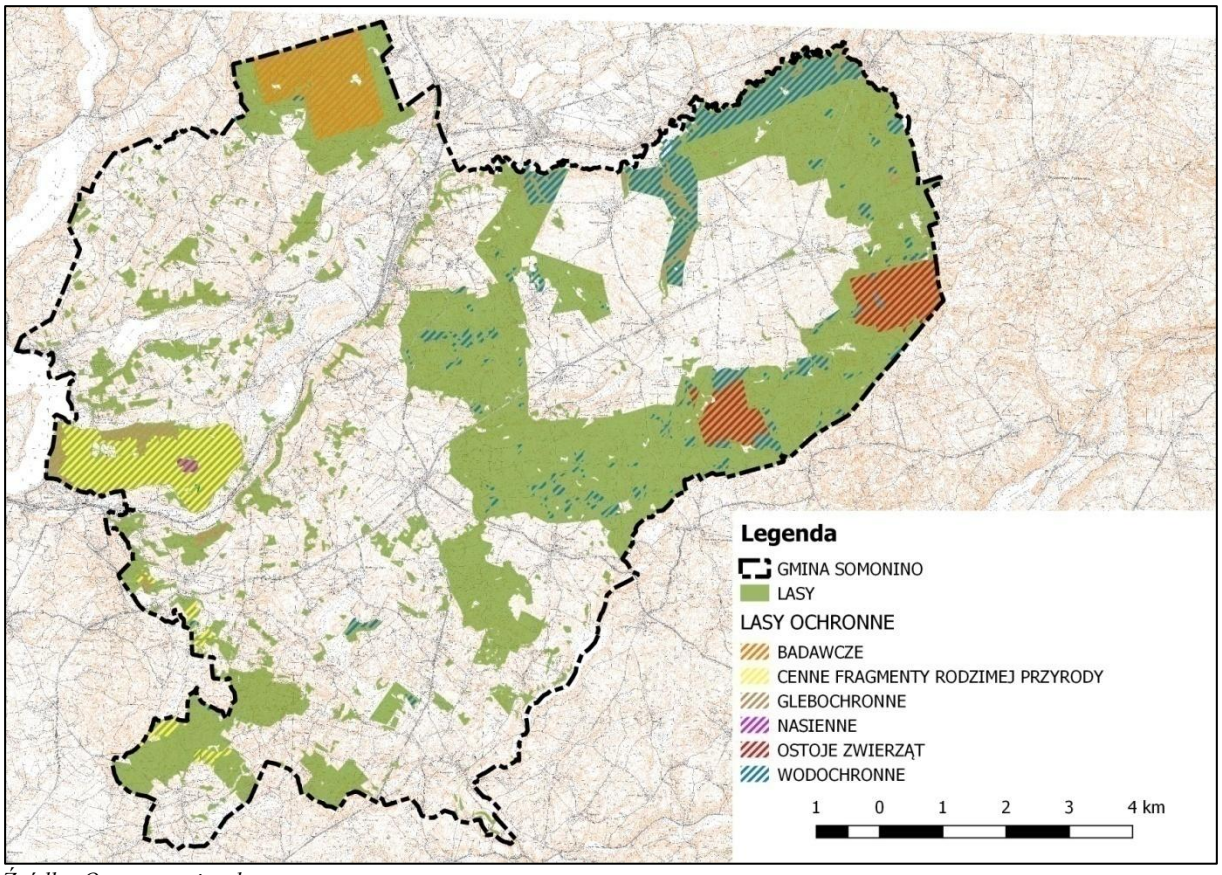

Źródło: Opracowanie własne

3 Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

3.1 Kopaliny

Głównym aktem prawnym obowiązującym w Polsce w zakresie złóż kopalin jest Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. Zgodnie z art. 21 i 22 ustawy na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin konieczne jest uzyskanie koncesji udzielanej przez ministra właściwego do spraw środowiska, starostę lub marszałka. Koncesja na wydobywanie kopalin ze złóż jest poprzedzona akceptacją dokumentacji geologicznej, projektu zagospodarowania złoża oraz wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, o ile jest ona wymagana przez prawo. Dzięki temu uzyskuje się kontrolę nad ochroną zasobów kopalin, w tym wód podziemnych uznanych za kopaliny, tj. wód leczniczych, termalnych i solanek przed nieracjonalną lub niszczącą eksploatacją.

Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2019 r." opublikowanym przez Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, na terenie gminy Somonino występują następujące złoża:

Tab. 3.1 Udokumentowane złoża występujące na terenie gminy Somonino

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie	Rodzaj złoża
		geologiczne bilansowe	przemysłowe		
Somonino	złoże, którego wydobycie zostało zaniechane	189	-	-	surowce ceramiki budowlanej
Somonino I	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	269	-	-	piaski i żwiry
Rybaki	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	77	-	7	piaski i żwiry
Kaplica-Połęczno	złoże eksploatowane	125,49	125,49	2,6	torfy

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2019 r.

Dane Państwowego Instytutu Geologicznego pokazują, iż obszar gminy znajduje się w zasięgu złóż kruszyw naturalnych, torfów, a także surowców ilastych. Warto zaznaczyć, że nie wszystkie zamieszczone w tabeli złoża posiadają koncesję umożliwiającą eksploatację.

- Somonino - IB 2182

Dokumentacja geologiczna złoża wykonana w 1977 roku wykazała występowanie bilansowych zasobów iłów i mułków zastoiskowych, jako surowca przydatnego do produkcji

ceramiki budowlanej. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 8.578 ha. Złoże było eksploatowane do 1994 roku. Wydobycie zostało zaniechane a zasobów nie wybilansowano.

- Somonino I – KN 12081

Złoże Somonino I to złoże kruszywa naturalnego o powierzchni 1.900 ha, zlokalizowane na działkach nr 3 i 10 w Somoninie. Zasoby bilansu złoża ustalono na ok. 269 tyś. ton.

- Rybaki – KN 11967

Złoże posiada pozytywną decyzję o wydobyciu. Obszar eksploatacji wynosi 1.330 ha w ilości 84,11 tyś. ton. Kopalina główna w złożu to surowce wykorzystywane w produkcji różnego rodzaju materiałów budowlanych.

- Kaplica-Połęczyno – TO 6847

Kaplica-Połęczyno to złoże torfu o zasobach bilansowych 128,09 tyś. ton i pozabilansowych 89,03 tyś. ton. Powierzchnia złoża wynosi 9.268 ha. Złoże w trakcie eksploatacji na podstawie koncesji z 1996 roku.

Ryc. 3.1 Lokalizacja złóż kopalin na terenie gminy Somonino

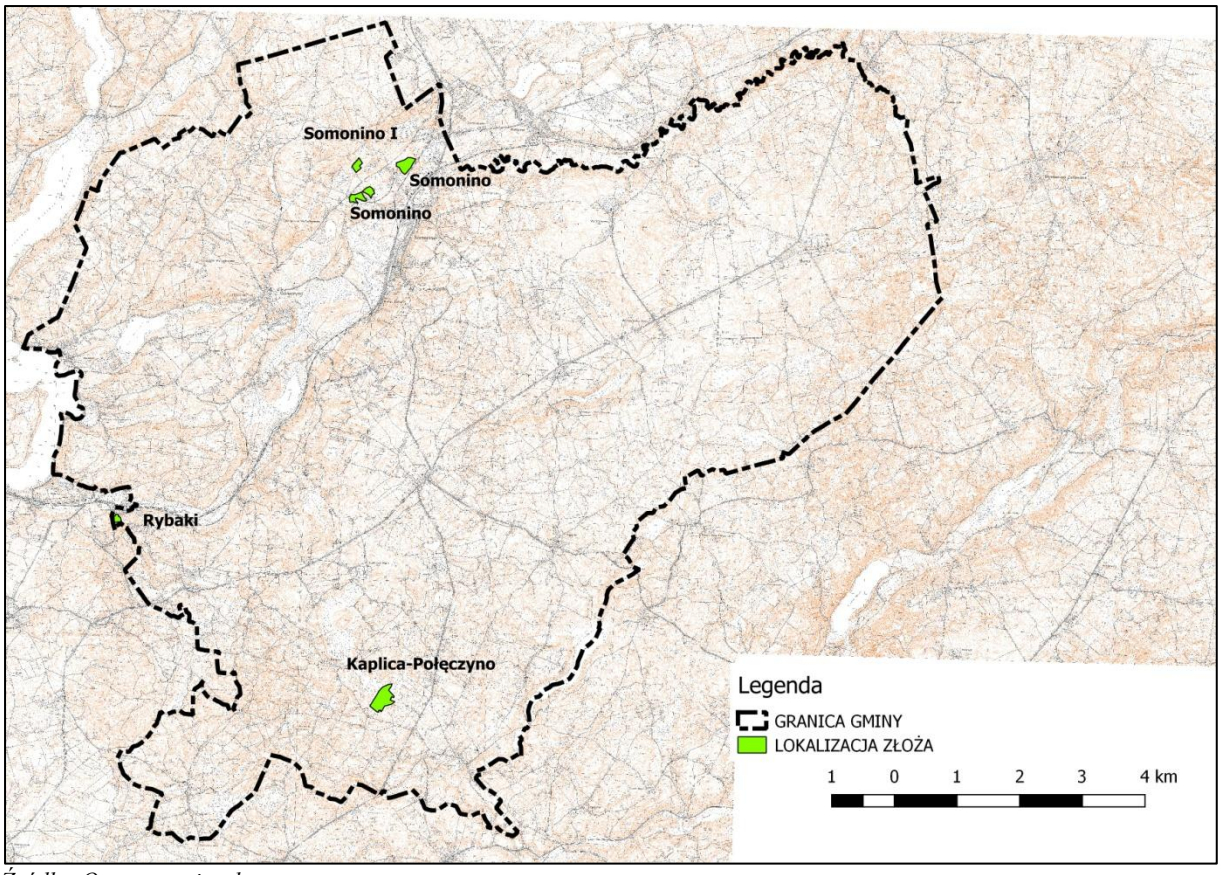

Źródło: Opracowanie własne.

3.2 Wody podziemne

Na obszarze gminy Somonino wody podziemne reprezentowane są przez cztery piętra: górnokredowe, trzeciorzędowe, plejstoceńskie i holoceńskie. Spośród wymienionych poziomów na terenie gminy nie eksploatuje się dwóch najgłębszych poziomów wód: górnokredowego i trzeciorzędowego. Główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w piętrze plejstoceńskim. Wody podziemne w zależności od warunków występowania oraz powiązań z siecią hydrograficzną tworzą system krążenia charakterystyczny| dla obszarów młodoglacjalnych. W obiegu biorą udział wody podziemne występujące płytko pod powierzchnią, w osadach zlodowacenia Wisły. Pierwszy poziom użytecznych tych wód zalega w Borczu na głębokości 65 m, w Somoninie na 68 m i Ostrzycach na 60 m.

Płytki poziom wód holoceńskich znajduje się na głębokości 1-3 m. Złożony jest z nieprzepuszczalnego podłoża torfowo- ilastego lub gliniastego. Podczas nadwyżki opadu atmosferycznego i wiosennych roztopów cechuje się szybkim przyborem wody.

Obszar gminy Somonino położony jest w obrębie kredowego głównego zbiornika wód podziemnych – GZWP nr 111 „Subniecka Gdańska”. Główne zbiorniki służą przede

wszystkim do zabezpieczania rezerw wody o wysokiej jakości do wykorzystania w przyszłości.

Tab. 3.2 GZWP – powierzchnia zbiornika i obszaru ochronnego

Powierzchnia	Według Kleczkowskiego (1990a)	Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 111 (1996)
Zbiornik [km^2]	1864	1630
Proponowany obszar ochronny [km^2]	nie wyznaczono	nie wyznaczono

Źródło: Opracowanie własne.

Na całym obszarze GZWP nr 111 wody podziemne „Subniecki Gdańskiej" są praktycznie nie zagrożone, czas przesiąkania pionowego przekracza 100 lat. Z tego powodu nie wyznacza się obszarów ochronnych zbiornika. Naturalną ochronę wód zbiornika wspomaga ochrona prawna związana z wydzieleniem stref ochronnych innych GZWP, występujących w płytszych strukturach wodonośnych, licznych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych oraz innych obszarów prawnie chronionych.

Tab. 3.3 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie gminy Somonino

nr JCWPd	**13**	**28**
Powierzchnia (km^2)	2812,5	4057
Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	Porowe	porowe
Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40	>40 lokalnie 20-40
Liczba poziomów wodonośnych	2-4	1-3
Charakterystyka nakładu warstwy wodonośnej	Głównie utwory przepuszczalne	W równowadze utwory przepuszczalne i słabo przepuszczalne

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 3.2 Gmina Somonino na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych

Źródło: Opracowanie własne.

4 Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Zgodnie z informacją Okręgowego Urzędu Górniczego w Gdańsku oraz danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie gminy Somonino występuje teren górniczy. Ich wykaz przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tab. 4.1 Wykaz obszarów i terenów górniczych na terenie gminy Somonino

Lp.	*nazwa*	*decyzja ustanawiająca/zmieniająca*	*OG (obszar górniczy), TG (teren górniczy)*	*położenie*	*złoże*
1	Kaplica-Połęczyno	decyzja ustanawiająca Z1:O-IV-7514/172/96 Wojewody Pomorskiego z dnia 25 października 1996 r. zmieniona decyzją Z1:DGG.GL-7412-2-23/06 Marszałka Województwa Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2006 r.	OG -10,92 ha TG-15,24 ha	Kaplica, dz. 48/2; Połęczyno dz. 22, 23/1, 24, 25, 27/1, 294-296	Kaplica-Połęczyno

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny.

5 Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Do zagrożeń geologicznych, które mogą wystąpić na terenie gminy, zaliczono zagrożenie erozją i osuwaniem się mas ziemnych.

Osuwanie się mas ziemnych stanowi element zjawiska ruchów masowych ziemi, które są związane przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takich jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków. W coraz większym stopniu do ich powstawania przyczynia się działalność człowieka. Źródłem ich pojawiania się jest podcinanie zboczy przy budowie dróg oraz budynków, a także wycinki drzew na stokach. Ruchy osuwiskowe mogą powodować degradację gleb oraz rozległe zniszczenia terenów rolnych i leśnych.

Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest obszar, w którym obecność pewnych form rzeźby (osuwisk, pokryw stokowych, stożków usypiskowych lub piargowych) oraz ukształtowanie powierzchni terenu (nisze, krawędzie, progi, garby, wały, szczeliny) wskazuje na rozwój takich procesów w przeszłości lub uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska obserwacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach należy do zadań realizowanych przez starostę. Na dzień sporządzania dokumentu Starosta Kartuski nie posiada w swoich zasobach kart dokumentacyjnych osuwisk na terenie gminy Somonino.

Państwowy Instytut Geologiczny w ramach realizacji Projektu System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) przygotował wstępne informacje dotyczące problematyki ruchów masowych na obszarze Polski pozakarpackiej, która obejmuje miasto i gminę Somonino. Zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego stwierdza się, że w gminie Somonino nie występują tereny osuwiskowe. Źródło informacji stanowi tutaj jedynie przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w województwie pomorskim.

W granicach administracyjnych gminy Somonino tereny predysponowane do występowania ruchów masowych zajmują znaczne powierzchnie (ryc. 5.1). Jednak z uwagi na fakt, że są to jedynie ogólne i wstępne dane, wynikające głównie z budowy geologicznej i morfologii, w Studium traktuje się je jako informację o możliwej predyspozycji obszarów do rozwoju ruchów masowych, a nie jako główne wytyczne do wyznaczania kierunków zagospodarowania terenu.

Ryc. 5.1 Przeglądowa mapa osuwisk i ruchów masowych

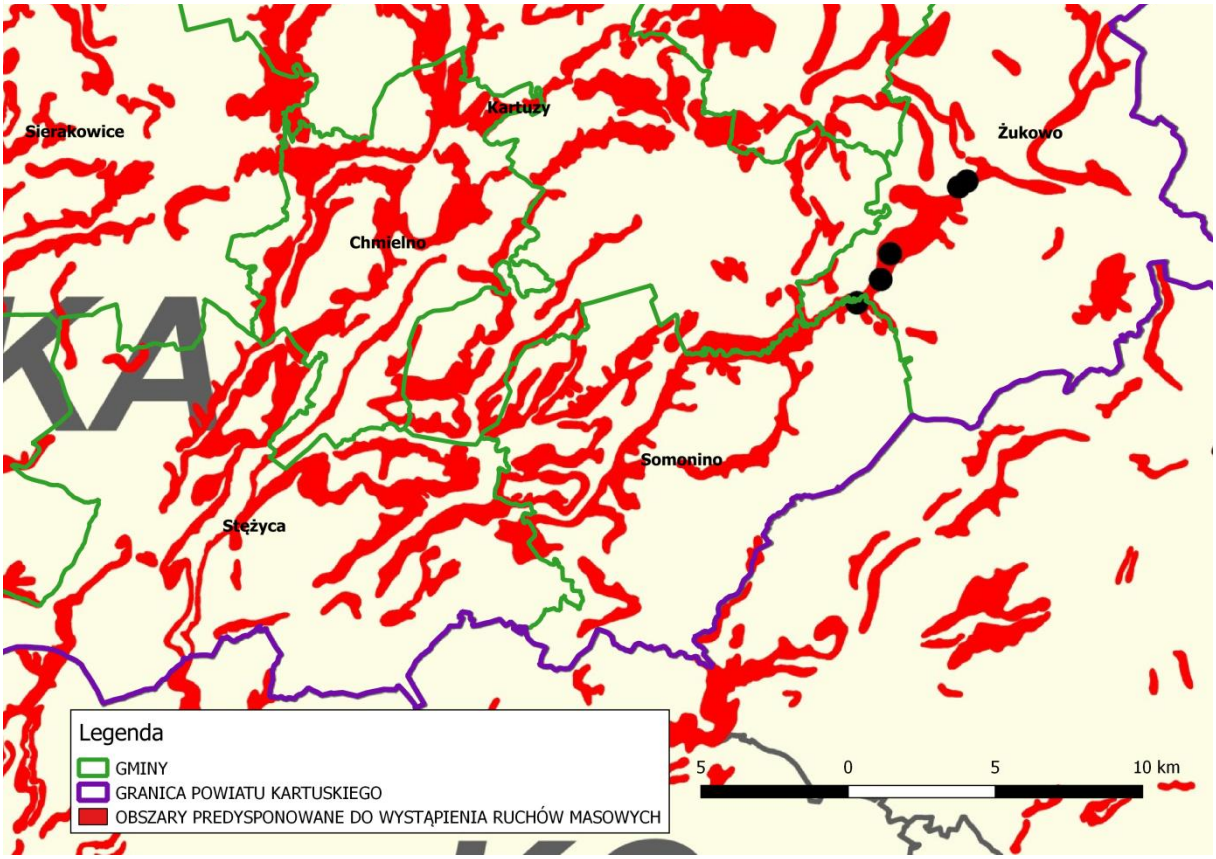

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy osuwisk i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych.

6 Waloryzacja fizjograficzna gminy

Przyrodnicze uwarunkowania wynikają z geograficznego położenia gminy, którego konsekwencją są określone cechy fizyczno-geograficzne przestrzeni. Do głównych uwarunkowań przyrodniczych gminy Somonino zaliczono:

- położenie w mezoregionie Pojezierze Kaszubskie,
- lokalizację na terenie gminy rzeki Raduni i Wierzycy,
- położenie w strefie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- wysoką lesistość gminy,
- liczne formy polodowcowe ukształtowania terenu.

W ocenie przydatności terenów pod różne sposoby zagospodarowania, duże znaczenie odgrywają uwarunkowania przyrodnicze gminy. Lokalizacja na terenie gminy Somonino licznych form ochrony przyrody powoduje ograniczenia w użytkowaniu terenów. Ograniczenia te wynikają w dużym stopniu z nakazów i zakazów powołujących je do życia. Duża ilość form ochrony przyrody może sprawiać pewne trudności w procesie inwestycyjnym.

Naturalną barierę fizjograficzną w zagospodarowaniu gminy i powstawaniu nowej zabudowy stanowią rzeki i cieki wodne, a zwłaszcza związane z nimi obszary zagrożenia powodzią. W przypadku gminy Somonino są to doliny głównych cieków - Raduni i Wierzycy.

Ze względów przyrodniczych barierę fizjograficzną stanowią również licznie występujące na terenie gminy tereny leśne.

W celu zachowania walorów przyrodniczych gminy, należy dążyć do utrzymania ładu przestrzennego w zmienianym układzie ruralistycznym, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

7 Uwarunkowania ekofizjograficzne gminy – ograniczenia i wskazania

Na terenie gminy Somonino należy zwrócić przede wszystkim uwagę na obszary wymagające szczególnej ochrony. Dotyczy to przede wszystkim Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, Obszarów Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz lasów ochronnych. Poza terenami z ograniczeniami w użytkowaniu, znaczna większość obszarów wykazuje predyspozycje umożliwiające rozwój różnych funkcji użytkowych.

Bariery rozwoju zagospodarowania przestrzennego wynikające z ochronny środowiska przyrodniczego stanowią w szczególności:

- potrzeby zachowania od zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Raduni i Wierzycy,
- potrzeby zachowania istniejących na terenie gminy wód powierzchniowych, torfowisk, oczek wodnych, użytków zielonych, zadrzewień oraz zwiększanie ich powierzchni, co przyczyni się do uzyskania i utrzymania struktury krajobrazu rolniczego (zadrzewienia śródpolne chronią gleby przed erozją wietrzną i wodną, a także zwiększają pojemność wodną gleb i poprawiają bilans wodny),
- występowania formy ochrony przyrody wprowadzających ograniczenia co do swobody inwestycji,
- obecności zwartych kompleksów leśnych uniemożliwiających prowadzenie na ich obszarze prac inwestycyjnych.

Wskazania zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino:

- przy lokalizacji nowych terenów pod zabudowę należy wziąć pod uwagę możliwość włączenia ich do systemu kanalizacji i ogrzewania wykorzystującego „czyste" technologie, takie jak: pompy ciepła, ogrzewanie olejem opałowym, gazem, baterie fotowoltaiczne, słoneczne, itd.,
- należy zabezpieczyć wody powierzchniowe gminy przed zanieczyszczeniami pochodzącymi głównie ze sfery komunalnej (ścieki sanitarne) oraz rolnictwa. Powinno to nastąpić poprzez rozwój sieci kanalizacji sanitarnej, budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, tam gdzie nieplanowane jest skanalizowanie. W przypadku rolnictwa ograniczenie zanieczyszczenia może nastąpić poprzez:

wyłączenie z uprawy stref brzegowych rzek i jezior, naturalne nawożenie, wprowadzenie pasów zieleni ochronnej,

- istniejące wyrobiska powinny być po zakończeniu eksploatacji kruszywa zrekultywowane. Zalecanym kierunkiem jest kierunek wodny lub leśny. Kierunek wodny stwarza wiele możliwości. Obok wykorzystania wyrobisk poeksploatacyjnych jako basenów do rekreacji i aktywnego wypoczynku, istnieje możliwość budowy zbiorników innego typu, np. zbiorników retencyjnych, stawów rybnych. Wówczas kierunek wodny połączony byłby z rolnym i rekreacyjnym. Można również zawodnione wyrobiska pozostawić bez większej ingerencji człowieka, czekając na autorekultywację i utworzenie się ekosystemu terenów podmokłych,
- powinno się wykluczyć zabudowę na terenach narażonych na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi, przede wszystkim wzdłuż rzeki Raduni i Wierzycy,
- zaleca się wprowadzenie zakazów lub ograniczeń na obszarach nowej zabudowy, dotyczących lokalizacji urządzeń i obiektów szkodliwych dla środowiska lub mogących pogarszać jego stan poza granicami lokalizacji.

Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

W Studium (Tom I i Tom II) uwzględnia się wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Naniesione na rysunek studium zasięgi zalewu stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, są: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

8 Demografia

W 2007 roku obszar gminy wiejskiej Somonino zamieszkiwało 9 376 osób, zaś w roku 2016 liczba wzrosła do 10 409 osób. Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba mieszkańców wzrosła o 1 033 osoby. Zauważalny jest korzystny wzrostowy trend osób zamieszkujących teren gminy.

Tab. 8.1 Liczba ludności na terenie gminy Somonino latach 2007-2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Somonino	9 376	9 523	9 572	9 820	9 877	9 978	10 093	10 210	10 304	10 409

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danym GUS, na koniec 2021 r. liczba ludności gminy Somonino wyniosła 11 133 osób. Jak można zauważyć, jest to liczba, która w odniesieniu do 2016 r. wykazuje znaczny wzrost, bo aż o 606 osób w przeciągu 5 lat. Dynamika zmian liczby ludności przybrała jeszcze wyższe tempo, pomimo okoliczności zewnętrznych jak np. stan epidemii w Polsce. Utrzymujący się trend wskazuje na dalsze pozytywne zmiany w demografii gminy Somonino.

Tab. 8.1.1. Liczba ludności na terenie gminy Somoninow latach 2007-2016

rok	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
gmina Somonino	10 527	10 727	10 814	11 008	11 133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największymi miejscowościami pod względem liczby ludności w gminie Somonino są Somonino (3017), a następnie Goręczyno (1404), Borcz (660), Egiertowo (624) oraz Ręty (616). W sumie mieszka w nich ponad 60% mieszkańców obszaru gminy.

Tab. 8.2 Liczba ludności poszczególnych miejscowościach gminy Somonino (stan na dzień 21.07.2017 rok)

L.p	Miejscowość	Liczba mieszkańców	% ogólnej ilości mieszkańców
1	Borcz	660	6,34
2	Egiertowo	624	5,99
3	Goręczyno	1404	13,49
4	Hopowo	448	4,30
5	Kamela	332	3,19
6	Kaplica	281	2,70
7	Ostrzyce	555	5,33
8	Piotrowo	103	0,99
9	Połęczyno	366	3,52
10	Ramleje	376	3,61
11	Ręty	616	5,92

12	Rybaki	299	2,87
13	Sławki	536	5,15
14	Somonino	3017	28,98
15	Starkowa Huta	334	3,21
16	Wyczechowo	460	4,42
Ogółem		**10411**	**100,00**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy Somonino w ciągu 10 lat wzrosła z poziomu 84 osób na km^2 w 2007 r. do 93 osób na km^2 w roku 2016.

Ryc. 8.1 Gęstość zaludnienia gminy Somonino

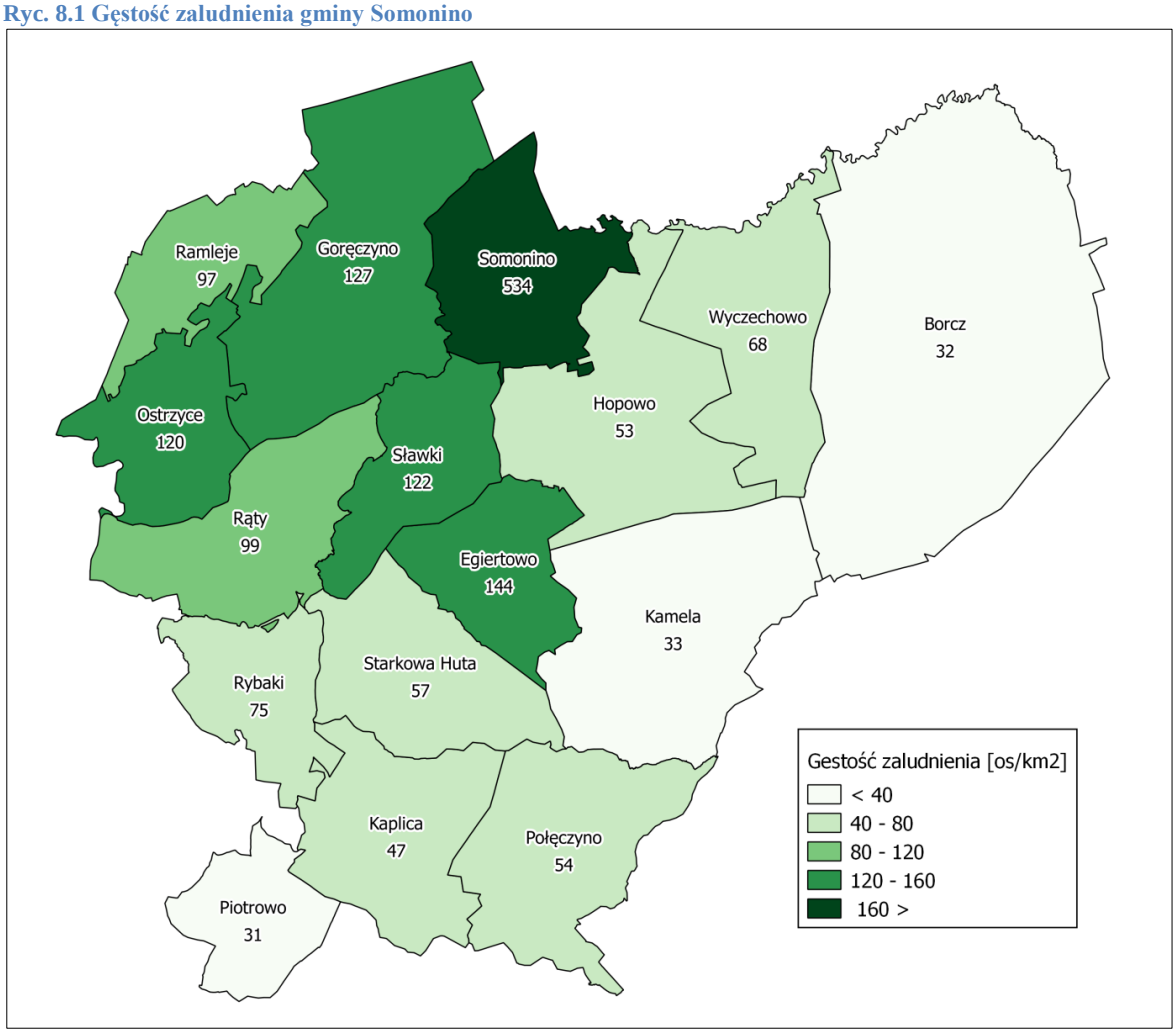

Źródło: Opracowanie własne.

8.1 Sieć osadnicza

Zgodnie z Krajowym Rejestrem Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT), sieć osadniczą gminy Somonino tworzy 16 wsi, 15 części wsi, 2 osady, 1 osada leśna oraz 2 kolonie.

Tab. 8.3 Sieć osadnicza gminy Somonino

Identyfikator Miejscowości Podstawowej	Nazwa Miejscowości	Rodzaj Miejscowości	Miejscowość podstawowa (dla części integralnych miejscowości)
0172385	Borcz	wieś	
0172391	Borcz- Leśnowczówka	część	Borcz
0172400	Mały Dwór	część	Borcz
0172416	Egiertowo	wieś	
0172422	Goręczyno	wieś	
0172439	Dąbrowa	część	Goręczyno
0172445	Hopowo	wieś	
0172451	Nowy Dwór	kolonia	Hopowo
0172468	Kamela	wieś	
0172474	Lisia Góra	osada leśna	Kamela
0172480	Kaplica	wieś	
0172497	Chylowa Huta	kolonia	Kaplica
0172505	Ostrzyce	wieś	
0172511	Koszowatka	część	Ostrzyce
0172528	Rokitki	część	Ostrzyce
0172534	Węgliszyno	część	Ostrzyce
0172540	Piotrowo	wieś	
0172557	Połęczyno	wieś	
0172563	Jekmuca	część	Połęczyno
0172570	Ramleje	wieś	
0172586	Rąty	wieś	
0172600	Kolańska Huta	osada	Rąty
0172592	Koszowatka	część	Rąty
0172617	Rybaki	wieś	
0172630	Sławki	wieś	
0172646	Dębowo	część	Sławki
0172652	Graniczny Dwór	część	Sławki
0172669	Owczarnia	część	Sławki
0172675	Somonino	wieś	
0172681	Sarni Dwór-Leśniczówka	część	Somonino
0172698	Stary Dwór	część	Somonino
0172706	Starkowa Huta	wieś	
1014441	Wyczechowo	osada	
0172712	Wyczechowo	wieś	
0172729	Pstra Suka	część	Wyczechowo
0172735	Trątkownica	część	Wyczechowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS („Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju TERYT").

8.2 Ruch naturalny

Ruchem naturalnym nazywa się zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych, do których należą: urodzenia, zgony, zawierane związki małżeńskie i rozwody. Pojęcie to nie obejmuje zagadnień migracyjnych i zmian struktury ludności na skutek wojen i kataklizmów.

Na terenie gminy Somonino w latach 2007-2016 najwyższą wartość przyrostu naturalnego zanotowano w 2008 r. i wynosiła ona 122 osoby (tab. 8.4). Najniższy przyrost naturalny nastąpił w roku 2016 i wynosił 53 osoby. Trudno określić jednolity trend dla analizowanych lat, ponieważ omawiany wskaźnik charakteryzuje się skokową zmianą wartości. Warto odnotować, że w badanej dekadzie wskaźnik przyrostu naturalnego zawsze osiągał wartości dodatnie.

Tab. 8.4 Ruch naturalny na terenie gminy Somonino w latach 2007-2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Urodzenia żywe										
Ogólnie	138	178	144	152	145	157	139	156	142	137
Mężczyźni	65	93	74	83	67	85	70	84	62	70
Kobiety	73	85	70	69	78	72	69	72	80	67
Zgony ogółem										
Ogólnie	65	56	63	57	68	89	61	64	81	84
Mężczyźni	34	28	39	32	43	52	39	36	42	54
Kobiety	31	28	24	25	25	37	22	28	39	30
Przyrost naturalny										
Ogólnie	**73**	**122**	**81**	**95**	**77**	**68**	**78**	**92**	**61**	**53**
Mężczyźni	31	65	35	51	24	33	31	48	20	16
Kobiety	42	57	46	44	53	35	47	44	41	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szerszym spojrzeniem będzie porównanie tych wskaźników na 1000 ludności. W latach 2007-2016 nie zanotowano ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego, a co za tym idzie liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów. Najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego wystąpił w 2008 roku i wynosił 13,0‰. W ciągu 10 lat wskaźnik przyrostu naturalnego spadł o ponad 2 punkty promilowe (ryc. 8.4).

Ryc. 8.2 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny na terenie gminy Somonino na 1000 mieszkańców w latach 2007-2016

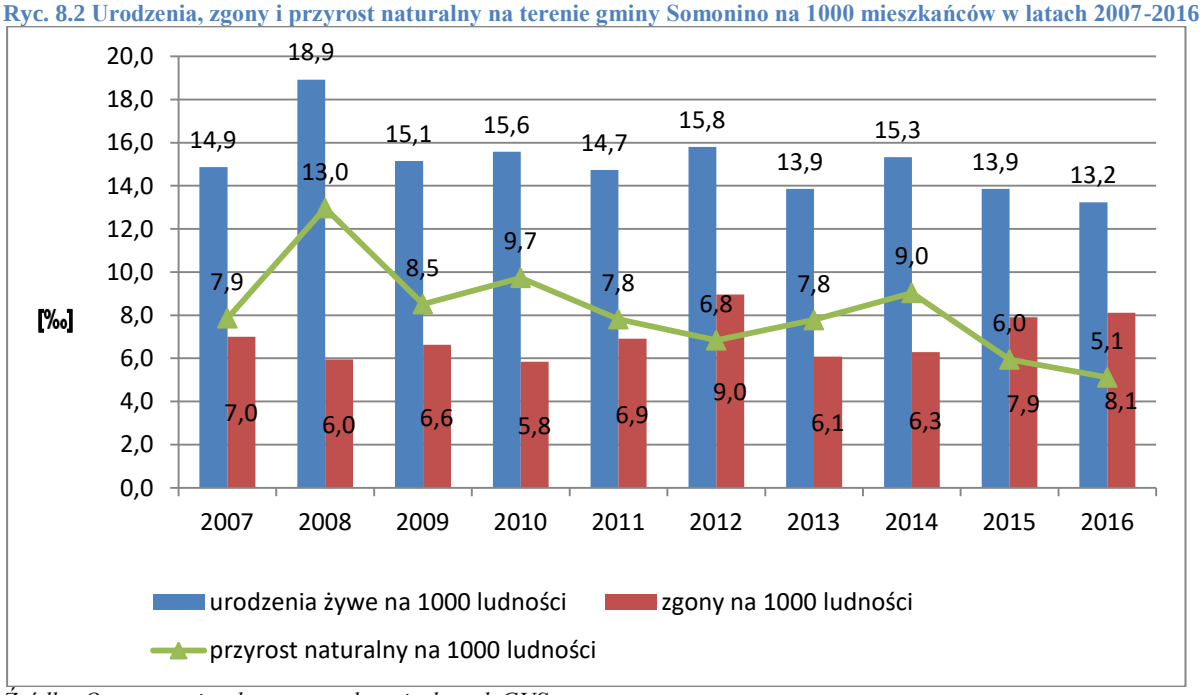

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ciągu badanej dekady wskaźnik przyrostu naturalnego utrzymywał się na poziomie dodatnim. W latach 2007-2008 zauważalny był znaczny wzrost przyrostu naturalnego. Natomiast od 2014 r. utrzymuje się niewielki trend spadkowy.

8.3 Migracje

W latach 2007-2016 na terenie gminy Somonino zaobserwowano zarówno dodatnie, jak i ujemne saldo migracji (tab. 8.5). Najmniej korzystnym rokiem w tej dekadzie dla gminy był 2011, kiedy to zameldowało się 98 osób, a wymeldowało się aż 118 osób. Najwyższy wskaźnik salda migracji wystąpił w 2012 r., w którym zameldowało się 128 osób, zaś wymeldowało 67.

Tab. 8.5 Migracje na pobyt stały wg typu, kierunku i płci migrantów w latach 2007-2016

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
zameldowania w ruchu wewnętrznym										
mężczyźni	67	43	54	69	49	50	64	51	46	73
kobiety	72	59	54	77	48	77	73	65	68	62
ogółem	139	102	108	146	97	127	137	116	114	135
zameldowania z zagranicy										
mężczyźni	2	0	7	4	1	1	0	2	b.d.	2
kobiety	3	0	1	1	0	0	2	3	b.d.	1

ogółem	5	0	8	5	1	1	2	5	b.d.	3
wymeldowania w ruchu wewnętrznym										
mężczyźni	44	37	33	38	45	32	46	36	35	41
kobiety	59	52	66	53	66	32	52	41	33	54
ogółem	103	89	99	91	111	64	98	77	68	95
wymeldowania za granicę										
mężczyźni	4	4	6	1	5	0	0	3	b.d.	2
kobiety	3	0	5	1	2	3	1	3	b.d.	2
ogółem	7	4	11	2	7	3	1	6	b.d.	4
saldo migracji wewnętrznych ogółem	36	13	9	55	-14	63	39	39	46	40
saldo migracji zagranicznych ogółem	-2	-4	-3	3	-6	-2	1	-1	b.d.	-1
saldo migracji na 1000 mieszkańców	3,9	1,4	0,9	5,6	-1,4	6,3	3,9	3,8	4,5	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

8.4 Przyrost rzeczywisty

Według definicji GUS, przyrost rzeczywisty oznacza sumę przyrostu naturalnego ludności oraz salda migracji wewnętrznych i zagranicznych. Daje on pełny obraz zmiany liczby mieszkańców.

W latach 2007–2016 na terenie gminy Somonino zanotowano wyłącznie dodatni wskaźnik przyrostu rzeczywistego. Najlepszy pod tym względem był rok 2010, kiedy to omawiany wskaźnik wyniósł 15,3‰. Złożył się na niego jeden z najwyższych wskaźników przyrostu naturalnego w analizowanym dziesięcioleciu oraz wysoki wskaźnik salda migracji. Najniższym poziomem przyrostu rzeczywistego charakteryzował się natomiast rok 2011 i wyniósł wtedy 6,4‰.

Tab. 8.6 Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty na terenie gminy Somonino w latach 2007–2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	7,9	13	8,5	9,7	7,8	6,8	7,8	9	6	5,1
saldo migracji na 1000 mieszkańców	3,9	1,4	0,9	5,6	-1,4	6,3	3,9	3,8	4,5	3,9
przyrost rzeczywisty na 1000 mieszkańców	11,8	14,4	9,4	15,3	6,4	13,1	11,7	12,8	10,5	9,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

8.5 Struktura wieku i płci

Wszystkie omówione powyżej składowe ruchu naturalnego tworzą strukturę płci i wieku mieszkańców. Piramida ilustrująca liczbę osób w poszczególnych przedziałach wiekowych prezentuje następujące zależności (tab.8.7 i ryc.8.3):

- struktura ta charakteryzuje się zróżnicowaniem poszczególnych roczników (niestabilność polityczna). Najmniej liczne roczniki to te urodzone w czasie wojen i w okresach, kiedy te roczniki wchodzą w okres rozrodczy. Najliczniejsze roczniki to urodzone zaraz po wojnie (rekompensaty powojenne),
- przewaga liczby mężczyzn nad kobietami w wieku 10–34 i 45–64 lat,
- najliczniejszą grupą wiekową jest ludność w wieku od 25 do 29 lat,
- znacząca dominacja liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w wieku powyżej 65 lat.

Tab. 8.7 Struktura płci i wieku na terenie gminy Somonino w 2016 r.

Wiek	Mężczyźni	Kobiety
0-4	369	369
5-9	382	400
10-14	375	351
15-19	380	345
20-24	433	391
25-29	455	410
30-34	458	379
35-39	376	382
40-44	365	367
45-49	356	301
50-54	367	333
55-59	319	294
60-64	264	233
65-69	156	173
70-74	240	386
75-79	74	107
80-84	47	106
85 i więcej	30	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 8.3 Struktura płci i wieku na terenie gminy Somonino w roku 2016

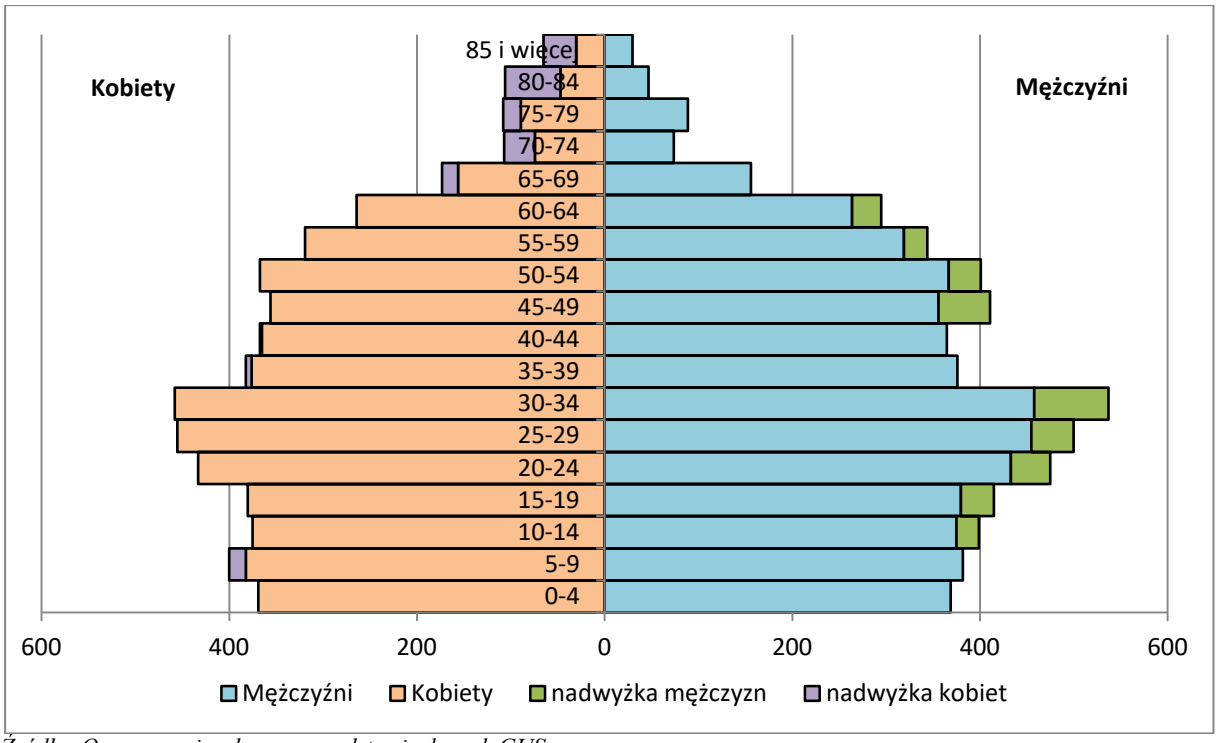

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę wieku i płci w latach 2007-2016 można zauważyć, że stopniowo wzrasta procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, spadkowi ulega natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (ryc.8.4).

Szczególnie niekorzystne zmiany można zaobserwować w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym, ponieważ w okresie badanej dekady odsetek osób w tej grupie spadł o 3,7 punktu procentowego, z 29,3% w 2007 roku do 25,6% w 2016 roku. Konsekwencją tego jest systematyczny wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W pierwszej z tych grup odsetek osób wzrósł o 2,9 punktu procentowego, zaś w drugiej grupie odnotowano wzrost o 0,8 punktu procentowego.

Ludność gminy Somonino jest społeczeństwem stosunkowo młodym, gdyż odsetek ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym wynosi w sumie 88,6%. Jest to czynnik, który dobrze rokuje na przyszłość.

Ryc. 8.4 Ludność według ekonomicznych grup wieku w% ogółem w latach 2007–2016 na terenie gminy Somonino(%)

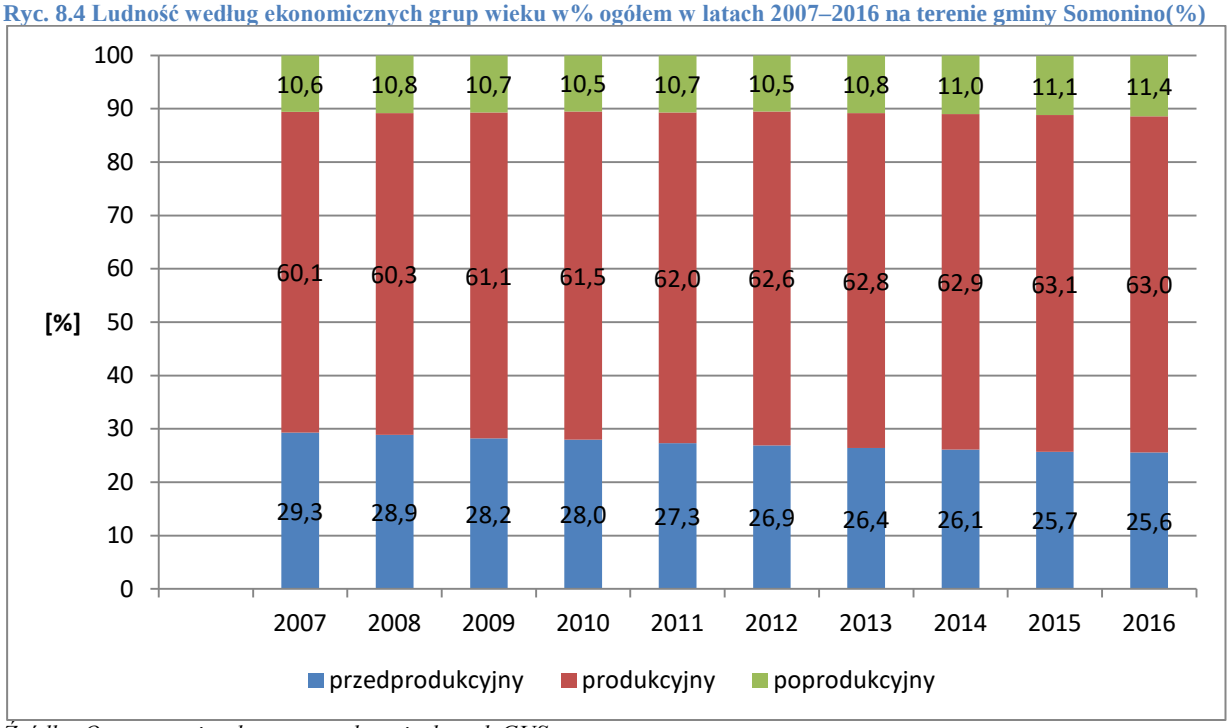

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na zjawisko starzenia się społeczeństwa wpływa między innymi poziom jego zamożności, lansowany model rodziny, aktywność zawodowa kobiet, poziom ochrony zdrowia i opieki społecznej, wykształcenie, a także polityka społeczna państwa. Proces starzenia się ma nie tylko wymiar demograficzny, ale także ekonomiczny i społeczny. Wyrazem tego są zmiany struktury konsumpcji, wzrost zapotrzebowania na niektóre usługi (np. w dziedzinie ochrony zdrowia, opieki społecznej), zwiększenie wydatków na utrzymanie rosnącej grupy poprodukcyjnej, zmiana struktury siły roboczej, rodziny i gospodarstw domowych. Ze strony gminy wymusza to działania w zakresie dostosowania infrastruktury i nakładów finansowych na różne dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

8.6 Prognoza demograficzna

Mając na uwadze dotychczasowe tendencje w strukturze demograficznej gminy Somonino należy przypuszczać, że liczba mieszkańców będzie stopniowo wzrastać. W latach 2007-2016 liczba ludności gminy Somonino wzrosła o 1033 mieszkańców, co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Przedstawienie prognozy liczby ludności dla gminy Somonino jest utrudnione z uwagi na brak danych i analiz statystycznych, Główny Urząd Statystyczny prezentuje jedynie prognozę ludności na poziomie powiatów. Posiłkując się, więc powyższymi analizami i trendami powiatowymi, podjęto próbę podania przypuszczalnej liczby ludności w kolejnych

latach. Na podstawie proporcji pomiędzy ludnością zamieszkującą powiat kartuski, a znaną aktualną liczbą ludności zamieszkującą gminę Somonino wyliczona została prawdopodobna liczba ludności na terenie gminy w przyszłych latach.

W analizie można zauważyć, że liczba ludności przypuszczalnie będzie wzrastać. Od 2015 r. do 2035 r. liczba ludności w gminie Somonino zwiększy się o prawie 2,5 tys. osób.

Tab. 8.8 Prognoza demograficzna na lata 2015-2035

Rok	Powiat kartuski	Gmina Somonino
2015	128544	10304
2020	137027	10984
2025	145141	11634
2030	152628	12235
2035	159599	12793

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza – Podsumowanie

W demografii gminy Somonino można zaobserwować pozytywne trendy. Liczba ludności na terenie gminy systematycznie wzrasta i prognozuje się, że podobne tendencje utrzymają się w kolejnych latach. Prognoza dla powiatu kartuskiego przewiduje również wzrost liczby ludności. Omawiana gmina charakteryzuje się także dodatnim przyrostem naturalnym i rzeczywistym. Analizując strukturę wieku i płci w latach 2007-2016 można zauważyć, że stopniowo wzrasta procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym, spadkowi ulega natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, jednak podobne tendencje zauważa się w całej Polsce.

W związku z utrzymującą się dynamiką zmian liczby ludności na terenie gminy Somonino – stały wzrost liczby ludności – występują przesłanki do twierdzenia, że opisana powyżej prognoza się sprawdzi.

9 Gospodarka

9.1 Działalność gospodarcza

Na koniec lipca 2017 r. w granicach administracyjnych gminy Somonino w ewidencji działalności gospodarczej zarejestrowanych było 591 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Zdecydowanie najwięcej podmiotów (273) zawierała sekcja F (budownictwo). Druga co do ilości (82) była sekcja G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle), a trzecia (63) sekcja C (przetwórstwo przemysłowe).

Procentowy udział najliczniejszych sekcji w podmiotach gospodarki narodowej na terenie gminy Somonino przedstawia poniższy wykres.

Ryc. 9.1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG wg sekcji działalności gospodarczej na terenie gminy Somonino, stan na dzień 25.07.2017 r.

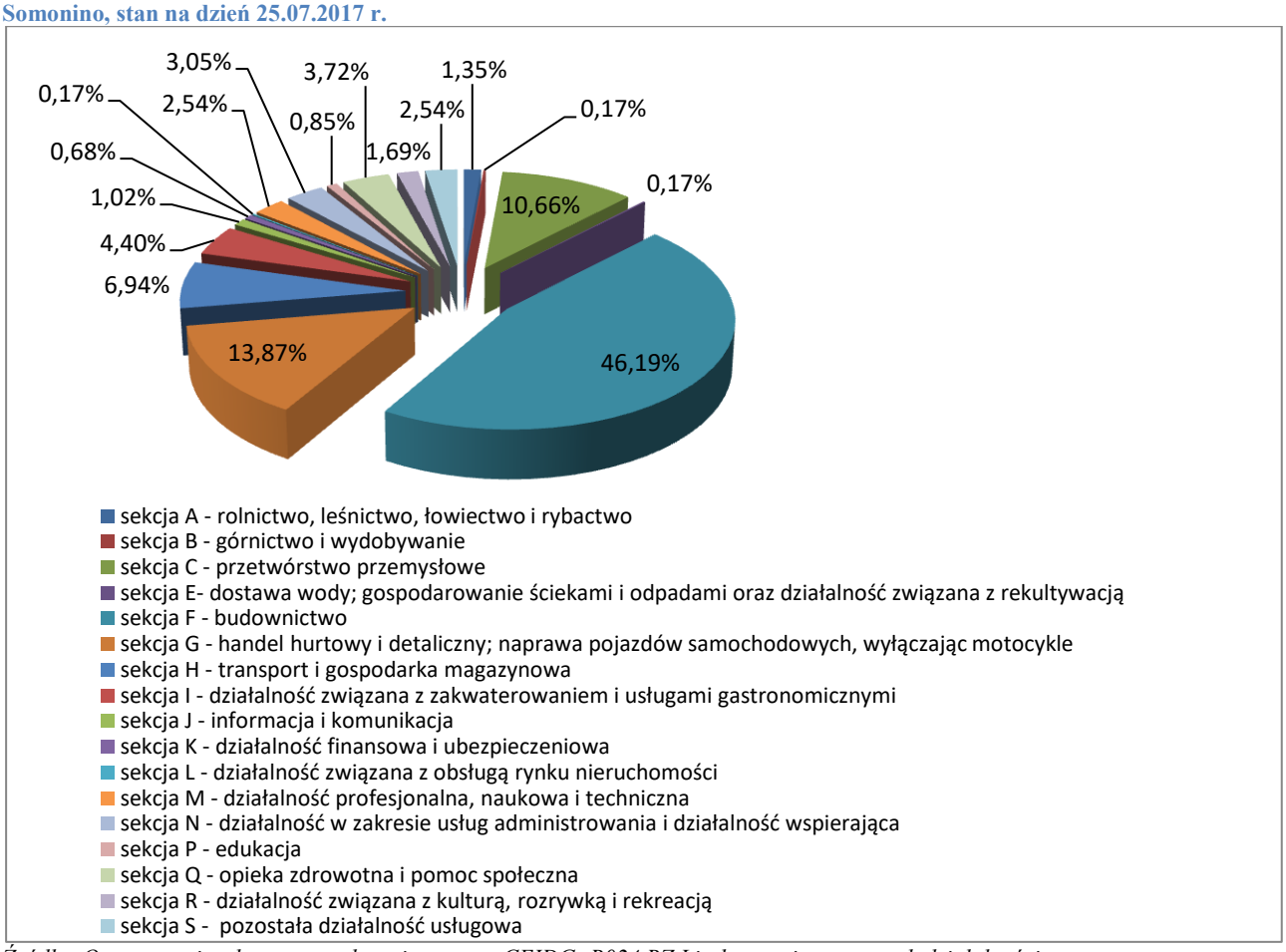

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu CEIDG: R024 RZ Liczba zarejestrowanych działalności po przeważającym kodzie PKD wg rodzaju oraz sekcji PKD.

Tab. 9.1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG

Wyszczególnienie wg sekcji PKD 2007	2017	
	liczba	udział w %
sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	1,35
sekcja B - górnictwo i wydobywanie	1	0,17
sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	63	10,66
sekcja E- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,17
sekcja F - budownictwo	273	46,19
sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle	82	13,87
sekcja H - transport i gospodarka magazynowa	41	6,94
sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26	4,40
sekcja J - informacja i komunikacja	6	1,02
sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	0,68
sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	0,17
sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15	2,54
sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	3,05
sekcja P - edukacja	5	0,85
sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	22	3,72
sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	1,69
sekcja S - pozostała działalność usługowa	15	2,54
ogółem	**591**	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu CEIDG: R024 RZ Liczba zarejestrowanych działalności po przeważającym kodzie PKD wg rodzaju oraz sekcji PKD.

9.1.1 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Pierwszym działem sektora gospodarczego gminy jest produkcja roślinna, która obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Dominującą rolę w produkcji zboża odgrywa żyto. Wielkość produkcji zbóż na tym obszarze jest mniejsza, niż średnia w województwie pomorskim. Niewielka jest również produkcja warzyw, ziół i kwiatów, mimo bardzo sprzyjających warunków przyrodniczych. W gminie występuje także hodowla zwierzęca, głównie bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

W granicach administracyjnych gminy Somonino zarejestrowanych jest 8 podmiotów gospodarczych z sekcji A. Wśród nich najwięcej zajmuje się uprawami innymi niż wieloletnie oraz działalnością usługową wspomagającą produkcję roślinną. Pozostałe podmioty dotyczą chowu i hodowli zwierząt, rozmnażania roślin, działalności usługowej związanej z leśnictwem oraz gospodarki leśnej i pozostałych działalności leśnych.

Tab. 9.2 Podmioty gospodarcze w 2017 r. w sekcji A-PKD 2007 na terenie gminy Somonino

Lp.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Gmina Somonino
1	Pozostałe uprawy rolne inne niż wieloletnie	2
2	Rozmnażanie roślin	1
3	Chów i hodowla pozostałych zwierząt	1
4	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	2
5	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	1
6	Działalność usługowa związana z leśnictwem	1
RAZEM		**8**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu CEIDG: R024 RZ Liczba zarejestrowanych działalności po przeważającym kodzie PKD wg rodzaju oraz sekcji PKD.

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku zarejestrowanych było 554 gospodarstw rolnych, z których 553 stanowiły gospodarstwa indywidualne. Jak obrazuje tab. 9.3 i ryc. 9.2 najwięcej, czyli ponad 33% gospodarstw rolnych miało powierzchnię 1- 5 ha. Mniejsze gospodarstwa z reguły produkowały tylko na własny użytek. Jedynie 9% gospodarstw miało powierzchnię 15 ha i więcej.

Tab. 9.3 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Somonino w 2010 r.

	ogółem	do 1 ha włącznie	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15 ha i więcej
Gospodarstwa rolne ogółem	554	91	183	156	75	49
Gospodarstwa indywidualne ogółem	553	91	182	156	75	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 9.2 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Somonino w 2010

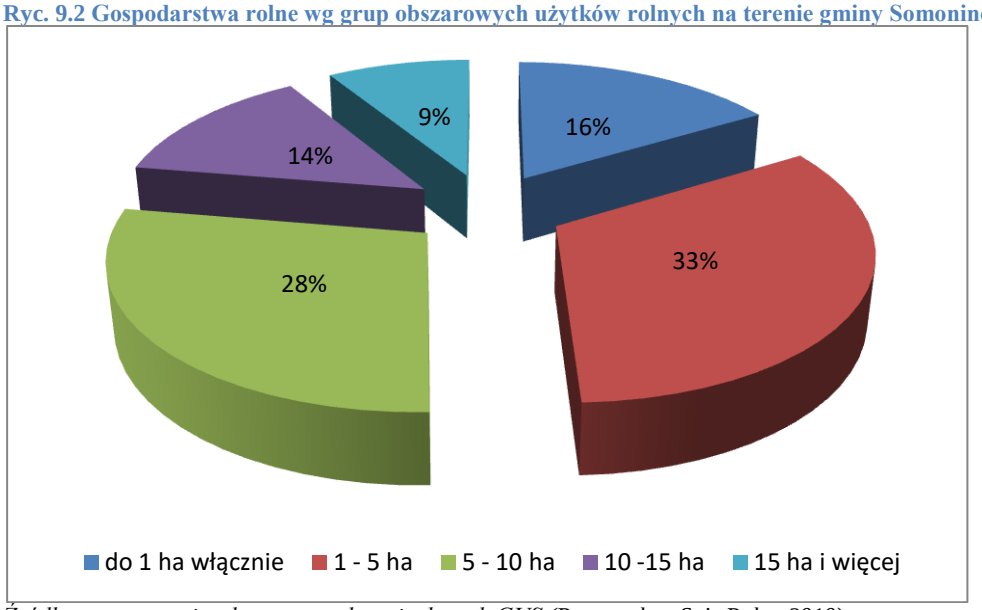

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Powszechny Spis Rolny 2010).

Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Somonino wynosi 8,78 ha i jest wyższa od średniej krajowej (7,93 ha), lecz niższa od średniej dla powiatu kartuskiego (9,80 ha) i województwa pomorskiego (15,77 ha).

9.1.2 Przemysł

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w lipcu 2017 r. na terenie gminy funkcjonowały 63 podmioty z sekcji C. Najliczniejszą grupę stanowi podmioty z zakresu obróbki mechanicznej elementów metalowych (12), produkcji konstrukcji metalowych (6), a także naprawy i konserwacji maszyn (5). Zestawienie liczby poszczególnych działów w sekcji C przedstawia poniższa tabela.

Tab. 9.4 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG–sekcja C PKD 2007 (przetwórstwo przemysłowe)

Dział sekcji C	Podmioty
Produkcja pieczywa; produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek	1
Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich	1
Produkcja pozostałych wyrobów tekstylnych, gdzie indziej niesklasyfikowana	1
Produkcja pozostałej odzieży wierzchniej	1
Produkcja wyrobów tartacznych	2
Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	3
Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych	1
Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	1
Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	6
Kucie, prasowanie, wytłaczanie i walcowanie metal; metalurgia proszków	3
Obróbka mechaniczna elementów metalowych	12
Produkcja zamków i zawiasów	1
Produkcja statków i konstrukcji pływających	4
Produkcja mebli biurowych i sklepowych	4
Produkcja mebli kuchennych	4
Produkcja pozostałych mebli	1
Produkcja pozostałych wyrobów, gdzie indziej niesklasyfikowana	1
Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych	1
Naprawa i konserwacja maszyn	5
Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych	4
Naprawa i konserwacja statków i łodzi	5
Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia	1
Razem	**63**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu CEIDG: R024 RZ Liczba zarejestrowanych działalności po przeważającym kodzie PKD wg rodzaju oraz sekcji PKD.

9.1.3 Pozostała działalność gospodarcza

W zakresie pozostałej działalności gospodarczej, bezkonkurencyjnie dominują podmioty sekcji F – budownictwo, które stanowią prawie połowę wszystkich zarejestrowanych działalności. Kolejną sekcją, ale już znacznie mniejszą, jest G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle.

Sekcja F obejmowała w lipcu 2017 r. 273 podmioty gospodarcze. W tym najliczniej reprezentowane były:

- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych,
- posadzkarstwo, tapetowanie i oblicowywanie ścian,
- wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych.

W ramach sekcji G, zarejestrowane zostały 82 podmioty gospodarcze, w tym:

- konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli,
- sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych,
- sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet.

9.2 Rynek pracy

9.2.1 Struktura zatrudnienia

W latach 2006–2015 liczba zatrudnionych na terenie gminy Somonino wzrosła o 347 osób. Na przestrzeni tych lat liczba pracujących kobiet była zawsze wyższa niż liczba pracujących mężczyzn. Jak wynika z ryc. 9.5 najwięcej osób pracowało w 2012 roku (1 315 osób).

Ryc. 9.3 Pracujący na terenie gminy Somonino w latach 2006-2015.

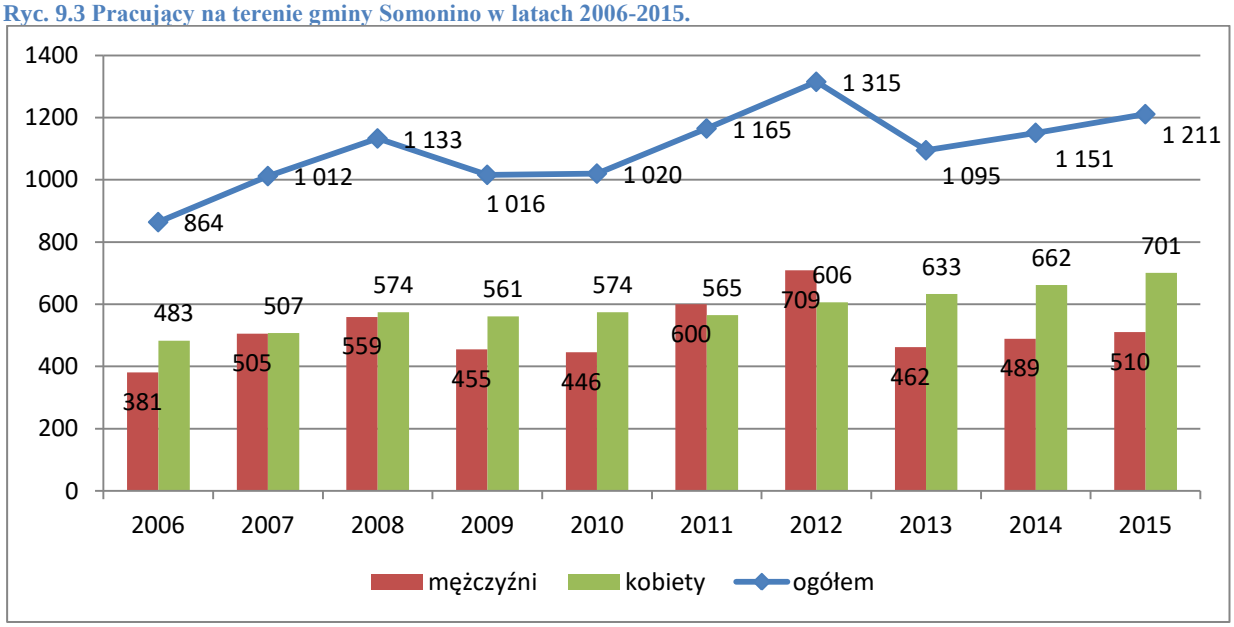

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura liczby osób zatrudnionych według faktycznego miejsca zatrudnienia w 2015 r. dla powiatu kartuskiego pokazuje, iż najwięcej mieszkańców powiatu pracuje w przemyśle i budownictwie (32%). Drugim sektorem z największą liczbą zatrudnionych jest rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (31%), zaś na trzecim miejscu uplasowały się usługi (21%). Najmniej osób pracuje w handlu, transporcie i gastronomii (15%) oraz działalności finansowej (1%).

Ryc. 9.4 Struktura pracujących, zatrudnionych wg grup sekcji i płci w powiecie kartuskim w 2015 r.

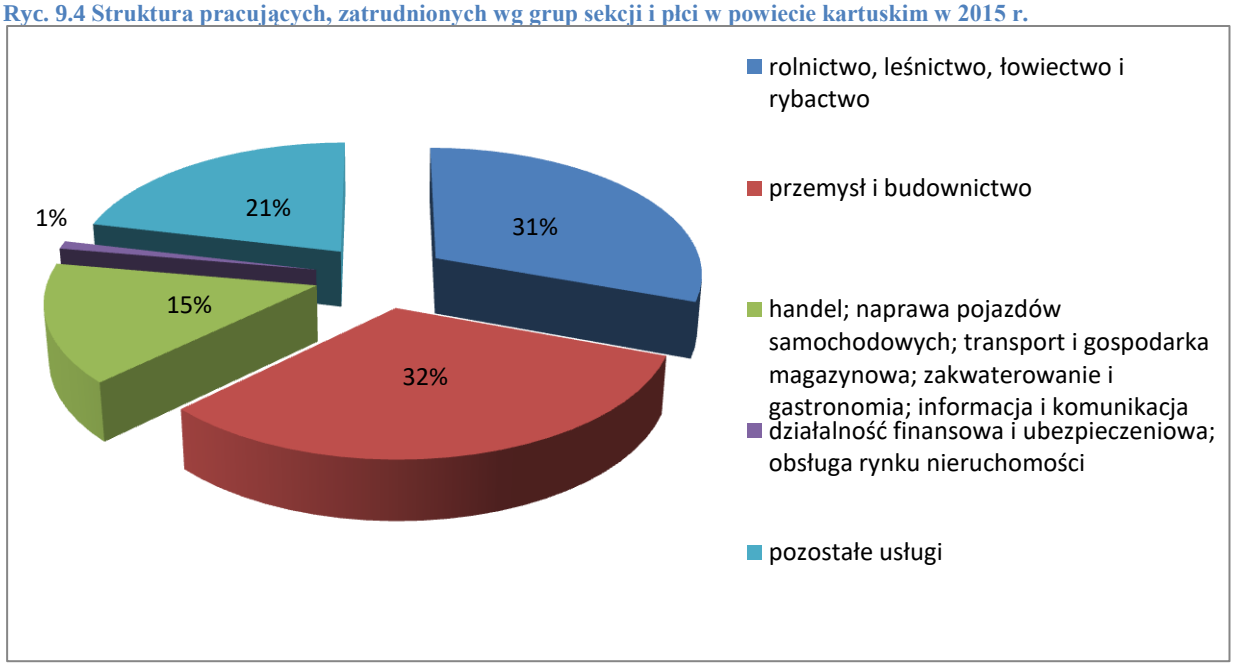

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

9.2.2 Bezrobocie

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno".

Poddając analizie ludność bezrobotną w gminie Somonino z rozgraniczeniem na kobiety i mężczyzn, zauważa się zdecydowaną dominację bezrobotnych kobiet nad mężczyznami w latach 2007-2016.

Tab. 9.5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze gminy Somonino w latach 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	307	245	368	472	499	492	546	414	247	174
Mężczyźni	86	89	178	219	218	210	249	187	90	52
Kobiety	221	156	190	253	281	282	297	227	157	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 9.5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze gminy Somonino w latach 2007-2016

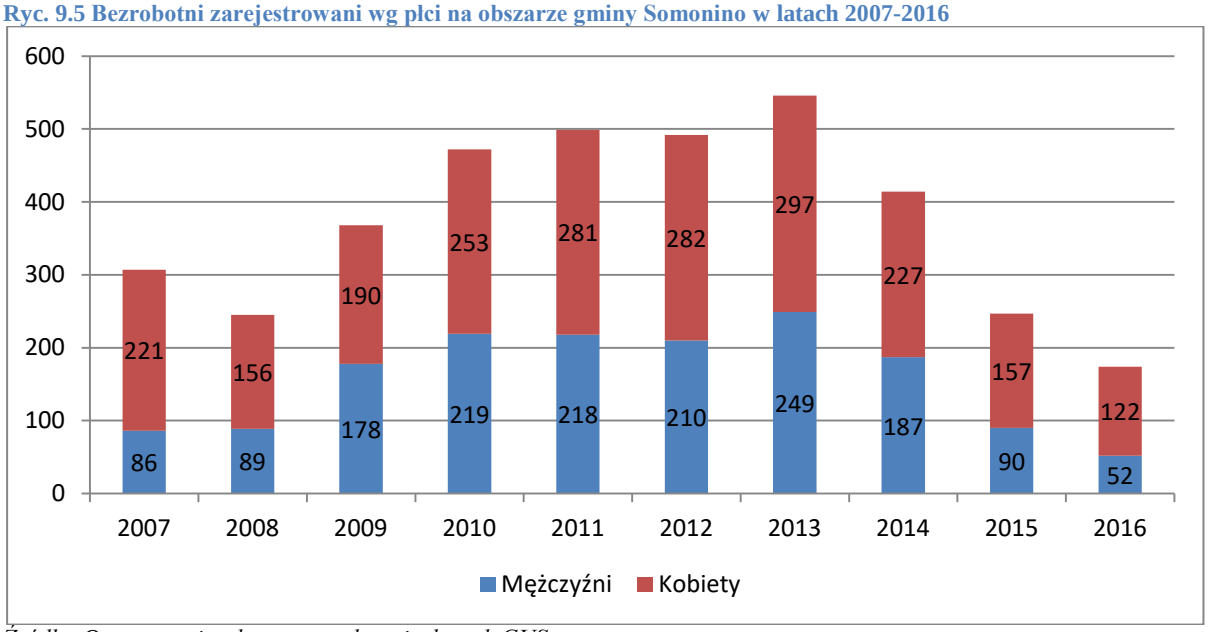

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2007-2016 liczba bezrobotnych, zarejestrowanych na terenie gminy Somonino spadła o 55% (z 307 osób w 2007 r. do 122 osób w 2016 r.), co świadczy o pozytywnej tendencji. W 2008 r. nastąpił spadek bezrobocia w porównaniu do roku ubiegłego. W latach 2008-2013 z wyjątkiem 2012 r. nastąpił wzrost aż o 90%. Od roku 2013 bezrobocie sukcesywnie się zmniejsza. W roku 2016 wskaźnik bezrobocia osiągnął najniższą wartość w rozpatrywanym okresie.

Ryc. 9.6 Dynamika zmian liczby bezrobotnych na terenie gminy Somonino w latach 2007- 2016.

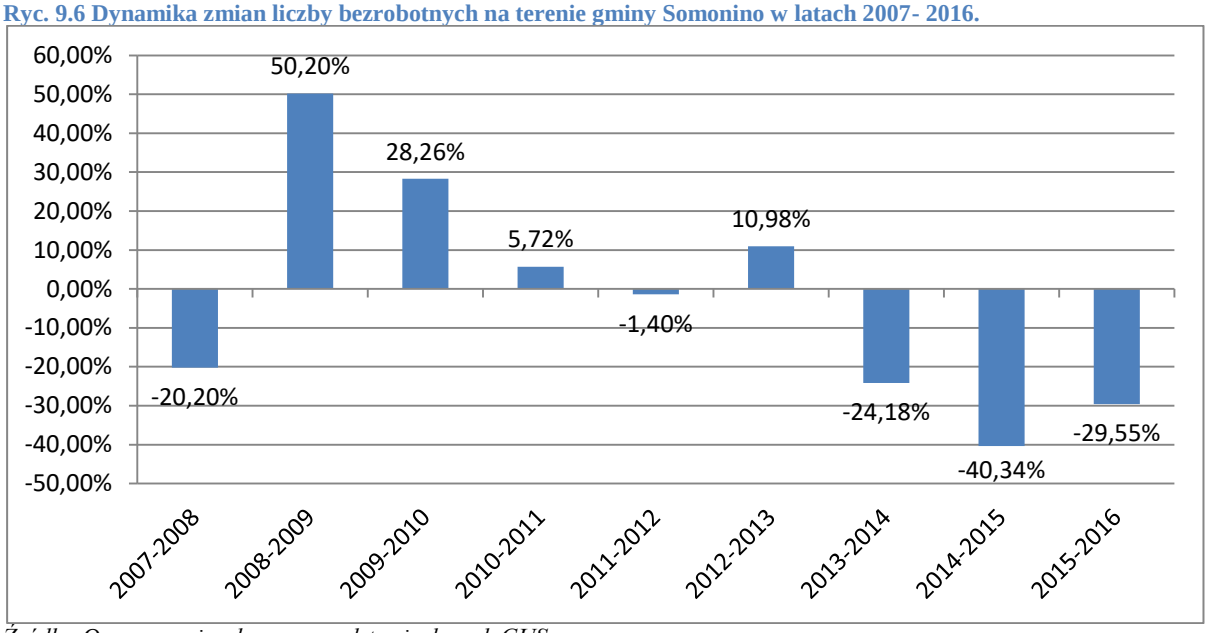

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pod koniec czerwca 2017 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach zarejestrowanych było 1811 bezrobotnych. Oznacza to spadek poziomu bezrobocia w stosunku do dnia 30.06.2016 r. (1927) o 116 osoby tj. o 6%.

Tab. 9.6 Stan bezrobocia w gminach powiatu kartuskiego

Gminy	Bezrobotni zarejestrowani – stan w dniu			
	30.06.2016	30.06.2017	Wzrost/spadek	Dynamika 30.06.2016=100%
Chmielno	129	101	-28	78,29%
Kartuzy	565	522	-43	92,39%
w tym miasto Kartuzy	248	249	1	100,40 %
Przodkowo	110	127	17	115,45%
Sierakowice	272	259	-13	95,22%
Somonino	**193**	**160**	**-33**	**82,90%**
Stężyca	161	141	-20	87,58%
Sulęczyno	81	98	17	120,99%
Żukowo	416	403	-13	96,88%
w tym miasto Żukowo	36	37	1	102,78%
Powiat kartuski	**1927**	**1811**	**-116**	**93,98%**

Źródło: www.pup.kartuzy.pl

10 Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

10.1 Struktura wykształcenia

W 2011 r. na terenie powiatu kartuskiego większość mieszkańców posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,6%). Na drugim miejscu znalazły się osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (24,4%). Trzecie miejsce to osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,7%). Osób z wykształceniem średnim zawodowym było (12,6%) a z wykształceniem wyższym (12,5%). Wykształcenie na poziomie gimnazjalnym posiadało (6,6%) mieszkańców. Najmniej osób w gminie posiadało wykształcenie policealne (1,5%) i podstawowe nieukończone (1,1%).

Ryc. 10.1 Struktura wykształcenia w 2011 r. na terenie powiatu kartuskiego

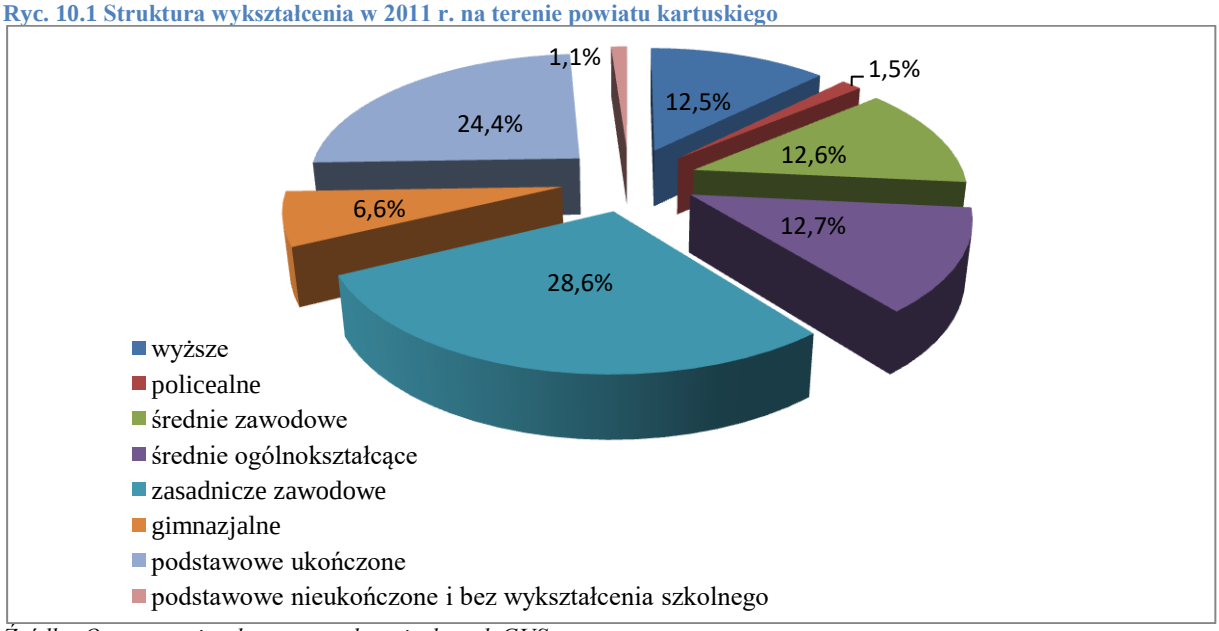

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

10.2 Sytuacja mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe gminy Somonino stanowią budynki jednorodzinne oraz budynki wielorodzinne. Baza mieszkaniowa na terenie gminy systematycznie rośnie. W ciągu badanych lat w gminie przybyło 284 mieszkań.

Tab. 10.1 Zasoby mieszkaniowe gminy Somonino (szt.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	2 262	2 275	2 291	2 312	2 418	2 436	2 466	2 494	2 528	2 546
izby	9 842	9 916	10 001	10 105	11 182	11 272	11 427	11 558	11 714	11 790

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ze wzrostem liczby zasobów mieszkaniowych wiąże się zwiększenie ogólnej powierzchni użytkowej. W gminie Somonino od 2006 roku zasób ten powiększył się prawie o 50 tys. m^2.

Ryc. 10.2 Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Somonino

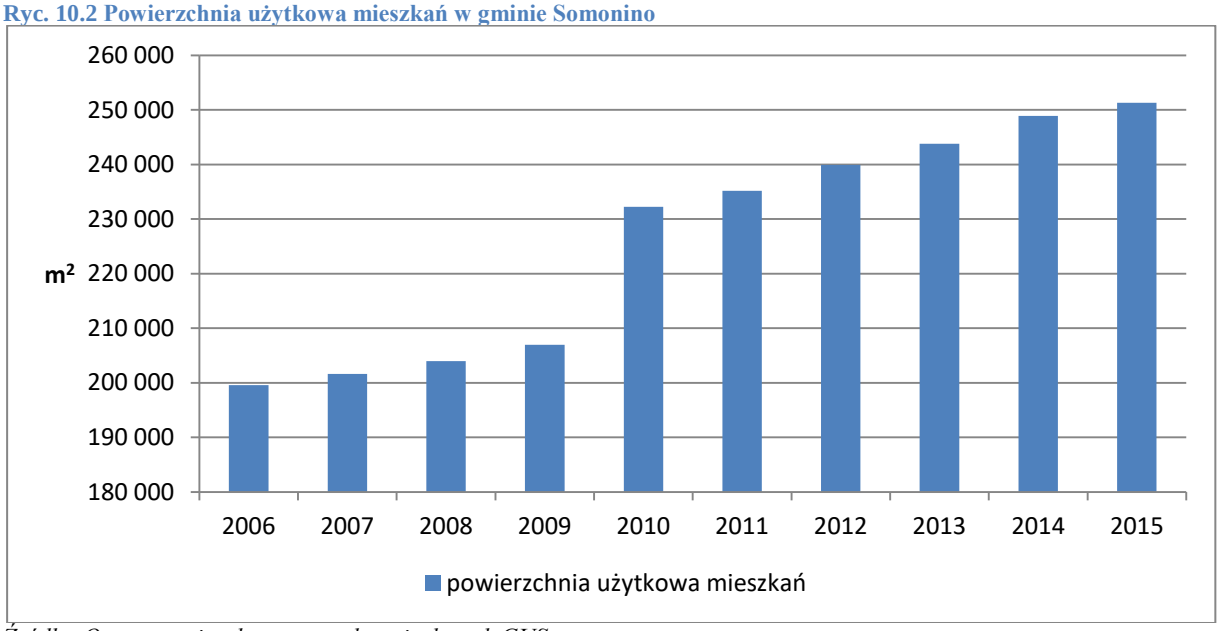

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zwiększa się również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania. Na przestrzeni lat 2006-2015 wskaźnik ten na terenie gminy wzrósł o 10,5 m^2 (z 88,2 m^2 w 2006 r. do 98,7 m^2 w 2015 r.). Podobna sytuacja zauważalna jest także na terenie powiatu kartuskiego. Mniejszą dynamiką charakteryzują się gminy województwa pomorskiego. Zauważa się także, iż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i innych gmin województwa pomorskiego odbiegła od siebie (w 2015 r. wynosiła kolejno 98,7 m^2, 104,8 m^2 i 71,8 m^2).

Ryc. 10.3 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego w latach 2006-2015 (m^2)

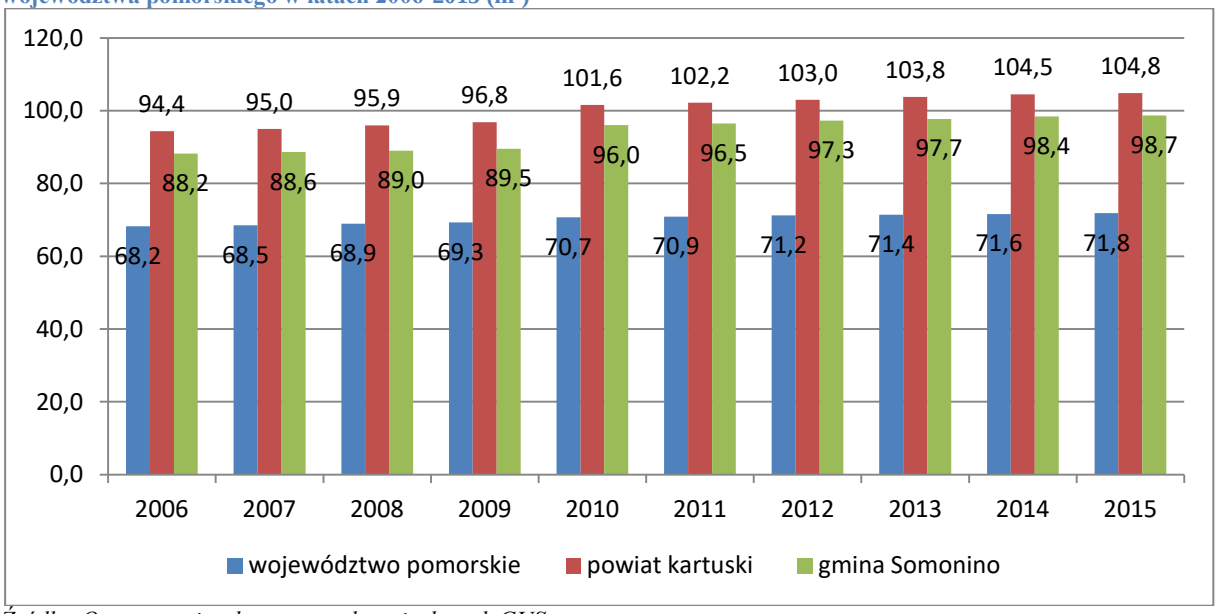

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sytuacja mieszkaniowa w gminie Somonino ulega systematycznej poprawie. Wyraźnie widać tendencję wzrostową, dotyczącą średniej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na osobę, występującą w gminach województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim oraz w gminie Somonino. Od roku 2006 średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie Somonino wzrosła o 2,7 m^2.

Ryc. 10.4 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego w latach 2006-2015 (m2/1 osobę)

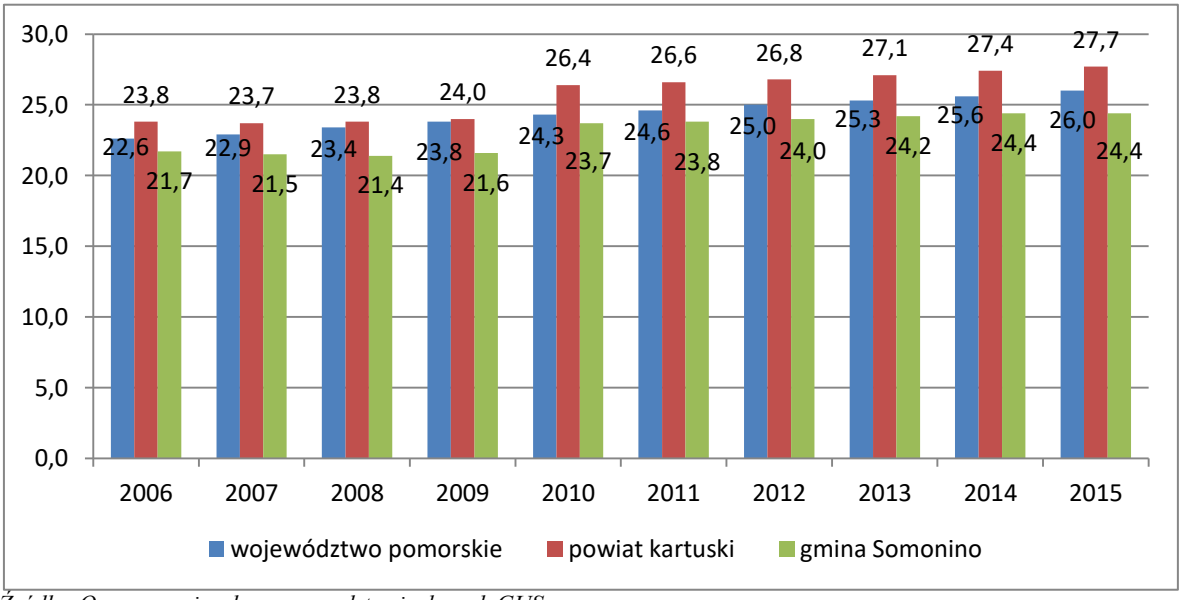

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zdecydowana większość mieszkań na terenie gminy Somonino w 2007 roku należała do osób fizycznych (96,0%). Ponad 2% zasobów mieszkaniowych należy do zakładów pracy. Własność gminy stanowił jedynie 1% mieszkań, zaś do innych podmiotów należało ich 0,4%.

Ryc. 10.5 Zasoby mieszkaniowe wg form własności na terenie gminy Somonino w 2007r

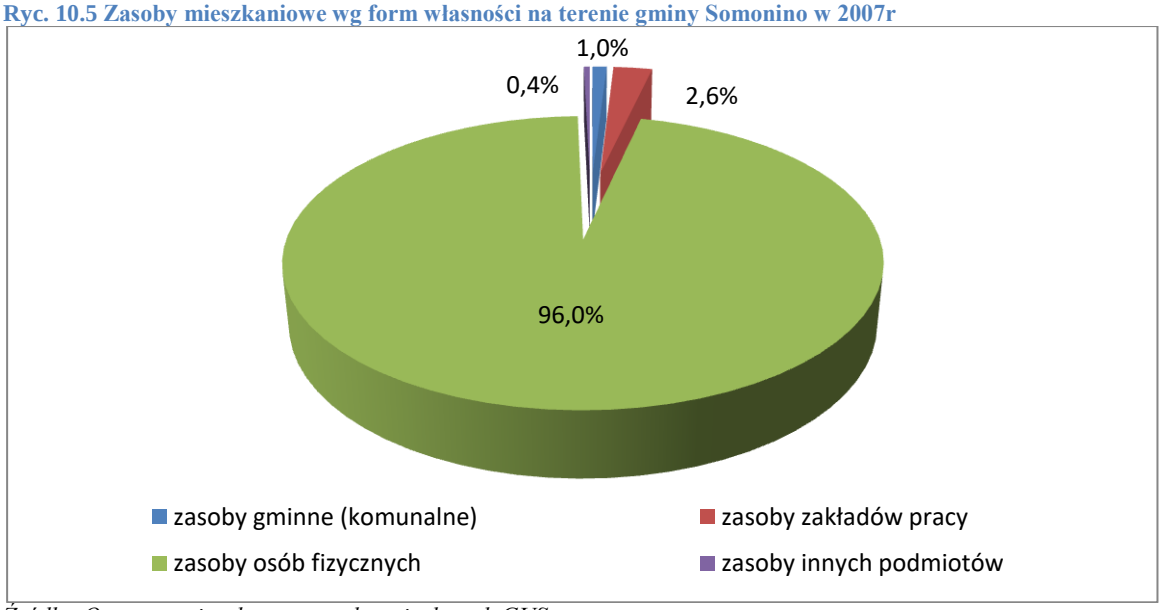

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba zasobów mieszkaniowych należących do poszczególnych form własności została przedstawiona w tabeli poniżej:

Tab. 10.2 Zasoby mieszkaniowe wg form własności na terenie gminy Somonino w 2007 r.

	Zasób gminy	Zasoby zakładów pracy	Zasoby osób fizycznych	Zasoby pozostałych osób
Gmina Somonino	22	59	2 185	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Większość mieszkań na terenie gminy jest podłączona do sieci wodociągowej (98,2% w 2015 r.) oraz posiada ustęp spłukiwany (94,9%). Prawie 90% mieszkań w gminie Somonino posiada łazienkę, natomiast 82,7% mieszkań korzysta z centralnego ogrzewania. Tylko 0,1% mieszkań znajdujących się w gminie Somonino zaopatrywana jest w gaz sieciowy.

Tab. 10.3 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2006-2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	% udział w 2015 r.
wodociąg	2188	2201	2238	2373	2373	2391	2421	2449	2483	2501	**98,2**
ustęp spłukiwany	1973	1986	2002	2023	2288	2306	2336	2364	2398	2416	**94,9**
łazienka	1892	1905	1921	1942	2162	2180	221	2238	2272	2290	**89,9**
centralne ogrzewanie	1698	1711	1727	1748	1978	1996	2026	2054	2088	2106	**82,7**
gaz sieciowy	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	**0,1**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

10.3 Oświata

Zgodnie z wykazem szkół i placówek oświatowych pozyskanym z Systemu Informacji Oświatowej na dzień 25.07.2017 r. na terenie gminy Somonino funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

1) Gminne Przedszkole w Goręczynie,
2) Szkoły podstawowe w Somoninie, Goręczynie, Borczu i Egiertowie,
3) Gimnazja w Somoninie i Goręczynie,
4) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Somoninie,
5) Technikum w Somoninie.

Tab. 10.4 Placówki oświatowe na terenie gminy Somonino w 2017 r.

Miejscowość	Nazwa szkoły, placówki	Zespoły szkół i placówek oświatowych	Organ prowadzący
Somonino	Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie	Zespół Szkól w Somoninie	Gmina
	Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Somoninie		
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Somoninie	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Wybickiego w Somoninie	Gmina
	Technikum w Somoninie		
Goręczyno	Gminne Przedszkole w Goręczynie		Gmina
	Szkoła Podstawowa w Goręczynie	Zespół Szkól w Goręczynie	Gmina
	Gimnazjum Publiczne w Goręczynie		
Borcz	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Borczu		Gmina
Egiertowo	Szkoła Podstawowa w Egiertowie		Gmina

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Oświatowej.

Zgodnie z danymi GUS w latach 2015/16 do placówek wychowania przedszkolnego na terenie gminy Somonino uczęszczało 297 dzieci. Uczniów szkół podstawowych w tych latach było 892, zaś uczniów szkół gimnazjalnych 377.

Współczynnik skolaryzacji netto, będący miarą powszechności kształcenia, obrazuje relację liczby osób uczących się (według stanu na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności (według stanu na dzień 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania (ryc. 10.6).

W latach 2006-2015 wskaźnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych na terenie gminy Somonino spadł o 11,07 punktu procentowego (z 96,69% w 2006 r. do 85,62% w 2015 r.). Jednak przez pierwsze cztery lata badanej dekady wskaźnik utrzymywał się na podobnym poziomie. Znaczący spadek nastąpił dopiero w 2010 roku. Wartość współczynnika poniżej 100% oznacza, że pozostałe dzieci uczęszczały do szkół zlokalizowanych poza granicami administracyjnymi gminy. Na terenie powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego we wspomnianym okresie zanotowano mniejsze tendencje spadkowe.

Ryc. 10.6 Współczynnik skolaryzacji (szkoły podstawowe) w latach 2006-2015 na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego (%)

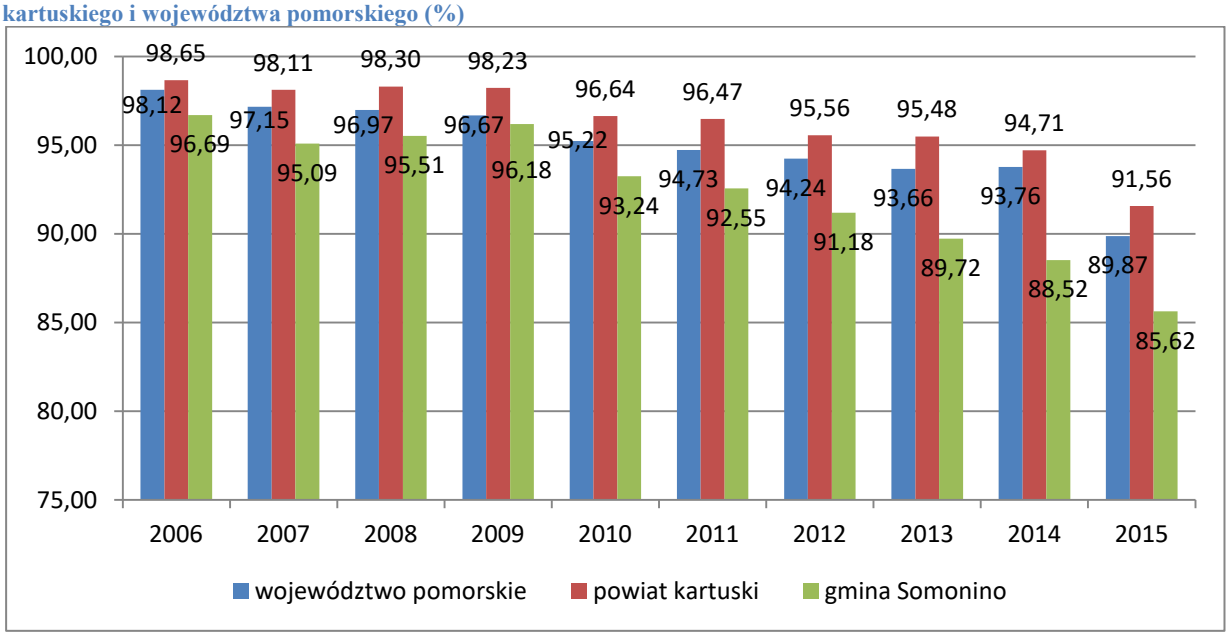

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Współczynnik skolaryzacji netto na poziomie gimnazjalnym w latach 2006-2015 na terenie gminy Somonino przez pierwsze 3 lata miał tendencję spadkową, następnie w 2009 gwałtownie wzrósł do 89,51 %. Utrzymywał się na podobnym poziomie przez kolejne 3 lata, a od 2011 zauważalna jest tendencja spadkowa. W roku 2015 współczynniki solaryzacji

wynosił zaledwie 84,37%. Na terenie powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego we wspomnianym okresie zanotowano podobne tendencje spadkowe (ryc. 10.7).

Ryc. 10.7 Współczynnik skolaryzacji (szkoły gimnazjalne) w latach 2006-2015 na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego (%)

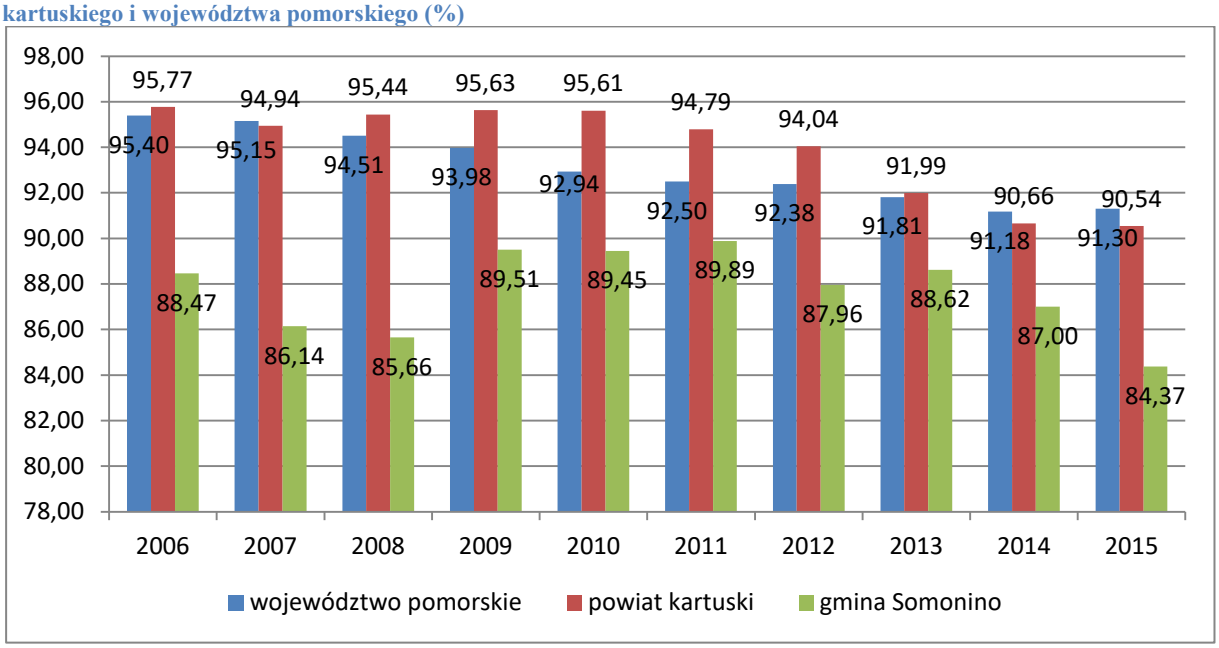

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

10.4 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Placówki służby zdrowia mające swoje siedziby na terenie gminy Somonino są zrestrukturyzowane i działają w oparciu o kontrakty zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ). Do zakładów opieki zdrowotnej w gminie, zgodnie z wykazem umów zawartych z NFZ, zalicza się:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Somoninie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Stomatologiczne, Poradnia Stomatologiczna w Somoninie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie udziela mieszkańcom wsparcia w ramach pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń na rzecz osób uprawnionych do alimentów oraz dodatków mieszkaniowych. W Somoninie istnieją także Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Tab. 10.5 Placówki pomocy społecznej na terenie powiatu kartuskiego

Rodzaje placówek pomocy społecznej	Miejscowość	Liczba
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Kartuzy Żukowo	2
Dom Dziecka	Kartuzy	1
Pogotowie Opiekuńcze	Kartuzy	1
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Kartuzy	1
Dom Pomocy Społecznej	Przodkowo Sulęczyno Stężyca	3
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Kartuzy	1
Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Chmielno Kartuzy Przodkowo Sierakowice Somonino Stężyca Sulęczyno Żukowo	8
Ośrodek Opiekuńczy	Chmielno	1
Środowiskowe Domy Samopomocy	Chmielno Kartuzy Kobysewo Rybaki Stężyca Sulęczyno	6
Mieszkania Chronione	Chmielno Rybaki	4
Ośrodek Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy	Pierszczewo Sierakowice	2
Rodzinny Dom Dziecka	Stężyca	1
Centrum Interwencji Kryzysowej	Kartuzy	1
Schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn	Kartuzy	2
Ognisko Wychowawcze	Kartuzy	1
Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy	Kartuzy	1
Warsztaty Terapii Zajęciowej	Somonino	1

Źródło: Opracowanie własne www.kartuzy.info.

10.5 Administracja publiczna

Na terenie gminy Somonino funkcjonują następujące jednostki administracyjno-usługowe:

- Urząd Gminy w Somoninie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie (w tym Gminna Biblioteka Publiczna w Somoninie i Goręczynie),
- Urząd Pocztowy w Somoninie i Goręczynie,
- Posterunek Policji w Somoninie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Egiertowie, Goręczynie, Hopowie, Kaplicy,
- Gminne Przedsiębiorstwo Remontowo- Usługowo w Sławkach.

Ważnym aspektem jest propagowanie rozwiązań ułatwiających funkcjonowanie w gminie osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zakłada się, że corocznie przebudowywane będą istniejące budynki użyteczności publicznej i ciągi piesze z uwzględnieniem standardów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Szczegóły funkcjonowania podsystemu pieszego ustalać się będzie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i projektów budowlanych.

10.6 Działalność kulturalna, sport, rekreacja

W gminie Somonino działa Gminny Ośrodek Kultury, który rozpoczął działalność już w 1967 r. Z dniem 1 czerwca 1992 r. dokonano połączenia Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w jedną instytucję pod nazwą Gminny Ośrodek Kultury. Obecnie pod GOK podlegają dwie placówki biblioteczne: w Somoninie i Goręczynie. Ośrodek prowadzi też kawiarenkę internetową oraz organizuje życie kulturalne poprzez realizację wielu imprez o charakterze ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym.

Ryc. 10.8 Centrum informacji turystycznej w Ostrzycach

Źródło: fot. Marcin Strug.

Gminny Ośrodek Kultury zajmuje się wydawaniem publikacji promujących walory gminy Somonino. Prowadzi punkt informacji turystycznej w Ostrzycach, który jest wizytówką gminy, ale również w Somoninie i Goręczynie. Współpracuje z biurami turystycznymi. Współpracuję ze stowarzyszeniami i instytucjami, takimi jak: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Somoninie, Akademia Morska w Gdyni, Starostwo Powiatowe w Kartuzach. W Gminnym Ośrodku Kultury w Somoninie utworzono także „izbę kaszubską". Na terenie placówki prowadzone są zajęcia edukacyjne w zakresie gry na instrumentach, tańca towarzyskiego oraz języków obcych. W gminie Somonino funkcjonuje Stowarzyszenie „Przyjazna Wieś Kaszubska", Kaszubski Klub Kolekcjonerów Fajki "Kaszëbskô Pipa" oraz Dziecięcy Zespół Folklorystyczny –„Mali Hopowianie" im. Jana Właśniewskiego z Egiertowa.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 r. gmina Somonino odbiegała od powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego zarówno pod względem liczby ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną, a także księgozbioru w bibliotekach na 1000 ludności. Niekorzystnie wypada również wskaźnik liczby czytelników w bibliotekach liczony na 1000 mieszkańców, który na terenie gminy Somonino wynosi 59. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w gminie Somonino też są niższe niż w powiecie kartuskim i województwie pomorskim

Tab. 10.6 Wskaźniki dotyczące bibliotek na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego.

	ludność na 1 placówkę biblioteczną	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
województwo pomorskie	5 726	2 353,0	165	14,7
powiat kartuski	6 446	1 870,3	101	15,8
gmina Somonino	3 435	1 771,2	59	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sport i rekreacja

Na terenie gminy Somonino działają następujące kluby sportowe:

- Klub Sportowy Stolem w Ostrzycach - kolarstwo, siatkówka,
- Akademia Piłkarska Szargan Somonino - piłka nożna,
- Klub Wędkarstwa Sportowego Kaszub w Somoninie – wędkarstwo,
- Stowarzyszenie Klubu Sportowego Gryf Goręczyno - piłka nożna,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Kultury, Sportu i Turystyki Na Wsi „Przyjazna Wieś Kaszubska”,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sportu w Gminie Somonino „As”.

Bazę sportową w gminie Somonino tworzą:

- hala rehabilitacyjno- sportowa w Somoninie przy Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Somoninie,
- hala sportowo- widowiskowa przy Szkole Podstawowej w Egiertowie,
- boisko do piłki nożnej i lekkoatletyki w Somoninie,
- boiska przy Zespole Szkół w Goręczynie,
- boisko przy Szkole Podstawowej w Egiertowie,
- boisko „Orlik” w Somoninie,
- boisko sportowe w Goręczynie,
- sala gimnastyczna w Goręczynie.

Na obszarze gminy znajdują się place zabaw zlokalizowane w Somoninie, Egiertowie Hopowie oraz innych mniejszych miejscowościach.

Na terenie gminy organizowanych jest wiele imprez sportowych m. in.: Festyn Rekreacyjno– Sportowy „Borcz” oraz Otwarte Mistrzostwa Gminy Somonino w Szachach.

10.7 Turystyka i baza noclegowa

Podstawą rozwoju turystki na danym obszarze jest oferta turystyczna - tzw. produkt turystyczny. Poszukiwanie wartości unikatowych, na podstawie, których powstaje wyjątkowa oferta turystyczna, jest kluczowym zadaniem „kreatorów" produktów turystycznych. Atrakcyjne produkty turystyczne to te, które wykorzystują zasoby obszaru zakorzenione w jego specyfice, historii, kulturze, folklorze, obyczajowości, a zarazem zagospodarowujące istniejącą infrastrukturę oraz odpowiadające na potrzeby odbiorców.

Standardy wypoczynku w gminie Somonino zaliczają się do najwyższych w województwie pomorskim. Największa rzeka Kaszub – Radunia zaprasza na swoje wody amatorów spływów kajakowych i wędkarzy. Turyści mogą przyjemnie spędzić czas nad wodami jezior – Ostrzyckiego, Połęczyńskiego, Ráty i Trzebno oraz przemierzać szlaki turystyczne pieszo, rowerem lub konno. Trasy te biegną przez lasy, wzniesienia, wzdłuż rzek i dookoła jezior, aż po górę Wieżycę. Łączna długość szlaków turystycznych w gminie Somonino to prawie 125 km. Zimą popularne są tu narciarskie trasy biegowe co w znaczący sposób podnosi atrakcyjność turystyczną obszaru gminy. Rezerwaty przyrody w Gminie Somonino zajmują 15 ha. Wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem i w pobliżu rezerwatu przyrody, jest jedną z najbardziej atrakcyjnych miejscowości w gminie. Dostęp do licznych pensjonatów, hoteli, ośrodków i gospodarstw agroturystycznych, kąpielisk, wypożyczalni sprzętu wodnego, kortów tenisowych oraz ośrodków jazdy konnej dodatkowo przyciąga turystów.

Ryc. 10.9 Plaża gminna w Ostrzycach

Źródło: fot. Marcin Strug.

Do największych atrakcji turystycznych zalicza się:

- Zabytkowy kościół w Goręczynie,
- Trasę rowerową „Kamienne Kręgi”,
- Szlak konny Pętla Kolańska – W siodle po Wzgórzach Szymbarskich i Ostrzyckich,
- Kamienne Kręgi w Trątkownicy,
- Dworek w Wyczechowie,
- Chata Walkusza w Hopowie,
- Stacje Drogi Krzyżowej w Hopowie,
- Kuźnia Jerzego Walkusza.

11 Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

11.1 Historia gminy Somonino

Osadnictwo na pojezierzu kaszubskim miało doskonałe warunki do rozwoju, jednakże ze względu na brak szczegółowych badań nie jest ono do końca rozpoznane. Najwcześniejszymi śladami osadniczymi są cmentarzyska kurhanowe z okresu brązu (Wyczechowo).

Teren Pomorza, który należał do Państwa Polskiego w 1227 r. przeszedł pod rządy książąt pomorskich – Światopełka II i jego późniejszych potomków. Z tego okresu pochodzą wzmianki o miejscowościach: Borcz, Goręczyno, Ostrzyce, Ráty, Sławki, Somonino, Wyczechowo. Miejscowości te stanowiły głównie dobra rycerskie oraz wsie chłopskie. W roku 1294 Pomorze wróciło pod rządy Łokietka i zostało ponownie zjednoczone z Polską, w 1308 roku zostało ono podbite przez krzyżaków i pozostało w ich państwie do wojny 13-letniej (1454-1466). W 1454 r. zostało utworzone województwo pomorskie, które ostatecznie ukształtowało się po II pokoju toruńskim w 1466 r. Tym samym większość Pomorza Wschodniego zostało przyłączona do Królestwa Polskiego. Koniec XVI w. i początek XVII w. na tym obszarze związany jest głównie z eksploatacją obszarów leśnych i rozwojem hutnictwa. Teren ten pozostawał przy Polsce jako część autonomicznej prowincji Prusy Królewskie do I rozbioru. W roku 1920 obszar gminy znalazł się znów w granicach odrodzonej Polski.

11.2 Architektura regionu

Najstarsze budownictwo tego regionu wznoszone było w oparciu o ogólnie dostępne drewno (duże połacie terenów leśnych), w konstrukcji zrębowej, postanowione na fundamencie z kamieni. W związku z zakazem wyrębu lasów, wprowadzonym przez władze pruskie w XIX w. budownictwo zrębowe zostało zastąpione przez konstrukcję szkieletową wypełnioną gliną. Domy kaszubskie były zakładane na rzucie wydłużonego prostokąta, nisko posadowione przykryte wysokim dwuspadowym dachem pokrytym gontem lub słomą, parterowe z niemieszkalnym poddaszem. Budynki były bardzo często odeskowane, otwory okienne niewielkie, zbliżone kształtem do kwadratu. Charakterystycznym elementem drewnianych chałup były podcienia. Na terenie gminy,

niestety nie zachowały się żadne przykłady tego rodzaju budowli. Zachowane na terenie gminy budynki charakteryzują się dużą prostotą formy, pozbawione są niemal zupełnie dekoracji, poza pazdurami, niejednokrotnie rzeźbionymi. Budynki gospodarcze wykonane były głównie w konstrukcji szkieletowej wypełnionej cegłą lub gliną. Obiekty gospodarcze, np. piwnice wykonane były w kamienia polnego.

Od II połowy XIX w. w związku z przejmowaniem z Prus nowych wzorców budownictwa, pojawił się nowy typ architektoniczny domu wiejskiego. Dom ten charakteryzował się podwyższoną ścianką kolankową, półpłaskim dachem oraz erklem pokrytym półpłaskim daszkiem. W odróżnieniu do wcześniej opisywanej zabudowy kaszubskiej budynki te posiadały już użytkowe poddasza (mieszkalne lub gospodarcze), kryte były papą. Budynki wykonane były w konstrukcji szkieletowej drewnianej wypełnione gliną lub z cegły. Pomimo zmienionej proporcji bryły, budynki nadal posiadały cechy jak w tradycyjnym budownictwie kaszubskim: wydłużone rzuty, niskie posadowienie, fundament z kamieni polnych, odeskowane z pazdurami w szczytach.

Od końca XIX w. rozpoczyna się okres budowania z cegły. Budynki z tego czasu posiadają z reguły elewacje licowane czerwoną cegłą, niekiedy otynkowane. W budynkach pojawiają się odmienne od miejscowej tradycji otwory okienne w kształcie prostokątów, zamknięte łukiem. Domy posadowione są na wyższym fundamencie z ciosanych kamieni granitowych. Budynki licowane posiadają skromne ceglane dekoracje w postaci „kostkowych" łuków nadokiennych lub fryzów międzykondygnacyjnych. Najczęściej w opisanym powyżej typie architektonicznym budowane były dawne karczmy (aktualnie sklepy). Odróżniają się one od zabudowy mieszkaniowej głównie większą kubaturą budynku (dodatkowe skrzydła budynków, lub kondygnacje). Wynika to z usługowej funkcji jaką pełniły dla miejscowej ludności, ale również dla podróżnych.

Okres międzywojenny to dalszy rozwój tradycyjnej zabudowy, ale również upowszechnianie się typowych projektów rządowych. Budynki charakteryzują się krótkimi rzutami i zwartą bryłą, posiadają różne formy dachów: dwuspadowe, mansardowe, naczółkowe, kryte dachówka lub eternitem. Cechę charakterystyczną stanowią okna w kształcie zbliżone do kwadratu z charakterystyczną sześciopodziałową stolarką.

Od lat 60-tych XX w. rozpoczyna się okres typowego budownictwa czasów PRL pozbawionych cech architektury regionu.

11.3 Geneza wsi – układy ruralistyczne

Średniowieczne osadnictwo pozostawiło w obszarze gminy trwałe wartości przestrzenne. Ludność czasów średniowiecza lokowała się na terenie gminy w najcenniejszych dla tych czasów rejonach tj. w dolinach rzek oraz przy brzegach jezior. Tak powstały miejscowości: Goręczyno, Ostrzyce, Somonino. Rozwój osadnictwa od XVII wieku wiązany był z eksploatacją obszarów leśnych. Skład gatunkowy lasów umożliwił rozwój smolarni, a następnie hut szkła. Trwający proces eksploatacji lasów doprowadził do powstania obszarów możliwych do zasiedlania, w ten sposób powstały na obszarze gminy osady pohutnicze: Egiertowo, Hopowo, Kamela, Kaplica, Piotrowo, Rybaki, Starkowa Huta.

W II połowie XVIII w. rozpoczął się okres intensywnego rozwoju osadnictwa na terenie gminy. Po sekularyzacji dóbr klasztornych i uwłaszczeniu królewszczyzn, znaczna ilość majątków uległa parcelacji. Rozpoczął się okres powstawania wybudowań w formie osad jednodworczych lub przysiółków. Zła sytuacja ekonomiczna ludności wynikająca m. in. ze słabej jakości tutejszych gleb przyczyniła się do pogłębienia rozdrobnienia i parcelacji wsi. Powstawanie na przełomie XIX i XX wieku przy każdej wsi wybudowań do niej należących przyczyniło się do zmiany struktury przestrzennej tradycyjnej wsi. Osadnictwo z tego okresu posiada cechy rozproszonego - wieś Ramleje.

Rozwój zabudowy w II połowie XX w. doprowadził do zaburzenia historycznych układów zabudowy wsi, co przy postępującej dekapitalizacji zabudowy jest realnym zagrożeniem dla zachowania historycznych walorów i wartości przestrzennych miejscowości.

11.4 Analiza wartości kulturowych gminy Somonino

Tab. 11.1 Analiza wartości kulturowych gminy Somonino

Lp.	Miejscowość	Charakterystyka wsi	Charakterystyka historycznych układów wsi oraz stan ich zachowania	Stan zachowania zabytków/wartości krajobrazowych
1	Borcz	Wieś położona przy drodze krajowej nr 20, znajduje się w północno-wschodniej części gminy Somonino. Dawniej wieś szlachecka z folwarkiem.	Wieś folwarczna o układzie ulicowym powstała wzdłuż drogi o przebiegu wschodnio - zachodnim z Hopowa do Skrzeszewa Żukowskiego przy dawnym zespole dworsko-folwarcznym.	Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem zachowany, obecnie w trakcie adaptacji. Stopień zachowania historycznej struktury materialnej wsi - średni. Zachował się układ i struktura dawnego założenia dworsko-folwarcznego i parku podworskiego. Układ przestrzenny ulicowej wsi folwarcznej zachowany ale struktura w dużej mierze przekształcona lub zdegradowana (liczne niekorzystne przebudowy). Cmentarz – postępująca dewastacja.
2	Egiertowo	Wieś kaszubska położona na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 20 z drogą wojewódzką nr 224. Dawniej wieś chłopska pokutnicza, silnie przekształcona i zdeformowana w związku z przebiegającą przez nią drogą krajową.	Układ pierwotny zabudowy zwartej to układ wsi pohutniczej – wielodrożny, układ przestrzenny obecnie zdekomponowany i mało czytelny.	Zachowanych kilka przykładów budownictwa mieszkalnego z końca XIX i I poł. XX w. często przebudowanych lub dysharmonijne zmodernizowanych (nadbudowa, zmiana kształtu okien, wymiana stolarki okiennej na jednoprzestrzenną) cmentarz - postępująca dewastacja, zachowane kwatery aleja i starodrzew.
3	Goręczyno	Wieś położona nad rzeką Radunią o wysokich wartościach historycznych i walorach krajobrazowych jako zespół ruralistyczny.	Wieś powstała w oparciu o kilka większych i mniejszych zagród rolniczych wielobudynkowych, obecne centrum wsi wykształciło się wokół budynku kościoła otoczonego cmentarzem układ przestrzenny wsi czytelny, dobrze zachowany zabudowa mieszkalna i gospodarcza.	Zachowane liczne przykłady budynków tradycyjnych, postępująca dekompozycja obiektów w wyniku przebudowy i modernizacji nie uwzględniających specyfiki tradycji budowlanej regionu cmentarz parafialny - stan dobry, zachowane liczne groby starsze.
4	Hopowo	Wieś położona przy drodze krajowej nr 20, dawniej wieś chłopska pohutnicza o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych jako zespół ruralistyczny.	Wieś posiadała układ wielodrożny charakterystyczny dla wsi pokutniczych, zabudowa skoncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo. Wysoki stopień zachowania historycznej struktury materialnej.	Zachowane liczne przykłady tradycyjnego i historycznego budownictwa wiejskiego w tym cenny budynek o konstrukcji szkieletowej (wpisany do rejestru zabytków). Wieś zachowała klimat tradycyjnej wsi kaszubskiej z przełomu XIX i XX w.

5	Kamela	Dawna wieś chłopska pohutnicza o wybitnych walorach ze względu na znaczny stopień zachowania historycznego układu i tradycyjnej struktury zabudowy wsi.	pierwotnie wieś pohutnicza usytuowana w zaklęśnięciu terenu rozwinęła się w kierunku północnym wzdłuż drogi z Połęczyna do Hopowa i Borcza, obecnie wieś posiada układ ulicowy.	Stopień zachowania historycznej struktury materialnej – bardzo wysoki. Zabudowania dawnego folwarku i zachowane budynki o tradycyjnej formie przeważnie w złym stanie technicznym. Cmentarz - zdewastowany, układ czytelny, starodrzew w tym aleja lipowa i dwa szpalery lip.
6	Kaplica	Wieś położona w południowej części gminy Somonino. Dawna wieś chłopska, pokutnicza.	Zabudowa skupiona wsi nieregularna, przy historycznej drodze z Połęczyna do Goręczyna oraz zabudowa rozproszona zagrodowa związana z rozłogiem pól .	Zachowały się nieliczne przykłady z obiektów budownictwa tradycyjnego, wartościowe zagrody rozproszone wkomponowane w rozłóg pól.
7	Ostrzyce	Wieś położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, nad rzeką Radunią i jeziorem Ostrzyckim. Dawne dobro rycerskie, następnie wieś chłopska. Obecnie duży stopień przekształcenia historycznego układu i struktury.	Wieś o układzie placowo-ulicowym z nieregularnie rozmieszczonymi siedliskami, dostosowana do topograficznego układu terenu.	Walory krajobrazowe wsi oraz jej historyczny układ i struktura silnie przekształcone. Obiekty o cechach zabytkowych nielicznie zachowane, często silnie przekształcone w wyniku dowolnie przeprowadzonych przebudów, remontów i modernizacji.
8	Piotrowo	Wieś położona w południowo-zachodniej części gminy Somonino. Dawniej wieś chłopska pohutnicza, o wybitnych walorach ze względu na znaczny stopień zachowania historycznego układu i tradycyjnej struktury zabudowy wsi.	Wieś o układzie pohutniczym, nieregularnym, o przebiegu dróg dostosowanym do układu terenu.	Krajobraz kulturowy wsi zachowany jednak silnie zdekapitalizowane obiekty grożą utratą tego waloru w krótkim czasie, zagrożenie stanowi także postępująca modernizacja wsi i pojawiająca się nowa zabudowa odbiegająca od wzorca tradycyjnego budownictwa regionu.
9	Połęczyno	Wieś chłopska o nieregularnym układzie położona w południowej części gminy Somonino przy drodze wojewódzkiej nr 224.	Wieś o nieregularnym układzie.	Zachowany układ przestrzenny wsi, ważne elementy struktury (kościół, szkoła) i zabudowa w tym część posiadająca wartość zabytkową. Zagrożeniem jest postępująca dekapitalizacja zabudowy.
10	Ramleje	Wieś w południowej części gminy Somonino, pierwotnie leśnictwo, następnie wieś chłopska. Wieś o wybitnej wartości krajobrazowej ze względu na wtopienie struktury rozproszonych zagród w malowniczy krajobraz przyrodniczy.	Wieś bez układu, rozproszona – zagrody związane z rozłogiem pól, na strukturę wsi składają się zagrody wielobudynkowe o różnej wielkości i układzie.	Stan zachowania zabudowy tradycyjnej stosunkowo wysoki, zachowało się kilka budynków o drewnianej konstrukcji szkieletowej. Zagrożeniem jest postępująca dekapitalizacja budynków starych i postępujący proces wymiany starej zabudowy na nową, często dysharmonijne obiekty mieszkalne.
11	Rąty	Wieś położona na północ od jeziora Rąty. Dawna wieś chłopska i folwark; Pierwotny układ wsi przekształcony, mało czytelny, wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone związane z rozłogiem pól,	Układ pierwotny zniekształcony i nieczytelny, wartość stanowi natomiast późniejsza zabudowa zagrodowa rozproszona związana z rozłogiem pól.	Zachowały się zagrody o różnej wielkości, kształcie i formie architektonicznej, obok tradycyjnej formy budynku mieszkalnego z dachem wysokim dwuspadowym (w tym jeden szkieletowy z poł. XIX w.), występuje budynek z dachem półpłaskim na wysokiej

		zachowane tradycyjne układy zagród i pojedyncze obiekty tradycyjnego budownictwa mieszkalnego.		ściance kolankowej, ponadto liczne budynki z II i III ćwierci XX w. Na skraju wsi znajduje się cmentarz poewangelicki.
12	Rybaki	Wieś położona przy drodze krajowej nr 20. Dawniej wieś chłopska pohutnicza o wartościowym układzie ruralistycznym atrakcyjnym krajobrazowo z pozostałościami historycznej zabudowy.	Wieś pohutnicza o swobodnym układzie zagród skupionych wzdłuż drogi wewnętrznej. Występują tu zagrody o rożnej wielkości i sposobie zagospodarowania w tym jedno gospodarstwo duże, dominujące skalą (zachowanego w stanie szczątkowym); Strukturę wsi uzupełnia budynek szkoły oraz cmentarz ze starodrzewem.	Duże gospodarstwo z kamiennymi budynkami gospodarczymi znajduje się w stanie ruiny; zachowało się kilka mniejszych zagród i pojedynczych budynków z I poł. XX w. o tradycyjnej formie. Cmentarz - układ mało czytelny, postępująca dewastacja. Zagrożeniem jest postępująca dekapitalizacja substancji tradycyjnej zabudowy, wprowadzenie form architektonicznych obcych tradycji regionu przy okazji przebudowy, remontów i nowych inwestycji.
13	Sławki	Dawne dobra rycerskie, następnie wieś chłopska z licznymi wybudowaniami. Wieś o wysokich walorach krajobrazowych ze względu na malownicze usytuowanie i wkomponowanie zagród rozproszonych w krajobraz rozłogu pól.	Wieś bez układu z dominacją zabudowy zagrodowej rozproszonej i przysiółków, zagrody o tradycyjnym układzie dwu i wielobudynkowe.	Stan zachowania tradycyjnych układów zagród wysoki, w czasie lustracji terenu nie odnaleziono najstarszych tradycyjnych drewnianych i szkieletowych obiektów, zachowało się natomiast wiele budynków murowanych z I poł. XX w. o bryle tradycyjnego domu kaszubskiego (wysoki dach dwuspadowy) i przykrytych dachem dwuspadowym półpłaskim na wysokiej ściance kolankowej.
14	Somonino	Miejscowość jest siedzibą gminy, położona nad rzeką Radunią, przy drodze wojewódzkiej nr 224. Dawne dobra rycerskie, następnie folwark, obecnie wieś gminna, o zniekształconym w wyniku gwałtownego rozwoju w XX w. układzie przestrzennym i negatywnych walorach krajobrazowych.	Pierwotnie był tu majątek ziemski, osada i zespół przemysłowy młyna i tartaku, obecnie czytelny jedynie układ nowszy, powstały wokół zespołu węzła kolejowego, struktura dawnej wsi w zaniku, zachowane obiekty związane z koleją (dworzec kolejowy, budynki mieszkalne i administracyjne oraz celne przy kolei).	Zachowały się nieliczne obiekty tradycyjnego budownictwa z XIX w. i liczniejsze przykłady zabudowy z I poł. XX w., układ przestrzenny silnie przekształcony w ciągu XX w. zagrożeniem dla tradycyjnego krajobrazu kulturowego jest widoczna silna presja inwestycyjna, lokowanie wielko-kubaturowych obiektów na skraju skarpy i na jej stoku, wprowadzanie zabudowy o formach obcych tradycji budowlanej regionu (zwłaszcza dachy wielospadowe i mansardowe) oraz budownictwo przemysłowe, cmentarz zagrożony postępującą dewastacją.
15	Starkowa Huta	Wieś położona przy drodze krajowej nr 20. Dawniej wieś chłopska pohutnicza. Układ wsi nieregularny uzupełniony licznymi wybudowaniami, wartościowy krajobrazowo ze względu na malownicze rozproszenie zabudowań zagrodowych, wykazujący liczne negatywne deformacje.	Wieś pierwotnie bez układu, rozproszona (najstarsze siedliska w miejscu dawnych smolarni i hut), obecnie większe skupisko zabudowy o układzie dostosowanym do terenu powstałe przy drodze z Połęczyna i Kaplicy do Goręczyna	Stopień zachowania historycznej struktury materialnej – niski. Najwyższą wartość stanowi czytelna zasada kształtowania krajobrazu kulturowego poprzez tworzenie rozproszonych siedlisk z tradycyjnymi układami zagród i towarzyszącą zielenią wysoką i średnią. Zachowały się jedynie relikty zabudowy tradycyjnej i historycznej. Postępująca dewastacja cmentarza i degradacja obiektów tradycyjnego budownictwa.

16	Wyczechowo	Wieś położona przy drodze krajowej nr 20. Dawne dobra rycerskie, następnie majątek ziemski i wieś folwarczna z przysiółkami i folwarkami (Trątkownica, Nowy Dwór, Osady, Pstra Suka), zespól dworsko-parkowy wraz z folwarkiem o wybitnych walorach, wpisany do rejestru zabytków, uzupełnia go zachowany zespół mieszkalnej zabudowy folwarcznej, wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone malowniczo w rozłogu pól.	Majątek ziemski Wyczechowo składał się z kilku mniejszych folwarków i wybudowań, a po parcelacji dodatkowo powstała zabudowa rozproszona. Na strukturę przestrzenną składają się: zabudowania majątku - dwór (składający się z części starszej o formie tradycyjnego dworku i dobudowanego w pocz. XIX w. piętrowego skrzydła), duże budynki gospodarcze i administracyjno-mieszkalne folwarku, zabudowa folwarczna mieszkalna o tradycyjnej formie, zabudowa zagrodowa (w przysiółkach i na wybudowaniach) tradycyjna, wielobudynkowa.	Tradycyjne budownictwo mieszkalne i gospodarcze o konstrukcji drewnianej szkieletowej zachowane w szczątkowej postaci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino w zakresie ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego" Gdańsk 2002.

11.5 Zabytki na terenie gminy Somonino objęte ochroną konserwatorską, wpisane do rejestru zabytków

W granicach administracyjnych gminy Somonino znajdują się zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. Wykaz zabytków ujętych w rejestrze zabytków przedstawia poniższa tabela.

Tab. 11.2 Obiekty ujęte w rejestrze zabytków województwa pomorskiego w gminie Somonino

L.P	Numer rejestru zabytków województwa pomorskiego	Numer dawnego rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Obiekt	Miejscowość
1.	514	352	1971-02-20	kościół parafialny p. w. Trójcy Św. i Wszystkich Świętych	Goręczyno
2.	1238	1047	1988-07-20	zespół dworsko-parkowy z folwarkiem (dwór; budynek magazynowy; dwa budynki inwentarskie; gorzelnia; park)	Borcz
3.	1257	1048	1988-09-24	zespół dworsko-parkowy z folwarkiem (dwór; zabudowania gospodarcze: magazyn pasz i chlewnia; park)	Wyczechowo
4.	1525	1116	1995-03-01	dom wraz z kuźnią	Hopowo
5.	1779		2009-06-15	kościół filialny p.w. Św. Andrzeja Boboli wraz z terenem przykościelnym oraz kamiennym murem zachowanym wzdłuż granicy pd. działki	Połęczyno
6.	1877		2011-05-10	kościół ewangelicki , obecnie rzymskokatolicki kościół parafialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z działką	Hopowo

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z Gdańsku.

Na terenie gminy Somonino znajduje się jeden zabytek ruchomy wpisany do rejestru zabytków:

Tab. 11.3 Wykaz zabytków ruchomych z terenu gminy Somonino wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ilość	Nr rej.	Data wpisu
1.	Goręczyno	Wyposażenie kościoła	11	B/98	30.09.1972

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z Gdańsku.

Na terenie gminy Somonino nie występują dobra kultury współczesnej.

11.6 Zabytki nieruchome na terenie gminy Somonino objęte ochroną konserwatorską, ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Na terenie gminy Somonino znajduje się 112 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków gminy Somonino, ich wykaz znajduje się w poniższej tabeli.

Tab. 11.4 Wykaz obiektów architektury znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków gminy Somonino

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Obiekt
1	Borcz		2	dwór - w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem (dwór; budynek magazynowy; dwa budynki inwentarskie; gorzelnia; park), dz. 1/106
2	Borcz		3	dawna gorzelnia w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz. 1/107
3	Borcz		2/1	spichlerz w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz. 1/106
4	Borcz		2/2	stodoła na terenie wpisanym do rejestru zabytków, dz. 1/106
5	Borcz		2/3	budynek gospodarczy podworski (d. warchlakarnia) w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz. 1/106
6	Borcz		2/4	stodoła na terenie wpisanym do rejestru zabytków, dz. 1/107
7	Borcz		2/6	budynek inwentarski - (d. owczarnia) w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz. 1/106
8	Borcz			park podworski w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem
9	Chylowa Huta			cmentarz d. ewangelicki, dz. 181 , obr. Kaplica
10	Egiertowo		5	budynek mieszkalny
11	Egiertowo		27	szkoła
12	Egiertowo		43	budynek mieszkalny
13	Egiertowo		44	budynek gospodarczy
14	Egiertowo			cmentarz d. ewangelicki, dz. 115
15	Goręczyno	Kasztelańska	42	budynek mieszkalny
16	Goręczyno	Kasztelańska	52	budynek mieszkalny
17	Goręczyno	Kasztelańska	54	budynek mieszkalny
18	Goręczyno	Kasztelańska	58	brama kościelna
19	Goręczyno	Kasztelańska	58	kościół parafialny p.w. Trójcy Św. i Wszystkich Świętych, dz. 3
20	Goręczyno	Kasztelańska	59	budynek mieszkalny
21	Goręczyno	Kasztelańska	60	budynek gospodarczy przy plebanii, murowany, dz. 4
22	Goręczyno	Kasztelańska	60	budynek gospodarczy przy plebanii, drew. , dz. 4
23	Goręczyno	Kasztelańska	60	plebania, dz. 4
24	Goręczyno	Kasztelańska	66	szkoła
25	Goręczyno	Kasztelańska	68	budynek gospodarczy
26	Goręczyno	Kasztelańska	62 (d.64)	budynek mieszkalny,dz.5/2
27	Goręczyno	Kasztelańska		kapliczka przydrożna
28	Goręczyno	Kasztelańska/ Topolowa		cmentarz przykościelny, katolicki, dz. 3, dz. 2
29	Goręczyno	Topolowa		cmentarz parafialny, katolicki, dz.1
30	Hopowo	Długa	1	leśniczówka
31	Hopowo	Długa	1	budynek gospodarczy
32	Hopowo	Długa	1	budynek gospodarczy

33	Hopowo	Kościelna	3	budynek mieszkalny
34	Hopowo	Kościelna	5	plebania, dz. 253
35	Hopowo	Kościelna	5	budynek gospodarczy plebanii, dz. 204
36	Hopowo	Kościelna	9	kościół ewangelicki , obecnie rzymskokatolicki kościół parafialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z działką 205
37	Hopowo	Kościerska	1	budynek mieszkalny
38	Hopowo	Św.Floriana	1	szkoła
39	Hopowo	Św. Floriana	1	budynek gospodarczy
40	Hopowo	Św. Floriana	5	budynek mieszkalny, dz. 210/3
41	Hopowo	Św. Floriana	8	budynek mieszkalny
42	Hopowo	Św. Floriana	19	budynek mieszkalny
43	Hopowo	Św. Floriana	22	budynek mieszkalny
44	Hopowo	Św. Floriana	23	budynek mieszkalny
45	Hopowo	Św. Floriana		dawna kuźnia, dz. 194/3
46	Hopowo			krzyż
47	Hopowo			cmentarz d. ewangelicki, dz. 211/2
48	Hopowo			cmentarz parafialny, katolicki, dz. 48/1
49	Kamela		4	szkoła
50	Kamela		6	budynek mieszkalny
51	Kamela		7	budynek mieszkalny
52	Kamela		9	budynek mieszkalny
53	Kamela		12	budynek mieszkalny
54	Kamela		16	obora
55	Kamela		19	budynek mieszkalny
56	Kamela			cmentarz d. ewangelicki, dz. 150
57	Kaplica		6	budynek mieszkalny
58	Kaplica		11	budynek gospodarczy
59	Kaplica		11	budynek mieszkalny
61	Kaplica			cmentarz d. ewangelicki, dz. 136
62	Ostrzyce	Droga Kaszubska	9	budynek mieszkalny, d. szkoła, dz.137/5
63	Ostrzyce	Droga Kaszubska	17	budynek mieszkalny, dz.135/1
64	Ostrzyce	Droga Kaszubska	17	budynek gospodarczy, dz. 134/5
65	Ostrzyce	Droga Kaszubska	23a	budynek mieszkalny
66	Ostrzyce	Droga Kaszubska	25b	budynek mieszkalny
67	Ostrzyce	Piaskowa	1	budynek gospodarczy
68	Piotrowo		1	budynek mieszkalny, d. szkoła, dz. 31
69	Piotrowo		1	budynek gospodarczy
70	Piotrowo		2	budynek mieszkalny
71	Piotrowo		4	budynek mieszkalny, dz. 66/3
72	Piotrowo		5	budynek mieszkalny
73	Piotrowo		12	budynek gospodarczy
74	Piotrowo			cmentarz d. ewangelicki, dz. 18
75	Połęczyno		8	stodoła

76	Połęczyno		17	budynek mieszkalny
77	Połęczyno		24	budynek mieszkalny
78	Połęczyno		29	kościół filialny p.w. Św. Andrzeja Boboli wraz z terenem przykościelnym położonym na działce o nr ewidencyjnym 185 oraz kamiennym murem zachowanym wzdłuż granicy pd. działki; dz. 185
79	Połęczyno			cmentarz d. ewangelicki, dz. 101
80	Ramleje	rozstaje dróg; wśród pól		krzyż
81	Ramleje		10	budynek gospodarczy
82	Ramleje		10	budynek mieszkalny
83	Ramleje		57	budynek mieszkalny
84	Ramleje			kapliczka przydrożna
85	Rąty		4	budynek mieszkalny
86	Rąty		5	budynek mieszkalny
87	Rąty		6	kuźnia
88	Rąty		36	budynek mieszkalny
89	Rąty			cmentarz d. ewangelicki, dz. 85, dz. 86
90	Rybaki		18	szkoła, ob. Środowiskowy Dom Samopomocy Społecznej
91	Rybaki			cmentarz d. ewangelicki, dz. 109/1
92	Sławki		2	dworzec PKP, dz. 475
93	Sławki		5	budynek mieszkalny
94	Somonino	Ceynowy	29	budynek mieszkalny
95	Somonino	Dworcowa	8	dworzec PKP, dz. 174/9
96	Somonino	Kasztelańska	4	budynek gospodarczy
97	Somonino	Kasztelańska	4	budynek gospodarczy
98	Somonino	os. Pod Lasem	21	budynek mieszkalny
99	Somonino	Witosławy		cmentarz d. ewangelicki, dz. 427,dz.428
100	Starkowa Huta		13	szkoła
101	Starkowa Huta		15	budynek mieszkalny
102	Starkowa Huta		16	budynek mieszkalny
103	Starkowa Huta		17	budynek gospodarczy
104	Starkowa Huta		17	budynek mieszkalny
105	Starkowa Huta			cmentarz d. ewangelicki, dz. 92
106	Starkowa Huta			ogrodzenie cmentarza
107	Wyczechowo		29	dwór - w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem (dwór; zabudowania gospodarcze: magazyn pasz i chlewnia; park), cz. dz.44/5, 3044/4, 42/2, 43/3, 43/2, 44/4
108	Wyczechowo		29	park podworski krajobrazowy - w zespole dworsko-parkowym, cz. dz. 44/5, 3044/4
109	Wyczechowo		40	budynek administracyjny majątku
110	Wyczechowo			magazyn pasz- w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz.44/5
111	Wyczechowo			d. chlewnia - w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, dz.44/5
112	Wyczechowo			stodoła, dz.44/5

Źródło: Gminna ewidencja zabytków gminy Somonino.

11.7 Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z art. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem archeologicznym jest *zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*.

Przedmiotem ochrony są nie tylko poszczególne wytwory człowieka, ale i ich kulturowy kontekst — razem tworzą integralną całość, w terminologii naukowej zwaną *stanowiskiem archeologicznym*. Wydzielony wytwór określa się natomiast mianem *artefaktu*. Stanowiskiem archeologicznym jest obszar występowania archeologicznych zabytków nieruchomych i ruchomych, jako spójnej całości, zaś artefaktem jest wydzielony, indywidualny zabytek ruchomy, np. pozyskany w trakcie badań archeologicznych. Wzajemne powiązanie przestrzenne poszczególnych nieruchomych i ruchomych części stanowiska archeologicznego stanowi właściwą, oryginalną i niepowtarzalną substancję zabytku archeologicznego.

Na terenie gminy Somonino znajdują się liczne stanowiska archeologiczne, pochodzące z różnych epok historycznych i pradziejowych. Są one odkrywane i wprowadzane do wojewódzkiej ewidencji zabytków w ramach systematycznego, ogólnopolskiego programu „Archeologiczne Zdjęcie Polski" (AZP) realizowanego od lat 70-tych XX wieku, ale także w efekcie prowadzenia innych programów badawczych i dokonywania odkryć przypadkowych. Są to przede wszystkim pozostałości dawnego osadnictwa, zespołów produkcyjnych oraz nekropolii. Stanowią one element istotny dziedzictwa kulturowego, jako materialne świadectwo życia i działalności człowieka w minionych epokach. Relikty archeologiczne znajdują się w większości przypadków pod obecnym poziomem użytkowym (pod powierzchnią ziemi). Wyjątkami są stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej (np. grodziska lub kurhany), które oprócz walorów naukowych posiadają również istotne znaczenie dla krajobrazu kulturowego. Większość stanowisk archeologicznych posiadających największą wartość historyczno-naukową została objęta wpisem do rejestru zabytków.

Na obszarze gminy Somonino odkryto i zewidencjonowano jak dotąd sześć stanowisk archeologicznych posiadających własną formę terenową, z czego cztery zostały wpisane do rejestru zabytków:

- cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w obrębie Borcz — wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-71 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 28.05.1969 r. (dawny nr rej. zab. 48/A);

- grodzisko wczesnośredniowieczne w obrębie Piotrowo — wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-213 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 21.11.1971 r. (dawny nr rej. zab. 158/A);
- grodzisko wczesnośredniowieczne w obrębie Borcz — wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-343 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 29.11.1975 r. (dawny nr rej. zab. 261/A);
- cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w obrębie Wyczechowo — wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-518 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 26.10.1987 r. (dawny nr rej. zab. 424/A);
- grodzisko w obrębie Rybaki (niewpisane do rejestru zabytków);
- grodzisko w obrębie Rybaki (niewpisane do rejestru zabytków).

Ponadto, na obszarze gminy Somonino znajdują się dwa stanowiska płaskie (bez własnej formy terenowej) wpisane do rejestru zabytków:

- osada wczesnośredniowieczna w obrębie Piotrowo — wpisana do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-214 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 21.11.1971 r. (dawny nr rej. zab. 159/A);
- cmentarzysko grobów skrzynkowych z wczesnej epoki żelaza w obrębie Ręty — wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr C-503 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 15.12.1986 (dawny nr rej. zab. 417/A).

Prócz tego w gminie Somonino odkryto znaczną liczbę stanowisk osadniczych i cmentarzysk, w tym cmentarzysk tzw. grobów skrzynkowych oraz kilka miejsc produkcyjnych (hut szkła). Wszystkie te stanowiska archeologiczne, łącznie z wpisanymi do rejestru zabytków, zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Tab. 11.5 Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego

L.p.	Miejscowość	Rodzaj stanowiska	Chronologia	Nr wpisu
1.	Borcz	cmentarzysko kurhanowe	okres wpływów rzymskich	Dec. Nr 048/Archeol. z dnia 28.05.1969 r.
2.	Borcz	grodzisko	wczesne średniowiecze	Dec. Nr 158/Archeol. z dnia 21.11.1971 r.
3.	Piotrowo	osada otwarta	wczesne i późne średniowiecze	Dec. Nr 159/Archeol. z dnia 21.11.1971 r.

4.	Piotrowo	grodzisko	wczesne średniowiecze	Dec. Nr 261/Archeol. z dnia 22.12.1975 r.
5.	Ręty	cmentarzysko płaskie	wczesna epoka żelaza	Dec. Nr 417/Archeol. z dnia 15.12.1989 r.
6.	Wyczechowo	cmentarzysko kurhanowe	epoka brązu	Dec. Nr 424/Archeol. z dnia 26.10.1987 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUOZ w Gdańsku.

Tab. 11.6 Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Somonino

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Numer stanowiska na obszarze	Numer stanowiska w miejscowości
1.	Borcz	13-41	1	11
2.	Borcz	13-41	9	28
3.	Borcz	13-41	10	29
4.	Borcz	13-41	11	30
5.	Borcz	13-41	12	31
6.	Borcz	13-41	13	32
7.	Borcz	13-41	14	33
8.	Borcz	13-41	15	34
9.	Borcz	13-41	16	35
10.	Borcz	13-41	17	36
11.	Borcz	13-41	18	22
12.	Borcz	13-41	19	23
13.	Borcz	13-41	20	24
14.	Borcz	13-41	21	25
15.	Borcz	13-41	22	12
16.	Borcz	13-40	30	6
17.	Borcz	13-40	31	7
18.	Borcz	13-40	32	8
19.	Borcz	13-40	33	9
20.	Borcz	13-40	46	10
21.	Borcz	13-40	47	5
22.	Borcz	13-40	48	1
23.	Borcz	13-40	49	3
24.	Borcz	13-40	50	4
25.	Borcz	13-40	51	2
26.	Borcz	13-40	52	5
27.	Borcz	13-41	66	26
28.	Borcz	14-40	66	13
29.	Borcz	13-41	67	27
30.	Borcz	14-40	67	14
31.	Borcz	14-40	68	15
32.	Borcz	14-40	69	16
33.	Borcz	14-40	70	17
34.	Borcz	14-40	71	18
35.	Borcz	14-40	72	19
36.	Borcz	14-40	73	20
37.	Borcz	14-40	74	21
38.	Egiertowo	14-40	8	1
39.	Egiertowo	14-40	9	2
40.	Egiertowo	14-40	10	3
41.	Egiertowo	14-40	11	4

42.	Egiertowo	14-40	12	5
43.	Egiertowo	14-40	13	6
44.	Egiertowo	14-40	14	9
45.	Egiertowo	14-40	15	10
46.	Egiertowo	14-40	16	11
47.	Egiertowo	14-40	17	12
48.	Egiertowo	14-40	18	13
49.	Egiertowo	14-40	19	14
50.	Egiertowo	14-40	20	15
51.	Egiertowo	14-40	21	16
52.	Egiertowo	14-40	22	17
53.	Egiertowo	14-40	23	18
54.	Egiertowo	14-40	24	19
55.	Egiertowo	14-40	25	20
56.	Egiertowo	14-40	26	21
57.	Egiertowo	14-40	27	22
58.	Egiertowo	14-40	28	23
59.	Egiertowo	14-39	38	6
60.	Egiertowo	14-39	39	7
61.	Goręczyno	14-39	18	1
62.	Goręczyno	14-39	19	3
63.	Goręczyno	14-39	20	4
64.	Goręczyno	13-39	118	1
65.	Goręczyno	13-39	119	2
66.	Goręczyno	13-39	120	5
67.	Goręczyno	13-39	121	6
68.	Goręczyno	13-39	122	7
69.	Goręczyno	13-39	123	8
70.	Goręczyno	13-39	124	9
71.	Goręczyno	13-39	125	10
72.	Goręczyno	13-39	126	11
73.	Goręczyno	13-39	127	12
74.	Goręczyno	13-39	128	13
75.	Goręczyno	13-39	129	14
76.	Goręczyno	13-39	130	15
77.	Goręczyno	13-39	131	16
78.	Goręczyno	13-39	132	17
79.	Goręczyno	13-39	133	18
80.	Goręczyno	13-39	134	19
81.	Goręczyno	13-39	135	20
82.	Goręczyno	13-39	136	21
83.	Goręczyno	13-39	137	22
84.	Goręczyno	13-39	138	23
85.	Goręczyno	13-39	139	24
86.	Goręczyno	13-39	140	25
87.	Goręczyno	13-39	141	26
88.	Goręczyno	13-39	142	27
89.	Goręczyno	13-39	143	28
90.	Goręczyno	13-39	144	29
91.	Goręczyno	13-39	145	30
92.	Goręczyno	13-39	146	31
93.	Goręczyno	13-39	147	32

94.	Goręczyno	13-39	148	33
95.	Goręczyno	13-39	149	34
96.	Goręczyno	13-39	150	35
97.	Goręczyno	13-39	151	36
98.	Grabowska Huta	15-40	47	2
99.	Grabowska Huta	15-40	48	3
100.	Grabowska Huta	15-40	49	4
101.	Hopowo	14-40	52	1
102.	Hopowo	14-40	53	2
103.	Hopowo	14-40	54	3
104.	Hopowo	14-40	55	4
105.	Hopowo	14-40	56	5
106.	Hopowo	14-40	57	6
107.	Hopowo	14-40	58	7
108.	Hopowo	14-40	59	8
109.	Hopowo	14-40	60	9
110.	Hopowo	14-40	61	10
111.	Hopowo	14-40	62	11
112.	Hopowo	14-40	63	12
113.	Hopowo	14-40	64	13
114.	Hopowo	14-40	65	14
115.	Kamela	14-40	75	1
116.	Kamela	14-40	76	2
117.	Kamela	14-40	77	3
118.	Kamela	14-40	78	4
119.	Kamela	14-40	79	5
120.	Kamela	14-40	80	6
121.	Kamela	14-40	81	7
122.	Kamela	14-40	82	8
123.	Kamela	14-40	83	9
124.	Kamela	14-40	84	10
125.	Kamela	14-40	85	11
126.	Kamela	14-40	86	12
127.	Kamela	14-40	87	13
128.	Kamela	14-40	88	14
129.	Kaplica	15-40	1	11
130.	Kaplica	15-40	2	12
131.	Kaplica	15-40	3	13
132.	Kaplica	15-40	4	14
133.	Kaplica	15-40	5	15
134.	Kaplica	15-40	6	16
135.	Kaplica	14-40	40	2
136.	Kaplica	14-40	41	9
137.	Kaplica	14-40	42	10
138.	Kaplica	14-39	200	3
139.	Kaplica	14-39	201	4
140.	Kaplica	14-39	202	5
141.	Kaplica	14-39	203	5
142.	Kaplica	14-39	204	7
143.	Kaplica	14-39	205	8
144.	Kaplica	-	-	1
145.	Kiełpino	13-40	38	1

146.	Ostrzyce	14-39	1	1
147.	Ostrzyce	14-39	2	2
148.	Ostrzyce	14-39	3	3
149.	Ostrzyce	14-39	4	4
150.	Ostrzyce	14-39	5	5
151.	Ostrzyce	14-39	6	6
152.	Ostrzyce	14-39	7	7
153.	Ostrzyce	14-39	8	8
154.	Ostrzyce	14-39	9	9
155.	Ostrzyce	14-39	10	10
156.	Ostrzyce	14-39	11	11
157.	Ostrzyce	14-39	12	12
158.	Ostrzyce	14-39	13	13
159.	Ostrzyce	14-39	14	14
160.	Ostrzyce	14-39	15	15
161.	Ostrzyce	14-39	16	16
162.	Ostrzyce	14-39	17	17
163.	Ostrzyce	13-39	108	18
164.	Ostrzyce	13-39	109	19
165.	Ostrzyce	13-39	110	20
166.	Ostrzyce	13-39	111	21
167.	Ostrzyce	13-39	112	22
168.	Ostrzyce	13-39	113	23
169.	Ostrzyce	13-39	114	24
170.	Ostrzyce	13-39	115	25
171.	Ostrzyce	13-39	116	26
172.	Ostrzyce	13-39	117	27
173.	Ostrzyce	-	-	28
174.	Piotrowo	-	-	1
175.	Piotrowo	-	-	2
176.	Piotrowo	-	-	3
177.	Piotrowo	-	-	4
178.	Połęczyn	14-40	43	3
179.	Połęczyn	14-40	44	4
180.	Połęczyn	14-40	45	5
181.	Połęczyn	14-40	46	6
182.	Połęczyn	14-40	47	7
183.	Połęczyn	14-40	48	8
184.	Połęczyn	14-40	49	9
185.	Połęczyn	14-40	50	10
186.	Połęczyn	14-40	51	11
187.	Połęczyno	15-40	7	13
188.	Połęczyno	15-40	8	14
189.	Połęczyno	15-40	9	15
190.	Połęczyno	15-40	10	12
191.	Połęczyno	15-40	11	16
192.	Połęczyno	15-40	12	17
193.	Połęczyno	15-40	13	18
194.	Połęczyno	15-40	14	19
195.	Połęczyno	15-40	15	20
196.	Połęczyno	15-40	16	21
197.	Połęczyno	15-40	17	22

198.	Połęczyno	15-40	18	23
199.	Połęczyno	15-40	20	2
200.	Połęczyno	15-40	63	5
201.	Połęczyno	15-40	125	1
202.	Ramleje	13-39	97	1
203.	Ramleje	13-39	98	2
204.	Ramleje	13-39	99	3
205.	Ramleje	13-39	100	4
206.	Ramleje	13-39	101	5
207.	Ramleje	13-39	102	6
208.	Ramleje	13-39	103	7
209.	Ramleje	13-39	104	8
210.	Ramleje	13-39	105	9
211.	Ramleje	13-39	106	10
212.	Ramleje	13-39	107	11
213.	Rąty	14-39	40	1
214.	Rąty	14-39	41	2
215.	Rąty	14-39	42	3
216.	Rąty	14-39	43	4
217.	Rąty	14-39	44	5
218.	Rąty	14-39	45	6
219.	Rąty	14-39	46	7
220.	Rąty	14-39	47	8
221.	Rąty	14-39	48	9
222.	Rąty	14-39	49	10
223.	Rąty	14-39	50	11
224.	Rąty	14-39	51	12
225.	Rąty	14-39	52	13
226.	Rąty	14-39	53	14
227.	Rąty	14-39	54	15
228.	Rąty	14-39	55	16
229.	Rąty	14-39	56	17
230.	Rąty	14-39	57	18
231.	Rąty	14-39	58	19
232.	Rąty	14-39	59	20
233.	Rąty	14-39	60	21
234.	Rąty	14-39	61	22
235.	Rąty	14-39	62	23
236.	Rąty	14-39	63	24
237.	Rąty	14-39	64	25
238.	Rąty	14-39	65	26
239.	Rąty	14-39	66	27
240.	Rąty	14-39	67	28
241.	Rąty	14-39	68	29
242.	Rąty	14-39	69	30
243.	Rąty	14-39	70	31
244.	Rąty	14-39	71	32
245.	Rąty	14-39	72	33
246.	Rąty	14-39	73	34
247.	Rąty	14-39	74	35
248.	Rąty	14-39	75	36
249.	Rąty	14-39	76	37

250.	Raty	14-39	77	38
251.	Raty	14-39	78	39
252.	Rybaki	14-39	154	1
253.	Rybaki	14-39	155	2
254.	Rybaki	14-39	156	3
255.	Rybaki	14-39	157	4
256.	Rybaki	14-39	158	5
257.	Rybaki	14-39	159	6
258.	Rybaki	14-39	160	7
259.	Rybaki	14-39	161	8
260.	Rybaki	14-39	162	9
261.	Rybaki	14-39	163	10
262.	Rybaki	14-39	164	11
263.	Rybaki	14-39	165	12
264.	Rybaki	14-39	166	13
265.	Rybaki	14-39	167	14
266.	Rybaki	14-39	168	15
267.	Rybaki	14-39	169	16
268.	Rybaki	14-39	170	17
269.	Rybaki	14-39	171	18
270.	Rybaki	14-39	172	19
271.	Rybaki	14-39	173	20
272.	Rybaki	14-39	174	21
273.	Rybaki	14-39	175	22
274.	Rybaki	14-39	176	23
275.	Rybaki	14-39	177	24
276.	Rybaki	14-39	178	25
277.	Rybaki	14-39	179	26
278.	Rybaki	14-39	180	27
279.	Rybaki	14-39	181	28
280.	Rybaki	14-39	182	29
281.	Rybaki	-	-	30
282.	Sławki	14-40	21	2
283.	Sławki	14-40	1	20
284.	Sławki	14-40	3	22
285.	Sławki	14-39	21	2
286.	Sławki	14-39	22	3
287.	Sławki	14-39	23	4
288.	Sławki	14-40	23	4
289.	Sławki	14-39	24	5
290.	Sławki	14-40	24	5
291.	Sławki	14-39	25	6
292.	Sławki	14-40	25	6
293.	Sławki	14-39	26	7
294.	Sławki	14-40	26	7
295.	Sławki	14-39	27	8
296.	Sławki	14-39	28	9
297.	Sławki	14-39	29	10
298.	Sławki	14-39	30	11
299.	Sławki	14-39	31	12
300.	Sławki	14-39	32	13
301.	Sławki	14-39	33	14

302.	Sławki	14-39	34	15
303.	Sławki	14-39	35	16
304.	Sławki	14-39	36	17
305.	Sławki	14-39	37	18
306.	Sławki	13-39	152	1
307.	Sławki	13-39	153	27
308.	Sławki	13-39	154	28
309.	Sławki	13-39	155	29
310.	Sławki	13-49	206	19
311.	Somonino	13-40	35	5
312.	Somonino	13-40	40	1
313.	Somonino	13-40	41	2
314.	Somonino	13-40	42	3
315.	Somonino	13-40	43	4
316.	Starkowa Huta	14-40	29	1
317.	Starkowa Huta	14-40	30	4
318.	Starkowa Huta	14-40	31	21
319.	Starkowa Huta	14-40	32	22
320.	Starkowa Huta	14-40	33	23
321.	Starkowa Huta	14-40	34	24
322.	Starkowa Huta	14-40	35	25
323.	Starkowa Huta	14-40	36	26
324.	Starkowa Huta	14-40	37	27
325.	Starkowa Huta	14-40	38	28
326.	Starkowa Huta	14-40	39	29
327.	Starkowa Huta	14-39	183	2
328.	Starkowa Huta	14-39	184	3
329.	Starkowa Huta	14-39	185	5
330.	Starkowa Huta	14-39	186	6
331.	Starkowa Huta	14-39	187	7
332.	Starkowa Huta	14-39	188	8
333.	Starkowa Huta	14-39	189	9
334.	Starkowa Huta	14-39	190	10
335.	Starkowa Huta	14-39	191	11
336.	Starkowa Huta	14-39	192	12
337.	Starkowa Huta	14-39	193	13
338.	Starkowa Huta	14-39	194	14
339.	Starkowa Huta	14-39	195	15
340.	Starkowa Huta	14-39	196	16
341.	Starkowa Huta	14-39	197	17
342.	Starkowa Huta	14-39	198	18
343.	Starkowa Huta	14-39	199	19
344.	Starkowa Huta	-	-	20
345.	Wyczechowo	13-40	10	3
346.	Wyczechowo	13-40	11	7
347.	Wyczechowo	13-40	34	8
348.	Wyczechowo	13-40	53	1
349.	Wyczechowo	13-40	54	4
350.	Wyczechowo	13-40	55	5
351.	Wyczechowo	13-40	56	2
352.	Wyczechowo	13-40	57	6
353.	Wyczechowo	13-40	58	13

354.	Wyczechowo	-	-	11
355.	Wyczechowo	-	-	12

Źródło: Gminna ewidencja zabytków gminy Somonino.

12 Układ komunikacyjny

Gmina posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe z Gdańskiem i resztą kraju. Na sieć drogową gminy Somonino składają się: droga krajowa nr 20, droga wojewódzka nr 224 oraz drogi powiatowe i gminne. Istnieje rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. Wzdłuż drogi 224 przebiega ścieżka rowerowa nr 111 o znaczeniu regionalnym. Istnieje również szlak rowerowy wzdłuż drogi powiatowej nr 1923 G (Ostrzyce - Goręczyno – Somonino).

12.1 Drogi krajowe i wojewódzkie

Droga krajowa nr 20 przebiegająca na terenie gminy Somonino przez miejscowości Rybaki – Egiertowo – Hopowo – Wyczechowo – Borcz posiada klasę techniczną G (droga główna).

Droga wojewódzka nr 224 przebiegająca na terenie gminy Somonino przez miejscowości Somonino – Egiertowo - Jeknica posiada klasę techniczna Z (droga zbiorcza).

Droga krajowa oraz droga wojewódzka krzyżują się w miejscowości Egiertowo. Droga krajowa nr 20 to jedna z tras o podstawowym znaczeniu dla województwa pomorskiego, zaś wojewódzka nr 224 stanowi istotne powiązanie w skali województwa. Lokalizacja obu ww. dróg na terenie gminy Somonino sprawia, że gminę można uznać za dobrze skomunikowaną w skali regionalnej. Dodatkowo należy zauważyć, że droga wojewódzka nr 224 odgrywa istotną role w obsłudze ruchu turystycznego w okresie letnim, odciążając drogę krajową nr 20.

12.2 Drogi powiatowe

Na terenie gminy Somonino zlokalizowane są cztery drogi powiatowe, których numer, nazwę i klasę techniczną przedstawia poniższe zestawienie.

Tab. 12.1 Drogi powiatowe w gminie Somonino

Lp.	Numer drogi	Nazwa	Klasa techniczna
1	1922G	Brodnica Górna - Wieżyca	Z
2	1923G	Ostrzyce - Goręczyno - Somonino	L
3	1925G	Kiełpino - Pstra Suka	L
4	1933G	Egiertowo - (Przywidz)	L

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach.

12.3 Drogi gminne

Uzupełnienie sieci dróg na terenie gminy Somonino stanowią drogi gminne, których tabelaryczne zestawienie znajduje się poniżej.

Tab. 12.2 Drogi gminne w gminie Somonino

Lp.	Numer dogi	Nazwa drogi	Rodzaj nawierzchni
1	168001 G	Borcz - Skrzeszewo	gruntowa, bruk
2	168002 G	Trątkownica - Borcz- Ząbkowo	asfaltowa
3	168003 G	Hopowo- Wyczechowo	gruntowa
4	168004 G	Wyczechowo- Trątkownica - Babi Dół	gruntowa
5	168005 G	Kiełpino- Wyczechowo- Pstra Suka	gruntowa
6	168006 G	Wyczechowo- Mały Dwór- Kamela	gruntowa
7	168007 G	Somonino- Wyczechowo	grunt, płyty bet.
8	168008 G	Sarni Dwór-Nowy Dwór-Pstra Suka	gruntowa
9	168009 G	Somonino – Hopowo - Kamela- Jeknica	gruntowa, twarda
10	168010 G	Sarni Dwór- Sławki- Egiertowo	gruntowa
11	168011 G	Hopowo- Egiertowo	gruntowa
12	168012 G	Kamela dr. pow 1933G – Połęczyno dr woj. 224	asfalt, płyty betonowe
13	168013 G	Egiertowo nr 20 – Jeknica – Starkowa Huta	gruntowa
14	168014 G	Starkowa Huta-Kaplica -Połęczyno	asfalt
15	168015 G	Starkowa Huta- Kamela	gruntowa
16	168016 G	Egiertowo -Kaplica -Połęczyno	gruntowa
17	168017 G	Egiertowo- Dąbrówka - Rybaki	gruntowa
18	168018 G	Somonino –Sławki –Rąty -Koszowatka	gruntowa, twarda, bruk, leśna
19	168019 G	Graniczny Dwór -Sławki-Rąty	gruntowa, bruk
20	168020 G	Bernardówka - Goręczyno- Koszowatka - Ostrzyce (ul. Kasztelańska)	asfalt, gruntowa
21	168021 G	Bernardówka- Goręczyno- Leszno	gruntowa
22	168022 G	Somonino- Legard- Goręczyno	gruntowa
23	168023 G	Goręczyno- Ramleje	asfalt, gruntowa
24	168024 G	Goręczyno (ul. Sportowa) -Rąty	gruntowa, twarda
25	168025 G	Ostrzyce (ul. Jałowcowa) - Rąty	gruntowa, twarda
26	168026 G	Ostrzyce- Ramleje granica gm. Kartuzy	gruntowa, twarda
27	168027 G	Z kier. Brodnica Dolna granica gm. Kartuzy- Ramleje	gruntowa

Źródło: Urząd Gminy Somonino.

12.4 Kolej

Przez teren gminy Somonino przebiegają dwie linie kolejowe 201 i 214.

- linia kolejowa 201 – łączy Nową Wieś Wielką ze stacją towarową Gdynia Port, częściowo zelektryfikowana. Trwają prace modernizacyjne i do 2020 roku cała linia ma być zelektryfikowana,
- linia kolejowa nr 214 – jednotorowa i niezelektryfikowana łączy Kartuzy z Somoninem. Jest to fragment dawnej linii Kościerzyna – Kartuzy. Od 2003 do 2010 r. ruch pociągów był zawieszony, od czerwca 2010 funkcjonuje jedynie ruch sezonowy na trasie Gdynia – Kartuzy – Gdynia.

12.5 Szlaki i trasy turystyczne

Szlaki Nordic Walking:

- trasa czerwona trudna - Ostrzyce – Ramleje – Goręczyno – Ręty – Kolańska Huta – Ostrzyce - 15,1 km

  Najtrudniejsza z tras Nordic Walking rozpoczyna się na przystani w Ostrzycach skąd Drogą Kaszubską zmierza w kierunku centrum Ostrzyc. Dalej skręca w ul. Kasztelańską, a następnie ul. Ramlejską podchodzi na Wysoczyznę Jastrzębią. Zobaczyć tu możemy rozrzucone zabudowania wsi Ramleje z dużą ilością oczek wodnych i panoramę Wzgórz Szymbarskich. W centrum Ramlejów trasa skręca w prawo, przekracza niewielką rynnę, którą płynie potok uchodzący do jeziora Trzebno. Ulicą Topolową trasa prowadzi do Goręczyna z zabytkowym kościołem barokowym. Przechodzi przez całą wieś w kierunku Rątów, pokonując niewielkie wzniesienie. W Rątach spotyka trasę zieloną i razem z nią idzie skrajem lasu porastającego Wzniesienie Kolańskiej Huty, skąd rozciąga się widok na Rynnę Rącką i Wieżycką oraz szczyt Wieżycy (329 m). Następnie wchodzi w las, podchodząc na powierzchnię wysoczyzny. Na śródleśnej polanie, w miejscu dawnej XVII-wiecznej huty szkła stoją obecnie zabudowania leśnictwa Kolańska Huta. Dalej schodzi w dół i pokonuje Rynnę Ostrzycko-Rącką. Ulicą Bukową dochodzi do hotelu U Stolema, gdzie skręca w lewo i kończy się przy przystani.

- trasa zielona średnia - Ostrzyce – Koszowatka – Ręty – Kolańska Huta – Ostrzyce - 8,4 km

  Trasa rozpoczyna się w miejscowości Ostrzyce przy ul. na Koszowatkę podchodząc na zbocze Trzebińskiej Góry. W przysiółku Koszowatka mija fermę łosi i skręca w prawo, do Rątów, schodząc na dno Rynny Ostrzycko-Rąckiej. W Rątach styka się z trasą czerwoną i razem z nią biegnie do końca tj. do miejscowości Ostrzyce.

- trasa żółta łatwa Ostrzyce – Koszowatka – Ostrzyce - 6,8 km

  Trasa swój bieg rozpoczyna na przystani w Ostrzycach skąd biegnie Drogą Kaszubską, po czym skręca w stronę pensjonatu Żabi Dwór. Dalej idzie skrajem Rynny Ostrzycko-Goręczyńskiej, na asfalcie skręca w prawo, ul. Zieloną podchodzi

w górę do Koszowatki, gdzie spotyka trasę zieloną. Następnie idzie ul. na Koszowatkę, zboczem Trzebińskiej Góry, po czym schodzi w dół z powrotem do przystani.

Szlak Rowerowy Kamienne Kręgi

Szlak rowerowy długości 32,3 km biegnący trasą Ostrzyce – Ramleje – Goręczyno – Somonino – Wyczechowo – Trątkownica – Wyczechowo – Sarni Dwór – Sławki – Ręty – Koszowatka – Ostrzyce. Swoją nazwę otrzymał o jego głównej atrakcji tj. kamiennych kręgów i cmentarzyska z okresu rzymskiego. Zaczyna się w centrum Ostrzyc, biegnie ul. Kasztelańską, mijając pensjonat Zielony Młyn z hodowlą kaktusów, skręca w ul. Ramlejską i wjeżdża na Wysoczyznę Jastrzębią. Stąd idealnie widać rozrzucone zabudowania wsi Ramleje z dużą ilością oczek wodnych i panoramę Wzgórz Szymbarskich. W centrum Ramlejów skręca w prawo, przekracza niewielką rynnę, którą płynie potok uchodzący do Jeziora Trzebno. Ulicą Topolową dojeżdża do Goręczyna. Szlak opuszcza Goręczyno ul. Dąbrowa, po czym skręca mijając niewielkie Jezioro Flisykowskie z gospodarstwem agroturystycznym Kaszubska Strzecha. Ulicą Kasztelańską prowadzi do dawnej cegielni, gdzie funkcjonowała niegdyś kolejka wąskotorowa i dalej skręca w prawo w ul. Ceramiczną, mija przejazd na linii kolejowej Somonino – Kartuzy i wiadukt linii Somonino – Gdynia, dobija do ul. Wolności, przekracza Radunię i wjeżdża do centrum Somonina. Ulicą Siemiana mija kościół Przemienienia Pańskiego i NMP Królowej Polski i dociera do przysiółka Stary Dwór. Dalej trasa prowadzi do Wyczechowa a następnie przez las do Trątkownicy, aby w konsekwencji dotrzeć do kamiennych kręgów. Następnie trasa skręca w stronę przysiółka Mały Dwór, przekracza Wąwóz Trątkownicki i wraca do Wyczechowa. Odtąd, przez Nowy Dwór, Sarni Dwór, Sławki aż do Rątów kieruje się zgodnie z opisem czarnego pieszego Szlaku Wzgórz Szymbarskich. Z Rątów wiedzie prosto do Koszowatki. Podjeżdża lekko pod Trzebińską Górę, mija przysiółek Węgleszyno ze starym krzyżem przydrożnym, skręca w Drogę Kaszubską i wraca do centrum Ostrzyc, gdzie rozpoczynał trasę.

Rowerowy Szlak Hutniczy

Szlak obejmuje swym zasięgiem miejscowości pohutnicze powstałe przy funkcjonujących w XVII i XVIII wieku hutach szkła. Rozpoczyna się przy stacji kolejowej w miejscowości Wieżyca, kończy w Trątkownicy przy kamiennych kręgach. Łączna długość szlaku to 30 km.

Szlak kajakowy Raduni

Szlak biegnie przełomowym odcinkiem rzeki Raduni z Ostrzyc do Żukowa. Szczególnych wrażeń dostarcza, zaliczany do górskich odcinek, wiodący przez rezerwat Jar Rzeki Raduni. Szlak wypływa z Jeziora Ostrzyckiego, mija most szosy Brodnica Górna – Szymbark z jazem zastawkowym i wpływa do Jeziora Trzebno. Na wypływie z jeziora czeka zastawka – przenoska 15 m lewym brzegiem. Dalej płynie płaskim terenem przez Goręczyno. Za mostem szosy Ostrzyce – Somonino rzeka zaczyna meandrować. Dociera do Somonina, gdzie przepływa pod mostami dwóch linii kolejowych (z Somonina do Kartuz i Gdyni) oraz drogowym (szosa Egiertowo – Kartuzy). Mija Kiełpino (niski mostek, przenoska 5 m lewym brzegiem) i Trątkownicę (betonowy most). Dociera do zwartego lasu i rezerwatu Jar Rzeki Raduni. Odcinek ten należy do bardzo trudnych, rzeka ma spadek charakterystyczny dla rzek górskich. W głębokim, dzikim jarze znajduje się wiele przeszkód jak głazy, zakola rzeki i mnóstwo powalonych pni. Odcinek ten dostępny jest tylko dla doświadczonych kajakarzy. Mija kładkę na szlaku pieszym i most szosy do stacji Babi Dół. Po chwili nurt łagodnieje, a szlak wpływa na sztuczny zalew zbiornika utworzonego przez zaporę elektrowni Rutki. Mija efektowny kratownicowy most kolejowy (linia Pruszcz Gdański – Kartuzy). Zaporę mija 250 m przenoską lewym brzegiem. Blisko już stąd do Żukowa, gdzie kończy się ten etap szlaku.

Szlak Konny Pętka Kolańska

Szlak biegnie przez Wzniesienie Kolańskiej Huty, przez las, który zachował zbliżony do naturalnych fragment buczyny. Las ten od 1422 r. stanowił własność Kartuzów, nosząc nazwę Las Myśliwiec. W 1630 r. sprowadzono tu niemieckich kolonistów, którzy założyli hutę szkła Kolańska Huta, na której potrzeby wykarczowano większość lasu. W XIX w. został on ponownie zalesiony, w dużej mierze monokulturami sosny, modrzewia i świerku, wprowadzono również amerykańską daglezję. Szlak zaczyna się w Węgleszynie – przysiółku Ostrzyc, przy ul. Bukowej prowadzi Rynną Ostrzycko-Rącką na wysoczyznę i dojeżdża do leśnictwa Kolańska Huta. Dalej prowadząc przez las osiąga najwyższy punkt Wzniesienia Kolańskiej Huty (246 m), tutaj wyznaczone jest miejsce odpoczynku Popos nad Ratami. Następnie wyjeżdża z lasu i osiąga skraj wsi Rąty, mając przed sobą widok na Jezioro Rąty. Poruszając się skrajem Rynny Rąckiej, pokrytej pastwiskami i polami uprawnymi, osiąga osadę Wieżyca. Wjeżdża ponownie w las i pniemy się na szczyt wysoczyzny, gdzie

urządzono miejsce odpoczynku – Popas nad Kolanem. Stąd zaczyna zjazd w dół i wraca do punktu wyjściowego trasy.

Szlak Kaszubski czerwony 10,4km
(odcinek Brodnica Dolna – Krzeszna - Brodnica Dolna – Ostrzyce – Trzebańska – Kolano – Krzeszna)

Początek szlaku w gminie Somonino zaczyna się w Brodnicy Dolnej, do której biegnie z Chmielna. Wieś ta położona jest na przesmyku między jeziorami: Wielkie Brodno i Ostryckim. Następnie wiedzie na szczyt wzniesienia, na którym znajdują się domy przysiółka Ostowo. W pobliżu istnieją pozostałości dawnego wyciągu narciarskiego. Z tego miejsca rozciąga się także widok na Wieżycę. Dalej szlak przebiega stromym i dość zagmatwanym odcinkiem. Dochodzi do szosy, ulicą Ramlejską i Kaszubską biegnie do centrum znanego ośrodka wypoczynkowego – Ostrzyce. Pierwsze wzmianki o tej wsi były już w 1241 r. Dalej trasa biegnie długim i krętym brzegiem jeziora rynnowego położonego tuż u podnóża Wieżycy. Przepływa przez nie rzeka Radunia. Nad jeziorem urządzona jest plaża i przystań, z której latem można odbywać rejsy. Szlak biegnie wzdłuż brzegu Drogą Kaszubską prowadzącą z Gorcza pod Wieżycę. Skręca w ul. Jałowcową, wiedzie przez las i dociera na Górę Trzebińską, z której rozpościera się kolejna panorama Jeziora Ostrzyckiego oraz Wieżycy. Schodzi na przełaj do ul. Na Koszowatkę, a następnie mija pensjonat Stolema z parkiem linowym. Skręca w ul. Bukową i wkracza w las. Wspina się na zbocze kolejnego wzgórza. Potem biegnie w dół ku Drodze Kaszubskiej i brzegu Jeziowa Ostrzyckiego w Osiedlu Kolano. Szlak mija kąpielisko i przed wiaduktem kolejowym skręca na drogę do stacji Kolejowej oraz miejscowości Krzeszna, gdzie kończy się ten odcinek szlaku.

Szlak Wzgórz Szymbarskich czarny Borcz – Wieżyca 21,3 km
(Borcz – Trątkownica – Wyczechowo – Nowy Dwór – Sławki – Ręty – Wieżyca – Szymbark)

Trasa zaczyna się w Borczu, wsi położonej przy szosie Gdynia – Kościerzyna. Znajduję się tu przepiękny park praz Hotel Spichrz powstały poprzez adaptację dworu i spichlerza. Następnie biegnie asfaltową, boczną drogą i wkracza w las. Schodzi w dół do doliny Raduni i przysiółka Patoka. Skręca na drogę leśną i pnie się ku górze i opuszcza las. Szlak kieruje się w kierunku zabudowań Wyczechowa, gdzie znajduję się dwór z XIX/XX w. Trasa biegnie wzdłuż szosy, a następnie kieruję się na bitą drogę polną, przy której znajduję się aleja drzew. Szlak mija niewielki las i osiąga domy przysiółka Nowy Dwór. Znów biegnie przez zagajnik, za którym

spotkać można kompleks zabudowań leśnictwa Sarni Dwór. Dalej prowadzi przez las do szosy z Kartuz do Kościerzyny i Skarszew. Chwilę biegnie tą drogą, ale skręca w boczną drogę prowadzącą do wsi Sławki. Następnie szlak zmierza ku wąwozowi oraz schodzi do Doliny Raduni. Mija punkt widokowy i kieruje się w stronę wsi Rąty. Po drodze znajduje się dawny cmentarz. Szlak przechodzi przez wieś i pnie się na wysoczyznę, gdzie roztacza się widok na polodowcową rynnę, przez którą biegnie linia kolejowa. Następnie trasa osiąga wierzchołek wzniesienia i schodzi, gdzie rozpościera się krajobraz stromych stoków Wieżycy. Mija Osiedle Wieżyca i biegnie chwilę asfaltem, a potem drogą polną wiodącą do Rybaków. Szlak skręca w las, mija jar potoku i pnie się na szczyt Wieżycy. Przekracza Drogę Kaszubską i wkracza na teren rezerwatu. Pnąc się po stromej drodze osiąga najwyższe wzniesienie Niżu Europejskiego położone na Wzgórzach Szymbarskich– Wieżycę (329m). Rozciąga się tu malownicza panorama. Szlak opuszcza szczyt, przekracza szosę do Szymbarku i dochodzi do ulicy Szymbarskich Zakładników, gdzie kończy bieg.

13 Infrastruktura techniczna

13.1 Gospodarka wodno-ściekowa

13.1.1 Zaopatrzenie w wodę

Gmina Somonino jest niemalże w całości zwodociągowana. Z sieci wodociągowej korzysta 99,9% ogółu mieszkańców (dane GUS za 2015 r.). Liczba osób korzystających z instalacji wodociągowych rośnie niezmiennie od 2006 roku. Największy jej wzrost zanotowano w roku 2014, kiedy to liczba ludności z dostępem do sieci wodociągowej zwiększyła się o 7,5 punktu procentowego. Sukcesywna budowa stacji wodociągowych i rozbudowa sieci wodociągowej zaowocowała powszechnym dostępem mieszkańców gminy do odpowiedniej jakościowo i ilościowo wody pitnej. Sytuacja w powiecie kartuskim jest nieco gorsza.

Tab. 13.1 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Somonino	87,3	88,1	87,9	91,9	92,2	92,2	92,3	92,4	99,9	99,9
Powiat kartuski	86,9	86,9	87,4	88,0	88,1	89,0	89,4	89,8	96,3	96,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Zaawansowanie rozwoju sieci wodociągowej na obszarze gminy można zaobserwować na podstawie tabeli poniżej. Wynika z niej, że długość sieci na przestrzeni ostatnich 10 lat zwiększyła się o 16,4 km (wzrost o prawie 13%), natomiast dla powiatu kartuskiego wartość ta wyniosła 240,2 km (wzrost o niecałe 17%).

Tab. 13.2 Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w latach 2007-2016 [km]

Nazwa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Somonino	128,3	129,7	132,2	133,4	134,6	136,8	140,2	143,8	144,5	144,7
Powiat kartuski	1437,4	1464,0	1494,1	1521,4	1480,6	1505,1	1564,2	1643,0	1649,2	1677,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i przyłączy do poszczególnych budynków mieszkalnych w gminie Somonino i powiecie kartuskim stale rośnie. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca zmieniało się na przestrzeni analizowanej dekady. Porównując jednak zużycie wody w 2016 r. do 2007 r., można

zauważyć wzrost o 15,6% (3,8 m^3). Jest to tendencja podobna do sytuacji w powiecie kartuskim, w którym zaobserwowano wzrost o 7,8% (2,40 m^3).

Tab. 13.3 Podstawowe dane o zmianach zachodzących w sieci wodociągowej gminy Somonino w latach 2007-2016

Nazwa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]									
Gmina Somonino	1 808	1 831	2 588	2 676	2 682	2 708	2 747	2 789	2 810	2 894
Powiat kartuski	19 394	20 537	21 951	22 243	23 905	24 902	25 963	27 696	27 991	29 253
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej									
Gmina Somonino	8 233	8 374	8 795	9 054	9 109	9 211	9 329	10 200	10 294	bd
Powiat kartuski	97 389	99 657	102 093	105 357	107 996	110 032	112 294	122 386	124 181	bd
	zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m^3]									
Gmina Somonino	24,4	25,7	26,8	25,1	25,5	25,1	25,3	27,0	28,1	28,2
Powiat kartuski	30,8	30,2	29,8	30,0	29,2	29,7	29,4	30,8	31,5	33,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Mieszkańcy gminy Somonino zaopatrywani są w wodę z ujęć podziemnych, ujmujących wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Na terenie gminy Somonino znajduje się 7 ujęć wód głębinowych, a wraz z nimi wodociągi grupowe dostarczające wodę do odbiorców. Wodociągi są ze sobą połączone w taki sposób, aby w razie przerwy w pracy któregoś z ujęcia, umożliwić kontynuację dostawy wody. Wykaz ujęć z obszarem jaki zaopatrują w wodę przedstawia poniższa tabela.

Tab. 13.4 Ujęcia wód głębinowych na terenie gminy Somonino

L.p.	Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Głębokość położenia studni (m)	Miejscowości zaopatrywane w wodę z ujęcia
1	Goręczyno	2	51,0 45,0	Ręty, Goręczyno, Ramleje
2	Ramleje	2	174,0 110,0	
3	Somonino	2	110,0 135,0	Somonino, Sławki Dolne, Goręczyno

4	Egiertowo	2	148,5 110,0	Egiertowo, Kamela, Sławki
5	Hopowo	1	96,0	Hopowo, Borcz, Wyczechowo
6	Rybaki	1	195,0	Rybaki, Rąty, Ostrzyce
7	Starkowa Huta	2	118,0 113,0	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy Somonino.

13.1.2 Sieć kanalizacyjna

Sytuacja w zakresie oczyszczania ścieków w Gminie Somonino z roku na rok staje się lepsza. Na terenie gminy znajduje się Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Sławkach (zmodernizowana w 2008 r.). W miejscach gdzie nie została doprowadzona sieć kanalizacyjna, mieszkańcy gminy gromadzą nieczystości w zbiornikach bezodpływowych. Jednak zbiorniki często nie spełniają swojej roli, ponieważ regularne opróżnianie jest zaniedbywane co w konsekwencji prowadzi do przedostania się nieczystości do gleby i wód podziemnych. Niewielka ilość gospodarstw posiada przydomowe oczyszczalnie.

Tab. 13.5 Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych w gminie Somonino w latach 2008-2015

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zbiorniki bezodpływowe	1010	959	911	985	955	964	964	977
Oczyszczalnie przydomowe	6	6	6	7	7	7	7	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Projektowana przepustowość oczyszczalni ścieków wynosiła na rok 2015 wynosiła 1 950 m^3 na dobę. W ciągu całego 2015 roku oczyszczono ok. 301,0 dam^3 ścieków.

Tab. 13.6 Podstawowe dane dotyczące wytwarzania i oczyszczania ścieków w gminie Somonino [m3]

	Przepustowość oczyszczalni ścieków na dobę [m3/dobę]	Ilość odprowadzonych ścieków ogółem w 2015r. [dam3]	Ilość oczyszczonych ścieków ogółem w 2015r. [dam3]
Gmina Somonino	1 950	301,0	301,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Zaawansowanie rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy można zaobserwować na podstawie tabeli poniżej. Wynika z niej, że długość sieci na przestrzeni

ostatnich 10 lat zwiększyła się o 23,0 km (wzrost o 35%) , natomiast dla powiatu kartuskiego wartość ta wyniosła 470,2 km (wzrost o 130%).

Tab. 13.7 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2007-2016 [km]

Nazwa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Somonino	66,2	67,6	81,6	82,7	83,5	85,8	87,5	88,4	89,1	89,2
Powiat kartuski	362,9	388,0	438,2	455,0	586,7	662,2	759,1	772,7	828,5	833,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Należy zauważyć prawie dwukrotny wzrost długości przyłączy sieci kanalizacyjnej do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania na terenie gminy Somonino i powiatu kartuskiego. Zmniejszyła się jednak ilość odprowadzanych ścieków w gminie o 11% (z 339,1 dam^3 w 2006 r. do 301 dam^3 w 2015 r.). Podobny trend wystąpił również w powiecie kartuskim. Natomiast ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w latach 2006-2015 systematycznie rosła.

Tab. 13.8 Podstawowe dane o zmianach zachodzących w sieci kanalizacyjnej gminy Somonino w latach 2006-2015

Nazwa	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]									
Gmina Somonino	937	1 015	1 192	1 435	1 552	1 568	1 581	1 645	1 723	1 764
Powiat kartuski	7 594	7 960	8 564	9 435	10 003	10 758	11 458	12 492	13 381	14 063
	ścieki odprowadzone [dam^3]									
Gmina Somonino	339,1	331,4	277,0	286,2	353	326	369	387,0	347,0	301,0
Powiat kartuski	2 932,4	3 093,4	2 255,6	2 148,0	2 273	2 262	2 556	2 724,0	2 786,0	2 930,0
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej									
Gmina Somonino	4 651	4 906	5 334	5 804	6 148	6 477	6 477	6 643	7 686	7 798
Powiat kartuski	45 140	46 569	48 313	51 103	54 024	58 105	60 539	64 251	70 243	72 880

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

„Aglomeracja Somonino”

Aglomeracja Somonino o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej 13 075, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Sławki, obejmuje obszar położonych w gminie Somonino miejscowości: Borcz, Borcz-Leśniczówka (stanowiącą część wsi Borcz), Egiertowo, Goręczyno, Graniczny Dwór (stanowiącą część wsi Sławki), Hopowo,

Koszowatka (stanowiącą część wsi Ostrzyce), Koszowatka (stanowiącą część wsi Rąty), Mały Dwór (stanowiącą część wsi Borcz), Nowy Dwór (stanowiącą kolonię wsi Hopowo), Ostrzyce, Owczarnia (stanowiącą część wsi Sławki), Pstra Suka (stanowiącą część wsi Wyczechowo), Rąty, Rybaki, Sarni Dwór-Leśniczówka (stanowiącą część wsi Somonino), Sławki, Somonino, Stary Dwór (stanowiącą część wsi Somonino), Trątkownica (stanowiącą część wsi Wyczechowo), Węgliszyno (stanowiącą część wsi Ostrzyce) i Wyczechowo oraz położonych w gminie Kartuzy miejscowości: Bernardówka (stanowiącą część wsi Kiełpino), Brodnica Dolna, Brodnica Górna, Kiełpino i Leszno (stanowiącą kolonię wsi Kiełpino).

Dla ustalenia wielkości aglomeracji przyjęto następujące dane: mieszkańcy – 11 859 RLM (liczba mieszkańców stałych aglomeracji); turyści – 1 216 RLM oraz zakłady przemysłowe, handel i usługi – 0 RLM. Wydajność istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Somonino wynosi 21 000 RLM, a jej przepustowość średnia 1 500 m 3 /d (maksymalna 1 950 m 3 /d). Długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Somonino aktualnie wynosi około 106,9 km, z której korzysta 11 992 równoważnych mieszkańców (w tym: 10 837 mieszkańców stałych i 1 155 osób czasowo przebywających w aglomeracji).

13.2 Gospodarka odpadami

Ustawa o odpadach definiuje odpady komunalne, jako odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Województwo Pomorskie zostało podzielone na 4 regiony gospodarki odpadami komunalnymi. Najmniejszy to region Zachodni natomiast największy to region Północny, który swoim zasięgiem obejmuje łącznie 38 gmin, w tym gminę Somonino. Przetwarzaniem odpadów komunalnych w tym regionie zajmują się 4 duże regionalne instalacje: RIPOK Szadółki, RIPOK Eko Dolna, RIPOK Czarnówko, RIPOK Chlewnica.

Ryc. 13.1 Podział województwa pomorskiego na regiony gospodarki odpadami

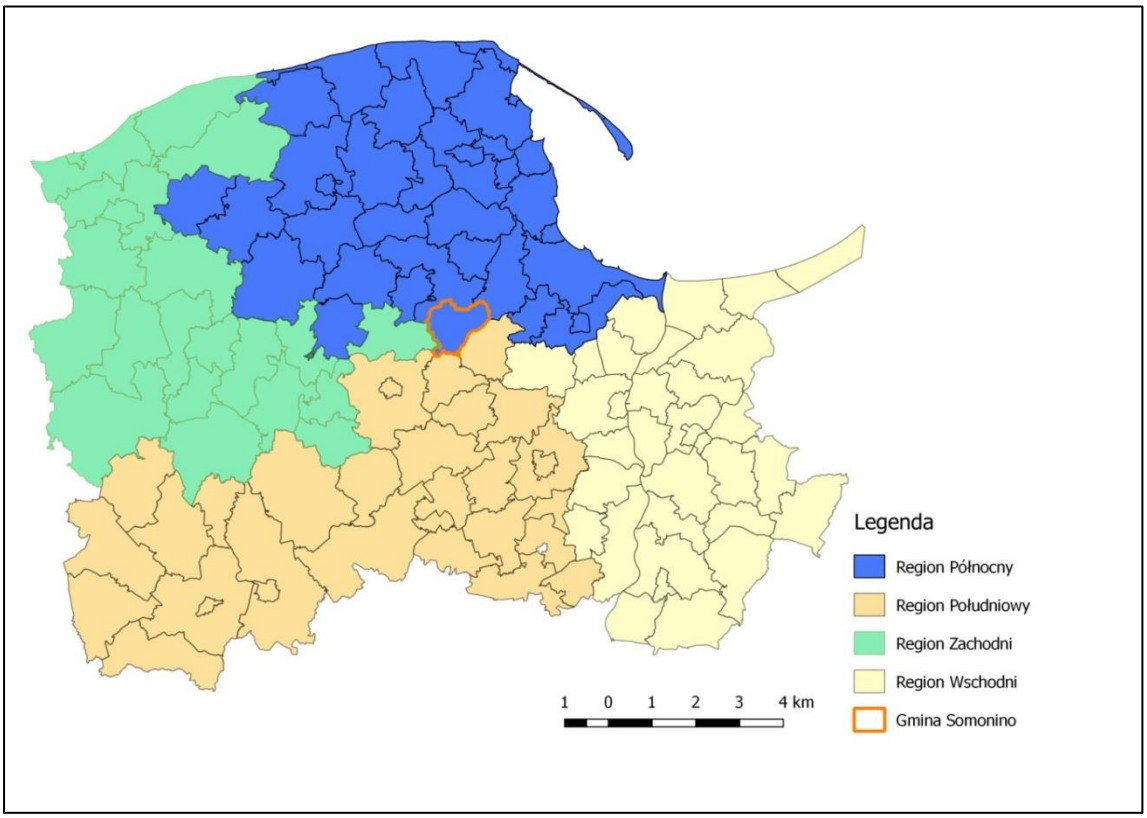

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki dla Województwa Pomorskiego 2022.

Niekorzystny wpływ na środowisko naturalne w gminie Somonino miało nieczynne już dziś składowisko odpadów stałych w miejscowości Kaplica. Obiekt powstał w 1993 roku. Składowisko miało powierzchnię 0,9 ha i pojemność 34 tys. m^3 a roczny przyrost odpadów wynosił średnio 1000 – 1200 m^3 W latach 2009 – 2010 podjęto działania w celu poprawienia środowiska Gminy Somonino. Celem projektu było przeprowadzenie specjalistycznego zabiegu rekultywacji. W efekcie końcowym stan pierwotny składowiska został przywrócony.

Obecnie na terenie gminy, nie występują zorganizowane systemy składania, natomiast bardzo dobrze zorganizowany jest system wywozu odpadów, które są transportowane na składowisko w Szadółkach. Z danych zawartych w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022" wynika, że w 2013 masa odebranych odpadów wynosiła 6394, 1 Mg/rok.

Tab. 13.9 Zestawienie posegregowanych odpadów zebranych

Rodzaj odpadu	Duże miasta	Małe miasta	Tereny wiejskie
	%	%	%
Papier i tektura	19,10	9,70	5,00
Szkło	10,00	10,20	10,00
Metale	2,60	1,50	2,40
Tworzywa sztuczne	15,10	11,00	10,30

Odpady wielomateriałowe	2,50	4,00	4,10
Odpady kuchenne i ogrodowe	28,90	36,70	33,10
Odpady pozostałe, w tym:	13,90	19,00	31,30
odpady mineralne	3,20	2,80	6,00
frakcja < 10 mm	4,20	6,80	16,90
tekstylia	2,30	4,00	2,10
drewno	0,20	0,30	0,70
niebezpieczne	0,80	0,60	0,80
inne	3,20	4,50	4,80
Odpady wielkogbarytowe	2,60	2,60	1,30
Odpady z terenów zielonych	5,30	5,30	2,50

Źródło: aKpgo2014.

13.3 Elektroenergetyka

W Gminie Somonino występują sieci niskiego, średniego i wysokiego napięcia. Linie średniego napięcia na terenie Gminy Somonino zasilane są z Głównych Punktów Zasilania GPZ Kiełpino i GPZ Rutki. Energia dostarczana jest do wszystkich odbiorców poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz sieć średniego napięcia. Somonino zasilane jest w energię elektryczną z sieci dystrybucyjnej zarządzanej przez ENERGA – OPERATOR SA Oddział w Gdańsku.

- Przez teren gminy Somonino biegnie trasa nowobudowanej dwutorowej napowietrznej elektroenergetycznej linii przesyłowej o napięciu 2 x 400 kV relacji Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo. W okresie przejściowym jeden tor w/w linii pracuje na napięciu 220 kV. Przewidywany termin zakończenia inwestycji: 31.12.2019 r.
- Przez gminę Somonino przebiega trasa napowietrzna, elektroenergetyczna linia przesyłowa o napięciu 220 kV relacji Żydowo – Gdańsk I w przęsłach od słupa nr. 241 do 273 na odcinku 12,5 km. Linia ta podlega demontażowi w ramach obecnie realizowanej w/w inwestycji.

Gmina Somonino zasilana jest w energię elektryczną z sieci dystrybucyjnej 110 kV poprzez dwa Główne Punkty Zasilania: **Kiełpino** i **Rutki**.

Tab. 13.10 Zbiorcze zestawienie długości linii elektroenergetycznej WN-110 kV z obszaru gminy Somonino

NR	GPZ1	GPZ2	Użytkownik	Właściciel	Długość (m)
1433	Kościerzyna	Kiełpino	Energetyka	Energetyka	11 840
1432	Gdańsk I	Kiełpino	Energetyka	Energetyka	7 034

Źródło: dane Energa Operator S.A. („Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Somonino na lata 2014-2030" (Uchwała nr XXXVII/263/14 Rady Gminy Somonino z dnia 15 października 2014 r.)

Tab. 13.11 Zestawienie długości linii SN na terenie gminy Somonino

Rodzaj	Długość (m)
napowietrzna	117 173
kablowa	113 662
Łączna długość	**230 835**

Źródło: dane Energa Operator S.A. („Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Somonino na lata 2014-2030" (Uchwała nr XXXVII/263/14 Rady Gminy Somonino z dnia 15 października 2014 r.).

Odbiorcy nN z terenu gminy Somonino, zasilani są z 112 stacji transformatorowych 15/0,4 kV o łącznej mocy pozornej 12 960 kVA. Energa Operator S.A. podaje, że maksymalne obciążenie gminy Somonino wynosi 1,9 MW w sezonie letnim oraz 2,8 MW w sezonie zimowym.

Główne i największe źródła energii elektrycznej województwa pomorskiego znajdują się na terenie Trójmiasta, jednak nie zaspokajają one zapotrzebowania całego regionu. Elektrownie systemowe znajdują się głównie na południu kraju, to powoduje duże koszty przesyłania, co bezpośrednio przekłada się na cenę energii elektrycznej.

13.4 Zaopatrzenie w gaz

Eksploatacją sieci gazowniczej w powiecie kartuskim zajmują się dwa podmioty: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o. o., Oddział w Gdańsku (PSG) oraz GAZ SYSTEM Oddział w Gdańsku.

Projekt gazyfikacji pod nazwą „Doprowadzenie gazu do niezgazyfikowanych rejonów powiatu kartuskiego współfinansowany z funduszy UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko", wpłynął znacząco na rozwój instalacji gazowej w gminie Somonino. Do tej pory w zakresie zaopatrywania w gaz – wykorzystywany był butlowy gaz płynny.

Na terenie gminy Somonino występuje sieć gazowa średniego ciśnienia. Według stanu na koniec 2016 r. długość gazociągów średniego ciśnienia na terenie gminy wynosiła 15 447 m. Z kolei liczba czynnych przyłączy średniego ciśnienia wynosiła 5 szt., a ich łączna długość – 50 m.

Otwarcie gazociągu zwiększyło efektywność procesu wytwarzania ciepła oraz wpłynęło na ograniczenie emisji szkodliwych zanieczyszczeń związanych z eksploatacją wysokoemisyjnych systemów grzewczych. Dalsza rozbudowa sieci gazowej będzie następować w przypadku, gdy analiza techniczno – ekonomiczna wykaże opłacalność inwestycji.

13.5 Zapotrzebowanie w energię cieplną

Gmina Somonino nie posiada własnej infrastruktury ciepłowniczej. Energię cieplną pozyskuje się z wykorzystaniem kotłowni lokalnych w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej, budynków przemysłowych i usługowych oraz indywidualnych źródeł ciepła w odniesieniu do budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Kotłownie w większości pracują na paliwach stałych. Z kolei indywidualne kotły grzewcze pracują na węglu, drewnie i opadach z przeróbki drewna, ale także na paliwach płynnych tj. gaz płynny propan butan oraz energii elektrycznej.

13.6 Odnawialne źródła energii

13.6.1 Energia słoneczna

Z badań IMGW wynika, że gmina Somonino posiada bardzo dobre warunki usłonecznienia. W 2016 r. na trenie gminy występowało 1850-1900 godzin usłonecznienia. Istnieją miejsca, gdzie w rzeczywistych warunkach terenowych, z powodu występowania przeszkód terenowych lub wskutek lokalnego zanieczyszczenia realne warunki promieniowania słonecznego mogą odbiegać od podanych. W województwie pomorskim, na terenie gdzie położona jest gmina Somonino, średnioroczne sumy nasłonecznienia kształtują się na poziomie wyższym niż średnia krajowa, tj. ok. 1700 h/rok. Wartości nasłonecznienia dochodzą do 1200 kWh/m2 /rok . Biorąc pod uwagę fakt, że energia słońca jest powszechnie dostępnym, całkowicie ekologicznym i najbardziej naturalnym z dostępnych źródeł energii, wskazane byłoby wyznaczenie w Studium miejsca pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznej na terenie gminy Somonino. Ponadto należy kontynuować i promować podjęte już działania mieszkańców gminy, polegające na wymianie konwencjonalnego systemu grzewczego na ekologiczny, w tym oparty na kolektorach słonecznych zlokalizowanych na dachach budynków.

13.6.2 Energia geotermalna

W przypadku województwa pomorskiego pod względem energetycznym najbardziej korzystnym jest eksploatowanie wód wysokotemperaturowych, które występują na dużej głębokości zazwyczaj powyżej 3000m. Wykorzystanie wód średnio i niskotemperaturowych jest mniej efektywne energetycznie. Gmina Somonino nie jest preferowana jako obszar, na którym istnieje znaczący i możliwy do wykorzystania potencjał geotermii. Istnieje jednak

możliwość wykorzystania tzw. płytkiej geotermii (geotermii niskotemperaturowej) za pośrednictwem pomp ciepła. Systemy z pompami ciepła mogą być stosowane na szeroką skalę w budownictwie jednorodzinnym, dużych budynkach mieszkaniowych, budynkach użyteczności publicznej oraz w przemyśle i gospodarce komunalnej.

13.6.3 Energia wiatru

Teren gminy Somonino leży w strefie o korzystnych zasobach energetycznych wiatru. Należy jednak mieć na uwadze liczne ograniczenia dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych, do których należą: ograniczenia przyrodnicze i krajobrazowe (Kaszubski Park Krajobrazowy, Obszary Chronionego Krajobrazu), ograniczenia wynikające z poziomu hałasu, istniejącej zabudowy czy stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne. Na terenie gminy Somonino planuje się inwestycję w energetykę wiatrową. Rozważane mogą być również przydomowe mikroturbiny wiatrowe, zapewniające część zapotrzebowania na energię elektryczną gospodarstwa/przedsiębiorstwa. Przy obecnie obowiązujących przepisach ustawy z dnia 20 maja 2016 rok o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych lokalizacja dużych instalacji na terenie naszego kraju jest bardzo ograniczona.

13.6.4 Energia biomasy i biogazu

Biomasa to paliwo pochodzenia organicznego. Biomasę można podzielić na biopaliwa, biogaz i biomasę stałą. Biomasa może być pozyskiwana z:

- leśnictwa,
- odpadów organicznych komunalnych,
- upraw roślin energetycznych i rolniczych,
- odpadów w gospodarce leśnej i przemyśle meblarskim,
- osadów ściekowych.

Poprzez występowanie dużych areałów łąk, pastwisk, zasiewów zbóż oraz lasów, na terenie gminy Somonino istnieje znaczący potencjał energetyczny biomasy. Stąd władze gminy powinny dążyć do rozwoju energetycznego wykorzystania biomasy. Gmina może rozważyć stworzenie systemu biomasowego. Głównymi ogniwami proponowanego systemu, byłyby centra przetwórcze, tj. zakłady przyjmujące, magazynujące i przetwarzające pozyskaną biomasę na gotowe biopaliwa stałe. Najważniejsze korzyści, jakie może odnieść gmina Somonino w związku z rozwojem wykorzystania biomasy to: nowe perspektywy dochodu dla lokalnych przedsiębiorców lub gminy, zagospodarowanie biomasy odpadowej,

pozwalające na zachowanie siedlisk łąkowych, dywersyfikacja paliw oraz źródeł energii w bilansie energetycznym gminy, a także promocja gminy, jako miejsca czystego ekologicznie.

W odniesieniu do większych gospodarstw lub hodowli rozpatrzyć można możliwość budowę mikroinstalacji biogazowych. Można również założyć, że odpady z gospodarstw hodowlanych zasilać będą większą biogazownię zlokalizowaną na terenie gminy Somonino lub gminy sąsiadującej. Ograniczeniami rozwoju energetyki opartej o biogaz na terenie gminy Somonino są przede wszystkim wysokie koszty inwestycji w te instalacje oraz występowanie obszarów chronionych. Władze gminy powinny promować i popularyzować wykorzystanie biogazu na cele energetyczne w kierunku ochrony środowiska naturalnego i poprawy efektywności energetycznej.

13.6.5 Energia wodna

W gminie Somonino głównym ciekiem wodnym możliwymi do wykorzystania energetycznego jest rzeka Radunia z Jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniem piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m^3/s. Na pozostałych ciekach, tj. Wietcisie i Wierzycy posiadających charakter potoków podgórskich duży potencjał faunistyczny uniemożliwia budowę obiektów hydrotechnicznych. Z uwagi na walory przyrodniczo-środowiskowe istniejącego na terenie gminy Somonino Jaru Rzeki Raduni, stanowiącego obszar chroniony, rozwój wykorzystania potencjału energetycznego rzeki nie jest przewidziany. Na obecną chwilę nie ma przesłanek do rozważania możliwości budowy małych elektrowni wodnych na rzece Raduni w gminie Somonino, głównie z uwagi na przesłanki techniczne, ale również i środowiskowe. Rzeka ta jednak posiada potencjał w kierunku wykorzystania rozwiązań inżynierii wodnej. Na jej biegu zlokalizowanych jest obecnie kilkanaście małych elektrowni wodnych z piętrzeniami od kilku do kilkunastu metrów.

14 Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

14.1 Stan prawny gruntów

Stan prawny gruntów zlokalizowanych na terenie gminy Somonino został opracowany w oparciu o dane Starostwa Powiatowego w Kartuzach. Struktura władania gruntami na terenie gminy została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tab. 14.1 Studium władania gruntami gminy Somonino

Wyszczególnienie	Powierzchnia geodezyjna (ha)	Udział (%)
Grunty SP z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	4124	36.8
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	54	0.5
Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0	0.0
Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	170	1.5
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	8	0.1
Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0.0
Grunty osób fizycznych	6290	56.1
Grunty spółdzielni	0	0
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	29	0.3
Wspólnoty gruntowe	14	0.1
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	5	0.0
Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty województw z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie	7	0.1
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w grupach 1	510	4.5
RAZEM	**11211**	**100**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zbiorczego zestawienia gruntów, stan na dzień 3.08.2017.

14.2 Uwarunkowania funkcjonalno- przestrzenne

Obszar Gminy Somonino dzieli się na 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połęczyno, Ramleje, Ręty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo.

Gmina posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe z Gdańskiem i resztą kraju. W gminie funkcjonuje zintegrowany system komunikacji, oparty o drogi gminne, drogę wojewódzką i krajową. W gminie przebiega droga krajowa nr 20 oraz droga wojewódzka nr 224, ponadto sieci dróg powiatowych nr 10252, nr 10254 oraz 10315. Istnieje rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. Wzdłuż drogi 224 przebiega ścieżka rowerowa nr 111 o znaczeniu regionalnym. Istnieje również szlak rowerowy wzdłuż drogi 10252.

Analiza stanu istniejącego gminy w oparciu o wizję terenową oraz analizę opracowanych dla gminy dokumentów strategicznych pozwala stwierdzić, że dominującą funkcją gminy jest turystyka i wypoczynek oraz rolnictwo.

Głównym obszarem gospodarki gminy jest turystyka. Czynniki sprzyjające rozwojowi tej funkcji to występowanie:

- jezior Ostrzyckie, Połęczyńskie, Rąty i Trzebno,
- rzeki Radunia - płynie przez obszar gminy, stanowiąc dodatkowy walor urozmaiconego pod względem ukształtowania terenu krajobrazu,
- znacznych terenów leśnych ok. 38% ogólnej powierzchni gminy,
- urozmaiconej rzeźby terenu ze wzgórzami dochodzącymi do 260 m n.p.m.

Rozwojowi turystyki w Gminie Somonino sprzyja również dogodne połączenie (drogowe i kolejowe) z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Miejscowością o dominującej funkcji turystycznej jest wieś Ostrzyce, która skupia większość ośrodków wypoczynkowych. Wszystkie znajdujące się tu ośrodki dysponują kwaterami i całodziennym wyżywieniem, a większość z nich oferuje szeroki wachlarz usług w zakresie wypoczynku, głównie pobytowego. Poza Ostrzycami ośrodki wczasowe znajdują się również we wsi Somonino, Ramleje, Goręczyno oraz Kamela.

Ponadto w gminie występują gospodarstwa rolne. W rolnictwie funkcjonują produkcje roślinne i hodowle zwierzęce. Uwarunkowania gminy wpływają jednak na to, że gmina Somonino jest obszarem trudnym i kosztownym do zagospodarowania i pełnego wykorzystania rolniczego. Wyjątkowo zróżnicowana rzeźba terenu oraz obszary prawnie chronione to tylko niektóre powody niskiego wykorzystania potencjału rolnego.

Wieś Somonino stanowi podstawowy ośrodek obsługi gminy o charakterze administracyjnym, koncentruje usługi podstawowe oraz usługi o charakterze ponadgminnym.

Modernizacja i utrzymanie istniejących usług, dotyczy rozwoju terenów ogólnodostępnych, stworzenie kompleksu usług związanych z obsługą turystyki – Punkt Informacji Turystycznej, gastronomią, naprawą sprzętu turystycznego itp. oraz utrzymanie

obecnie istniejących usług w rejonach dworca PKP oraz skoncentrowanych usług handlowych, gastronomii w rejonie kościoła. Role wspomagających ośrodków usług podstawowych pełnią wsie: Goręczyno, Borcz i Egiertowo. Dwie ostatnie z wymienionych miejscowości, znalazły się w planach rozbudowy usług z racji swojej lokalizacji na głównej osi komunikacji samochodowej Kaszub w kierunku Gdańsk- Kościerzyna. W tych miejscowościach podjęto działania rozwojowe dla usług takich jak handel, rzemiosło oraz usług związanych z turystyką. Zaleca się również, aby rozwój usług bazował na miejscowych produktach i surowcach. Wszelkie funkcjonujące i potencjalne zakłady usługowe muszą spełniać wszystkie wymogi określone przepisami prawa.

Struktura przestrzenna gminy wynika z genezy powstania miejscowości Somonino. Obszar ten funkcjonował pierwotnie, jako majątek ziemski, osada i zespół przemysłowy młyna i tartaku. Najnowszy i najbardziej czytelny układ miejscowości powstał wokół zespołu węzła kolejowego. Struktura dawnej wsi staje się mniej rozpoznawalna, zanika. Najlepiej zachowanymi obiektami gminy, są przede wszystkim dworzec kolejowy, budynki mieszkalne, budynki administracyjne oraz celne przy kolei. W gminie zachowały się obiekty budownictwa XIX wieku i liczniejsze przykłady zabudowy z I połowy XX wieku. Układ przestrzenny Somonina został przekształcony w ciągu XX wieku, co silnie zagrażało tradycyjnemu krajobrazowi kulturowemu. Sytuacja ta wynika z silnej presji inwestycyjnej, lokalowej wielko-kubaturowych obiektów na skraju skarpy i na jej stoku. Ponadto budownictwo przemysłowe, zabudowy o formach obcych tradycyjnej budowie architektonicznej regionu.

Na terenie gminy rozwijają się różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego. Większość mieszkań wznoszona jest w zabudowie jednorodzinnej (lokale indywidualne) w trzech strefach: budownictwo skoncentrowane, rozproszone i pobytowe (zabudowa letniskowa). Do nieruchomości gminy należą: budowle będące częścią działalności gospodarczej, budynki letniskowe, budynki mieszkalne, budynki pozostałe niemieszkalne grunty, pomieszczenia wchodzące w skład działalności gospodarczej. Zasoby mieszkaniowe utrzymane są w dobrym stanie technicznym.

1. Budownictwo skoncentrowane (zabudowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa)

Zabudowa mieszkaniowa w formie budownictwa skoncentrowanego – jednorodzinnego, jest głównie w miejscowościach Somonino, Goręczyno, Hopowo, Egiertowo, Rątach, Ostrzycach i Połęczynie oraz miejscowościach położonych wzdłuż drogi krajowej nr 20. Dalsza zabudowa powinna być skoncentrowana w rejonach istniejących już skupisk zabudowy, w ramach kontynuacji zabudowy. Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia usług i produkcji nieuciążliwej dla terenów zabudowy mieszkaniowej

na zasadach, które są określone prawem. Dopuszcza się możliwość zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącymi usługami i produkcją nieuciążliwą, na zasadach określonych przepisami prawnymi. Istnieje również możliwość stworzenia nowej zabudowy, której towarzyszyć powinien proces rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

2. Budownictwo rozproszone

Dopuszcza się realizację nowej zabudowy mieszkaniowej w formie budownictwa rozproszonego wyłącznie dla gospodarstw agroturystycznych i w ramach siedlisk rolniczych. Ponadto dopuszcza się modernizacje i rozbudowę istniejącej zabudowy zagrodowej. Muszą one być zgodne z zasadami realizacji i kierunkami działań polityki przestrzennej określonej dla turystyki pobytowej na terenach wiejskich oraz turystyki pobytowej w gospodarstwach wiejskich.

3. Mieszkalnictwo pobytowe (zabudowa letniskowa)

Zabudowa letniskowa występuje głównie w miejscowości Ostrzyce. Dalszy rozwój tych terenów należy zapewnić z zachowaniem ładu przestrzennego i racjonalnej gospodarki wodno-kanalizacyjnej.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy tworzą bardzo zróżnicowane elementy, różniące się stanem i jakością zagospodarowania, stopniem wykorzystania przestrzeni i standardami. Wśród podstawowych elementów tej struktury wymienić należy następujące tereny:

1. obszar, w skład którego wchodzą wsie: Borcz, Wyczechowo, Hopowo i położona w południowej części obszaru Kamela, charakteryzujący się występowaniem gruntów ornych wysokiej klasy (IVa,b), z rozwiniętą produkcją zwierzęcą i ptactwa hodowlanego (fermy gęsi, strusi, *Ekoland* „Ecofarm" w Wyczechowie) dominującą zwartą zabudową wsi, dobrymi powiązaniami komunikacyjnymi (przez obszar przebiega droga krajowa) oraz otoczeniem znacznymi terenami leśnymi.
2. obszar poniżej drogi krajowej, w skład którego wchodzą wsie: Połęczyno, Kaplica oraz Piotrowo, charakteryzujący się znacznym rozproszeniem zabudowy, różnorodnością jakościową gruntów ornych, występowaniem znacznych powierzchni nieużytków oraz łąk i pastwisk, stosunkowo niewielką powierzchnią terenów leśnych, brakiem występowania znaczących terenów produkcyjnych i usługowych oraz znaczną powierzchnią objętą ochroną: Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną.

3. obszar, w skład którego wchodzą wsie: Egiertowo, Starkowa Huta i Rybaki, który prawie w całości stanowi obszar prawnie chroniony (Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną), charakteryzujący się występowaniem znacznej powierzchni gruntów ornych wysokiej klasy, niewielką powierzchnią terenów leśnych oraz dominującą zwartą zabudową (głównie Egiertowo) skupioną w sąsiedztwie drogi krajowej, przebiegającej przez ten obszar.
4. Obszar, w skład którego wchodzą wsie: Sławki i Rąty charakteryzujący się rozproszeniem zabudowy, różnorodnością jakościową gruntów ornych, znaczną powierzchnią terenów leśnych (Rąty), częściowo stanowiący obszar prawnie chroniony (Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Kaszubski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni).
5. obszar, w skład którego wchodzą wsie: Ostrzyce, Goręczyno i Somonino, będący prawie w całości obszarem prawnie chronionym (Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Kaszubski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni), charakteryzujący się zwartą zabudową o charakterze mieszkaniowym, mieszkaniowo-usługowym (Somonino, Goręczyno), wypoczynkowym całorocznym i sezonowym (Goręczyno, Ostrzyce), różnorodnością jakościową gruntów ornych, znaczną powierzchnią terenów leśnych w Goręczynie. Wieś Somonino mająca bardzo dobre powiązania komunikacyjne wewnętrzne i zewnętrzne (droga wojewódzka i kolej), stanowiąca ośrodek obsługi o charakterze administracyjnym, koncentruje usługi podstawowe oraz usługi o charakterze ponadgminnym i skupia największą liczbę ludności. Wraz z Goręczynem stanowią dynamicznie rozwijające się wsie na obszarze gminy. Obszar ten koncentruje występowanie terenów produkcji (w tym rolnej) i obsługi rolnictwa.
6. obszar, w skład którego wchodzi wieś Ramleje charakteryzujący się wyjątkowym rozproszeniem zabudowy, występowaniem znacznej powierzchni gruntów ornych niskich klas, w całości stanowi obszar prawnie chroniony (Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Kaszubski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Rynna Brodnicko – Kartuska) oraz charakteryzuje się brakiem występowania terenów produkcji rolnej i zwierzęcej.
7. tereny historycznych założeń dworsko-parkowych, zaniedbane, niszczejące, wymagające prac rewaloryzacyjnych i opieki ogrodniczej,
8. tereny rekreacji, sportu,

9. tereny upraw polowych,
10. tereny lasów,
11. tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin,
12. tereny dróg i szlaków kolejowych oraz obiektów obsługi technicznej gminy (ujęcia wody, trafostacje, itd.).

Dla wprowadzenia niezbędnych modyfikacji i modernizacji oraz odnowy wybranych elementów istniejącej struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, niezbędne będzie określenie odpowiednich kierunków zagospodarowania przestrzennego.

14.3 Bilans terenów

Powierzchnia gruntów na terenie gminy Somonino zgodnie ze zbiorczym zestawieniem gruntów sporządzanym przez Starostwo Powiatowe w Kartuzach wynosi 11 211 ha. Na tle całej powierzchni gruntów, użytki rolne zajmują największy areał (53%), drugie pod względem wielkości są grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiące ponad 38% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe grunty stanowią niewielki odsetek całego obszaru gminy. Zestawienie gruntów o różnym sposobie użytkowania funkcjonalno-przestrzennego w gminie, przedstawia się następująco.

Ryc. 14.1 Zestawienie gruntów na terenie gminy Somonino

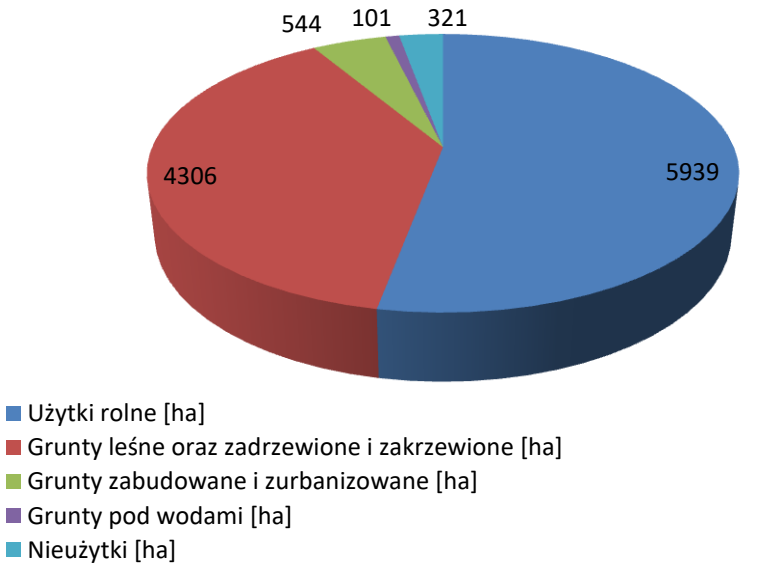

Źródło: Opracowanie na podstawie zbiorczego zestawienia gruntów.

Tab. 14.2 Zestawienie gruntów na terenie gminy Somonino

Rodzaj gruntu			Powierzchnia geodezyjna w ha	Udział w % powierzchni gminy
Użytki rolne	Grunty orne		4099	36.56
	Sady		29	0.26
	Łąki trwałe		603	5.38
	Pastwiska trwałe		949	8.46
	Grunty rolne zabudowane		186	1.66
	Grunty pod stawami		11	0.10
	Grunty pod rowami		33	0.29
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach ornych		29	0.26
	Razem		**5939**	**52.97**
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy		4306	38.41
	Grunty zadrzewione i zakrzewione		0	0.00
	Razem		**4306**	**38.41**
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe		136	1.21
	Tereny przemysłowe		11	0.10
	Inne tereny zabudowane		43	0.38
	Zurbanizowane tereny niezabudowane		26	0.23
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		9	0.08
	Tereny komunikacyjne	drogi	274	2.44
		tereny kolejowe	44	0.39
		inne	0	0.00
		grunty przezn. pod bud. dróg pub. lub linii kolej.	0	0.00
	Użytki kopalne		1	0.01
	Razem		**544**	**4.85**
Grunty pod wodami	Powierzchniowymi płynącymi		69	0.62
	Powierzchniowymi stojącymi		32	0.29
	Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi		0	0.00
	Razem		**101**	**0.90**
Użytki ekologiczne			0	0.00
Nieużytki			321	2.86
Tereny różne			0	0.00
Razem			**11211**	**100**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zbiorczego zestawienia gruntów, stan na dzień 3.08.2017.

14.4 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

14.4.1 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę zostało sformułowane na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy. W efekcie sytuacja przedstawia się następująco:

1) Do zmiany Studium złożono 5 wniosków w trakcie procedury, tj. w wyznaczonym terminie od 10 kwietnia do 31 maja 2017 r.
2) Do niniejszej zmiany Studium wzięto pod uwagę również wnioski złożone poza procedurą (wnioski składane od 2016 r.). Takie podejście spowodowane jest kilkoma aspektami. Pierwszy z nich to koszty, które gmina ponosi w związku z opracowaniem studium. Zadanie to na tyle obciąża budżet gminy, oraz jest dość długim i pracochłonnym procesem, że dokument tego typu opracowuje się raz na pewien okres czasu, uwzględniając potrzeby mieszkańców i gminy zgłaszane na przestrzeni lat, jednocześnie realizując długookresowe cele rozwoju.

   Dotychczas obowiązujące studium zostało sporządzone w 2009 r. (W 2007 roku przystąpiono do całościowej zmiany studium polegającej na jego dostosowaniu do wówczas obowiązujących norm prawnych.) W roku 2014 przeprowadzono kolejną zmianę studium mającą na celu wprowadzenie do studium schematu przebiegu napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej NN 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo (przyjęto uchwałą nr V/27/15 z dn. 18.03.2015 r.).
3) Sporządzając niniejszą analizę założono, że właściciele, których nieruchomości są w mpzp przeznaczone pod zabudowę nie wnioskowali o zmianę przeznaczenia terenu lub wnioskowali w mało znaczącym zakresie.
4) Na podstawie **analizy ekonomicznej gminy** (przedstawionej m.in. w rozdziale 9. Gospodarka) założono, że w celu aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności, przyciągnięcia ludzi młodych oraz zatrzymania emigracji, przy jednoczesnym wzroście imigracji i ograniczeniu bezrobocia, konieczne jest zarezerwowanie nowych terenów inwestycyjnych i aktywności gospodarczej. W tym celu założono wyznaczenie terenów przemysłowo-usługowych w miejscach najbardziej atrakcyjnych dla przedsiębiorców, tj. przede wszystkim w pobliżu terenów dobrze skomunikowanych i jednocześnie wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Powstanie nowych miejsc pracy będzie miało bezpośredni wpływ na wzrost

zapotrzebowania na nową zabudowę. Wyznaczając nowe tereny pod zabudowę wzięto pod uwagę głównie mieszkalny i turystyczny charakter gminy, w związku z czym nie projektowano zbyt rozległych obszarów inwestycyjnych w celu uniknięcia konfliktów społecznych.

5) Na podstawie **analiz społecznych, prognoz demograficznych** przedstawionych m.in. w rozdziałach 8 i 10 niniejszego studium**,** przy obliczaniu maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę wzięto pod uwagę następujące zależności:
   a) zanikanie wielopokoleniowych rodzin na rzecz dominacji modelu rodziny małej. Jak wynika z wielu badań współcześnie występuje tendencja do zanikania wielopokoleniowych rodzin na rzecz dominacji modelu rodziny małej, dwupokoleniowej (nuklearnej), która jest niezależną jednostką ekonomiczną i mieszkalną,
   b) wzrost liczby mieszkańców,
   c) rozwój zabudowy mieszkaniowej głównie w formie zabudowy jednorodzinnej,
   d) poprawę sytuacji materialnej mieszkańców gminy, a w ślad za tym wzrost samodzielności zamieszkania,
   e) wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania, na przełomie lat 2006-2015 wskaźnik ten na terenie gminy Somonino wzrósł o 10,5 m^2 (z 88,2 m^2 w 2006 r. do 98,7 m^2 w 2015 r.).
   f) poprawę lub utrzymanie obecnego poziomu struktury wielkości mieszkań.
6) Na podstawie **analiz środowiskowych** wskazano uwarunkowania ekofizjograficzne gminy – ograniczenia i wskazania (rozdział 7), które wzięto pod uwagę podczas szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę.
7) Na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino dokonano analizy powierzchni użytkowych ze sprawozdań okresowych do podatku od nieruchomości. Analizie poddano lata 2013-2017. Z przeprowadzonej analizy wynika, że wielkość powierzchni użytkowej na terenie gminy w poszczególnych rodzajach nieruchomości sukcesywnie wzrasta. Wzrost powierzchni użytkowej nieruchomości na przestrzeni wymienionych powyżej lat wyniósł na obszarze gminy 76 134,13 m^2.

Tab. 14.3 Powierzchnie użytkowe w podziale na rodzaje/typy nieruchomości do celów podatkowych na terenie gminy Somonino [m^2]

Rodzaj/typ nieruchomości	2013	2014	2015	2016	2017
Budynki mieszkalne lub ich części	261158,4	272649,2	286190,1	302823,3	314 335,9

Budynki letniskowe	5816,56	7047,96	6983,75	7818,42	7 743,92
Budynki lub ich części przeznaczone na działalność gospodarczą	47291,91	54154,02	54135,32	56422,34	58 607,86
Pozostałe budynki niemieszkalne	34678,56	27870,14	45650,06	45746,65	44 391,82
RAZEM	**348 945,38**	**361721,27**	**392959,23**	**412810,72**	**425 079,51**

Źródło: Urząd Gminy Somonino.

Na podstawie danych posiadanych z Urzędu Gminy Somonino z lat 2013-2017, można wygenerować linię trendu wzrostu powierzchni użytkowej zabudowy na terenie gminy. Graficzne zobrazowanie trendu wzrostu powierzchni użytkowej zabudowy do roku 2047 przedstawiają poniższe wykresy.

Ryc. 14.2 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki mieszkalne i ich części) na terenie gminy Somonino do roku 2047

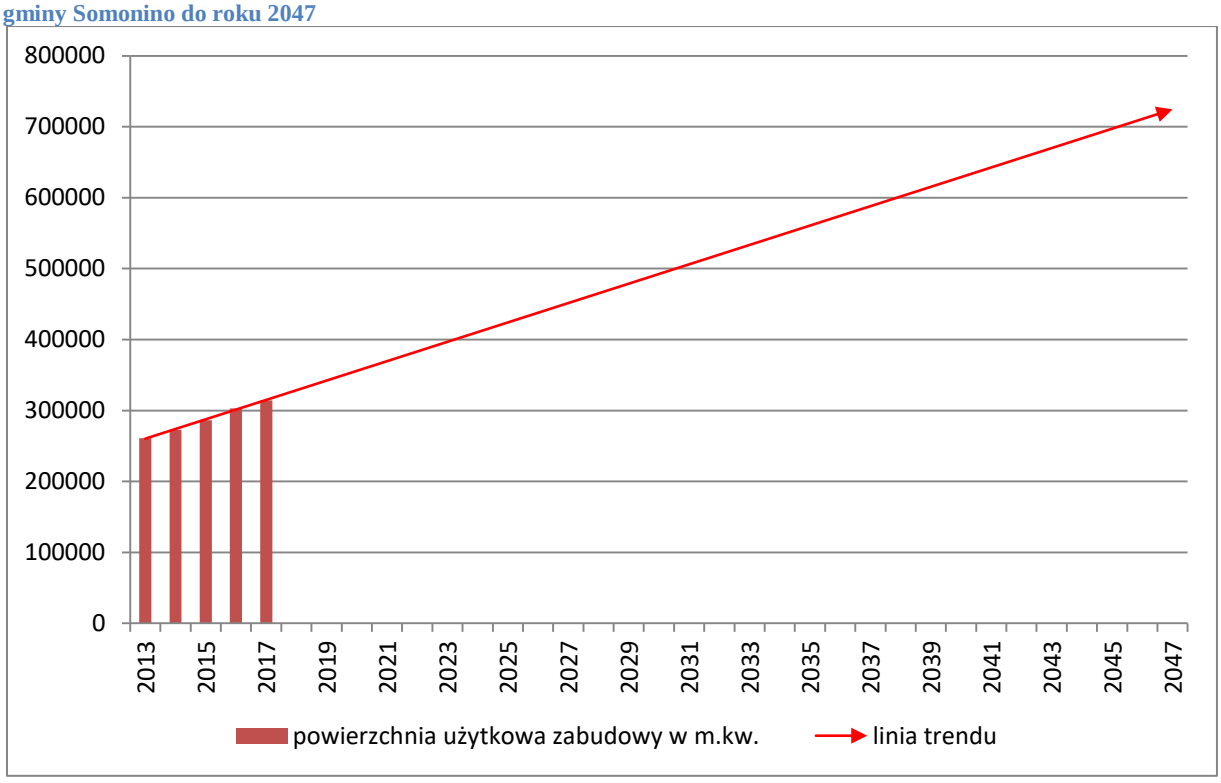

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Ryc. 14.3 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki letniskowe) na terenie gminy Somonino do 2047 roku

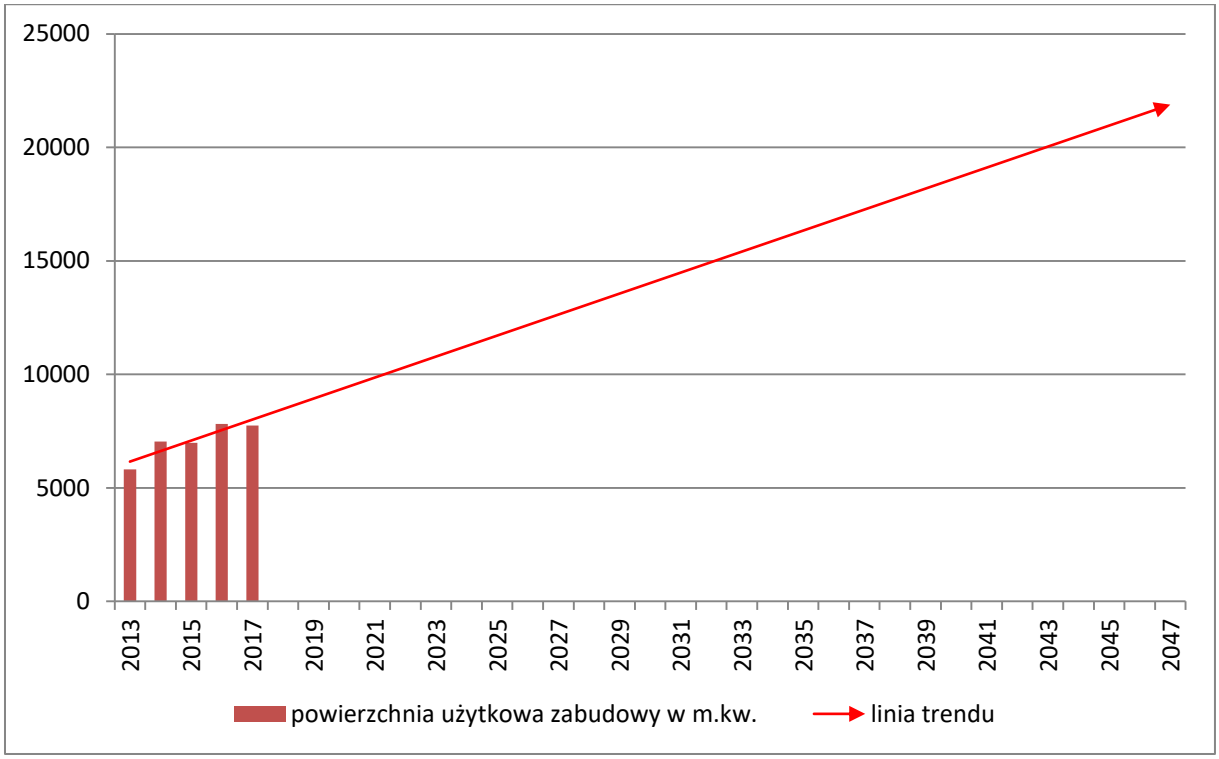

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Ryc. 14.4 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki lub ich części przeznaczone na działalność gospodarczą +pozostałe budynki niemieszkalne) na terenie gminy Somonino do roku 2047

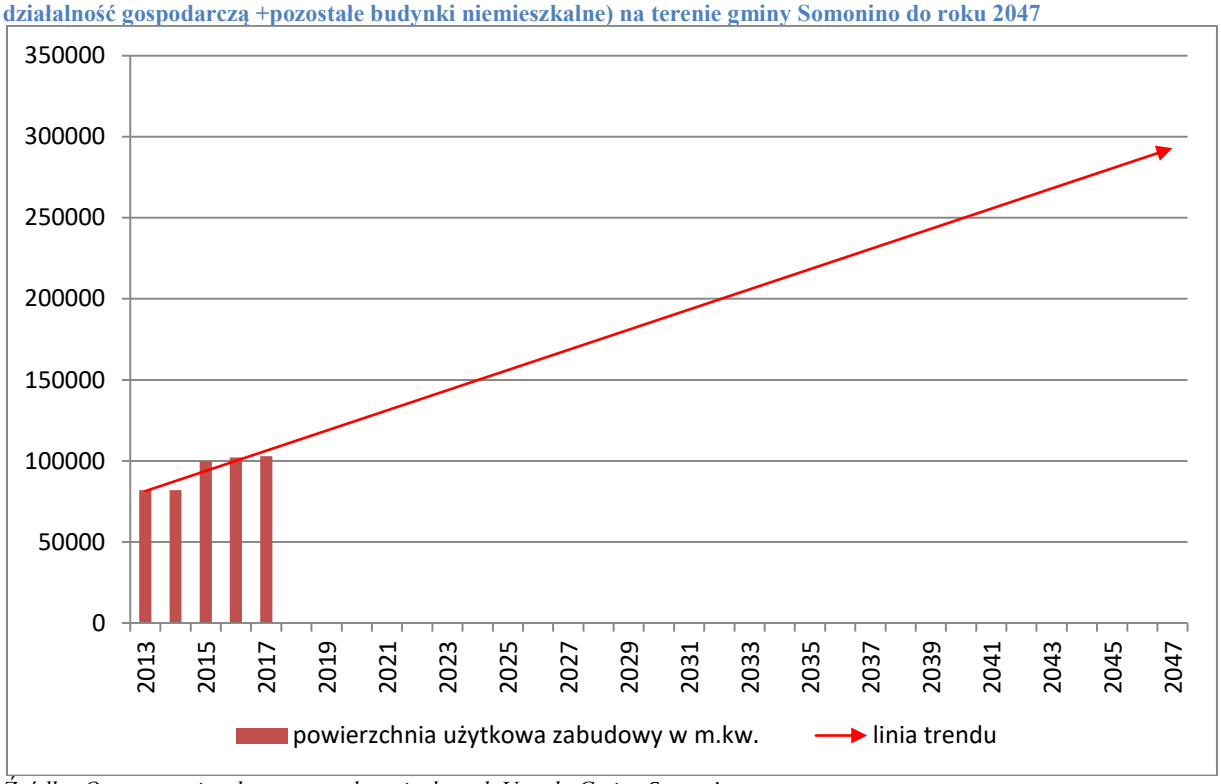

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Ryc. 14.5 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (ogólnie) na terenie gminy Somonino do roku 2047

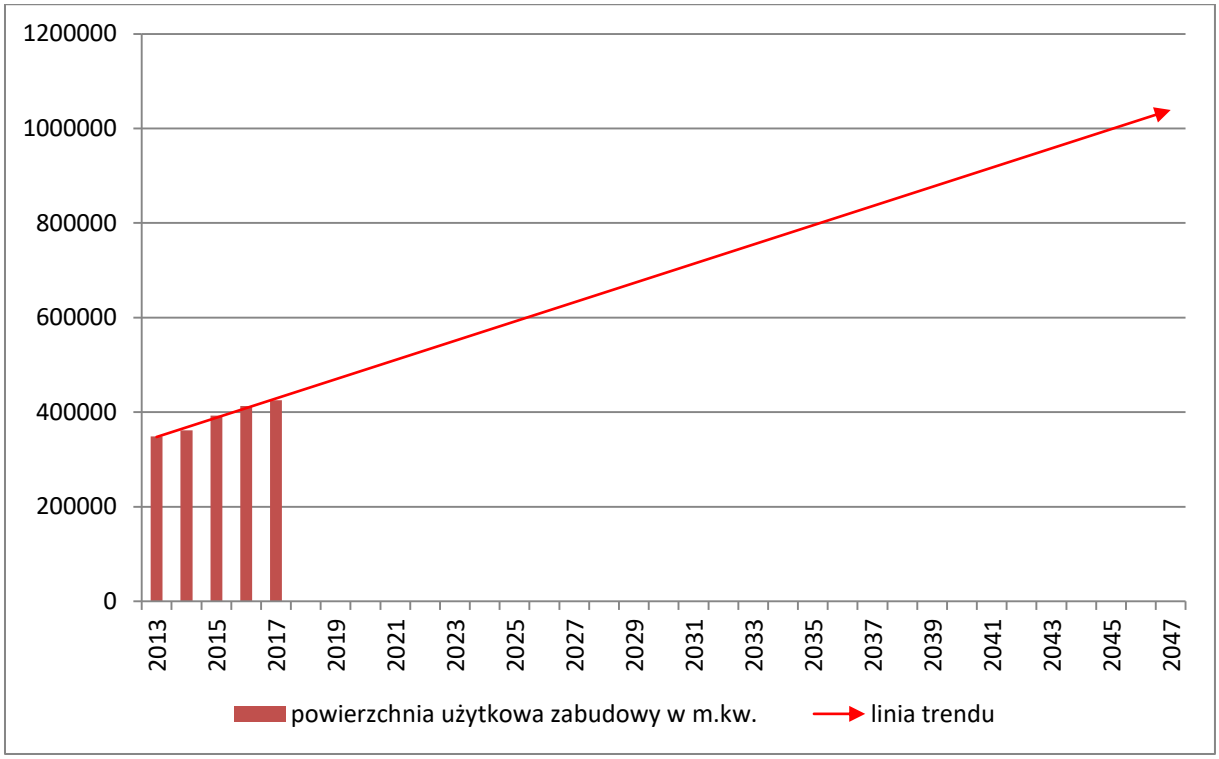

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

8) **Współczynniki „p”.**

W celu obliczenia zapotrzebowania gminy na tereny pod nową zabudowę **mieszkaniową** wyznaczono współczynnik „p1”, który powstał w oparciu o iloraz powierzchni zabudowy istniejącej zrysowanej z mapy gminy do powierzchni użytkowej zabudowy.

Przeprowadzone działanie przedstawia się następująco:

p1= 5 225 263 m^2/ 314 335,9 m^2 = 16,62

Oznacza to, że na każdy metr kwadratowy powierzchni użytkowej zabudowy przypada **16,62** powierzchni terenu. Sytuacja taka wynika z wielu aspektów. Po pierwsze powierzchnia użytkowa zabudowy obejmuje tylko i wyłącznie rzeczywistą powierzchnię lokali. Po drugie zabudowa to nie tylko budynki, ale również infrastruktura z nimi związana stanowiąca jej integralną całość tj. podwórka, obejścia gospodarskie, tereny komunikacyjne, wszelkie powierzchnie biologicznie czynne, place zabaw, itp. Wszystko to, co w wymiarze społecznym stanowi o zagospodarowaniu przestrzennym gruntu i dla przeciętnego mieszkańca gminy jest nierozerwalnym elementem powierzchni zabudowy. Umownie można uznać tę powierzchnię za powierzchnię brutto.

Wskaźniki „p” dla pozostałej zabudowy:

Zabudowa rekreacji indywidualnej:

p2= 49 045 m^2/7 743,92 m^2 = 6,33

Zabudowa usługowa i przemysłowo-usługowa:

Założenia:

a) W 2017 r. powierzchnia użytkowa „budynków lub ich części przeznaczonych na działalność gospodarczą” + powierzchnia użytkowa „pozostałych budynków niemieszkalnych” wyniosła
58607,86 + 44 391,82 = **102 999,68 m^2**

b) Tereny zabudowy usługowej (zrysowane z mapy) zajmują: **664 283 m^2**.

c) Tereny zabudowy przemysłowo-usługowej (zrysowane z mapy) zajmują: **409 375 m^2**.

d) Z powyższych danych (biorąc pod uwagę proporcje), założono, że na terenie gminy zabudowy przemysłowo-usługowej jest 40%, natomiast usługowej 60%, stąd wartość powierzchni użytkowej 102 999,68 m^2 rozdzielono proporcjonalnie:

- zabudowa usługowa: 61 799,81 m^2,
- zabudowa przemysłowo-usługowa: 41 199,87 m^2.

e) Stąd wskaźniki przedstawiają się następująco:

- Zabudowa usługowa: **p3** = 664 283 m^2/61 799,81 m^2 = **10,75**
- zabudowa przemysłowo-usługowa: **p4** = 409 375 m^2/41 199,87 m^2 = **9,94.**

9) Należy mieć na uwadze, że ciągi komunikacyjne przedstawione są w studium liniowo, stąd w przyszłości z konturów zajmowanych pod zabudowę zostaną wydzielone powierzchnie pod ciągi komunikacyjne, a tym samym powierzchnia zaplanowana pod daną funkcję ulegnie zmniejszeniu.

10) Wzięto pod uwagę specyfikę gminy Somonino, gdzie często siedliska lub zabudowa zagrodowa zajmują powierzchnię 3000 m^2 lub więcej. Odgrywa to istotne znaczenie w projektowaniu zabudowy, którą planuje się zupełnie inaczej niż w porównaniu np. do ośrodków miejskich.

11) Należy mieć na uwadze, że studium wyznacza powierzchnię biologicznie czynną, co oznacza, że tylko część powierzchni zajmowanych przez daną funkcję terenu

będzie przeznaczona pod zabudowę. Reszta terenu będzie z reguły stanowiła obejście gospodarskie lub tereny zielone towarzyszące zabudowie jednorodzinnej.

12) Przy wyznaczaniu zabudowy powinno się stosować zasadę etapowania kompleksowego rozwoju jednostek osadniczych dla konkretnej, docelowej liczby mieszkańców, dla której możliwe będzie zaprogramowanie i obsługa, polegająca na koordynacji rozwoju osadnictwa.
13) Należy przeciwdziałać amorficznemu i niekontrolowanemu przyrostowi zagospodarowania poprzez uzupełniania istniejących już struktur zwłaszcza w otoczeniu węzłów komunikacyjnych i przystanków, w obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych i infrastrukturalnych (w granicach aglomeracji ściekowych oraz poza zasięgiem korytarzy ekologicznych).
14) Analizując na przestrzeni lat przyrost obszarów zabudowanych zarówno tych powstających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i tych z decyzji o warunkach zabudowy można zauważyć, że tereny na których zabudowa początkowo była rozproszona zagęszczają się. Związane to jest z dostępną już na tym terenie infrastrukturą (drogi, wodociągi, kanalizacja itp.), a co za tym idzie większą atrakcyjnością inwestycyjną. Warto w związku z tym wyznaczyć w Studium nowe tereny inwestycyjne, aby kontrolować rozwój zabudowy na terenie gminy oraz przeciwdziałać jej rozpraszaniu.
15) Gmina Somonino posiada obecnie około 70 obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego. Zmiana przeznaczenia gruntów projektowanej zabudowy na rolne skutkowałaby dla gminy ogromnymi odszkodowaniami. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu. Usunięcie zatem zabudowy zaprojektowanej w planach jest niecelowe oraz ze względów społecznych i ekonomicznych niewskazane. W związku z powyższym na poziom studium przeniesiono tereny przeznaczone pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednocześnie zmieniając niektórym z nich przeznaczenie, adekwatnie do potrzeb samorządu i wnioskodawców.
16) Zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 wynik niniejszej analizy uwzględnia niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę do 30%.

Na podstawie wyżej opisanych analiz powstała tabela obrazująca zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy. Wielkość powierzchni terenów pod nową zabudowę wyliczono na podstawie iloczynu powierzchni użytkowej zabudowy i współczynnika „p":

- p1 = 16,62 (zabudowa mieszkaniowa),
- p2 = 6,33 (zabudowa rekreacji indywidualnej),
- p3 = 10,75 (zabudowa usługowa),
- p4 = 9,94 (zabudowa przemysłowo-usługowa).

Tab. 14.4 Zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy w gminie Somonino

Lp.	funkcja	Istniejąca zabudowa (Pow. użytkowa (m^2))	Zabudowa prognozowana na 2048 rok (m^2)	zapotrzebowanie		
				Pow. użytkowa (m^2)	Współczynnik „p"	Tereny pod nową zabudowę (ha)
	1	2	3	4 (3-2)	5	6 (4*5)
1	**mieszkaniowa**	314 335,9	850 000	535 664,1	16,62	890,2737
2	**rekreacja indywidualna**	7 743,92	23 000	15 256,08	6,33	9,6570
3	**usługowa**	61 799,81	300 000 *0,6=180 000	118 200,19	10,75	127,0652
4	**przemysłowo-usługowa**	41 199,87	300 000*0,4=120 000	78 800,13	9,94	78,3273
Suma	**razem**	**425 079,50**	x	**747 920,50**	x	1105,3234

Źródło: Opracowanie własne.

14.4.2 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana, jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy

W granicach gminy wyróżniono około 710,61 ha obszaru zwartej zabudowy. Rozkład przestrzenny obszarów zwartej zabudowy dla poszczególnych obrębów ewidencyjnych przedstawia poniższa tabela:

Tab. 14.5 Obszar zwartej zabudowy w podziale na obręby

L.p	Obręb	Powierzchnia (ha)
1	Borcz	51,81
2	Egiertowo	41,27
3	Goręczyno	89,59
4	Hopowo	34,48
5	Kamela	17,94

6	Kaplica	7,44
7	Ostrzyce	82,89
8	Piotrowo	4,52
9	Połęczyno	26,33
10	Ramleje	13,21
11	Rąty	40,75
12	Rybaki	24,67
13	Sławki	32,13
14	Somonino	183,95
15	Starkowa Huta	15,97
16	Wyczechowo	43,66
Ogółem		**710,61**

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 14.6 Obszary zwartej zabudowy na terenie gminy Somonino

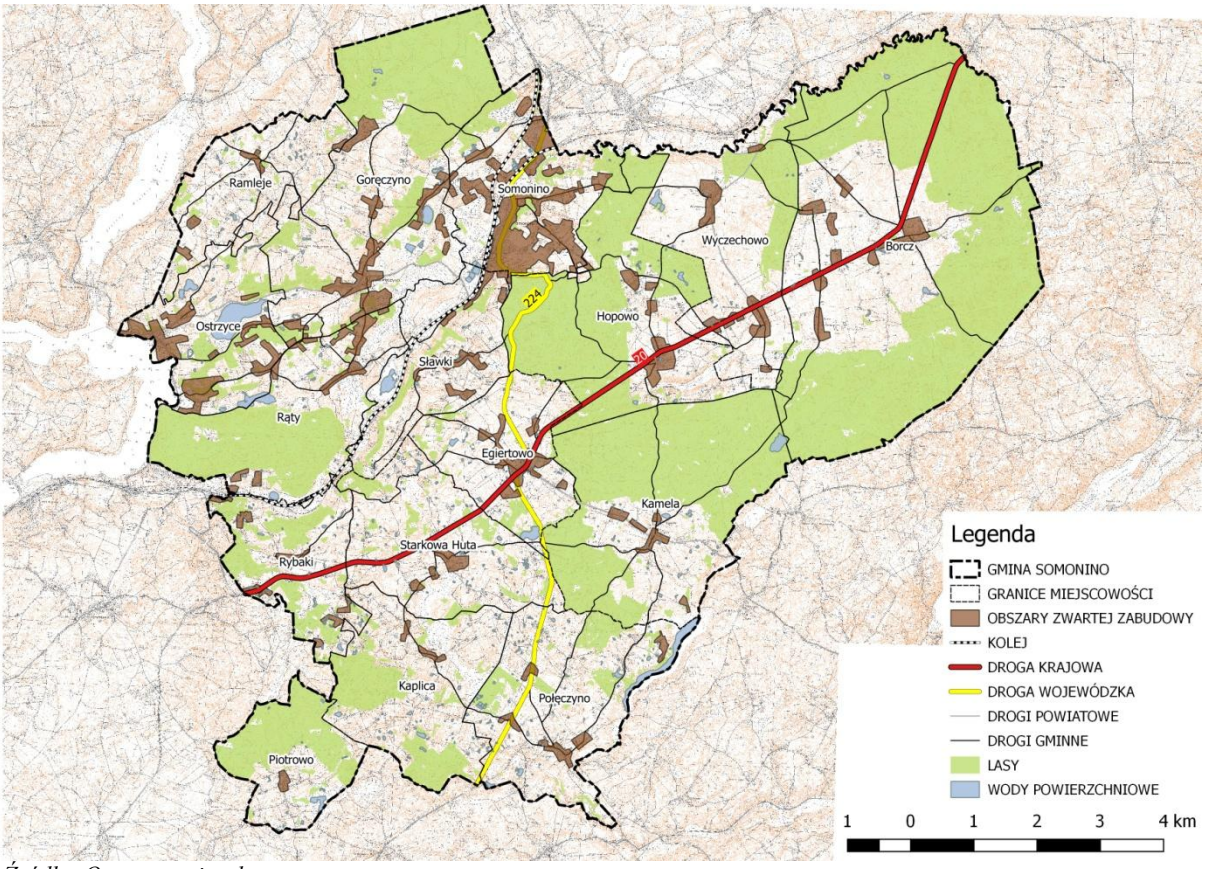

Źródło: Opracowanie własne.

W skład wymienionych powyżej terenów wchodzą obszary istniejącej zabudowy, obszary niekorzystne do zabudowy w związku z uwarunkowaniami fizjograficznymi oraz wykluczone z zabudowy w związku z zakazami wynikającymi z przepisów odrębnych. W ramach wyżej wymienionych obszarów zwartej zabudowy, zostały określone powierzchnie możliwe do zagospodarowania. Tereny te należy traktować zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym tj. obszary o w pełni wykształconej

zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej z możliwością lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy.

Tab. 14.6 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy na terenie gminy Somonino

Lp.	funkcja	(Pow. użytkowa (m^2))		
			Współczynnik „p”	Tereny pod nową zabudowę (m2)
1	**mieszkaniowa**	144537,30	16,62	2402210
2	**rekreacja indywidualna**	10269,98	6,33	65009
3	**usługowa**	1077,77	10,75	11586
4	**przemysłowo-usługowa**	1995,17	9,94	19832
Suma	**razem**	**157880,23**	x	**2498637**

Źródło: Opracowanie własne.

14.4.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w MPZP pod zabudowę poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Na terenie gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Analizując zagospodarowanie terenów w oparciu o przedmiotowe plany zauważyć można, że nie wszystkie zostały w pełni zrealizowane. W związku z powyższym wyodrębniono grunty niezagospodarowane, objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i jednocześnie znajdujące się poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Obszary te zostały na potrzeby studium przyjęte jako tereny projektowane do zabudowy, zgodnie z funkcjami określonymi w planie.

Warto zauważyć, że ze względu na obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, możliwość ewentualnego ograniczenia terenów inwestycyjnych na ich terenach w ramach niniejszego Studium będzie niewielka, jako że wycofanie się z terenów przeznaczonych w MPZP na cele inwestycyjne skutkowałoby powstaniem potencjalnych roszczeń odszkodowawczych. Istotną kwestią są niezainwestowane tereny, na które zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy a inwestycja nie została jeszcze zrealizowana.

Chłonność obszarów przeznaczonych w planie miejscowym pod zabudowę, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy oszacowano na wartość **414,33 ha**.

Tab. 14.7 Obszary przeznaczone w mpzp pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – rozumiane jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, z podziałem na funkcje – na obszarze gminy Somonino

Lp.	Funkcja	Powierzchnia użytkowa zabudowy (m^2)	Współczynnik „p”	Tereny pod nową zabudowę (m^2)
1	**Mieszkaniowa**	211429,6029	16,62	3513960

2	**Rekreacja indywidualna**	0	6,33	0
3	**Usługowa**	18656,93023	10,75	200562
4	**Przemysłowo-usługowa**	43144,86922	9,94	428860
5	**razem**	**273231,4023**	**X**	**4143382**

Źródło: Opracowanie własne.

14.4.4 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę a chłonność obszarów opisywanych powyżej

Jak wynika z zapisów art. 10 ust. 5 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę i sumę chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej. Otrzymana w ten sposób powierzchnia stanowi ilość terenów możliwych do zaprojektowania pod nową zabudowę na terenie gminy (poza obszarami zwartej zabudowy i obszarami objętymi mpzp).

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę a chłonność obszarów opisywanych powyżej

Tab. 14.8 Porównanie zapotrzebowania i chłonności

Lp.	**funkcja**	**Zapotrzebowanie na nową zabudowę (powierzchnia użytkowa podana w m^2)**	**Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy (powierzchnia użytkowa podana w m^2)**	**Obszary przeznaczone w mpzp pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej (powierzchnia użytkowa podana w m^2)**	**Faktyczne zapotrzebowanie na nową zabudowę – „poza mpzp i poza zwartą zabudową" (powierzchnia użytkowa podana w m^2)**	**Współczynnik „p"**	**Zajmowana powierzchnia ($m^{2)}$**
	1	**2**	**3**	**4**	**5 ((2- (3+4))**	**6**	**7**
1	**mieszkaniowa**	535 664,1	144537,3045	211429,6	179697,2	16,62	2986567,342
2	**rekreacja**	15 256,08	10269,9842	0	4986,096	6,33	31561,986

	indywidualna						4
3	**usługowa**	118 200,19	1077,767442	18656,93	98465,49	10,75	1058504,043
4	**przemysłowo-usługowa**	78 800,13	1995,171026	43144,869	33660,09	9,94	334581,2922
suma		**747920,5**	157880,2271	**273231,4**	**316808,9**	**x**	**4411214,663**

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z analizami i bilansami przeprowadzonymi powyżej, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, przekracza chłonności zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych oraz terenów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych, dlatego w studium wyznaczono nowe tereny pod zabudowę poza tymi obszarami. Szczegółowa lokalizacja i wielkość nowych terenów inwestycyjnych wynika ze szczegółowej analizy uwarunkowań przestrzennych i funkcjonalnych gminy oraz po części odpowiada na pojawiające się potrzeby i wnioski mieszkańców.

Jak wynika z przedstawionego bilansu na terenie gminy Somonino można przewidzieć około 441,12 ha pod lokalizację nowej zabudowy (poza zwartą zabudową i poza mpzp). Powyższy wynik nie uwzględnia niepewność procesów rozwojowych dla nowych terenów przewidzianych pod zabudowę. Bowiem zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 wynik niniejszej analizy może uwzględnić niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę do 30%. Gdyby taki wskaźnik uwzględnić, to możliwa jest zabudowa około 573,46 ha.

Projektując nową zabudowę należy mieć na uwadze, że w pierwszej kolejności powinny być wypełniane nową zabudową tereny w ramach obszaru zwartej zabudowy, a dopiero później zagospodarowywać tereny poza nim. Wyznaczając tereny pod nową zabudowę należy zwrócić uwagę, że obecność nie wszystkich funkcji terenu w ramach zwartej zabudowy jest korzystna. Dlatego też powinno się dążyć do projektowania w ramach obszaru zwartej zabudowy w pierwszej kolejności terenów zabudowy mieszkaniowej i usług nieuciążliwych, a tereny przemysłowe, składowe, magazynowe oraz usługi uciążliwe lokalizować w skrajnych lokalizacjach obszarów zwartej zabudowy lub poza tymi obszarami.

WYNIKI BILANSU:

W oparciu o analizę struktury istniejącej zabudowy na obszarze gminy oraz uwzględniając potrzeby zgłaszane przez mieszkańców i inwestorów z zewnątrz, dla nowoplanowanych terenów przyjęto zasadę połączenia funkcji zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej, nazywając ją „zabudową wielofunkcyjną". Pozwoli to na większą elastyczność ustaleń na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tym bardziej, że obecnie zabudowa ta przeplata się.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz niepewność procesów rozwojowych (dodatkowe 30%), w Studium wyznaczono nowe tereny budowlane .

Stwierdzić należy, iż powierzchnia nowoprojektowanych terenów budowlanych nie przekracza powierzchni faktycznego zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Somonino uwzględniającego niepewność procesów rozwojowych (30%).

Biorąc pod uwagę aspekt praktyczny i fakt, że na „zabudowę usługową" nie wykorzystano całej powierzchni możliwej do zaprojektowania (szacowanej na podstawie zapotrzebowania i niepewności procesów rozwojowych - 30%), uznano, że ta pozostała powierzchnia zostanie przeznaczona na rzecz terenów przemysłowo-usługowych, tym bardziej, że w skład nich, jak sama nazwa mówi, wchodzą tereny usługowe. Takie działanie jest zgodne z założeniami rozwojowymi gminy biorąc pod uwagę chociażby fakt, że tereny zabudowy przemysłowo-usługowej dają więcej możliwości przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jak już wcześniej zaznaczono, w celu aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności, przyciągnięcia ludzi młodych oraz zatrzymania emigracji, przy jednoczesnym wzroście imigracji i ograniczeniu bezrobocia, konieczne jest zarezerwowanie nowych terenów inwestycyjnych i aktywności gospodarczej. W tym celu założono wyznaczenie terenów przemysłowo-usługowych w miejscach najbardziej atrakcyjnych dla przedsiębiorców, tj. przede wszystkim w pobliżu terenów dobrze skomunikowanych i jednocześnie wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Powstanie nowych miejsc pracy będzie miało bezpośredni wpływ na wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę.

W związku z powyższym uznano za zasadne przyjęte kierunki i nowoprojektowane przeznaczenia na terenie gminy Somonino.

14.4.5 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Realizacja inwestycji związanych z wykonaniem sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy zostanie sfinansowana ze środków własnych samorządu w zależności od zaplanowanych w budżecie gminy środków finansowych oraz innych źródeł finansowania zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Gmina Somonino jak większość gmin na terenie kraju działa w oparciu o sporządzany corocznie budżet. Na cele inwestycyjne zabezpiecza i pozyskuje się środki zgodnie z przyjmowanymi co roku planami inwestycyjnymi, które wykonywane są sukcesywnie w zależności od potrzeb. Nie jest możliwym określenie dokładnych środków finansowych przeznaczonych w przyszłych latach na budowę infrastruktury. Poziom tych środków zależy bowiem od wielu czynników, jest uzależniony m.in. od pozyskania środków zewnętrznych np. z funduszy unijnych w poszczególnych okresach finansowania. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że samo założenie wniosku o dofinansowanie nie jest równoznaczne z tym, że takie dofinansowanie otrzyma.

Nie można zakładać, iż wszystkie zaplanowane inwestycje zostaną wykonane jednocześnie, z tego też względu zasadne jest umożliwienie realizacji inwestycji zgodnie z maksymalnym zapotrzebowaniem wynikającym z wykonanego bilansu terenów, a nie z prognozowanych możliwości finansowych gminy.

Należy podkreślić, że jednym z założeń sporządzanego studium było projektowanie zabudowy w pobliżu terenów zainwestowanych i/lub uzbrojonych, oraz w miejscach których trend został wyznaczony największym zainteresowaniem inwestycyjnym (pozwolenia na budowę, decyzje o warunkach zabudowy, wnioski mieszkańców).

Sieć istniejących ulic i dróg wewnętrznych, które można wykorzystać przy projektowaniu nowego osiedla, ma znaczący wpływ na koszty poniesione przez gminę podczas realizacji budownictwa mieszkaniowego. W ten sposób osiągnie się znaczne oszczędności nakładów inwestycyjnych, a przy okazji można uzyskać nawiązanie do dawnego charakteru zabudowy

Podobnie przedstawia się sprawa istniejącego uzbrojenia terenu. Istotne jest czy przez rozpatrywany teren lub w jego pobliżu przebiegają sieci magistralne (w przypadku gminy Somonino zwłaszcza sieci wodociągowe i kanalizacyjne). Konieczność wykonania magistrali

znacznie podnosi koszty inwestycji, a więc tereny położone w zasięgu istniejących uznano za korzystniejsze.

14.4.6 Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Analiza potrzeb inwestycyjnych w świetle wyznaczonych długookresowych celów rozwoju w studium:

- Opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – potrzeba inwestycyjna zaplanowana w budżecie gminy,
- Przygotowanie uzbrojenia terenów inwestycyjnych wyznaczonych w studium, a następnie w planie pod aktywność gospodarczą,
- Modernizacja/budowa/przebudowa dróg gminnych,
- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Inne inwestycje, których realizacja może okazać się niezbędna przy jednoczesnej realizacji zabudowy mieszkaniowej, jednak nie ma możliwości ich dokładnego ustalenia oraz sprecyzowania dla tak odległych ram czasowych. Będą to inwestycje realizowane w zależności od zapotrzebowania i są to m.in.: budowa ogólnodostępnych parkingów, wykonanie placów zabaw, realizacja obszarów przestrzeni publicznej.

Proces wieloletniego programowania inwestycyjnego, poprzez opracowane i zastosowane rozwiązania metodyczne, pozwoli na optymalizację zakresu rzeczowych potrzeb inwestycyjnych wobec możliwości finansowych gminy. Służy temu przewidywanie zasobów wolnych środków na zadania inwestycyjne w perspektywie kilku lat, wynikające m.in. z Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Projektowanie nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową, oraz uzbrajanie ich w niezbędną infrastrukturę techniczną należy potraktować, jako inwestycję gminy, która będzie procentować w przyszłości w postaci podatków płaconych do budżetu przez mieszkańców. Można z bardzo dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, iż te założenia w pełni się sprawdzą obserwując ruch budowlany i systematyczny wzrost liczby ludności na terenie gminy.

Nie projektuje się dużych powierzchni terenów inwestycyjnych negatywnie oddziaływujących na środowisko i walory krajobrazowe regionu, o które nierzadko bywają

przyczyną konfliktów z miejscową ludnością, jak również mogą one stanowić czynnik demobilizujący do zamieszkania w ich pobliżu.

14.4.7 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – uzupełnienie do pierwszej zmiany Studium

Przedmiotowy zakres zmian wpisuje się w oszacowane zapotrzebowanie pod nową zabudowę w przedstawionym powyżej bilansie terenów:

- Obszar 1 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenów przeznaczonych pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, projektowane tereny zabudowy usługowej – U2 na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;
- Obszar 2 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2 na funkcję: tereny rolnicze – R;
- Obszar 3 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;
- Obszar 4 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2.

W związku z wnioskami zgłoszonymi przez właścicieli nieruchomości oraz zainteresowanych inwestorów, podjęto uchwałę nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino. Zgodnie z celem, jaki przyświecał podjętej uchwale, wykazano, że w obrębie Połęczyno zmniejszyło się zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłowo-usługową, w związku z tym zmniejszono jej zakres, a zwiększono udział terenów PU2 w obrębach ewidencyjnych: Borcz, Egiertowo i Starkowa Huta.

Ostatecznie zmianie uległo przeznaczenie działek ewidencyjnych we wsiach: Borcz, Egiertowo i Starkowa Huta pod tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2 (Obszar 1 – 10,9 ha + obszar 3 – 3,0 ha + obszar 4 – 3,4 ha = około 17,3 ha), kosztem terenów

w Połęczynie, które przeznaczono na tereny rolnicze – R (około 17,6 ha). W związku z tym kontury poszczególnych przeznaczeń się „zbilansowały" – zmiana Studium nie wpłynęła na zmianę „faktycznego zapotrzebowania na nową zabudowę" przedstawionego w tab.14.8 Tomu I.

Zgodnie z zaktualizowaną tabelą zaprezentowaną w rozdziale 15 - przedstawiającą opracowania planistyczne w gminie Somonino, w latach 2021-2022 Rada Gminy Somonino uchwaliła 13 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których projektuje się głównie zabudowę mieszkaniową i usługową. W związku z tym, chłonność tych obszarów nie wykazuje związku z przedmiotową zmianą Studium, która dotyczy terenów zabudowy przemysłowo-usługowej. Tego typu zabudowa została wyznaczona jedynie w 3 z 13 planów (w sumie około 35 ha w terenie). Jednak są to tereny wyznaczone już w Studium, w związku z tym, bilans przedstawiony w powyższych rozdziałach je uwzględnia.

W pierwszej połowie 2023 r. Rada Gminy Somonino przyjęła kolejne 4 plany, jednak również pozostaje to bez wpływu na bilans terenów, gdyż dotyczą one terenów wykazanych w pierwotnym bilansie Studium.

Podjęta zmiana Studium korzystnie wpłynie na rozwój gminy. Na terenach znajdujących się w Borczu, Egiertowie i Starkowej Hucie planowane są inwestycje tworzące miejsca pracy, poprawiające obsługę mieszkańców i przynoszące gminie dochód w postaci podatku od nieruchomości.

Na obszarach objętych zmianą Studium lub w niedalekiej odległości, istnieje infrastruktura techniczna wystarczająca do funkcjonowania zamierzeń inwestycyjnych, jakim są tereny zabudowy przemysłowo-usługowej. Sieć kanalizacyjna znajduje się w pobliżu obszaru numer 1 – Borcz i 3 – Egiertowo. W przypadku obszaru 4 – Starkowa Huta - w najbliższym sąsiedztwie właściciele gruntów korzystają z przydomowych oczyszczalni lub zbiorników bezodpływowych. Dostęp do sieci wodociągowej i elektroenergetycznej będzie umożliwiony do wszystkich obszarów objętych zmianą Studium.

Ustalenia dotyczące zagadnień: „Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy." oraz „Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy.", opisane w powyższych rozdziałach, pozostają aktualne również do zmiany Studium.

15 Stan Planistyczny

Na terenie gminy Somonino obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których zestawienie znajduje się w tabeli poniżej. Największą powierzchnię zajmuje plan sporządzony dla obrębu Somonino oraz dla części obrębu Wyczechowo, Hopowo i Goręczyno. Pozostałe plany dotyczą właściwie pojedynczych działek.

Tab. 15.1 Opracowania planistyczne w gminie Somonino

Lp.	Nazwa planu	Funkcja wiodąca	Pow. objęta planem [ha] ok.	Nr i data uchwały Rady Gminy	Data ogłoszenia w Dz. Urz.	Nr /pozycja Dziennika Urzędowego
1	Uchwalenie zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 81/1, położonej we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,1 ha	Uchwała Nr 151/XXX/97 Rady Gminy Somonino z dnia 5 marca 1997r.	8 sierpnia 1997r.	Dz. Urz. Nr 31, poz. 94
2	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 75/1, położonej we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,10 ha	Uchwała Nr 112/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	25 sierpnia 1997r	Dz. Urz. Nr 33, poz. 100
3	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 219/13, położonej we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,30 ha	Uchwała Nr 116/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	25 sierpnia 1997r.	Dz. Urz. Nr 33, poz. 100
4	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 63/1, położonej we wsi Ostrzyce	UT – usługa turystyki	0,08 ha	Uchwała Nr 152/XXX/97 Rady Gminy w Smoninie z dnia 5 marca 1997r.	25 września 1997r.	Dz. Urz. Nr 40 , poz. 132
5	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 147/20, położonej we wsi Połęczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,40 ha	Uchwała Nr 118/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	29 sierpnia 1997r.	Dz. Urz. Nr 34, poz. 104
6	Zmiana do	MN- zabudowa	0,50 ha	Uchwała Nr	29 sierpnia	Dz. Urz. Nr

	miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 247/3, położonej we wsi Ostrzyce	mieszkaniowa jednorodzinna		161/XXVI/97 Rady Gminy w Smoninie z dnia 8 kwietnia 1997r.	1997r.	34 , poz. 105
7	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 100/2, położonej we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,30 ha	Uchwała Nr 113/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	2 września 1997r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 107
8	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 43/3, położonej we wsi Kamela	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,20 ha	Uchwała Nr 115/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	2 września 1997r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 109
9	Uchwalenie zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 454/1, położonej we wsi Sławki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,60 ha	Uchwała Nr 120/XXVI/96 Rady Gminy Somonino z dnia 21 listopada 1996r.	6 października 1997r.	Dz. Urz. Nr 42, poz. 137
10	Zmiana do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dot. Działki Nr 107, położonej we wsi Rybaki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,40 ha	Uchwała Nr 119/XXVI/96 Rady Gminy w Smoninie z dnia 21 listopada 1996r.	13 października 1997r.	Dz. Urz. Nr 43, poz. 146
11	Uchwalenie zmiany do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino dotyczącej części działki Nr 264 położonej we wsi Raty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,15 ha	Uchwała Nr 150/XXX/97 Rady Gminy Somonino z dnia 5 marca 1997r.	28 listopada 1997r.	Dz. Urz. Nr 53, poz. 171
12	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego działkę Nr 156, we wsi Borcz	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna RO – teren sadów niskopiennych, ogrodów WZ – rów melioracyjny	1,1 ha	Uchwała Nr 149/XXX/97 Rady Gminy Somonino z dnia 5 marca 1997r.	16 czerwca 1998r.	Dz. Urz. Nr 30, poz. 111
13	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,53 ha	Uchwała Nr 97/X/99 Rady Gminy Somonino z dnia 30 czerwca 1999r.	14 września 1999r.	Dz. Urz. Nr 101, poz.

	przestrzennego obejmującego obszary część działki Nr 276/9 i część działki nr 211/16, działki Nr 220/5, 220/6, 220/7, działki Nr 258/1 oraz działki Nr 60/1 i 336/1, położonych we wsi Ostrzyce					974
14	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń infrastruktury technicznej- ujęcie wody, obejmującego działkę Nr 109, we wsi Ramleje	WW – ujęcie wody	0,22 ha	Uchwała Nr 27/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 124
15	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego działkę Nr 174/1, we wsi Sławki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,12 ha	Uchwała Nr 26/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 126.
16	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń infrastruktury technicznej- przepompownia ścieków na działce Nr 410/27, we wsi Sławki	Ps – przepompownia ścieków	0,003 ha	Uchwała Nr 25/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 127
17	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego działkę Nr 9, we wsi Borcz	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,13 ha	Uchwała Nr 14/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 128
18	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszk. jedn., obejmującego działki Nr 143/1 i 143/2, w m. Borcz	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,26 ha	Uchwała Nr 15/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 129
19	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów	UR – usługi rzemiosła	0,15 ha	Uchwała Nr 16/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 130

	usług rzemiosła, obejmującego działkę Nr 156, we wsi Borcz					
20	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego działkę Nr 151/2, we wsi Ręty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,22 ha	Uchwała Nr 24/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 137
21	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń infrastruktury technicznej przepompownia ścieków, obejmującego działkę Nr 113/4, we wsi Ostrzyce	Ps – przepompownia ścieków	0,006 ha	Uchwała Nr 29/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz Nr 35, poz. 138
22	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego działkę Nr 95/5, we wsi Kaplica	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,37 ha	Uchwała Nr 28/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 139
23	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń infrastruktury technicznej przepompownia ścieków, obejmującego część działki Nr 232/27, we wsi Ostrzyce	Ps – Przepompownia ścieków	0,013 ha	Uchwała Nr 30/III/98 Rady Gminy Somonino z dnia 10 grudnia 1998r.	16 kwietnia 1999r.	Dz. Urz. Nr 35, poz. 140
24	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary części działek Nr 53,54 oraz działek Nr 88/13 i 90/2 – P,UR,S położonych we wsi Starkowa Huta	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna P,UR,S – przemysł drzewny, usługi rzemiosła i składów	7,45 ha	Uchwała Nr 77/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	24 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 123 , poz. 1078
25	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary działki Nr 193/3 i części	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna RO – uprawy polowe	0,76 ha	Uchwała Nr 78/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	24 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 123 , poz. 1079.

	działki Nr 147/35 położonych we wsi Połęczyno					
26	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług i rzemiosła, obejmującego część działki Nr 158 położonej we wsi Borcz	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,63 ha	Uchwała Nr 79/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	24 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 123 , poz. 1080
27	Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary części działki Nr 222, działki Nr 296/1, działki Nr 339, część działki Nr 404 położonych we wsi Goręczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,22 ha	Uchwała Nr 80/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	24 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 123, poz. 1081
28	Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary części dz. Nr 11/8 - MN oraz części działki Nr 157- MN położonych we wsi Ramleje	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,25 ha	Uchwała Nr 81/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	24 listopada 1999r.	Dz.Urz. Nr 123, poz. 1082
29	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary działek Nr 56/2, 166, 167 położonych we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna MP- zabudowa mieszkaniowo - pensjonatowa	0,92 ha	Uchwała Nr 83/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	25 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 124, poz. 1084
30	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary części działek Nr 42, 99/17, 91 położonych we wsi Kamela	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna UT – usługi turystyki	1,23 ha	Uchwała Nr 85/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	25 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 124, poz. 1086
31	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu urządzeń infrastruktury technicznej przepompownia ścieków, obejmującego	Ps – przepompownia ścieków	0,01 ha	Uchwała Nr 86/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	25 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 124, poz. 1087

	część działki Nr 52 oraz część działki Nr 53, we wsi Goręczyno					
32	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obejmującego część działki Nr 20/15 we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna UR – usługi rzemiosła	0,18 ha	Uchwała Nr 87/IX/99 Rady Gminy Somonino z dnia 21 maja 1999r.	25 listopada 1999r.	Dz. Urz. Nr 124, poz. 1088
33	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 158 we wsi Borcz	KS – komunikacja obsługi (stacja paliw) U – usługi komercyjnie UR -usługi rzemiosła	2,4 ha	Uchwała Nr 190/XII/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 28 listopada 2000r.	22 stycznia 2001r.	Dz. Urz. Nr 4, poz. 24
34	Uchwalenie miejscowego planu zagspodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 101 położonej we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna ZI – zieleń izolacyjna	0,28 ha	Uchwała Nr 106/XIII/99 Rady Gminy Somonino z dnia 29 listopada 1999r.	13 marca 2000r.	Dz. Urz. Nr 26, poz. 149
35	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego część działki Nr 59, we wsi Rybaki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,16 ha	Uchwała Nr 131/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	18 sierpnia 2000r.	Dz. Urz. Nr 80, poz. 487
36	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszary działki Nr 235/10 oraz działki Nr 310/3, we wsi Goręczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,10 ha	Uchwała Nr 127/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	9 października 2000r.	Dz. Urz. Nr 95, poz. 618
37	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszary części działki Nr 239, części działki Nr 36/2 oraz części działki Nr 320/6, położonych we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,28 ha	Uchwała Nr 128/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	9 października 2000r.	Dz. Urz. Nr 95, poz. 619
38	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,36 ha	Uchwała Nr 129/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia	9 października	Dz. Urz. Nr 95, poz. 620

	przestrzennego obejmującego obszary części działki Nr 41/2, we wsi Kamela			3 lutego 2000r.	2000r.	
39	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszary części działki Nr 422, we wsi Goręczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,41 ha	Uchwała Nr 127/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	9 października 2000r.	Dz. Urz. Nr 95, poz. 621
40	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszar części działki Nr 20/15, części działki 73/19, części działki Nr 93/11 położonych we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,33 ha	Uchwała Nr 132/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	6 listopada 2000r.	Dz. Urz. Nr 103, poz. 669
41	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy siedliskowej obejmującego działkę Nr 231/3 położoną we wsi Rybaki	MR – siedlisko rolnicze	1,08 ha	Uchwała Nr 135/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	23 listopada 2000r.	Dz. Urz. Nr 108, poz. 702
42	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 167/2, działek Nr 233/7 i 233/8 oraz części działki Nr 228/2, położonych we wsi Rąty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,15 ha	Uchwała Nr 137/XVI/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 28 listopada 2000r.	23 listopada 2000r.	Dz. Urz. Nr 108, poz. 704
43	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 142 we wsi Raty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,09 ha	Uchwała Nr 191/XXII/2000 Rady Gminy Somonino z dnia 3 lutego 2000r.	29 stycznia 2001r.	Dz. Urz. Nr 6, poz.38
44	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszary działek Nr 23/24 i 23/25, działki Nr 23/27, działki Nr 23/23 i 24/2, działki Nr 98/3 położonych we wsi Egiertowo	P – przemysł spożywczy UR- usługi rzemiosła ZI – zieleń izolacyjna	2,34 ha	Uchwała Nr 207/XXV/2001r. Rady Gminy Somonino z dnia 19 marca 2001r.	8 czerwca 2001r.	Dz. Urz. Nr 46 poz. 515
45	Uchwalenie	MN- zabudowa	0,16 ha	Uchwała Nr	11 lutego	Dz. Urz. Nr

	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działek Nr 83/2 i 83/3 położonych we wsi Egiertowo	mieszkaniowa jednorodzinna		237/XXVIII/01r. Rady Gminy Somonino z dnia 27 sierpnia 2001r.	2002r.	10, poz. 161
46	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 64/1 położonej w Ostrzycach	UT – usługi turystyki	0,66 ha	Uchwała Nr 259/XXX/01r. Rady Gminy Somonino z dnia 21 listopada 2001r.	16 kwietnia 2002r.	Dz. Urz. Nr 23, poz. 570
47	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 181/9 położonej w Starkowej Hucie	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,3980ha	Uchwała Nr 258/XXX/01r. Rady Gminy Somonino z dnia 21 listopada 2001r.	22 listopada 2002r.	Dz. Urz. Nr 78, poz. 1702
48	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 66/2 położonej w Starkowej Hucie	UH- usługi handlu UT- usługi turystyki	1,03 ha	Uchwała Nr 260/XXX/01r. Rady Gminy Somonino z dnia 21 listopada 2001r.	31 grudnia 2002r.	Dz. Urz. Nr 102 , poz. 2675
49	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 202 i części działki Nr 211/25 we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,20 ha	Uchwała Nr V/57/03 Rady Gminy Somonino z dnia 24 luty 2003r.	11 kwietnia 2003r.	Dz. Urz. Nr 51, poz. 787
50	Uchwalenie zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino obejmującego obszar części działki Nr 329 i części działki Nr 331 we wsi Sławki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,62 ha	Uchwała Nr V/56/03 Rady Gminy w Somoninie z dnia 24 luty 203r.	17 kwietnia 2003r.	Dz. Urz Nr 54, poz. 852
51	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 104/2 we wsi Ostrzyce	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,25 ha	Uchwała Nr V/62/03 Rady Gminy Somonino z dnia 24 luty 2003r.	26 maja 2003r.	Dz. Urz. Nr 70, poz. 1113

52	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 173/2 we wsi Połęczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,49 ha	Uchwała Nr V/63/03 Rady Gminy Somonino z dnia 24 luty 2003r.	8 lipca 2003r.	Dz. Urz. Nr 85, poz. 1380
53	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 470/3 we wsi Somonino	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,61 ha	Uchwała Nr V/64/03 Rady Gminy Somonino z dnia 24 luty 2003r.	15 września 2003r.	Dz. Urz. Nr 107, poz. 1919
54	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 23/28 we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna UR- usługi rzemiosła	1,1101 ha	Uchwała Nr IX/78/03 Rady Gminy Somonino z dnia 25 czerwca 2003r.	29 października 2003r.	Dz. Urz. Nr 129, poz. 2250
55	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino dla działki Nr 23/22 we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna UR- usługi rzemiosła	1,1832ha	Uchwała Nr IX/77/03 Rady Gminy Somonino z dnia 25 czerwca 2003r.	29 października 2003r.	Dz. Urz. Nr 129, poz. 2251
56	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działek nr 296/5 i 296/6 we wsi Goręczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,2385ha	Uchwała Nr XIII/105/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	16 luty 2004r.	Dz. Urz. Nr 18, poz. 385
57	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki nr 82 we wsi Kamela	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,87 ha	Uchwała Nr XIII/106/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	16 luty 2004r.	Dz. Urz. Nr 18, poz. 386
58	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki nr 167/2 we wsi Sławki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,0947ha	Uchwała Nr XIII/111/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	16 luty 2004r.	Dz. Urz. Nr 18, poz. 388
59	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 12 we wsi Ramleje	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,29 ha	Uchwała Nr XIII/115/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	18 luty 2004r.	Dz. Urz. Nr 19, poz. 412

60	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki nr 33 we wsi Rąty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,64 ha	Uchwała Nr XIII/109/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	29 marca 2004r.	Dz. Urz. Nr 36, poz. 736
61	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki Nr 155/1 we wsi Połęczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,24 ha	Uchwała Nr XIII/110/03 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	29 marca 2004r.	Dz. Urz. Nr 36, poz. 737
62	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki nr 227 we wsi Hopowo oraz działek Nr 89/2 i 90/1 we wsi Wyczechowo	UH- usługi handlu UG- usługi gastronomii RPZ- Hodowla zwierząt (Ferma strusi)	6,865 ha	Uchwała Nr XIII/114/2003 Rady Gminy Somonino z dnia 30 października 2003r.	20 kwietnia 2004r.	Dz. Urz. Nr 48, poz. 956
63	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki nr 154/1 we wsi Połęczyno	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,40 ha	Uchwała Nr XV/136/03 z Rady Gminy Somonino z dnia 22 grudnia 2003r.	6 czerwca 2004r.	Dz. Urz. Nr 69, poz. 1306
64	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki nr 38 we wsi Piotrowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,48 ha	Uchwała Nr XV/138/03 Rady Gminy Somonino z dnia 22 grudnia 2003r.	6 czerwca 2004r.	Dz. Urz. Nr 69, poz. 1308
65	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki nr 19 we wsi Egiertowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,11 ha	Uchwała Nr XX/181/04 Rady Gminy Somonino z dnia 29 czerwiec 2004r.	15 września 2005r.	Dz. Urz. Nr 87, poz. 1757
66	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar części działki 59/2 we wsi Rybaki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,41 ha	Uchwała Nr XX/200/04 Rady Gminy Somonino z dnia 30 września 2004r.	15 września 2005r.	Dz. Urz. Nr 87, poz. 1758
67	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Somonino	MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - ok 245ha	565,10ha	Uchwała Nr XL/311/2006 z dnia 28 września 2006r.	05 luty 2007r.	Dz. Urz. Nr 27

68	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Wyczechowo		426,68 ha	Uchwała Nr XIII/107/12 z dnia 29 lutego 2012 r.	20 kwiecień 2012 r.	Dz.Urz. poz 1437
69	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów gminy Somonino	Linia energetyczna		VII/48/15 13 sierpień 2015 r.	28 wrzesień 2015 r.	Dz. Urz. Poz. 2955
70	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Somonino	Zmiana zapisów planu		XXVI/214/17	20 grudnia 2017 r.	Dz. Urz. Poz. 296
71	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Somonino		Fragment wsi Somonino	XXXIII/268/18	26 września 2018 r.	Dz. Urz. Poz. 4365
72	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Hopowo			IV/26/19	13 lutego 2019 r.	Dz. Urz. Poz. 1430
73	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Goręczyno Uchylony Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2021 r. syg. IISA/Gd/629/20		Obręb Goręczyno	XVII/158/2020	5 marca 2020 r.	Dz. Urz. Poz. 1966
74	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Somonino		Fragment wsi Somonino	XVII/159/2020	5 marca 2020 r.	Dz. Urz. Poz. 1967
75	Uchwała Nr XXIV/240/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 17 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Rybaki	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	2,61 ha	Uchwała Nr XXIV/240/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 17 lutego 2021 r.	29 marca 2021 r.	Dz. Urz. z 29.03.2021 r. poz. 1132
76	Uchwała Nr XXVII/292/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Starkowa Huta - rejon ul. Przedsiębiorców	P/U – zabudowa przemysłowo-usługowa	14,72 ha	Uchwała Nr XXVII/292/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r	26 lipca 2021 r.	Dz. Urz. z 26.07.2021 r. poz. 2919

77	Uchwała Nr XXVIII/302/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 11 sierpnia 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Ręty	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	23,18 ha	Uchwała Nr XXVIII/302/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 11 sierpnia 2021 r.	16 września 2021 r.	Dz. Urz. z 16.09.2021 r. poz. 3342
78	Uchwała Nr XXVIII/301/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 11 sierpnia 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Ostrzyce – Koszowatka	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz ZL – tereny lasów	107,94 ha	Uchwała Nr XXVIII/301/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 11 sierpnia 2021 r.	16 września 2021 r.	Dz. Urz. z 16.09.2021 r. poz. 3341
79	Uchwała Nr XXXII/343/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wyczechowo - Południe	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i R – grunty rolne	131,12 ha	Uchwała Nr XXXII/343/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 21 grudnia 2021 r.	31 stycznia 2022 r.	Dz. Urz. z 31.01.2022 r. poz. 300
80	Uchwała Nr XXXII/344/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Wyczechowo	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i MNU – zabudowa mieszkaniowo-usługowa	0,77 ha	Uchwała Nr XXXII/344/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 21 grudnia 2021 r.	1 lutego 2022	Dz. Urz. z 01.02.2022 r. poz. 304
81	Uchwała Nr XXXVIII/400/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Ostrzyce – „Południe”	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, ML – zabudowa rekreacji indywidualnej, R – grunty rolne, ZL – lasy	85,41 ha	Uchwała Nr XXXVIII/400/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 25 maja 2022 r.	30 czerwca 2022 r.	Dz. Urz. z 30.06.2022 r. poz. 2518
82	Uchwała Nr XXXVIII/401/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, MNU – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	35,03 ha	Uchwała Nr XXXVIII/401/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 25 maja 2022 r.	30 czerwca 2022 r.	Dz. Urz. z 30.06.2022 r. poz. 2517

	Somonino					
83	Uchwała Nr XLI/415/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 15 położonej w obrębie ewidencyjnym Kaplica	UT, MN – zabudowa usług turystycznych lub zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, ZP/US – tereny zieleni urządzonej, sportu i rekreacji	4,30 ha	Uchwała Nr XLI/415/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 30 czerwca 2022 r.	8 sierpnia 2022 r.	Dz. Urz. z 08.08.2022 r. poz. 3050
84	Uchwała Nr XLI/416/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Somonino	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, MNU – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami		Uchwała Nr XLI/416/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 30 czerwca 2022 r.	5 września 2022 r.	Dz. Urz. z 05.09.2022 r. poz. 3255
85	Uchwała Nr XLIII/421/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 14 września 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Egiertowo – rejon skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 224 i drogi krajowej nr 20	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, MNU – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	27,6 ha	Uchwała Nr XLIII/421/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 14 września 2022 r.	20 października 2022 r.	Dz. Urz. z 20.10.2022 r. poz. 3781
86	Uchwała Nr XLIII/420/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 14 września 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Borcz	R – grunty rolne, MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, MNU – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami		Uchwała Nr XLIII/420/2022 Rady Gminy Somonino z dnia 14 września 2022 r	24 października 2022 r.	Dz. Urz. z 24.10.2022 r. poz. 3833
87	UCHWAŁA NR XLVII/443/2022 RADY GMINY SOMONINO z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi	UE – teren usług edukacji	3,68 ha	UCHWAŁA NR XLVII/443/2022 RADY GMINY SOMONINO z dnia 23 listopada 2022 r.	15grudnia 2022 r.	Dz. Urz. z 15.12.2022 r. poz. 5172

	Somonino - szkoła.					
88	UCHWAŁA NR LII/479/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 22 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Kamela	MNU	0,38 ha	UCHWAŁA NR LII/479/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 22 marca 2023 r.	19 kwietnia 2023 r.	Dz. Urz. z 19.04.2023 r. poz. 1811
89	UCHWAŁA NR LII/480/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 22 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Połęczyno – ul. Działkowa	MN	7,3 ha	UCHWAŁA NR LII/480/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 22 marca 2023 r.	20 kwietnia 2023 r	Dz. Urz. z 20.04.2023 r. poz. 1811
90	UCHWAŁA NR LIII/494/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Somonino rejon - ul. Kasztelańska	MN, MN/U	6 ha	UCHWAŁA NR LIII/494/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 26 kwietnia 2023 r.	30.05.2023 r.	Dz. Urz. z 30.05.2023 r. poz. 2625
91	UCHWAŁA NR LIV/504/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Egiertowo	P/U	6,47 ha	UCHWAŁA NR LIV/504/2023 RADY GMINY SOMONINO z dnia 15 czerwca 2023 r.	06.07.2023 r.	Dz. Urz. z 06.07.2023 r. poz. 3246

Źródło: Dane Urzędu Gminy Somonino.

16 Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje: wynikające z uwarunkowań przyrodniczych (naturalne) i będące wynikiem działalności człowieka (antropogeniczne).

16.1 Zagrożenia naturalne

Na terenie Gminy Somonino występują obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Związane są one przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takimi jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek. Ruchami masowymi zagrożone są głównie tereny położone na północnym - zachodzie gminy w okolicach rzeki Radunia.

Ponadto obszar gminy Somonino położony jest na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Raduni koncentrują się głównie na obszarze miejscowości: Somonino, Goręczyno, Sławki, Rąty i Ostrzyce, natomiast rzeki Wierzycy- na terenie miejscowości Piotrowo. Obszary te generalnie są oddalone od istniejącej zabudowy.

Zagrożenie pożarowe lasów uzależnione jest od pory roku. Największe występuje w okresie wczesnowiosennym przy małej wilgotności ściółki oraz w czasie dłuższych okresów posuchy. Formy ochrony przyrody także są zagrożone głównie nasilającą się turystyką, zbyt intensywną gospodarką leśną, intensywnością wyławiania ryb, zanieczyszczonymi substancjami biogennymi spływającymi z pól czy zasypywaniem obrzeży torfowisk.

16.2 Zagrożenia antropogeniczne

Jednym z zagrożeń antropogenicznych jest eksploatacja kopalin. Powoduje ona zazwyczaj rozległe powierzchniowe zmiany terenu w formie wyrobisk oraz zmiany w pionowym ukształtowaniu rzeźby, a to zwiększa podatność na erozję odkrytych warstw ziemi i może powodować obniżenie poziomu wód gruntowych.

Innym zagrożeniem jest zanieczyszczenie powietrza, przez m.in. część zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Zła jakość ich kotłowni i palenisk połączona jest ze spalaniem paliw stałych oraz odpadów, w tym surowców sztucznych.

Ponadto na zanieczyszczenie powietrza wpływ mają pojazdy samochodowe, poruszające się wzdłuż drogi krajowej nr 20 i drogi wojewódzkiej nr 224. Zagrożenie może stanowić również przewóz substancji niebezpiecznych drogami zlokalizowanymi w obszarze gminy.

Do zagrożeń antropogenicznych możemy zaliczyć te związane z budową na terenie gminy napowietrznych linii elektroenergetycznych 400 kV, a co za tym idzie z przyszłym istnieniem wzdłuż nich pola elektromagnetycznego.

Na terenie gminy Somonino nie występują zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

17 Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Somonino zidentyfikowano następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

- ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami:
  - obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków,
  - obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków,
  - stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych,
  - pozostałe stanowiska archeologiczne;
- ustawa prawo wodne:
  - obszary szczególnego zagrożenia powodziowego,
  - Główny Zbiornik Wód Podziemnych;
- ustawa o ochronie przyrody:
  - Park Krajobrazowy,
  - obszary chronionego krajobrazu,
  - obszary Natura 2000,
  - rezerwaty przyrody,
  - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
  - pomniki przyrody;
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych:
  - grunty rolne I-III klasy bonitacyjnej oraz grunty pochodzenia organicznego,
  - grunty leśne,
- ustawa o lasach:
  - lasy ochronne;
- z ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz prawo ochrony środowiska:
  - obszary udokumentowanych złóż kopalin.

18 Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy – analiza SWOT

W celu określenia potrzeb i możliwości rozwoju gminy została sporządzona analiza SWOT. Przedmiotowa analiza powstała w oparciu o szereg analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych przedstawionych we wcześniejszych rozdziałach dokumentu. Na potrzeby sporządzenia analizy SWOT wzięto również wyniki prognozy demograficznej oraz możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służącej realizacji zadań własnych gminy.

Analiza SWOT jest techniką analityczną służącą do porządkowania informacji o danej jednostce. Celem analizy jest określenie aktualnej sytuacji gminy. Szanse ukazują zjawiska, do których należy dążyć i je doskonalić, zaś zagrożenia te, których należy unikać. Analiza mocnych i słabych stron wraz z szansami i zagrożeniami ukazuje z kolei jakie są potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Tab. 18.1 Analiza SWOT gminy Somonino

Mocne strony	Słabe strony
- położenie w sąsiedztwie Trójmiasta – możliwość wykorzystania bliskości ośrodka trójmiejskiego dla aktywizacji lokalnej gospodarki i turystyki, - wysokie walory turystyczne (rzeki, jeziora, lasy, Kaszubski Park Krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerwaty przyrody, szlaki piesze, rowerowe i kajakowe), - położenie na terenie gminy drogi krajowej nr 20 i drogi wojewódzkiej nr 224, - czyste niezdegradowane środowisko naturalne, - dość wysoki poziom czystości powietrza, - dobre warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki, - brak dużych zakładów przemysłowych emitujących szkodliwe substancje i hałas, - korzystny wzrostowy trend liczby mieszkańców gminy, - wzrost powierzchni użytkowej mieszkań.	- zły stan techniczny niektórych dróg zwłaszcza na terenach wiejskich, - niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa, - brak dużych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy, stanowiących potencjalne, zatrudnienie dla mieszkańców gminy, - występowanie zagrożenia powodziowego, - brak obiektów turystyczno – kulturalnych podnoszących atrakcyjność Gminy: kryta pływalnia, kino, -nieharmonijne zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo i turystyczne terenów Gminy (słabe wypromowanie walorów Górnego Tarasu) , -niewystarczająca ilość na terenie Gminy miejsc o charakterze rekreacyjnym (np. placów zabaw).
Szanse	**Zagrożenia**
- rozwijająca się strefa usług turystycznych i agroturystycznych, - rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, społecznej i	- wzrost konkurencyjności sąsiednich obszarów, - emigracja młodych ludzi i fachowców do sąsiednich miast i za granicę, - skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych,

turystycznej, - wsparcie przedsiębiorców planujących nowe inwestycje w gminie, - realizacja projektów komunikacyjnych o skali regionalnej i ponadregionalnej np. elektryfikacja linii kolejowej nr 201, - możliwości turystycznego wykorzystania rzeki Raduni, np. projekt Kajakiem przez Pomorze, - pozyskanie środków finansowych w ramach funduszy unijnych.	- postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Źródło: Opracowanie własne.

19 Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Ład przestrzenny to harmonijne ukształtowanie przestrzeni, uwzględniające w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne (art. 2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Zasady ładu przestrzennego regulowane są przede wszystkim przy pomocy planów miejscowych tworzonych dla poszczególnych obszarów, w zależności od potrzeb społecznych i ekonomicznych. Przy ich sporządzaniu należy wziąć pod uwagę, że ochrona ładu przestrzennego warunkowana powinna być eksponowaniem najbardziej wartościowych elementów krajobrazu przyrodniczego i kulturowego, eliminowaniem dysharmonizujących elementów zagospodarowania, prowadzeniem rewitalizacji i rehabilitacji obszarów zdegradowanych oraz o niskiej atrakcyjności funkcjonalnej i architektonicznej.

Na terenie gminy dominującą zabudową jest zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Większość areałów rolniczych gminy jest w posiadaniu rolników indywidualnych.

Działania w zakresie kształtowania ładu przestrzennego terenów gminy powinny być skierowane na:

- skanalizowanie i zwodociągowanie gminy,
- wyposażenie gminy w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej,
- zagospodarowanie obszarów popegeerowskich,
- uzupełnianie i intensyfikację zabudowy jednostek osadniczych,
- kształtowanie nowej zabudowy z uwzględnieniem charakteru i stylu stosowanego w danej miejscowości,
- kreowanie lokalnych centrów wsi, szczególnie tych leżących przy głównych ciągach komunikacyjnych i turystycznych poprzez modernizację i budowę infrastruktury technicznej oraz lokalizowanie usług obsługi mieszkańców i turystów;
- poprawę standardu zabudowy rekreacyjnej i turystycznej.

Ponadto w zakresie kształtowania struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego oraz zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, przyjmuje się następujące zasady:

- zasadę kształtowania zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej sieci osadniczej poprzez przyjęcie hierarchii, określającej rangę i wynikającą z niej rolę poszczególnych ośrodków, w tym ośrodków lokalnych, tj. miejscowości gminnych (zasada 1.1.1),
- zasadę pierwszeństwa wykorzystania obszarów istniejącego zagospodarowania oraz ograniczania rozwoju osadnictwa na terenach otwartych (zasada 1.1.4),
- zasadę dotyczącą kształtowania zwartych przestrzennie jednostek osadniczych minimalizująca terenochłonność oraz potrzeby związane z ich obsługą, ograniczająca ich negatywny wpływ na środowisko oraz sprzyjająca rozwijaniu więzi społecznych (zasada 1.1.5),
- zasadę etapowania kompleksowego rozwoju jednostek osadniczych dla konkretnej, docelowej liczby mieszkańców, dla której możliwe będzie zaprogramowanie i zapewnienie odpowiedniej obsługi, polegająca na koordynacji rozwoju osadnictwa z realnymi możliwościami, m.in. wypełnienia zaplanowanych struktur przestrzennych w określonym czasie (szacowanymi na podstawie szczegółowej analizy trendów demograficznych, w tym migracyjnych) (zasada 1.1.7).

20 Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na terenie województwa pomorskiego, a co za tym idzie na terenie gminy Somonino, nie zlokalizowano zadań spełniających warunki art. 48 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wykaz zadań samorządu województwa obejmujących obszar gminy Somonino sporządzono na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta, uchwalonego uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia nowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz stanowiącego jego część planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta (Dz. Urz. Woj Pom. z 2017 r., poz. 603).

Do inwestycji przewidzianych do realizacji na terenie gminy Somonino, wynikających z w/w dokumentów należą:

Tab. 20.1 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego oraz ustaleniami programów rządowych.

Lp.	Nazwa inwestycji	Podmiot odpowiedzialny za realizacje zadania	Program
1	Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II- wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe - Łąg Wschód pomiędzy liniami kolejowymi nr 201 i 203	PKP PLK	Krajowym Programie Kolejowym do roku 2023, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego
2	Budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo	PSE	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych
3	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: (…) Somonino, (…)	samorządy gminne	Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG
4	Inwestycje wynikające z Planu gospodarki odpadami	Samorządy gminne	PGO
5	Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie szlaki kajakowe) - zagospodarowanie	gminy	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa

	szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki		Pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne.

W/w inwestycje są ustaleniami w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikającymi z dokumentów przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, niebędące Zadaniami samorządu województwa.

Poza zadaniami służącymi realizacji ponadlokalnych celów publicznych Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta przewidują dla terenu gminy Somonino następujące ustalenia i wytyczne.

<u>Wybrane Ustalenia</u> Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta:

1. Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych, na które składają się trasy regionalne:
    - nr 111: Przetoczyno (gm. Szemud) - Przodkowo - Kartuzy - Kartuzy (m.) - Somonino - Nowa Karczma - Liniewo – Stara Kiszewa,
    - nr 137 (*Kaszubska Trasa Rowerowa*): Żukowo (m.) - Przodkowo - Chmielno (odnoga) Kartuzy - Sierakowice - Ceromin (gm. Czarna Dąbrówka) - Pomysk (gm. Bytów) - Parchowo - Sulęczyno - Stężyca - Somonino - Żukowo - Żukowo (m.)
2. Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych - śródlądowych kajakowych na systemach rzecznych rzeki Raduni.
3. Rozwijanie zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych przez budowę i modernizację pól biwakowych (m.in. urządzanie i wyposażanie w sanitariaty, suszarnie dla kajaków, przyłącza energetyczne i oświetlenie), stanic oraz punktów etapowych, miejsc wodowania i wyjmowania kajaków, miejsc przenoski przy przeszkodach oraz kompleksowe oznakowanie szlaków i dojazdów do przystani, przede wszystkim: do 2020

roku: na rzekach objętych przedsięwzięciem *Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie Szlaki Kajakowe)*: Radunia.

4. Zasada hierarchizacji węzłowej infrastruktury służącej integracji transportu pasażerskiego w rejonie stacji i przystanków kolejowych, dworców autobusowych i portów lotniczych wyróżniając: węzły integracyjne lokalne (L):
    - (…) Somonino (…), obejmują przyległe gminy i umożliwiają integrację transportu kolejowego z transportem autobusowym i transportem indywidualnym lub regionalnego transportu autobusowego z transportem indywidualnym;
    - przystanki zintegrowane (PZ): (…) Sławki (…)(zasada 2.4.7);
5. Zasada zachowania i kształtowania spójności regionalnego systemu ekologicznego, w skład którego wchodzą istniejące obszary chronione oraz obszary potencjalnego objęcia ochroną (cenne przyrodniczo), a także system płatów i korytarzy ekologicznych, które tworzą korytarze regionalne:
    - Dolin Raduni i Motławy (powiaty kartuski i gdański),

      i subregionalne:
    - Leśnego łącznika dolin Raduni i Reknicy (powiaty kartuski, gdański),
6. Poprawa dostępności do systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych przez: budowę i modernizację kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: (…) Somonino (…) do 2020 r.
7. Budowa nowej i dostosowywanie istniejącej priorytetowej dla województwa infrastruktury liniowej i węzłowej, w tym należącej do sieci TEN-T i obejmującej transportową infrastrukturę dostępową portow w strefie „ostatniej mili”; w tym zakresie do podstawowych inwestycji należą: w zakresie linii kolejowych (w tym wdrożenie systemu ERTMS): do 2020 roku: Przebudowa linii kolejowej nr 201 (Gdynia Port - Bydgoszcz) wraz z budową drugiego toru i elektryfikacją całej linii.

<u>Wybrane Wytyczne</u> Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta:

1. Wykorzystanie turystyczne zasobów i walorów kulturowych regionu przez rozwój infrastruktury turystycznej w miejscowościach położonych na szlakach kulturowych: Szlak zabytków hydrotechniki: Rybaki (gm. Somonino).
2. Rewitalizacja i przebudowa sieci kolejowej, koncentrująca się na podnoszeniu standardów technicznych i funkcjonalnych linii kolejowych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju i obsługi województwa, zwłaszcza w zakresie powiązań ośrodków regionalnych i subregionalnych oraz ich otoczenia z Trójmiastem do 2020 roku, w tym linii: nr 214 (na odcinku Somonino – Kartuzy) wraz z rozbudową układu linii w Kartuzach (obwodnica kolejowa Kartuz).
3. Obejmowanie ochroną w formie parków kulturowych miejsc o wysokich i wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe: Babi Dół - Borcz (gm. Somonino) – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi

Poza wyżej wymienionymi ustaleniami i wytycznymi Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta znajduje się szereg innych zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych wymienionych w dokumentach ponadlokalnych i lokalnych. Najważniejsze z nich zostały wymienione poniżej.

<u>Pozostałe ustalenia i zasady dotyczące obszaru gminy zostały zawarte w innym miejscu tekstu Studium lub bezpośrednio uwzględnione podczas prac nad niniejszym Studium.</u>

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (Uchwała nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku).

1. Modernizacja linii kolejowej:
    - 201 Gdynia – Nowa Wieś Wielka.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 (Uchwała nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.).

1. Rozbudowa/modernizacja punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych do 2022 r. Zakres rozbudowy/modernizacji: ogrodzenie działki, utwardzenie i oświetlenie placu, zakup kontenera socjalno- biurowego, budowa wiat śmietnikowych, wyposażenie PSZOK w kontenery, rębak do gałęzi, prasę, pojemniki i kontenery, kontener na odpady niebezpieczne.
2. Budowa stacji przeładunkowej odpadów komunalnych w Somoninie do 2017 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU KARTUSKIEGO NA LATA 2015-2018 – brak zadań dla Somonina.

Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2016-2019 (Uchwała nr 274/XXVI/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 września 2016 r.) – brak zadań dla Somonina.

Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego (Uchwała nr 247/226/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 5 marca 2013 r.).

CEL 1.2. ROZWÓJ EFEKTYWNYCH SYSTEMÓW TRANSPORTU ZBIOROWEGO

Rekomendowane kierunki działań -Poziom wojewódzki:

1. Rozwój transportu zbiorowego poprzez modernizację infrastruktury kolejowej liniowej
   a) w pierwszej kolejności: realizacja projektu Pomorska Kolej Metropolitalna, elektryfikacja linii kolejowej nr 201 (Gdynia - Kościerzyna) (…);
2. Rozwój pasażerskich przewozów kolejowych.
   a) zwiększenie częstotliwości i liczby połączeń kolejowych na linii kolejowej nr 201 – w ramach Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.

Spis rycin

Ryc. 1. Obszary objęte zmianą Studium 1
Ryc. 1.1 Położenie gminy Somonino na tle województwa pomorskiego 3
Ryc. 1.2 Położenie gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego 4
Ryc. 1.3 Obręby ewidencyjne gminy Somonino 5
Ryc. 1.4 Utwory powierzchniowe Gminy Somonino 6
Ryc. 1.5 Bonitacja gruntów ornych w gminie Somonino 8
Ryc. 1.6 Zużycie nawozów na terenie gminy Somonino 9
Ryc. 1.7 Położenie gminy na tle regionów klimatycznych 12
Ryc. 2.1 Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren gminy Somonino 21
Ryc. 2.2 Kaszubski Park Krajobrazowy na terenie gminy Somonino 23
Ryc. 2.3 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Somonino 27
Ryc. 2.4 Obszary NATURA 2000 na terenie gminy Somonino 28
Ryc. 2.5 Rezerwaty przyrody na terenie gminy Somonino 39
Ryc. 2.6 Zespoły Przyrodniczo - Krajobrazowe na terenie gminy Somonino 42
Ryc. 2.7 Lasy ochronne na terenie gminy Somonino 46
Ryc. 3.1 Lokalizacja złóż kopalin na terenie gminy Somonino 49
Ryc. 3.2 Gmina Somonino na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych 51
Ryc. 5.1 Przeglądowa mapa osuwisk i ruchów masowych 54
Ryc. 8.1 Gęstość zaludnienia gminy Somonino 59
Ryc. 8.2 Urodzenia, zgony i przyrost naturalny na terenie gminy Somonino na 1000 mieszkańców w latach 2007-2016 62
Ryc. 8.3 Struktura płci i wieku na terenie gminy Somonino w roku 2016 64
Ryc. 8.4 Ludność według ekonomicznych grup wieku w% ogółem w latach 2007–2016 na terenie gminy Somonino(%) 66
Ryc. 9.1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG wg sekcji działalności gospodarczej na terenie gminy Somonino, stan na dzień 25.07.2017 r. 68
Ryc. 9.2 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Somonino w 2010 70
Ryc. 9.3 Pracujący na terenie gminy Somonino w latach 2006-2015. 73
Ryc. 9.4 Struktura pracujących, zatrudnionych wg grup sekcji i płci w powiecie kartuskim w 2015 r. 73
Ryc. 9.5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze gminy Somonino w latach 2007-2016 74
Ryc. 9.6 Dynamika zmian liczby bezrobotnych na terenie gminy Somonino w latach 2007- 2016. 75
Ryc. 10.1 Struktura wykształcenia w 2011 r. na terenie powiatu kartuskiego 76
Ryc. 10.2 Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Somonino 77
Ryc. 10.3 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego w latach 2006-2015 (m^2) 78
Ryc. 10.4 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego w latach 2006-2015 (m2/1 osobę) 78
Ryc. 10.5 Zasoby mieszkaniowe wg form własności na terenie gminy Somonino w 2007r 79
Ryc. 10.6 Współczynnik skolaryzacji (szkoły podstawowe) w latach 2006-2015 na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego (%) 81
Ryc. 10.7 Współczynnik skolaryzacji (szkoły gimnazjalne) w latach 2006-2015 na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego (%) 82
Ryc. 10.8 Centrum informacji turystycznej w Ostrzycach 85
Ryc. 10.9 Plaża gminna w Ostrzycach 88
Ryc. 13.1 Podział województwa pomorskiego na regiony gospodarki odpadami 122
Ryc. 14.1 Zestawienie gruntów na terenie gminy Somonino 133
Ryc. 14.2 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki mieszkalne i ich części) na terenie gminy Somonino do roku 2047 137
Ryc. 14.3 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki letniskowe) na terenie gminy Somonino do 2047 roku 138

Ryc. 14.4 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (budynki lub ich części przeznaczone na działalność gospodarczą +pozostałe budynki niemieszkalne) na terenie gminy Somonino do roku 2047..... 138
Ryc. 14.5 Prognoza wzrostu wielkości powierzchni użytkowej zabudowy (ogólnie) na terenie gminy Somonino do roku 2047 139
Ryc. 14.6 Obszary zwartej zabudowy na terenie gminy Somonino 143

Spis tabel

Tab. 2.1 Zagrożenia, presję i działania mające wpływ na obszar Natura 2000 Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego 37
Tab. 3.1 Udokumentowane złoża występujące na terenie gminy Somonino 47
Tab. 3.2 GZWP – powierzchnia zbiornika i obszaru ochronnego 50
Tab. 3.3 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie gminy Somonino 50
Tab. 4.1 Wykaz obszarów i terenów górniczych na terenie gminy Somonino 52
Tab. 8.1 Liczba ludności na terenie gminy Somonino latach 2007-2016 58
Tab. 8.1.1. Liczba ludności na terenie gminy Somoninow latach 2007-2016 58
Tab. 8.2 Liczba ludności poszczególnych miejscowościach gminy Somonino (stan na dzień 21.07.2017 rok) 58
Tab. 8.3 Sieć osadnicza gminy Somonino 60
Tab. 8.4 Ruch naturalny na terenie gminy Somonino w latach 2007-2016 61
Tab. 8.5 Migracje na pobyt stały wg typu, kierunku i płci migrantów w latach 2007-2016 62
Tab. 8.6 Przyrost naturalny, saldo migracji oraz przyrost rzeczywisty na terenie gminy Somonino w latach 2007–2016 63
Tab. 8.7 Struktura płci i wieku na terenie gminy Somonino w 2016 r. 64
Tab. 8.8 Prognoza demograficzna na lata 2015-2035 67
Tab. 9.1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG 69
Tab. 9.2 Podmioty gospodarcze w 2017 r. w sekcji A-PKD 2007 na terenie gminy Somonino 70
Tab. 9.3 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Somonino w 2010 r. 70
Tab. 9.4 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do CEIDG–sekcja C PKD 2007 (przetwórstwo przemysłowe) 71
Tab. 9.5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze gminy Somonino w latach 2007-2016 74
Tab. 9.6 Stan bezrobocia w gminach powiatu kartuskiego 75
Tab. 10.1 Zasoby mieszkaniowe gminy Somonino (szt.) 77
Tab. 10.2 Zasoby mieszkaniowe wg form własności na terenie gminy Somonino w 2007 r. 79
Tab. 10.3 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2006-2015 80
Tab. 10.4 Placówki oświatowe na terenie gminy Somonino w 2017 r. 80
Tab. 10.5 Placówki pomocy społecznej na terenie powiatu kartuskiego 83
Tab. 10.6 Wskaźniki dotyczące bibliotek na terenie gminy Somonino, powiatu kartuskiego i województwa pomorskiego. 86
Tab. 11.1 Analiza wartości kulturowych gminy Somonino 92
Tab. 11.2 Obiekty ujęte w rejestrze zabytków województwa pomorskiego w gminie Somonino 96
Tab. 11.3 Wykaz zabytków ruchomych z terenu gminy Somonino wpisanych do rejestru zabytków 96
Tab. 11.4 Wykaz obiektów architektury znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków gminy Somonino 97
Tab. 11.5 Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa pomorskiego 101
Tab. 11.6 Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Somonino 102
Tab. 12.1 Drogi powiatowe w gminie Somonino 110
Tab. 12.2 Drogi gminne w gminie Somonino 111
Tab. 13.1 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2006-2015 117
Tab. 13.2 Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w latach 2007-2016 [km] 117
Tab. 13.3 Podstawowe dane o zmianach zachodzących w sieci wodociągowej gminy Somonino w latach 2007-2016 118
Tab. 13.4 Ujęcia wód głębinowych na terenie gminy Somonino 118
Tab. 13.5 Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych w gminie Somonino w latach 2008-2015 119
Tab. 13.6 Podstawowe dane dotyczące wytwarzania i oczyszczania ścieków w gminie Somonino [m3] 119
Tab. 13.7 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2007-2016 [km] 120
Tab. 13.8 Podstawowe dane o zmianach zachodzących w sieci kanalizacyjnej gminy Somonino w latach 2006-2015 120

Tab. 13.9 Zestawienie posegregowanych odpadów zebranych 122
Tab. 13.10 Zbiorcze zestawienie długości linii elektroenergetycznej WN-110 kV z obszaru gminy Somonino 123
Tab. 13.11 Zestawienie długości linii SN na terenie gminy Somonino 124
Tab. 14.1 Studium władania gruntami gminy Somonino 128
Tab. 14.2 Zestawienie gruntów na terenie gminy Somonino 134
Tab. 14.3 Powierzchnie użytkowe w podziale na rodzaje/typy nieruchomości do celów podatkowych na terenie gminy Somonino [m^2] 136
Tab. 14.4 Zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy w gminie Somonino 142
Tab. 14.5 Obszar zwartej zabudowy w podziale na obręby 142
Tab. 14.6 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy na terenie gminy Somonino 144
Tab. 14.7 Obszary przeznaczone w mpzp pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – rozumiane jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, z podziałem na funkcje – na obszarze gminy Somonino 144
Tab. 14.8 Porównanie zapotrzebowania i chłonności 145
Tab. 15.1 Opracowania planistyczne w gminie Somonino 152
Tab. 18.1 Analiza SWOT gminy Somonino 169
Tab. 20.1 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego oraz ustaleniami programów rządowych. 173

~~Załącznik nr 1 do uchwały~~
~~nr XXI/198/2020~~
~~Rady Gminy Somonino~~
~~z dnia 26 października 2020 r.~~
Załącznik nr 1 do uchwały
nr LV/517/2023
Rady Gminy Somonino
z dnia 30 sierpnia 2023 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOMONINO

- ujednolicona forma załącznika nr 1 do uchwały nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

TOM II

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

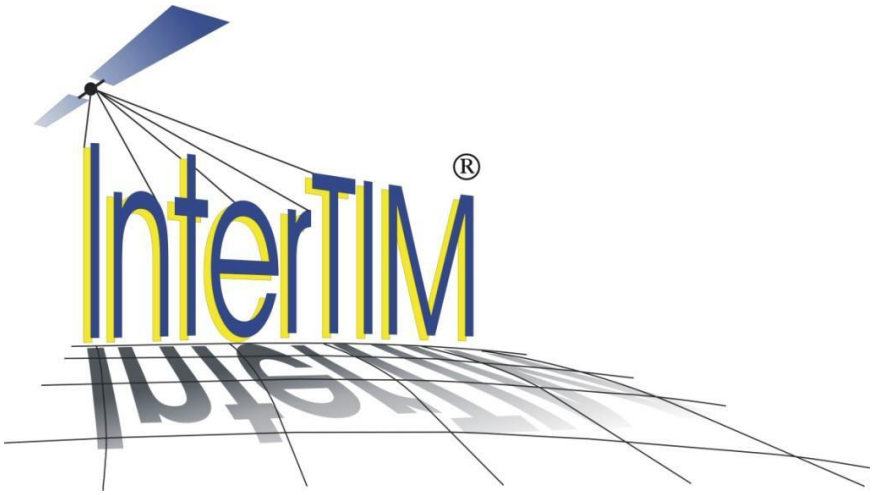

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. (+48) 875674313

Al. Stanów Zjednoczonych 72/180, 04-036 Warszawa, tel. (+48)605-907-700

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

Główny projektant: dr inż. Ludmiła Pietrzak
mgr Anna Bułtralik
mgr inż. arch. Paweł Fiann
mgr inż. Tadeusz Kościuk
mgr inż. Dawid Kruszyłowicz
mgr inż. Joanna Pietrzak
mgr Marcin Strug
mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz
mgr inż. Bartosz Patkowski

Uwaga:

Zmiany wprowadzone w części tekstowej obowiązującego dokumentu Studium wyróżnione są czcionką koloru czerwonego. Treści nieaktualne/zmienione – ~~przekreślono.~~

Pierwsza zmiana Studium wykonana przez:

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. (+48) 875674313

Al. Stanów Zjednoczonych 72/180, 04-036 Warszawa, tel. (+48) 605-907-700

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

Główny Projektant: dr inż. Ludmiła Pietrzak

mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz
mgr Anna Bułtralik
mgr Dominik Derda
mgr inż. arch. Paweł Fiann
mgr inż. Tadeusz Kościuk
mgr inż. Bartosz Patkowski
mgr inż. Joanna Pietrzak

Spis treści

1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego 1

1.1 Zasady i kierunki zmian w strukturze przestrzennej 4

1.2 Audyt krajobrazowy 10

2 Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy 11

2.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy 11

2.2 Tereny objęte ograniczeniami lub zakazem zabudowy 18

2.3 Ustalenia dotyczące parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu gminy Somonino 19

3 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk 23

3.1 Obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody 23

3.2 Obszary objęte innymi prawnymi formami ochrony 25

3.2.1 Z tytułu przepisów prawa - Ustawa o lasach i Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych 25

3.2.2 Z tytułu przepisów Ustawy prawo wodne 26

3.2.3 Z tytułu przepisów prawa – Prawo geologiczne i górnicze oraz Prawo ochrony środowiska 27

3.2.4 Z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 28

3.3 Obszary wskazane do objęcia prawnymi formami ochrony przyrody 28

3.4 Zasady ochrony krajobrazu kulturowego 29

4 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 30

4.1 Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków 31

4.2 Obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków 31

4.3 Strefy konserwatorskie 33

4.4 Zasady ochrony zabytków archeologicznych 34

4.4.1 Kierunki ochrony stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej 37

4.4.2 Kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków 38

4.4.3 Kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków 38

4.4.4 Strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych ... 39
4.4.5 Podsumowanie ... 39
4.5 Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej ... 41
4.6 Obiekty proponowane do objęcia ochroną konserwatorską ... 41
5 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej ... 42
5.1 Układ drogowy ... 42
5.2 Układ kolejowy ... 44
5.3 Szlaki turystyczne ... 46
5.4 Infrastruktura techniczna ... 48
5.4.1 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna ... 48
5.4.2 Gospodarka odpadami ... 49
5.4.3 Energia elektryczna ... 50
5.4.4 Zaopatrzenie w gaz ... 52
5.4.5 Zaopatrzenie w energię cieplną ... 53
5.4.6 Telekomunikacja ... 53
5.4.7 Odprowadzanie wód opadowych, regulacja stosunków wodnych ... 54
6 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym ... 56
7 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów rządowych ... 59
8 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające wprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej ... 61
8.1 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych ... 61
8.2 Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości ... 61
8.3 Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 61
8.4 Obszary przestrzeni publicznej ... 61
9 Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne ... 65
10 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ... 68
10.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna ... 69
10.2 Leśna przestrzeń produkcyjna ... 71
10.2.1 Zalesianie gruntów ... 72
11 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych ... 73
11.1 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią ... 73

11.2 Obszary osuwania się mas ziemnych 73
12 Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny 75
13 Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej 76
14 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji 77
14.1 Obszary zdegradowane..... 79
15 Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych 80
16 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie..... 83
17 Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu 85
18 Kierunki i zadania w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy Somonino w odniesieniu do dokumentów ponadlokalnych..... 88
19 Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń pierwszej zmiany Studium..... 91

1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada na samorząd gminny obowiązek sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego" dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.

Zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego. Stanowi jednak podstawę do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i poprzedza ich wykonanie. Studium jest uchwalane przez radę gminy i tym samym zobowiązuje organy gminy do podejmowania działań zmierzających do realizacji polityki w nim określonej.
Projekt ten składa się z następujących części:

1) Część tekstowa:

- *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego* - przedstawiające stan istniejący, tzn. diagnoza aktualnej sytuacji społeczno – ekonomicznej gminy, warunki i jakość życia mieszkańców, struktura przyrodnicza środowiska, ochrona przyrody, dziedzictwo kulturowe, zagospodarowanie infrastrukturalne i inne.
- *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* – przedstawiające politykę przestrzenną rozwoju gminy w oparciu o zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

2) Cześć graficzna (będąca uzupełnieniem części tekstowej):

- „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego" mapa w skali 1:10 000.
- „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" mapa w skali 1:10 000.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzone jest w celu określenia polityki przestrzennej gminy. Na etapie jego opracowania zostają zidentyfikowane problemy związane z zagospodarowaniem przestrzennym oraz walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i inne. Wszelkie prace związane z rozpoznaniem ww. elementów prowadzą do określenia kierunków rozwoju gminy w oparciu o zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Kierunki zagospodarowania

przestrzennego określone w Studium są wynikiem zarówno uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych wpływających na rozwój gminy. Uwarunkowania te zostały określone w dokumentach strategicznych, programujących rozwój gminy, nie tylko w aspekcie lokalnym, ale także w aspekcie powiązań z obszarem powiatu, województwa oraz całego kraju. Podstawowymi dokumentami, uwzględniającymi uwarunkowania zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne wraz z postulatami z istotnymi dla kształtowania struktury przestrzennej gminy Somonino, są:

W zakresie uwarunkowań i kierunków rozwoju na poziomie lokalnym (wewnętrznym):

- Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Somonino na lata 2014-2030,
- Gminny program opieki nad zabytkami gminy Somonino na lata 2017 – 2020,
- Gminna Ewidencja Zabytków gminy Somonino,
- Plan Odnowy Miejscowości Hopowo, Gmina Somonino,
- Plan Odnowy Miejscowości Borcz, Gmina Somonino,
- Plan Odnowy Miejscowości Somonino, Gmina Somonino,
- Plan Odnowy Miejscowości Goręczyno, Gmina Somonino,
- Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020 – 2029,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Gminy Somonino na lata 2020 – 2035,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Somonino, Gdańsk 2015,
- Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Somonino w 2013 roku.

W zakresie uwarunkowań i kierunków rozwoju na poziomie ponadlokalnym (zewnętrznym):

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, 2030,
- Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2016 – 2019,
- Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiego województwa pomorskiego,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022,
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

W nawiązaniu do wymienionych dokumentów kluczowymi dla rozwoju gminy są następujące zadania ponadlokalne i lokalne:

- Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II- wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe - Łąg Wschód pomiędzy liniami kolejowymi nr 201 i 203,
- Budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo,
- Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: (…) Somonino, (…),
- Inwestycje wynikające z Planu gospodarki odpadami,
- Kajakiem przez Pomorze - zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki,
- Inwestycje kolejowe:
  - ✓ realizacja projektu Pomorska Kolej Metropolitalna, elektryfikacja linii kolejowej nr 201 (Gdynia - Kościerzyna),
  - ✓ zwiększenie częstotliwości i liczby połączeń kolejowych na linii kolejowej nr 201 – w ramach Pomorskiej Kolei Metropolitalnej,
  - ✓ przebudowa linii kolejowej nr 201 (Gdynia Port - Bydgoszcz) wraz z budową drugiego toru i elektryfikacją całej linii,
  - ✓ rewitalizacja i przebudowa sieci kolejowej nr 214 (na odcinku Somonino – Kartuzy),
- pozostałe:
  - ✓ budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi,
  - ✓ rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie gminy Somonino,
  - ✓ modernizacja dróg gminnych,
  - ✓ budowa parku rekreacyjno-wypoczynkowego w Somoninie.

Analiza stanu istniejącego gminy przeprowadzona w oparciu o wizję terenową oraz analizę opracowanych dla gminy dokumentów strategicznych pozwala stwierdzić, że dominującą funkcją gminy jest turystyka i wypoczynek oraz rolnictwo.

Głównym obszarem gospodarki Gminy Somonino jest turystyka, której sprzyjają niezwykłe warunki krajobrazowe oraz połączenia drogowe. Piękno krajobrazu gminy tworzy urozmaicona rzeźba terenu, lasy, jeziora, „oczka wodne" i rzeka Radunia, występowanie jezior: Ostrzyckiego, Połęczyńskiego, Rąty i Trzebno, znaczne zalesienie obszaru oraz nieskażone środowisko naturalne. W skład połączeń komunikacyjnych wchodzą: droga krajowa nr 20 oraz droga wojewódzka nr 224, drogi powiatowe nr 10252, nr 10254 oraz droga 10315, kolej, linie autobusowe oraz sieć ścieżek rowerowych.

1.1 Zasady i kierunki zmian w strukturze przestrzennej

Zadania ponadlokalne celu publicznego wraz z zadaniami o znaczeniu lokalnym stanowią główny instrument realizacji polityki przestrzennej gminy z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Zasady rozumianej jako utrzymywanie względnej równowagi funkcjonalno – przestrzennej między: ekologiczną, społeczną i ekonomiczną sferą rozwoju gminy. Przyjęte kierunki i zmiany w strukturze przestrzennej oraz zasady zagospodarowania przestrzennego są ściśle związane ze wspomnianymi zadaniami celu publicznego (lokalnymi i ponadlokalnymi) oraz uwarunkowaniami gminy, tj.:

- usytuowaniem przy drodze krajowej nr 20,
- położeniem w sąsiedztwie Trójmiasta – możliwość wykorzystania bliskości ośrodka trójmiejskiego dla aktywizacji lokalnej gospodarki i turystyki,
- położeniem w strefie obszarów chronionych,
- wysokimi walorami turystycznymi (rzeki, jeziora, lasy, Kaszubski Park Krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerwaty przyrody, szlaki piesze, rowerowe i kajakowe),
- wysokim udziałem użytków rolnych w strukturze przestrzennej gminy,
- warunkami i jakością życia mieszkańców,
- dotychczasowym władaniem i zainwestowaniem terenu,
- możliwościami rozwoju gminy,
- stanem systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznacza kierunki rozwoju gminy oraz stanowi podstawę do podejmowania dalszych działań z zakresu planowania przestrzennego.

Na terenie gminy proponuje się minimalizację rozpraszania zabudowy poza istniejące jednostki osadnicze. Zaleca się dążenie do zagęszczania struktury przestrzennej gminy. Pożądany jest dalszy rozwój funkcji osadniczych uzupełniony działalnością pozarolniczą (usługową, handlową).

W związku z powyższym, szansą gminy Somonino jest polityka rozwojowa oparta na terenach atrakcyjnych przyrodniczo, krajobrazowo, kulturowo. Szereg czynników tworzy doskonałe warunki do rozwoju. Dzięki aktywnemu porządkowaniu istniejących zespołów zabudowy, a zwłaszcza zaniedbanych obszarów oraz aktywizacji gospodarczej terenów przy głównych ciągach komunikacyjnych i odbudowie bazy turystycznej, gmina uzyska nowoczesną strukturę. Jej wyposażenie w sprawne systemy obsługi technicznej jest warunkiem powodzenia wytyczonych celów.

W ramach studium przewiduje się następujący zakres przekształceń przestrzennych:

- możliwość modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy lub realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z przeznaczeniem rolniczym (produkcja i przetwórstwo rolne) zgodnie z zasadami ładu przestrzennego oraz kompozycją przestrzenną jednostki osadniczej,
- możliwość realizacji obiektów usługowych i produkcyjnych, przy czym w zabudowie mieszkaniowej należy unikać lokalizacji przedsięwzięć, które z racji procesów technologicznych oraz zwiększonego ruchu pojazdów mogłyby być uciążliwe dla środowiska i mieszkańców,
- zagospodarowanie terenów przyjeziornych i przyrzecznych,
- rewitalizacja terenów „górnego tarasu". Umożliwienie lepszego wykorzystania walorów turystycznych,
- dalszy racjonalny, spójny, zgodny z ładem architektonicznym i tradycjami - rozwój „dolnego tarasu".

W celu zapewnienia ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy oraz utrzymania i zapewnienia harmonijnego rozwoju struktur przestrzennych jednostek osadniczych, przy jednoczesnym zachowaniu walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych, należy przyjąć następujące zasady:

1) kreowanie nowej zabudowy z uwzględnieniem charakteru i stylu stosowanego w danej miejscowości;

2) lokalizowanie nowej zabudowy w obrębie obszarów już zabudowanych;
3) kreowanie lokalnych centrów wsi, szczególnie tych leżących przy głównych ciągach komunikacyjnych i turystycznych, poprzez modernizację i budowę infrastruktury technicznej oraz lokalizowanie usług obsługi mieszkańców i turystów;
4) racjonalne wykorzystanie terenów najbardziej atrakcyjnych usługowo-produkcyjnie, powiększenie ilości i powierzchni terenów usługowo-produkcyjnych;
5) racjonalne wykorzystanie terenów najbardziej atrakcyjnych turystycznie – preferowany rozwój funkcji agroturystycznej i turystyki wiejskiej w większości jednostek wiejskich gminy;
6) poprawa standardu infrastruktury technicznej;
7) skanalizowanie i zwodociągowanie gminy.

ZASADY KSZTAŁTOWANIA TERENÓW MIESZKANIOWYCH

W zakresie kształtowania wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego, zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, przyjmuje się następujące zasady:

- Zasadę zapewnienia odpowiedniej **dostępności terenów mieszkaniowych do podstawowych usług publicznych, transportu zbiorowego, przestrzeni publicznych, w tym przestrzeni otwartych,** przy czym przez odpowiednią dostępność należy rozumieć wzajemne rozmieszczenie funkcji mieszkaniowych oraz funkcji związanych z ich bezpośrednią obsługą, zapewniające dojście piesze i dojazd rowerem w sposób: bezpieczny oraz możliwie najkrótszy (zasada 1.2.1);
- Zasadę zapewnienia odpowiedniej **dostępności terenów mieszkaniowych do infrastruktury technicznej** (w szczególności do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz energetycznej) warunkującej poziom życia zgodny ze współczesnymi standardami cywilizacyjnymi, przy czym: w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków należy uwzględnić budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizowaną jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej (zasada 1.2.3).

Zasady kształtowania terenów mieszkaniowych dla rejonu Obszaru Metropolitarnego pn.”turystyczno-rolniczy kaszubski E”

Obszar Metropolitarny został podzielony na 8 rejonów. Gmina Somonino należy do rejonu pn. ”turystyczno-rolniczy kaszubski E” ekstensywnego uzupełniania zabudowy mieszkaniowej.

Charakterystyka rejonu: rejon dominacji zainwestowania wiejskiego, zarówno skupionego jak i rozproszonego (w tym zabudowy letniskowej), z licznymi terenami usług turystyki, głównie w strefach przyjeziornych, o mozaikowatym zróżnicowaniu struktury środowiska przyrodniczego, w przeważającej części objęty *Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym* i obszarami chronionego krajobrazu.

Specyficzne zasady:

- zasada regeneracji i ekstensywnego uzupełniania zabudowy mieszkaniowej w zwartej zabudowie wiejskiej, zwłaszcza we wsiach gminnych;
- zasada uzupełniania istniejących struktur w otoczeniu węzłów i przystanków zintegrowanych kolei metropolitalnej, w obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych i infrastrukturalnych (w granicach aglomeracji ściekowych oraz poza zasięgiem korytarzy ekologicznych);
- zasada dostosowania skali i intensywności zabudowy do pojemności przestrzeni na przyrodniczych obszarach chronionych.

Ryc. 1.1 Rejonizacja Obszaru Metropolitarnego ze względu na zasady kształtowania terenów mieszkaniowych

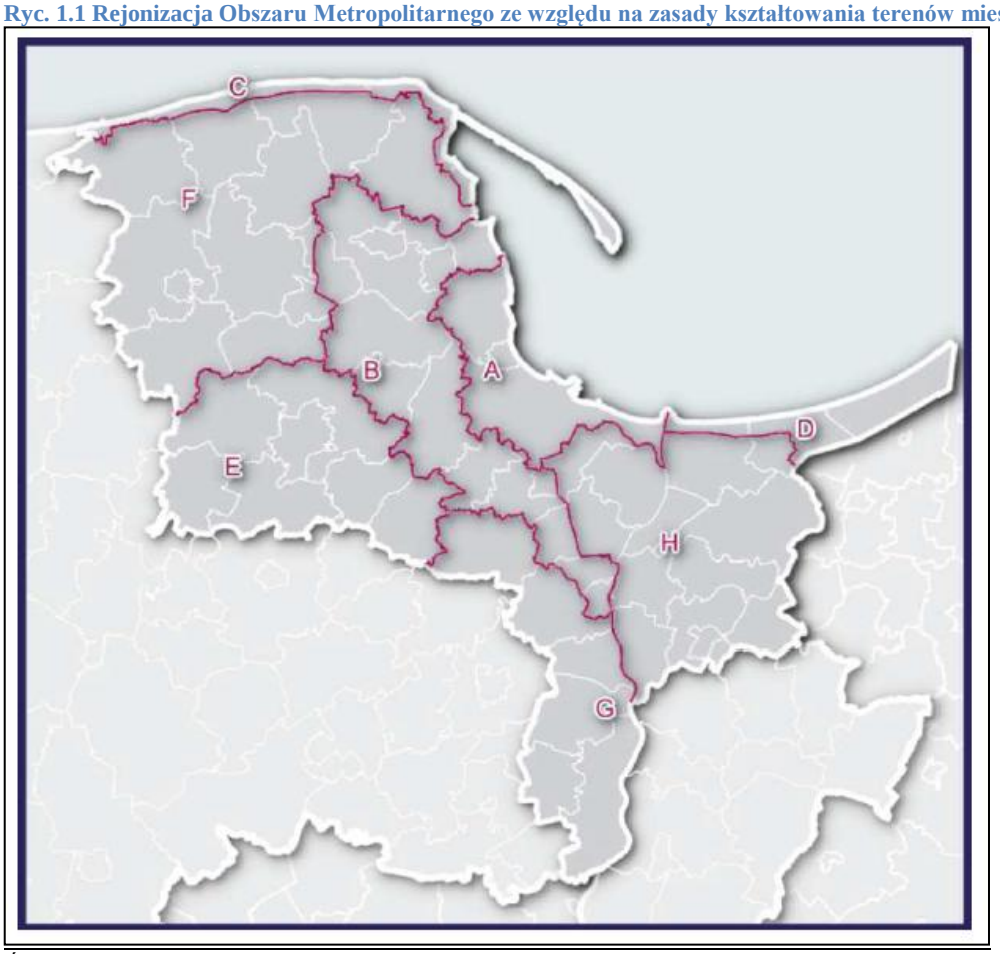

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030

Zasady etapowania rozwoju gminy

Mając na uwadze analizy wynikające z uwarunkowań gminy oraz prognozy dotyczące zmian liczby ludności gminy, studium wprowadza etapowanie rozwoju przestrzennego poszczególnych funkcji terenu, dotyczących w szczególności zabudowy mieszkaniowej. Wpłynie to pozytywnie na ograniczenie chaotycznego rozwoju wsi oraz pozwoli na racjonalne wykorzystanie środków finansowych budżetu gminy na obsługę komunikacyjną i techniczną terenów rozwojowych. Ponadto pozwoli na dokonanie podsumowania i weryfikacji terenów stanowiących ofertę inwestycyjną po pewnym czasie obowiązywania studium.

W związku z powyższym przyjmuje się następujące zasady:

1. Zasada etapowania realizacji inwestycji w zakresie poszczególnych funkcji:

– Etap 1- tereny położone w zwartej zabudowie wsi,
– Etap 2 – tereny przeznaczone do zagospodarowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania terenu,
– Etap 3- pozostałe tereny przeznaczone pod zabudowę w studium.

2. Zasada etapowania kompleksowego rozwoju jednostek osadniczych:

Wyznaczenie obszarów nowej zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych powinno być związane z zapewnieniem dostępu do infrastruktury technicznej, systemów transportowych oraz podstawowych usług i przestrzeni publicznych. Najrozsądniejszym rozwiązaniem realizacji inwestycji w zakresie przeznaczenia zaplanowanego w studium jest wcześniejsze planowanie nowej zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które skonkretyzowałyby parametry zagospodarowania oraz wprowadziłyby szczegółowy sposób przeznaczenia terenu. W konsekwencji, poszczególne inwestycje miałyby nie tylko usystematyzowane przeznaczenie z dokładnością co do działek, ale również zapewniony dostęp do infrastruktury technicznej, komunikacyjnej oraz usług komercyjnych i niekomercyjnych. Wskazane jest sporządzanie planów dla większych obszarów, które obejmowałyby nie tylko konkretny jeden rodzaj zabudowy (wnioskowany przez osobę zainteresowaną), ale zapewniłyby zaplecze usługowe i infrastrukturalne całych parceli. Zaleca się aby unikać planowania nowej zabudowy (przede wszystkim mieszkaniowej) bez wcześniejszej analizy demograficznej i przestrzennej danego obszaru. Opracowania takie mają na celu wskazanie proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami (np. zabudowa mieszkaniowa i zabudowa usługowa) oraz potrzeb realizacji nowej infrastruktury technicznej i drogowej.

W studium wskazano kilka rodzajów zagospodarowania terenów, określając ich wiodącą funkcję i kierunek zagospodarowania:

Podstawowe kierunki zagospodarowania:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego,
- rozwój funkcji agroturystycznej i turystyki wiejskiej w większości jednostek wiejskich gminy,
- rozwój działalności rolniczej,
- rozwój działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej.

Uzupełniające kierunki zagospodarowania:

- utrzymanie estetyki i kompozycji przestrzennej wsi,
- uzbrojenie terenów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociągi, przydomowe oczyszczalnie ścieków, kanalizacja, sieć elektroenergetyczna),

- budowa lub rozbudowa systemu komunikacyjnego,
- racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez preferowanie zagospodarowania turystycznego i wypoczynkowego,
- ochrona dziedzictwa kulturowego, służąca utrwalaniu tożsamości gminy i utrzymaniu głównych elementów jego struktury funkcjonalno - przestrzennej,
- wyeksponowanie funkcji rolnej gminy jako głównej, poprzez odbudowę i rozbudowę bazy produkcji i przetwórstwa rolnego,
- ograniczenie lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

1.2 Audyt krajobrazowy

Na terenie województwa pomorskiego a tym samym na terenie gminy Somonino nie był prowadzony audyt krajobrazowy, w związku z powyższym nie zostały również określone granice krajobrazów priorytetowych.

2 Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

2.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

W oparciu o analizę uwarunkowań fizjograficznych, dotychczasowego zagospodarowania terenu gminy Somonino oraz zadań uwzględnionych w dokumentach strategicznych, wydzielono tereny o różnym przeznaczeniu i różnych zasadach zagospodarowania. Przyporządkowanie do funkcji wiodącej nastąpiło na podstawie generalizacji poszczególnych funkcji szczegółowych. Oznacza to, że w zakresie poszczególnej funkcji mogą zawierać się też inne, mniej znaczące ze względu na zajmowaną powierzchnię i skalę opracowania.

Rysunek Studium - Kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10 000 przedstawia w sposób zgeneralizowany użytkowanie terenów. Wskazane w Studium granice terenów mogą ulegać niewielkim, uzasadnionym np. istniejącymi podziałami geodezyjnymi terenów, korektom na etapie opracowywania planów miejscowych. Przeznaczenie terenów określa funkcję dominującą (a nie wyłączną), która może być uzupełniana innymi funkcjami stosownie do warunków i przepisów odrębnych.

Przez usługi nieuciążliwe, opisywane poniżej, należy rozumieć usługi takie jak: gastronomia, handel, usługi oświaty, usługi administracji, usługi kultury, usługi hotelarskie, biura, działalność gospodarczą wynikającą z wykonywania wolnych zawodów, usługi ochrony zdrowia, usługi kosmetyczne, rzemiosło nieuciążliwe (np. fryzjer, krawiec, szewc itp.), a także inne usługi o podobnym stopniu uciążliwości spełniające normatywne parametry uciążliwości w strefie zabudowy mieszkaniowej.

Tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M1 oraz projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2

Tereny zabudowy wielofunkcyjnej zgodne są ze specyfiką gminy, której przestrzenna struktura nawiązuje do innych wiejskich jednostek osadniczych na Kaszubach, które cechuje różnorodność form przestrzennych.

Gmina Somonino jest gminą turystyczno-rolniczą. Jest to rejon dominacji zainwestowania wiejskiego, zarówno skupionego jak i rozproszonego, w tym zabudowy letniskowej, z licznymi terenami turystycznymi, głównie w strefach przyjeziornych. Trudno jest w związku z tym wyodrębnić dominujący typ zabudowy i przypisać jej wiodącą funkcję w przyszłości. Rodzaj typów zabudowy w poszczególnych wsiach jest bowiem bardzo zróżnicowany.

W ramach przeznaczenia terenu planuje się dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowę mieszkaniową wielorodzinną do 4 mieszkań, zabudowy zagrodowej wraz z obiektami związanymi z hodowlą i przetwórstwem rolniczym. Zezwala się na lokalizacje zabudowy rekreacyjnej, pensjonatowej oraz agroturystyki. W ramach funkcji dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych. Preferowanym kierunkiem rozwoju zabudowy jest dopełnianie ukształtowanej już struktury przestrzennej. Jako funkcje uzupełniające przewiduje się: ogrodnictwo, zieleń urządzoną, stawy hodowlane.

Ustala się granice uciążliwości dla zabudowy wielofunkcyjnej w granicach działki.

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - MW

Tereny obecnie zajęte pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Dalszy rozwój następować będzie na zasadach dopełnień dotąd ukształtowanej struktury zabudowy. W ramach terenów obejmujących zabudowę mieszkaniową wielorodzinną dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej nieuciążliwej, a także zieleni, placów zabaw, parkingów i innych elementów towarzyszących wiodącej funkcji.

Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – ML1 oraz projektowane tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – ML2

Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej obejmują najbardziej turystyczne miejscowości: Ostrzyce i Połęczyno. Dalszy rozwój następować będzie na zasadach dopełnień dotąd ukształtowanej struktury zabudowy.

Jako funkcje uzupełniające przewiduje się: garaże, zieleń urządzoną oraz obiekty małej architektury.

Tereny zabudowy usługowej - U1 oraz projektowane tereny zabudowy usługowej – U2

Tereny zabudowy usługowej, których rozwój będzie następować na zasadzie dopełnień w ramach obowiązującej funkcji oraz w ramach nowo wyznaczonych terenów.

W ramach funkcji możliwa jest lokalizacja obiektów związanych z usługami komercyjnymi i publicznymi w tym obiektów kultury i obiektów rekreacyjno-sportowych. Dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych, po spełnieniu wymagań wynikających z przepisów odrębnych.

Projektowane tereny usług turystyki – UT

W ramach przeznaczenia terenu planuje się: tworzenie bazy usługowej i noclegowej związanej z turystyką i wypoczynkiem.

W ramach wyznaczonej funkcji możliwa jest realizacja zespołów turystyczno-wypoczynkowych z zapleczem gastronomicznym i noclegowym oraz pomieszczeniami socjalno-administracyjnymi (ośrodki wypoczynkowe, hotele, pensjonaty, centra konferencyjne, zespoły domków letniskowych, itp.), a także realizacja ogólnodostępnych kąpielisk, plaż, przystani wodnych oraz pól namiotowych.

Tereny zabudowy przemysłowo-usługowej- PU1 oraz projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2

Tereny przemysłowe z usługami. W ramach funkcji przewiduje się między innymi lokalizację następujących obiektów: stacje paliw, stacje zaopatrzenia w gaz, urządzenia techniczne i inżynieryjne, a także składy, bazy budowlane, bazy transportowe, bazy spedycyjne, usługi techniczne motoryzacji, zakłady usług produkcyjnych, obiekty rolnictwa (kurniki, fermy itp.), zabudowy związanej z produkcją w gospodarstwach hodowlanych wraz z zapleczem administracyjnym i socjalnym. Dopuszcza się pozostawienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

W granicach zmiany Studium, na wyznaczonych konturach PU2 wyklucza się lokalizację zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zaleca się utworzenie stref zieleni izolacyjnej, których szerokość należy ustalić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Należy dążyć do lokalizowania zabudowy niepowodującej pogorszenia warunków użytkowania nieruchomości położonych w sąsiedztwie oraz niepowodującej naruszenia standardów jakości środowiska mającego wpływ na zdrowie ludzi, w tym nieprzekraczającej parametrów dopuszczalnych poziomów szkodliwych lub uciążliwych oddziaływań na środowisko.

Tereny predysponowane do wydobywania kopalin - PE

Tereny preferowane do eksploatacji kopalin wyznaczone na obszarach udokumentowanych złóż kopalin, na których wydobycie odbywa się lub będzie realizowane w przyszłości. Obszary te po zakończonej eksploatacji należy poddać rekultywacji.

Tereny zieleni parkowej – ZP1 oraz projektowane tereny zieleni parkowej – ZP2

W ramach funkcji zaleca się pielęgnację istniejącej roślinności oraz ewentualne nasadzenia nowych drzew i krzewów. W przyszłości należy poddać analizie nieuporządkowane przestrzennie dotąd tereny i utworzyć na nich m.in. nowe trasy spacerowe. Dla terenów zieleni parkowej funkcją uzupełniającą będą: pojedyncze obiekty usługowe i administracyjne, obiekty sportowe, place zabaw, obiekty małej architektury, parkingi, zbiorniki wodne i obiekty infrastruktury technicznej.

Tereny zieleni parkowo-rekreacyjnej - ZP/UT

Zieleń urządzona powinna pełnić funkcje estetyczne, krajobrazowe, rekreacyjne i mikroklimatyczne wraz z urządzeniami terenowymi i małą architekturą. W ramach przeznaczenia terenu ustala się realizację ogólnodostępnych kąpielisk, plaż, przystani wodnych oraz pól namiotowych.

Ponadto możliwa jest lokalizacja zieleni urządzonej z dopuszczeniem: obiektów małej architektury, schodów terenowych, wiat, altan, pergoli, zadaszeń, saun, miejsc na ogniska i innych obiektów i urządzeń związanych z przeznaczeniem podstawowym.

Zieleń towarzysząca wraz z obiektami terenowymi winna stanowić integralną część zagospodarowania terenu i łączyć się w jeden kompleks z zielenią na obszarach sąsiednich.

Tereny zieleni krajobrazowej - ZK

Teren stanowi zwarty kompleks zieleni, okalającej naturalny zbiornik wodny. W ramach funkcji ustala się zachowanie istniejącej zieleni oraz drzewostanu zgodnie z przepisami odrębnymi.

Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – EO1, EO2

Na terenach oznaczonych symbolami: EO planuje się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii tj. elektrowni fotowoltaicznych (EO1) oraz elektrowni wiatrowych i elektrowni fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW

(zamiennie) (EO2), po spełnieniu przepisów odrębnych. Określone dopuszczalne lokalizacje obejmują także ewentualną strefę ochronną tych urządzeń.

Tereny infrastruktury technicznej – KT

Dla terenów oznaczonych symbolem KT ustala się następujące kierunki rozwoju:

- przeznaczenie dla obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej wodociągowej, kanalizacyjnej, lotniczej.
- dopuszczenie utrzymania, rozbudowy i realizacji nowych obiektów zaplecza technicznego, administracyjnego.

Tereny kolejowe zamknięte - TK

Tereny, na których usytuowane są linie kolejowe, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, ustalone na podstawie decyzji Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych z późn.zm.

Projektowane tereny komunikacyjne – KS

Na terenach oznaczonych KS planuje się lokalizację węzła integracyjnego. W ramach funkcji możliwa jest lokalizacja obiektów związanych z węzłem integracyjnym, w tym dróg, jezdni, chodników, miejsc postojowych oraz obiektów małej architektury.

Tereny cmentarzy - ZC

Na terenach oznaczonych symbolem ZC ustala się zachowanie istniejących oraz historycznych cmentarzy. Ustala się kształtowanie zagospodarowania terenu zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tereny ogrodów działkowych – ZD ***(dotyczy rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego")***

Teren stanowi istniejące ogrody działkowe. Przeznaczenie terenu w formie ogrodów działkowych na cele upraw ogrodniczych a także wypoczynku i rekreacji, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i transportową, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tereny rolnicze – R

Tereny rolnicze obejmują głównie łąki, pola uprawne i pastwiska, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, śródpolne oczka wodne, cieki, rowy melioracyjne.

Na terenach rolniczych wyznacza się tereny wyłączone spod zabudowy, za wyjątkiem zabudowy związanej z użytkowaniem rolniczym gruntów. Dopuszcza się budynki i urządzenia wchodzące w skład gospodarstw rolnych (budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia służące wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu). W ramach funkcji możliwa jest lokalizacja budynków i urządzeń służących bezpośrednio do produkcji rolniczej. Dopuszcza się remonty, przebudowę i zmianę sposobu użytkowania istniejących budynków.

Na terenach rolniczych, na których występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obowiązują zasady zagospodarowania zgodne z przepisami ustawy Prawo wodne. Omawiane tereny wyłączone są z lokalizacji nowej zabudowy.

Wody powierzchniowe, lasy

Obejmują tereny lasów i wód powierzchniowych. Na wymienionych terenach obowiązują zasady zagospodarowania zgodne z przeznaczeniem oraz przepisami odrębnymi.

Za zgodne z ustaleniami niniejszego studium uznaje się ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zachowujące istniejące obecnie przeznaczenia terenów, tj. dopuszcza się możliwość zachowania ich dotychczasowego sposobu użytkowania.

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem rysunek studium został sporządzony na mapie topograficznej. Wszelkie funkcje z racji skali i charakteru opracowania należy interpretować, jako wrysowane w części graficznej z dopuszczalną korektą granic do 20 metrów.

Wytyczne ogólne:

1) W ramach wszystkich wyżej wymienionych funkcji, jeśli nie narusza to przepisów odrębnych, zezwala się na lokalizację terenów komunikacji, parkingów, infrastruktury technicznej oraz zieleni.
2) Po spełnieniu przepisów odrębnych, dopuszcza się łączenie poszczególnych funkcji w przypadku, gdy nie będą się one ze sobą wykluczać.
3) W każdej ze stref dopuszcza się lokalizację urządzeń inżynieryjnych.
4) Lokalizacje nowych usług i obiektów mieszkalnych winny uwzględniać dotychczasowy charakter funkcjonalny otoczenia i nie powodować uciążliwości dla mieszkańców.

5) Zmiana przeznaczenia gruntów leśnych, na których w niniejszym studium planuje się realizację nowej zabudowy, dokona się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
6) W ramach istniejącej i projektowanej zabudowy, zezwala się na lokalizację odnawialnych źródeł energii o mocy do 100 kW na dachach budynków (baterie słoneczne/kolektory słoneczne), jako indywidualnego źródła energii, wykorzystywanego na potrzeby gospodarstwa domowego, ewentualnie innych rozwiązań technologicznych nieszkodliwych dla środowiska. Lokalizacja odnawialnych źródeł energii na obiektach podlegających ochronie konserwatorskiej możliwa jest w przypadku braku negatywnego wpływu na krajobraz kulturowy i przedmiot ochrony.
7) Obszar gminy znajduje się w strefach ograniczonej wysokości zabudowy lotniczego urządzenia naziemnego: radarów dozorowania, radaru meteorologicznego.

   Ograniczenia wysokości zabudowy dotyczą w szczególności lokalizacji turbin wiatrowych, których działanie może powodować trudne do usunięcia zakłócenia pracy lotniczych urządzeń naziemnych. Ograniczenia wysokości zabudowy nie dotyczą obiektów do 15 m n.p.t. pomimo, że będą one naruszały strefy ochronne lotniczych urządzeń naziemnych. Dopuszcza się także lokalizację innych obiektów o wysokości przekraczającej wartości przedstawione powyżej, po spełnieniu przepisów odrębnych.
8) Lokalizacja nowej zabudowy możliwa jest wyłącznie poza terenami wykluczonymi z zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.
9) Na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego zagospodarowanie terenu musi być zgodne z uchwałą nr 147/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 roku w sprawie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 66 poz. 1462 ze zm.)
10) Na Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni oraz Przywidzkim Obszarze Chronionego Krajobrazu zagospodarowanie musi być zgodne z aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi dotyczącymi tych obszarów, tj. uchwałą nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 poz. 2942), uchwałą nr 540/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3910) ze zm., uchwałą nr 539/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r.

w sprawie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3909) ze zm.

11) Rozszerzanie cmentarzy oraz zagospodarowanie terenów wokół cmentarzy należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym dotyczącymi ograniczeń w zakresie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, obiektów związanych z produkcją lub przechowywaniem żywności oraz ujęć wody.

12) W strefie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, z uwagi na położenie i walory przyrodniczo-krajobrazowe wyznaczonych terenów, realizacja nowego przeznaczenia powinna być zgodna z przepisami powołującymi występujące tam formy ochrony przyrody.

13) Zagospodarowanie obszarów Natura 2000 powinno być zgodne z ustawą o ochronie przyrody oraz z planami zadań ochronnych ustalonymi dla obszaru Natura 2000 Hopowo i Natura 2000 Piotrowo, a dla obszaru Natura 2000 Jar Rzeki Raduni z obowiązującym na tym terenie planem ochrony dla rezerwatu przyrody.

14) Zagospodarowanie obszaru rezerwatu przyrody Jar Rzeki Raduni powinno być zgodne z ustalonym dla tego obszaru planem ochrony.

2.2 Tereny objęte ograniczeniami lub zakazem zabudowy

Tereny objęte ograniczeniami lub zakazem zabudowy wynikającym z przepisów odrębnych:

- obszary w pasach oddziaływania linii infrastruktury technicznej (linia energetyczna wysokiego i średniego napięcia, sieci gazowe),
- z tytułu przepisów drogowych:
  - ✓ obowiązuje zakaz zabudowy obiektami budowlanymi w odległości określonej w przepisach odrębnych w zależności od klasy kategorii drogi,
- z tytułu przepisów ustawy prawo wodne:
  - ✓ pasy ochronne o szerokości 1,5 m od linii brzegu powierzchniowych wód publicznych,
  - ✓ obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- z tytułu przepisów o ochronie przyrody:
  - ✓ tereny położone w granicach obowiązujących form ochrony przyrody,
- z tytułu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych:
  - ✓ tereny na gruntach rolnych położonych na glebach najwyższych klas bonitacyjnych,

- ✓ tereny na gruntach stanowiących użytki leśne,

- z tytułu ustawy prawo geologiczne i górnicze:
  - ✓ obszary udokumentowanych złóż kopalin.

2.3 Ustalenia dotyczące parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu gminy Somonino

W studium proponuje się następujące wskaźniki dotyczące nowoprojektowanej zabudowy na obszarze gminy Somonino. Podane poniżej wskaźniki i parametry zabudowy, nie dotyczą zabudowy istniejącej, dodzieleń oraz regulacji działek.

Tab 2.1 Wskaźniki i parametry

Lp.	Wskaźniki i ich parametry[1]			Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	Zabudowa rekreacyjna	zabudowa zagrodowa, gospodarstwa rolne, agroturystyka	Zabudowa usługowa (w tym usługi turystyki i inne)	Zabudowa przemysłowa, składy i magazyny	Tereny zieleni urządzonej, Tereny zieleni parkowej, Tereny zieleni parkowo-rekreacyjnej	cmentarze
1	**Minimalna powierzchnia biologicznie czynna**	[%] powierzchni biologicznie czynnej	Zabudowa wielofunkcyjna	mieszkalnictwo wielorodzinne do 4 mieszkań – nie mniej niż 30	nie mniej niż 30	nie mniej niż 50	nie mniej niż 60	nie mniej niż 30	-	nie mniej niż 60	-
			Tereny pozostałe (tj. poza zabudową wielofunkcyjną)	nie mniej niż 20	-	nie mniej niż 50	nie mniej niż 60	nie mniej niż 20	nie mniej niż 10	nie mniej niż 60	nie ustala się
2	**Maksymalna wysokość zabudowy dla terenu o określonym sposobie przeznaczenia**[2]	[m]	Zabudowa wielofunkcyjna	do 12	do 12	do 9	do 12	do 13	-	do 9	-
			Tereny pozostałe (tj. poza zabudową wielofunkcyjną)	do 15	-	do 9	do 12	do 14	nie ustala się	do 9	nie ustala się
3	**Kąt nachylenia połaci dachowych**	[°]	Zabudowa wielofunkcyjna	3-45	3-45	3-45	3-45	3-45	-	3-45	-
			Tereny pozostałe (tj. poza zabudową wielofunkcyjną)	3-45	-	3-45	3-45	3-45	nie ustala się	3-45	nie ustala się
4	**Minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek**[3]	[m^2]	Zabudowa wielofunkcyjna	mieszkalnictwo wielorodzinne do 4 mieszkań – 600	800	600	nie ustala się	nie ustala się	-	nie ustala się	-
			Tereny pozostałe (tj. poza zabudową wielofunkcyjną)	700	-	600[4]	nie ustala się	nie ustala się	2000	nie ustala się	nie ustala się

[1] Z uwagi na specyfikę obszaru nie wyznacza się parametrów zabudowy dla terenów predysponowanych do wydobycia kopalin (PE). Parametry te powinny być zgodne z przepisami odrębnymi, a ich wartości zależne od wykorzystanych technologii wydobycia. Również dla pozostałych terenów, nie wymienionych powyżej, typu: tereny ogrodów działkowych (ZD), tereny infrastruktury technicznej (KT), projektowane tereny komunikacyjne (KS), obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (EO1, EO2), nie ustala się wskaźników, gdyż regulują je przepisy odrębne lub będą uzależnione od warunków technicznych, a następnie skonkretyzowane w planach miejscowych dla każdego terenu.

[2] Nie dotyczy urządzeń i obiektów technologicznych (w tym m.in. wieże kościołów i remiz strażackich). Ustalenie wskaźników tego typu wymaga indywidualnych analiz.

[3] Nie dotyczy w przypadku dokonywania podziałów pod drogi, place, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, podziałów mających na celu regulację granic - powiększenie działek macierzystych.

[4] Dla terenów ogrodów działkowych zlokalizowanych w m. Ostrzyce, które w studium przekształca się na cele rekreacji indywidualnej, ustala się minimalną powierzchnię nowo wydzielonych działek budowlanych: 400 m^2.

Podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zaleca się stosowanie następujących generalnych zasad ustalania parametrów i wskaźników urbanistycznych:

- ochrona stref ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych,
- utrzymanie istniejących powiązań widokowych, relacji widokowych pomiędzy krajobrazem otwartym, a zabudową,
- kontynuacja kompozycji układów przestrzennych zespołów zabudowy w zakresie lokalizacji dominant, osi widokowych, otwarć widokowych, zamknięć kompozycyjnych,
- dostosowanie wysokości zabudowy do warunków ukształtowania terenu, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ciągów i otwarć widokowych na obniżenia dolin rzecznych (dolny i górny taras),
- dostosowanie wysokości zabudowy do zasad ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego, zwłaszcza w obszarach historycznych układów ruralistycznych,
- wysokości zabudowy dla funkcji produkcyjnych, w tym produkcji związanej z rolnictwem powinna wynikać z zastosowanych technologii produkcji, o ile nie występują inne ograniczenia wysokości zabudowy, w tym związane z bliskością Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy lub uwarunkowaniami konserwatorskimi,
- wysokości zabudowy powinny być zgodne z przepisami odrębnymi z zakresu prawa lotniczego,
- projektowane obiekty o wysokości przekraczającej 50 m podlegają obowiązkowi zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

Podane wskaźniki traktuje się je jako wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których zaleca się doprecyzowanie poszczególnych parametrów.

Podane parametry i wskaźniki zabudowy nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego.

Podane powyżej wskaźniki nie dotyczą terenów, na których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, stanowiące akt prawa miejscowego. Na obszarach, objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie odbywa się zgodnie z ich treścią.

W przypadku zmiany obowiązującego bądź uchwalenia nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć takie parametry i wskaźniki zabudowy aby nie naruszały one ustaleń studium.

3 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

3.1 Obszary objęte prawnymi formami ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Na terenie gminy Somonino znajdują się następujące tereny objęte prawnymi formami ochrony przyrody, które podlegają specjalnym zasadom użytkowania wynikającym z przepisów je powołujących:

- Kaszubski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
  - Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu,
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni,
  - Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszary Natura 2000:
  - Hopowo,
  - Jar Rzeki Raduni,
  - Piotrowo,
  - Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego,
- Rezerwat przyrody „Jar Rzeki Raduni”,
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
  - Rynna Brodnicko-Kartuska,
  - Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka,
- Pomniki przyrody.

Dla wyżej wymienionych obszarów wyznaczone zostały zasady użytkowania oraz zakres ochrony.

Kaszubski Park Krajobrazowy

Cele ochrony i zakazy obowiązujące na terenie Parku określa Uchwała Nr 147/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Pomorskiego nr 66 poz. 1462 z dnia 2 czerwca 2011 r. ze zm.).

Obszary Chronionego Krajobrazu

Działania ochronne ekosystemów leśnych, lądowych i wodnych oraz zakazy obowiązujące na terenie Obszarów Chronionego Krajobrazu przedstawione zostały w uchwale nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. U. Woj. Pomorskiego poz. 2942 z dnia 16 sierpnia 2016 r.), uchwale nr 540/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3910) ze zm., uchwale nr 539/XLIX/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2018 r. poz. 3909) ze zm.

Obszary Natura 2000

Na obszarach objętych siecią Natura 2000 Hopowo oraz Natura 2000 Piotrowo obowiązują plany zadań ochronnych powołane:

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 września 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Dz. U. Woj. Pomorskiego z dnia 11 września 2017 r. poz. 3218). Obszar Natura 2000 – Hopowo;

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Piotrowo PLH220091 (Dz. U. Woj. Pomorskiego z 2014 r., poz. 2138) zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2016 r. (Dz. U. Woj. Pomorskiego z 2016 r., poz. 161). Obszar Natura 2000 – Piotrowo.

Obszar Natura 2000 Jar rzeki Raduni jest tożsamy z rezerwatem przyrody „Jar rzeki Raduni", który posiada wydany Zarządzeniem nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012 r. plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni", a następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 04 lipca 2016 r.

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego nie posiadają opracowanego planu zadań ochronnych w związku tym na tych obszarach obowiązują przepisy odrębne dotyczące ochrony przyrody.

Rezerwat przyrody „Jar Rzeki Raduni"

Obszar posiada wydany Zarządzeniem nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 r. poz. 3434) plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni", a następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 04 lipca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2016 r. poz. 2552).

Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe

Rynna Brodnicko – Kartuska oraz Rynna Dąbrowsko – Ostrzycka to obszary powołane Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia "Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego" oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1998 r. Nr 59, poz. 295).

Pomniki przyrody

W stosunku do pomników przyrody obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów je powołujących.

3.2 Obszary objęte innymi prawnymi formami ochrony

3.2.1 Z tytułu przepisów prawa - Ustawa o lasach i Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Lasy ochronne

W granicach administracyjnych gminy Somonino wydzielono następujące lasy ochronne:

1. Lasy badawcze - 214,61 ha,
2. Lasy - Cenne fragmenty rodzimej przyrody – 275,30 ha,
3. Lasy glebochronne – 98,22 ha,
4. Lasy nasienne – 5,67 ha,

5. Lasy - ostoje zwierząt – 189,01 ha,
6. Lasy wodochronne - 396,95 ha.

Zasady użytkowania lasów ochronnych regulują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce. W przypadkach uzasadnionych ważnymi względami społecznymi i brakiem innych gruntów lasy ochronne mogą być przeznaczone na inne cele niż określone powyżej, po uzyskaniu zgody właściwego organu.

Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III

Na terenie gminy Somonino użytki rolne klasy I i II nie występują, grunty orne klasy IIIb stanowią 66,11 ha, łąki trwałe klasy III stanowią 1,48 ha, natomiast pastwiska trwałe klasy III - 47,5 ha. W sumie użytki klasy III zajmują 115,09 ha, co stanowi jedynie 2% wszystkich użytków rolnych.

Zasady przeznaczania użytków rolnych klas I-III regulują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

3.2.2 Z tytułu przepisów Ustawy prawo wodne

Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego

Położenie nad rzekami Radunią i Wierzycą wiąże się z ryzykiem wystąpienia na terenie gminy Somonino lokalnych podtopień bądź powodzi. Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, obowiązują zasady zagospodarowania zgodne z przepisami ustawy Prawo wodne.

Ochrona wód podziemnych

Główne zbiorniki wód podziemnych wydzielane są w celu ochrony wody wysokiej jakości, która może być wykorzystana w przyszłości. Podstawowym kryterium do utworzenia głównego zbiornika wód podziemnych jest:

- najwyższa klasa jakości wody,
- wydajność ujęcia powyżej 10000 m^3/d,
- przewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m^2/h,
- wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m^3/h.

Gmina Somonino jest położona na terenie dwóch jednolitych części wód podziemnych nr 13 i 18. Na terenie gminy zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska".

Do działań w zakresie ochrony zasobów wód podziemnych zalicza się zachowanie zasobów zwykłych wód podziemnych oraz zapewnienie ich wysokiej jakości. Priorytetem w ochronie tych wód powinno być ich udostępnienie dla ludności. Dodatkowymi działaniami powinno być ścisłe określenie granic obszarów ochrony (rozpoznanie GZWP) oraz objęcie ich ochroną.

Na całym obszarze GZWP nr 111 wody podziemne „Subniecki Gdańskiej" są praktycznie nie zagrożone, czas przesiąkania pionowego przekracza 100 lat. Z tego powodu nie wyznacza się obszarów ochronnych zbiornika. Naturalną ochronę wód zbiornika wspomaga ochrona prawna związana z wydzieleniem stref ochronnych innych GZWP, występujących w płytszych strukturach wodonośnych, licznych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych oraz innych obszarów prawnie chronionych.

3.2.3 Z tytułu przepisów prawa – Prawo geologiczne i górnicze oraz Prawo ochrony środowiska

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie gminy Somonino znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin, których wykaz został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tab. 3.1 Udokumentowane złoża występujące na terenie gminy Somonino

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie	Rodzaj złoża
		geologiczne bilansowe	przemysłowe		
Somonino	złoże, którego wydobycie zostało zaniechane	189	-	-	surowce ceramiki budowlanej
Somonino I	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	269	-	-	piaski i żwiry
Rybaki	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	77	-	7	piaski i żwiry
Kaplica-Połęczno	złoże eksploatowane	125,49	125,49	2,6	torfy

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2019 r.

Zgodnie z obowiązującym prawem, złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny.

3.2.4 Z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Kreując politykę przestrzenną gminy dotyczącą obszarów chronionych należy odnieść się do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030. W szczególności należy zachować ciągłość przestrzenną i funkcjonalną ekosystemów leśnych i dolinnych zwłaszcza w obszarze korytarzy ekologicznych. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego wskazuje na terenie gminy Somonino korytarze ekologiczne o randze regionalnej - Doliny Raduni i Motławy oraz korytarze ekologiczne o randze subregionalnej - leśnego łącznika dolin Raduni i Reknicy (zasada 3.1.1).

W celu ochrony korytarzy ekologicznych należy zachować trwałość gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w granicach korytarzy ekologicznych. Aby zapewnić ciągłość korytarzy powinno się ograniczyć na ich terenie zwartą zabudowę uniemożliwiającą swobodną migrację zwierząt. Na etapie budowy nowych i przebudowy istniejących już ciągów komunikacyjnych powinno się rozważyć lokalizację przejść i przepławek dla zwierząt. Szczegółowa lokalizacja i rozwiązania techniczne dotyczące umożliwienia migracji zwierząt przez antropogeniczne bariery komunikacyjne powinny być wskazane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.3 Obszary wskazane do objęcia prawnymi formami ochrony przyrody

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego wskazuje się obszary cenne przyrodniczo, dotychczas nie objęte ochroną prawną i wskazane do ochrony indywidualnej:

- Nowy Dwór, użytek ekologiczny,
- Jezioro Ręty, użytek ekologiczny,
- Wzgórza Szymbarskie, zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Granice nowych form ochrony przyrody należy doprecyzować na etapie ich powoływania. Przy powoływaniu nowych form ochrony przyrody należy uwzględnić zagospodarowanie terenu oraz aktualny stan przyrodniczy obszaru, determinujący konieczność jego ochrony oraz jego zasięg terytorialny.

3.4 Zasady ochrony krajobrazu kulturowego

Krajobraz kulturowy gminy został w niektórych miejscowościach znacznie przekształcony w odniesieniu do pierwotnego. Są też miejscowości z dobrze zachowanymi historycznie ukształtowanymi układami ruralistycznymi, których nie powinno się przekształcać. Jednak żywiołowo rozwijająca się urbanizacja stanowi nie małe zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego i dla krajobrazu. Pierwotny charakter przestrzeni gminy, pod wpływem intensywnego rozwoju funkcji osadniczych, został w niektórych obszarach zatracony. Obecnie postępująca urbanizacja (suburbanizacja) i lokalizacja wielu nowych inwestycji przekształciła znacznie tradycyjny krajobraz niektórych miejscowości, w tym m.in.:

- Egiertowo – wieś silnie przekształcona i zdeformowana w związku z przebiegającą przez nią drogą krajową,
- Ostrzyce - wieś o dużym stopniu przekształcenia historycznego układu i struktury, ze względu na wysoką wartość waloru historycznego, zachowane elementy struktury oraz wartości krajobrazowe wskazane do działań rewaloryzacyjnych,
- Rąty - układ wsi przekształcony i mało czytelny.

Przyjmuje się następujące zasady ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego:

- ochrona i właściwe utrzymanie obiektów i terenów objętych ochroną prawną – wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego,
- ochrona obiektów i terenów historycznych dla zachowania tożsamości lokalnej (wpisanych do ewidencji zabytków), na podstawie aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- zachowanie tradycyjnej formy budownictwa regionalnego w obrębie zabytkowych układów ruralistycznych oraz kształtowanie nowej zabudowy w zgodzie z tradycją budowlaną poszczególnych wsi, gminy i całego regionu, tj. zabudowa powinna być wznoszona na planie prostokątnym, przykryta wysokim dachem dwuspadowym

o nachyleniu ok. 45°, dopuszcza się budynki mieszkalne o dachach półpłaskich o nachyleniu 12-22° założonych na wysokiej ściance kolankowej,

- wysokość zabudowy mieszkaniowej powinna być dostosowana do istniejącej zabudowy historycznej; w zabytkowych układach ruralistycznych wysokość budynków mieszkalnych nie powinna przekraczać 9 m,
- kształtowanie terenów zieleni zgodnie z tradycjami lokalnymi: parków, skwerów, alei drzew, itp.
- uwzględnienie lokalnej tradycji budowlanej (m. in. poprzez użycie lokalnych materiałów budowlanych takich jak: drewno, miejscowy kamień, ceramika, stosowanie historycznej kolorystyki dachów i elewacji) i historyczne zasady rozplanowania wsi,
- zachowanie istniejących wnętrz krajobrazowych i urbanistycznych, zachowanie osi kompozycyjnych i powiązań widokowych pomiędzy częściami składowymi krajobrazu, zachowanie historycznej kompozycji układów zieleni,
- ochrona historycznych podziałów oraz zapewnienie planowanej i kontrolowanej parcelacji terenów zgodnie z lokalną tradycją,
- utrzymanie i uczytelnienie historycznego układu komunikacyjnego,
- nawiązanie w nowej zabudowie do zasad historycznej kompozycji wnętrz urbanistycznych i krajobrazowych,
- zachowanie zasadniczych elementów kształtujących sylwetę zespołu ze szczególną ochroną istniejących, historycznych dominant wysokościowych.

4 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Przy sporządzaniu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino uwzględniono gminną ewidencję zabytków oraz „Gminny program opieki nad zabytkami gminy Somonino na lata 2017-2020". Na ich podstawie oraz na podstawie materiałów uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W ustaleniach planów zasady te należy szczegółowo weryfikować i precyzować uwzględniając lokalne uwarunkowania.

Głównym celem ustalonych w Studium zasad ochrony dziedzictwa kulturowego jest ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego gminy, poprzez działania zmierzające do:

- zachowania dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu dla rozwoju gospodarczego gminy i dla budowania tożsamości jego mieszkańców,
- rewaloryzacji krajobrazu kulturowego gminy,
- kształtowania spójnej przestrzeni gminnej sieci powiązań kulturowo-przyrodniczych,
- kształtowania struktur przestrzennych w oparciu o przesłanki historyczne,
- ochrony charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego gminy,
- ekspozycji najcenniejszych elementów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

4.1 Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Somonino znajdują się zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków (Tom I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego). Obiekty te podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wszelkie działania projektowe, remontowe i inwestycyjne związane z tymi obiektami powinny być prowadzone zgodnie z przepisami ww. ustawy oraz przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami.

4.2 Obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Poza obiektami ujętymi w wojewódzkim rejestrze zabytków na terenie gminy Somonino zlokalizowane są obiekty i zespoły ujęte w gminnej ewidencji zabytków (wymienione w Tom I. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego).

Wszelkie prace w obrębie tych obiektów regulują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i przepisy odrębne.

W obiektach ewidencyjnych ochronie podlegają:

- historyczna bryła budynku,
- historyczny kształt dachu i jego pokrycie,
- historyczny wystrój elewacji budynków, w tym rozmieszczenie i wielkość otworów okiennych i drzwiowych, rodzaj stolarki, detal architektoniczny,
- występowanie zabytkowych elementów małej architektury (ogrodzenia, pomniki, rzeźby),
- historyczne materiały budowlane i kolorystyka.

Wymienione wyżej elementy należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Działania w obrębie elementów chronionych podlegają konsultacji z właściwym terenowo konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków oraz Program opieki nad zabytkami

Gmina Somonino posiada przyjęty Uchwałą nr XXI/185/17 Rady Gminy Somonino z dnia 28 czerwca 2017 r. „Gminny program opieki nad zabytkami gminy Somonino na lata 2017-2020". Załącznik do tego programu stanowi gminna ewidencja zabytków. Zarówno program opieki nad zabytkami jak i gminna ewidencja zabytków wymagają systematycznej aktualizacji.

Cmentarze

Na terenie gminy Somonino występują zabytkowe cmentarze wymienione w Tom I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustanowić ochronę cmentarzy, jako miejsca kultu i tradycji oraz określić zakres i zasady ochrony, biorąc pod uwagę, w zależności od indywidualnych uwarunkowań, stan zachowania zieleni cmentarnej, historycznych ogrodzeń i pomników.

Historyczne układy przestrzenne wsi

- Na terenie gminy Somonino znajdują się historyczne układy przestrzenne, obejmujące obszary o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej wsi i zabytkowej zabudowie (Goręczyno, Hopowo, Borcz, Ostrzyce, Wyczechowo, Połęczyno, Rybaki, Piotrowo, Kamela).

Przy sporządzaniu planów miejscowych obejmujących tereny historycznych układów przestrzennych należy określić zasady zagospodarowania i zabudowy ustalając w zależności od lokalnych uwarunkowań:

- ochronę historycznej kompozycji przestrzennej, historycznych podziałów katastralnych, historycznego układu zabudowy, historycznej zabudowy i zieleni komponowanej,
- ochronę zachowanych elementów struktury przestrzennej,
- kontynuowanie tradycyjnego sposobu zabudowy historycznie wykształconego układu ruralistycznego, poprzez lokalizację nowych siedlisk i zabudowań wzdłuż historycznych

ciągów komunikacyjnych oraz wzdłuż nowych ciągów komunikacyjnych wpisujących się w teren,

- zabudowę działek zgodnie z historycznie wykształconą tradycją,
- nawiązanie do historycznej linii zabudowy,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i brył zabudowy,
- stosowanie materiałów budowlanych i kolorystyki tradycyjnie używanych w regionie (np. cegła, drewno, kamień, tynk, itp.).

Należy rozważyć objęcie ochroną najcenniejszych układów przestrzennych wsi tj. Goręczyno, Hopowo, Borcz, Wyczechowo, Piotrowo**,** poprzez wpis do ewidencji zabytków.

4.3 Strefy konserwatorskie

Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej – obejmuje czytelne, lecz nie dominujące historyczne zagospodarowanie, charakterystyczne w skali lokalnej; częściowo wypełnione oryginalną lub przekształconą zabudową historyczną z możliwymi ubytkami lub uzupełnieniami nową zabudową. Obejmuje ona swoim zasięgiem układy ruralistyczne wsi tj.:

- Goręczyno – układ ruralistyczny wsi wraz z zespołem kościoła i plebanii,
- Hopowo – układ ruralistyczny wsi i jego struktura,
- Borcz – układ wsi folwarcznej wraz z alejami dojazdowymi,
- Ostrzyce – układ ruralistyczny wsi i zachowane elementy struktury zabudowy,
- Wyczechowo – układ wsi folwarcznej wraz z alejami dojazdowymi,
- Połęczyno - układ ruralistyczny wsi i jego struktura oraz tradycja budowlana,
- Rybaki - układ ruralistyczny wsi, jego struktura i tradycja budowlana,
- Piotrowo - układ ruralistyczny wsi i jego struktura oraz tradycja budowlana,
- Kamela - układ ruralistyczny wsi i zasady kształtowania zabudowy.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych ww. strefą należy uwzględnić utrzymanie istniejących historycznych elementów oraz częściowe ograniczenie swobody kształtowania elementów nowych, a w szczególności:

- utrzymanie historycznego układu ulic i placów,
- utrzymanie historycznej zasady podziałów parcelacyjnych,
- utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej,

- utrzymanie historycznej kompozycji wybranych obiektów z dostosowaniem elementów nowych do kompozycji istniejącej,
- zachowanie kompozycji układów zieleni wraz z koniecznością uzupełniania ubytków i kontrolą dosadzeń,
- nawiązanie w nowej zabudowie do zasad historycznej kompozycji zespołu i typu zabudowy sąsiadującej.

Strefa ochrony otoczenia i ekspozycji – obejmuje obszar widoczności układów zabudowy i dominant oraz elementów naturalnych, zapewniając ekspozycję obszarów z określonych kierunków widokowych wyznaczonych wokół miejscowości o cennych układach ruralistycznych i historycznych: Borcz, Goręczyno, Hopowo, Ostrzyce, Połęczyno, Rybaki, Wyczechowo, Piotrowo, Kamela.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach wyznaczonych stref należy:

- stworzyć warunki ekspozycji panoram widokowych z tras komunikacyjnych na szczególnie interesujące obiekty krajobrazowe i kulturowe,
- kształtować krajobraz w sposób zapewniający harmonijny rozwój miejscowości, zgodny z historycznymi zasadami zabudowy i rozplanowania wsi,
- wskazać rejony zakazu zabudowy lub ograniczenia wysokości zabudowy w oparciu o analizy krajobrazu,
- określić zasady zabudowy w nawiązaniu do historycznego osadnictwa, z wykorzystaniem jego elementów.

4.4 Zasady ochrony zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne jako istotny element dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego podlegają ochronie na mocy przepisów prawa międzynarodowego i tworzonego w ich duchu prawa krajowego, które zobowiązują do ich trwałego zachowania (jeśli to możliwe — na miejscu), uwzględnienia zadań ochronnych w procesie planowania przestrzennego, a jeśli niemożliwa jest trwała ochrona — metodycznego przebadania i zadokumentowania warstw kulturowych oraz zakonserwowania i zabezpieczenia pozyskanych archeologicznych zabytków ruchomych.

Zgodnie z art. 5 pkt i lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego (Dz.U. z 1996 r. nr 120, poz. 564) *każda Strona zobowiązuje się do podejmowania próby pogodzenia i połączenia odpowiednich potrzeb archeologicznych oraz planów zagospodarowania przestrzennego poprzez zapewnienie archeologom uczestnictwa w tworzeniu założeń planowania, ukierunkowanych na zapewnienie wyważonej strategii mającej na celu ochronę, konserwację i podniesienie wartości terenów o wartości archeologicznej*, w związku z art. 4 pkt ii cyt. Konwencji, zgodnie z którym *każda Strona zobowiązuje się do stosowania środków fizycznej ochrony dziedzictwa archeologicznego, zapewniając, stosownie do okoliczności konserwację i zachowanie dziedzictwa archeologicznego, jeżeli jest to możliwe na miejscu*.

Zgodnie z art. 4 UOZOZ *ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu* (m.in.): *zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie* (pkt 1) oraz *uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska* (pkt 6).

W przypadku zabytków archeologicznych zasada trwałej ochrony została dodatkowo umocowana w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (dalej: POŚ). Zgodnie z art. 101 pkt 2 lit. f POŚ *ochrona powierzchni ziemi polega na zachowaniu funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, w tym między innymi zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego i archeologicznego*.

Zgodnie z art. 31 ust. 1a UOZOZ *osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków*, natomiast zgodnie z art. 31 ust. 2 UOZOZ *zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru*

dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny. Przepis ten stanowi dopuszczenie innej niż trwałe zachowanie zasady ochrony zabytku archeologicznego, tzw. „ochrony przez zadokumentowanie", w sytuacji gdy badania archeologiczne są niezbędne w celu ochrony zabytków archeologicznych zagrożonych przekształceniem bądź zniszczeniem. Zadaniem organów administracji publicznej jest doprowadzić do tego, aby takich sytuacji było jak najmniej — zgodnie z przytoczoną zasadą trwałej ochrony zabytków i zachowania zbioru dziedzictwa archeologicznego.

Zarówno naukowe jak i inwestycyjne badania wykopaliskowe należy ograniczyć do niezbędnego minimum, ponieważ w ich trakcie nawarstwienia kulturowe zostają nieodwracalnie usunięte, zaś zabytki ruchome zostają wyciągnięte z pierwotnego kontekstu. Odbywa się to jednak przy zachowaniu odpowiedniej metodyki, która pozwala na powiązanie nieistniejących już (wyeksplorowanych) nawarstwień kulturowych z ruchomym zabytkiem archeologicznym oraz określania i badania ich wzajemnych relacji. Ślad po oryginalnej substancji zabytku pozostaje wówczas w sporządzonej dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej. Wykopaliskowe badania archeologiczne w tym samym miejscu przeprowadzić można tylko jeden raz, stąd też niezwykle istotne jest racjonalne gospodarowanie zasobem archeologicznym poprzez powstrzymanie się od zbędnych badań wykopaliskowych oraz preferowanie tzw. nieinwazyjnych metod badawczych, które stają się coraz szerzej dostępne. Z tego powodu, w przypadku zagrożenia stanowiska archeologicznego poprzez działania inwestycyjne lub gospodarcze, badaniami archeologicznymi obejmuje się jedynie obszar bezpośrednio narażony na zniszczenie przez prace ziemne. Z kolei w przypadku badań naukowych zaleca się zwiększenie udziału metod nieinwazyjnych, takich jak badania georadarowe, magnetyczne, elektrooporowe, C14 itp.

Ustala się następujące ogólne kierunki ochrony stanowisk archeologicznych:

- *ujęcie w gminnej ewidencji zabytków na podstawie art. 22 ust. 4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i w dalsze wykonywanie przepisów określających zasady ochrony obiektów figurujących w GEZ;*
- *uwzględnianie zadań ochronnych w procesie planowania przestrzennego zgodnie ze szczegółowymi kierunkami wytyczonymi w dalszej części studium.*

4.4.1 Kierunki ochrony stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej

Do trwałego zachowania przeznacza się wszystkie stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej (niezależnie od tego czy zostały wpisane do rejestru zabytków), które oprócz wartości naukowych posiadają także walory ekspozycyjne wzbogacające krajobraz kulturowy gminy.

Na obszarze przedmiotowych stanowisk archeologicznych wyklucza się wszelką działalność inwestycyjną i gospodarczą związaną z naruszaniem struktury gruntu (w tym rolną) i przekształcaniem form terenowych. W ich obrębie dopuszcza się jedynie prowadzenie niezbędnych prac porządkowych, zabezpieczających, konserwujących, rewaloryzacyjnych oraz naukowo-badawczych przy zachowaniu przepisów odrębnych. Stanowiskom tym należy zapewnić w miarę możliwości odpowiednią ekspozycję, wzbogacając tym samym krajobraz kulturowy gminy i podnosząc jej atrakcyjność turystyczną. Wskazane jest ich zaadaptowanie na cele turystyczno-rekreacyjno-dydaktyczne, jednak przy uwzględnieniu ich historyczno-geograficznego kontekstu oraz we współpracy z właściwym organem ochrony zabytków i przy zachowaniu przepisów odrębnych.

Ustala się następujące szczegółowe kierunki ochrony stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej:

- *zakaz zabudowy;*
- *zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej i gospodarczej związanej z naruszaniem struktury gruntu;*
- *na obszarach leśnych prowadzenie gospodarki leśnej w sposób nieszkodliwy dla stanowisk;*
- *uporządkowanie i zabezpieczenie oraz właściwe utrzymanie obszarów stanowisk;*
- *ograniczenie potencjalnych zagrożeń naturalnych;*
- *ograniczenie do niezbędnego minimum wykopaliskowych badań archeologicznych na korzyść badań nieinwazyjnych (badania georadarowe, magnetyczne, elektrooporowe, C14 itp.);*
- *zachowanie i uczytelnianie formy terenowej (w tym rekonstrukcja po ewentualnych naukowych badaniach archeologicznych);*
- *ekspozycja i wkomponowanie w krajobraz kulturowy gminy;*
- *ewentualna adaptacja na cele turystyczno-rekreacyjne, utworzenie ścieżek dydaktycznych, parków kulturowych*.

4.4.2 Kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Do trwałego zachowania przeznacza się także obszary płaskich stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Na obszarze przedmiotowych stanowisk archeologicznych wyklucza się wszelką działalność inwestycyjną i gospodarczą związaną z naruszaniem struktury gruntu (w tym rolną). W ich obrębie dopuszcza się jedynie prowadzenie niezbędnych prac porządkowych, zabezpieczających, konserwujących, rewaloryzacyjnych oraz naukowo-badawczych przy zachowaniu przepisów odrębnych.

Ustala się następujące szczegółowe kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

- *zakaz zabudowy;*
- *zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej i gospodarczej związanej z naruszaniem struktury gruntu;*
- *na obszarach leśnych prowadzenie gospodarki leśnej w sposób nieszkodliwy dla stanowisk;*
- *uporządkowanie i zabezpieczenie oraz właściwe utrzymanie obszarów stanowisk;*
- *ograniczenie potencjalnych zagrożeń naturalnych;*
- *ograniczenie do niezbędnego minimum wykopaliskowych badań archeologicznych na korzyść badań nieinwazyjnych (badania georadarowe, magnetyczne, elektrooporowe, C14 itp.).*

4.4.3 Kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków

W przypadku pozostałych stanowisk archeologicznych (nieposiadających formy terenowej i nieobjętych wpisem do rejestru zabytków) należy przede wszystkim dążyć do jak najpełniejszego zachowania zbioru dziedzictwa archeologicznego, w myśl art. 4 pkt 1 UOZOZ oraz art. 101 pkt 2 lit. f POŚ. Z tego względu priorytet winny mieć zasady ochrony opisane powyżej. Gdzie tylko jest to możliwe, należy dążyć do pogodzenia funkcji terenu z potrzebą ochrony zabytku. Jeżeli jednak nie jest to możliwe, dopuszcza się zainwestowanie lub zagospodarowanie terenu stanowiska archeologicznego z zachowaniem warunków prowadzenia niezbędnych badań archeologicznych na zasadach uregulowanych przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Prace naruszające strukturę

gruntu na terenie stanowiska archeologicznego powodują bowiem nieodwracalne zniszczenie substancji zabytku w postaci nawarstwień kulturowych oraz zniszczenie lub uszkodzenie zalegających w nich ruchomych zabytków archeologicznych. W celu ochrony przed nieodwracalną utratą dziedzictwa kulturowego, działania inwazyjne na obszarze stanowisk archeologicznych należy objąć niezbędnymi badaniami ratowniczymi, w trakcie, których warstwy kulturowe podlegają zadokumentowaniu, a zabytki ruchome — zabezpieczeniu i konserwacji.

Ustala się następujące szczegółowe kierunki ochrony płaskich stanowisk archeologicznych, o ile nie podlegają ochronie zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 4.4.2:

— *Wszelkie prace naruszające strukturę gruntu na obszarze występowania zabytków archeologicznych wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w zakresie niezbędnym do ochrony tych zabytków*.

4.4.4 Strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych

Wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych:

a) strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:
   - własnej formie terenowej — zasady ochrony określa rozdział 4.4.1;
   - płaskich — zasady ochrony określa rozdział 4.4.2;
   - ponadto obszary wpisane do rejestru zabytków chronione są przepisami odrębnymi dot. ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

b) strefa pełnej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych w ewidencji zabytków:
   - własnej formie terenowej — zasady ochrony określa rozdział 4.4.1;

c) strefa ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych w ewidencji zabytków:
   - zasady ochrony określa rozdział 4.4.3.

4.4.5 Podsumowanie

Poszczególne zasady ochrony stanowisk archeologicznych opisane powyżej winny ulec doprecyzowaniu w procesie formułowania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem indywidualnej specyfiki danego stanowiska archeologicznego oraz przy rozpoznaniu możliwych dla niego zagrożeń. Przepisy te należy ująć w postać nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w użytkowaniu terenów, zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii ~~Infrastruktury~~ ~~z dnia~~

~~26 sierpnia 2003 r.~~ w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ~~(Dz.U. z 2003 r. nr 164, poz. 1587).~~

Nie wyklucza się odkrycia w przyszłości kolejnych stanowisk archeologicznych (zwłaszcza w wyniku nowych badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski), które należy uwzględnić na dalszym etapie procesu planowania przestrzennego, pomimo ich braku w studium.

Ochrona właściwa zabytkom archeologicznym powinna być przypisana również do zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych historycznych miast i wsi, nawet jeśli nie zostały one osobno ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych. Obszary te z natury rzeczy spełniają kryterium zabytku archeologicznego przewidzianego w art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. a UOZOZ, tj. pozostałości terenowej historycznego osadnictwa. W tym przypadku z reguły dopuszczone może być zagospodarowanie wynikające z potrzeb zabudowy; obszar ciągłego osadnictwa historycznego podlega bowiem nieustannemu rozwojowi aż do czasów współczesnych i bezzasadne jest hamowanie tego procesu. Natomiast ze względu na zagrożenie dla substancji nawarstwień kulturowych, jakie niesie ze sobą naruszanie struktury gruntu, wszelkie zamierzenia budowlane na obszarze historycznego miasta bądź wsi winny być objęte obowiązkiem przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych.

Dla wszystkich stanowisk archeologicznych przeznaczonych do trwałego zachowania sugerowanym docelowym przeznaczeniem terenu jest utworzenie obszaru zieleni urządzonej, zwłaszcza niskiej (głównie dla stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej), ewentualnie użytku zielonego (dla stanowisk archeologicznych płaskich). Rozrost systemu korzennego dużych drzew uszkadza bowiem nawarstwienia kulturowe oraz obiekty i ruchome zabytki archeologiczne. W przypadku stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenach leśnych, należy sformułować zasady prowadzenia gospodarki leśnej uwzględniające potrzebę ochrony zabytku.

W przypadku, gdy obszar stanowiska archeologicznego o własnej formie terenowej lub wpisanego do rejestru zabytków objęty został miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dopuszczającym zainwestowanie lub zagospodarowanie, postuluje się zmianę takiego planu, aby wyeliminować lub zminimalizować zagrożenie dla zabytku. Szczególny priorytet należy przyznać stanowiskom archeologicznym o własnej formie terenowej, z obszarów których należy usuwać wszelkie funkcje stwarzające zagrożenie dla substancji zabytku. W przypadku stanowisk płaskich, przy zmianie istniejących planów, należy dążyć do wypracowania zapisów, dzięki którym w sposób maksymalnie zrównoważony pogodzi się potrzebę ochrony zabytku z dotychczasową funkcją terenu. Jeżeli jednak nie jest to

możliwe, należy wprowadzić zapisy umożliwiające przeprowadzenie niezbędnych badań archeologicznych stanowiska archeologicznego zagrożonego zniszczeniem wskutek dopuszczonej działalności.

4.5 Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej

Na terenie gminy nie występują dobra kultury współczesnej w związku z powyższym nie określa się zasad ich ochrony.

4.6 Obiekty proponowane do objęcia ochroną konserwatorską

Zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego – projektowany park kulturowy na terenie gminy Somonino

W ramach wyznaczonego KIERUNKU (K. 3.2.): Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego określa „DZIAŁANIA I przedsięwzięcia polityki przestrzennej, służące realizacji kierunku 3.2.": Obejmowanie ochroną w formie parków kulturowych miejsc o wysokich i wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe:

1) **Babi Dół - Borcz (gm. Somonino) – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi.**

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Na mapie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" położenie projektowanego parku kulturowego oznaczono punktowo. W przypadku objęcia tego obszaru ochroną, należy doprecyzować granice planowanego parku kulturowego oraz zasięg terenu, dla którego trzeba obligatoryjnie sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

5 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Wysokie walory przyrodnicze oraz położenie w niedalekim sąsiedztwie w stosunku do stolicy województwa pomorskiego w znacznym stopniu podnosi zarówno turystyczną jak i inwestycyjną atrakcyjność gminy Somonino. Gmina jest stosunkowo dobrze skomunikowana z największym w regionie rynkiem zbytu – Trójmiastem, dzięki przebiegającej przez jej teren drodze krajowej oraz linii kolejowej. Chęć przyciągnięcia inwestorów, turystów oraz nowych mieszkańców wymaga jednak zapewnienia dobrego stanu infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Należy pamiętać o regularnych remontach i ulepszeniach warunków drogowych. Obligatoryjnym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego gminy powinno być także uzbrojenie terenów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę w urządzenia infrastruktury technicznej.

5.1 Układ drogowy

Obsługę komunikacyjną gminy Somonino zapewniają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ze wschodu na zachód przez gminę przebiega droga krajowa nr 20 (klasa techniczna G) zapewniająca połączenie z aglomeracją gdańską. Z północy na południe biegnie droga wojewódzka nr 224 (klasa techniczna Z). Obie drogi krzyżują się w miejscowości Egiertowo. Droga krajowa nr 20 to jedna z tras o podstawowym znaczeniu dla województwa pomorskiego, zaś wojewódzka nr 224 stanowi istotne powiązanie w skali województwa. Lokalizacja obu ww. dróg na terenie gminy Somonino sprawia, że gminę można uznać za dobrze skomunikowaną w skali regionalnej.

UKŁAD KOMUNIKACYJNY NADRZĘDNY

Nadrzędny układ komunikacyjny dla gminy Somonino stanowią następujące drogi:

- Droga krajowa nr 20 – (Stargard Szczeciński-Miastko-Egiertowo-Żukowo-Gdynia),
- Droga wojewódzka nr 224 – (Wejherowo-Somonino-Egiertowo-Tczew),
- Droga powiatowa nr 1922G – (Brodnica Górna-Wieżyca).

UKŁAD KOMUNIKACYJNY PODSTAWOWY

Podstawowym układem komunikacyjnym w gminie Somonino jest:

- Droga powiatowa nr 1923G – (Ostrzyce-Goręczyno-Somonino),
- Droga powiatowa nr 1925G – (Kiełpino – Pstra Suka),
- Droga powiatowa nr 1933G – (Egiertowo- Przywidz).

UKŁAD UZUPEŁNIAJĄCY

Układ uzupełniający tworzą pozostałe drogi powiatowe i gminne zapewniające obsługę poszczególnych miejscowości gminy. Do grupy tego układu zalicza się również drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych. W celu usprawnienia ruchu gminnego i międzygminnego należy dążyć do przebudowy i remontów dróg powiatowych i gminnych oraz utrzymywać je w należytym stanie. Priorytetowo powinny być remontowane drogi obsługujące największą ilość mieszkańców i leżące na obszarach o największej w skali gminy aktywności gospodarczej oraz odcinki o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu. Budowa nawierzchni utwardzonych w nadchodzących latach powinna być jednym z najważniejszych zadań gminy, ze względu na słaby stan techniczny wielu dróg lokalnych.

Modernizacja i budowa dróg gminnych

W ramach modernizacji dróg gminnych należy wykonać prace polegające na poprawie stanu ich nawierzchni oraz poszerzeniu. Dodatkowo należy przeprowadzić akcję poprawy oznakowania istniejącej drogi. Dzięki tym działaniom poprawi się bezpieczeństwo ruchu ciągami dróg w Somoninie zarówno dla pojazdów mechanicznych oraz osób pieszych. Skróci się też czas poruszania się po drogach i obniży się liczba wypadków.

Część dróg gminnych (m.in. droga nr 168025G Ostrzyce (ul. Jałowcowa) – Rąty) wymaga poszerzenia, a tym samym poprawy parametrów i stanu technicznego oraz regulacji stanu prawnego działek ewidencyjnych. W przypadku zaistnienia konieczności poszerzenia dróg na gruntach leśnych należy przeprowadzić procedurę zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, zgodnie z przepisami odrębnymi.

„Strategia rozwoju gminy Somonino na lata 2020-2029”, przewiduje zrównoważony rozwój infrastrukturalno-przestrzenny, w tym:

- budowę dróg (m.in. ulicy Kasztelańskiej wraz z przebudową wiaduktu kolejowego),
- budowę tras rowerowych (m.in. Ostrzyce- Kolano, Wyczechowo-Trątkownica),
- modernizację drogi powiatowej relacji Somonino- Ostrzyce (wymiana nawierzchni, kładka na rzece Raduni, inne);
- zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników drogi wojewódzkiej nr 224 relacji Egiertowo –Kartuzy poprzez budowę chodnika i ścieżki rowerowej,
- budowę węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi.

Ponadto Plany odnowy miejscowości oraz inne dokumenty strategiczne gminy przewidują remont i budowę dróg wraz z chodnikami.

Uwzględniając możliwości finansowe samorządów, należy dążyć również do budowy układu dróg rowerowych, z wykorzystaniem sieci dróg lokalnych wraz z siecią parkingów i wypożyczalni oraz przechowalni rowerów. Ścieżki rowerowe mogą być realizowane w postaci wydzielonych ścieżek oraz ulic ruchu mieszanego. Istotna jest budowa parkingów, stojaków i wiat dla rowerów przed obiektami użyteczności publicznej, punktami usługowymi, sklepami oraz w obrębie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

Wraz z gwałtownym rozwojem komunikacji samochodowej w Polsce nastąpiły znaczące zmiany klimatu akustycznego. Konsekwencją przyrostu liczby pojazdów samochodowych jest zwiększony stopień obciążenia środowiska hałasem drogowym. Nadmierna emisja hałasu komunikacyjnego spowodowała wzrost uciążliwości na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych. Jednym ze sposobów zmniejszenia hałasu związanego z ruchem drogowym jest zastosowanie ekranów akustycznych. Projektując nową zabudowę należy zapewnić odpowiednią osłonę akustyczną dla budynków, stosownie do postanowień przepisów odrębnych.

5.2 Układ kolejowy

Przez teren gminy Somonino przebiegają dwie linie kolejowe 201 i 214.

- linia kolejowa 201 – łączy Nową Wieś Wielką ze stacją towarową Gdynia Port, częściowo zelektryfikowana.
- linia kolejowa nr 214 – jednotorowa i niezelektryfikowana łączy Kartuzy z Somoninem. Jest to fragment dawnej linii Kościerzyna – Kartuzy. Od 2003 do 2010 r. ruch pociągów był zawieszony, od czerwca 2010 funkcjonuje jedynie ruch sezonowy na trasie Gdynia – Kartuzy – Gdynia.

Ważnym projektem w zakresie kolei, realizowanym m.in. na terenie gminy Somonino jest program pt. „Pomorska Kolej Metropolitarna”- wieloletnie zamierzenie Samorządu Województwa Pomorskiego. Jest to najważniejszy i największy projekt komunikacyjny województwa pomorskiego. Jego celem jest podniesienie poziomu spójności społecznej i gospodarczej Województwa Pomorskiego, poprzez wdrożenie zintegrowanego z układem komunikacji publicznej Metropolii Trójmiejskiej, systemu kolei regionalnej pn. *Pomorska*

Kolej Metropolitalna. Program obejmuje swoim zasięgiem głównie obszar aglomeracyjny Trójmiasta i przylegające powiaty (np.: bytowski, kościerski, kartuski).

Ustalenia dotyczące rozwoju sieci kolejowej obejmujące swoim zakresem teren gminy Somonino zawarte są w także w tekście Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Pomorskiego. Na jego podstawie zakłada się budowę nowej i dostosowywanie istniejącej, priorytetowej dla województwa infrastruktury liniowej i węzłowej, w tym należącej do sieci TEN-T i obejmującej transportową infrastrukturę dostępową portów w strefie „ostatniej mili". W tym zakresie do podstawowych inwestycji należą (do 2020 r.):

- przebudowa linii kolejowej nr 201 (Gdynia Port - Bydgoszcz) wraz z budową drugiego toru i elektryfikacją całej linii.

W zakresie powiązań ośrodków regionalnych i subregionalnych oraz ich otoczenia z Trójmiastem zakłada się (do 2020 roku):

- rewitalizację i przebudowę sieci kolejowej nr 214 (na odcinku Somonino – Kartuzy) wraz z rozbudową układu linii w Kartuzach (obwodnica kolejowa Kartuz).

Szereg dokumentów strategicznych w swoich zapisach zawiera zadania związane z realizacją wspomnianych wyżej projektów, które w założeniach wykorzystują istniejące rezerwacje terenów, m.in. po byłej linii kolejowej oraz odcinki słabo wykorzystywanych regionalnych linii kolejowych. W gminie Somonino działania rewitalizacyjne dotyczą linii 201 i 214 (tab.5.1)

Tab. 5.1 Zadania/cele z zakresu rozwoju układu kolejowego.

Lp.	Program strategiczny	Zadanie/cele z zakresu układu kolejowego
1	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030	• Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II- wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe - Łąg Wschód pomiędzy liniami kolejowymi nr 201 i 203 • przebudowa linii kolejowej nr 201 (Gdynia Port - Bydgoszcz) wraz z budową drugiego toru i elektryfikacją całej linii • rewitalizacja i przebudowa sieci kolejowej nr 214 (na odcinku Somonino – Kartuzy)
2	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	• modernizacja linii kolejowej nr 201 (Gdynia – Nowa Wieś Wielka).
3	Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego	• realizacja projektu Pomorska Kolej Metropolitalna, elektryfikacja linii kolejowej nr 201 (Gdynia - Kościerzyna), • zwiększenie częstotliwości i liczby połączeń kolejowych na linii kolejowej nr 201 – w ramach Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.

4	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Somonino na lata 2020-2035	▪ budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi (2018-2020)

Źródło: Opracowanie własne.

"Budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Celem głównym projektu jest wzrost liczby pasażerów transportu zbiorowego i transportu niezmotoryzowanego. Przedmiotem projektu jest budowa węzła integracyjnego w Somoninie polegająca na remoncie części budynku dworca kolejowego z uwzględnieniem funkcji transportowych obiektu, utworzeniu systemu monitoringu dworca, modernizacji dróg wraz z budową chodników, zatoczek i miejsc parkingowych.

Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, jedną z zasad zagospodarowania przestrzennego, określającą sposób realizacji kierunku 2.4. KSZTAŁTOWANIE RACJONALNEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ SIECI TRANSPORTOWEJ jest:
Zasada hierarchizacji węzłowej infrastruktury służącej integracji transportu pasażerskiego w rejonie stacji i przystanków kolejowych, dworców autobusowych i portów lotniczych wyróżniając:

- węzły integracyjne lokalne (L): (…) Somonino (…), obejmują przyległe gminy i umożliwiają integrację transportu kolejowego z transportem autobusowym i transportem indywidualnym lub regionalnego transportu autobusowego z transportem indywidualnym,
- przystanki zintegrowane (PZ): (…)Sławki (…)(zasada 2.4.7);

5.3 Szlaki turystyczne

Na terenie gminy Somonino znajduje się wiele turystycznych szlaków pieszych i rowerowych, które opisane zostały w części opracowania pt. „Uwarunkowania Zagospodarowania przestrzennego” w rozdziale Szlaki turystyczne. W celu rozwoju ruchu turystycznego, należy dążyć do stałego powiększania i modernizacji infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i około turystycznej oraz rozwijanie form turystyki z wykorzystaniem lokalnych uwarunkowań poprzez:

- tworzenie systemu szlaków turystycznych w oparciu o istniejące trasy, szlaki oraz walory i zasoby przyrodnicze i kulturowe wraz z realizacją zagospodarowania turystycznego towarzyszącego szlakom,
- realizację nowych inwestycji oraz podnoszenie standardu istniejących obiektów, mające na celu zwiększenie oferty turystycznej i wydłużenie sezonu.

„Kaszubska Trasa Rowerowa" (nr 137)

Kaszubska Trasa Rowerowa to przedsięwzięcie o charakterze regionalnym, przebiegać ma przez teren 8 gmin województwa pomorskiego tj.: Sierakowice, Kartuzy, **Somonino**, Stężyca, Sulęczyno, Parchowo, Bytków i Czarna Dąbrówka.

Głównym jego celem jest poprawienie dostępności turystycznej regionu oraz zabezpieczenie obszarów chronionych poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zahamowanie nasilającej się antropopresji związanej ze wzmożonym ruchem turystycznym, a także pozwoli na ochronę dziedzictwa przyrodniczego ponad granicami administracyjnymi poszczególnych gmin. Przyczyni się do skoncentrowania ruchu turystycznego w obrębie wytyczonych tras, chroniąc jednocześnie unikalne zasoby środowiska naturalnego. Podjęcie działań ochronnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych przyczyni się bezpośrednio do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego.

Zadanie obejmuje działania polegające na budowie sieci krajoznawczych tras rowerowych, parkingów rowerowych, elementów małej architektury, oznakowanie oraz połączenie ruchu rowerowego z węzłami integracyjnymi Pomorskiej Kolei Metropolitalnej oraz Kościerskiego Korytarza Kolejowego. W ramach inwestycji zostanie zrealizowanych około 290 km tras rowerowych na terenie ośmiu gmin.

Studium przyjmuje zasadę kształtowania regionalnych tras rowerowych, na które w gminie Somonino składają się trasy:

- ✓ Nr 111: Przetoczyno – Przodkowo – Kartuzy – Kartuzy (m.) – **Somonino** – Nowa Karczma – Liniewo – Stara Kiszewa,
- ✓ Nr 137 (Kaszubska Trasa Rowerowa): Żukowo (m.) – Przodkowo – Chmielno – Kartuzy – Sierakowice – Ceromin – Pomysk – Parchowo – Sulęczyno – Stężyca – **Somonino** – Żukowo – Żukowo (m.)

oraz zasadę kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych, tj. śródlądowego kajakowego na **rzece Raduni**.

5.4 Infrastruktura techniczna

5.4.1 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Gmina Somonino posiada dobrze rozwiniętą sieć kanalizacyjną i wodociągową. Gminna sieć wodociągowa jest obsługiwana przez 7 ujęć głębinowych. Według danych udostępnionych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2017 z sieci wodociągowej w gminie Somonino korzysta 99,9% mieszkańców. Stopniowa rozbudowa sieci wodociągowej zaowocowała powszechnym dostępem mieszkańców gminy do odpowiedniej jakościowo i ilościowo wody pitnej. Należy podkreślić stale rosnący wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca od 2007 roku.

Sytuacja w zakresie oczyszczenia ścieków w Gminie Somonino stopniowo się poprawia. Z instalacji kanalizacyjnej korzysta około 76% ogółu ludności. Najlepiej skanalizowaną miejscowością jest Somonino. Na terenie gminy znajduje się Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Sławkach. Sukcesywny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej w gminie wpłynął znacząco na wzrost liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. W miejscach gdzie nie została doprowadzona sieć kanalizacyjna, mieszkańcy gromadzą nieczystości w zbiornikach bezodpływowych.

Gmina Somonino dąży do nieustannego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Świadczą o tym zadania do realizacji wpisane w „Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Somonino na lata 2020-2035" tj. rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie aglomeracji Somonino.

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029" przewiduje zadania pn. „budowa kanalizacji sanitarnej w Kameli".

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego przewiduje zadanie pn.: „Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM".

Gmina Somonino powinna w dalszym ciągu inwestować w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną, dążąc do:

- dalszego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy,
- zapewnienia niezawodności w dostawie wody,

- odbierania i oczyszczania ścieków z gospodarstw domowych, które przyczyni się do rozwiązania problemu nielegalnego pozbywania się nieczystości płynnych oraz nieszczelnych zbiorników bezodpływowych,
- promowania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków,
- znacznej poprawy jakości wód płynących, stojących oraz wód podziemnych poprzez radykalne zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntu.

Dalszy wzrost skanalizowania gminy przyczyni się do podniesienia poprawy stanu jakości środowiska naturalnego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Oddziaływać będzie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej, co sprzyjać będzie harmonijnemu rozwojowi gminy. Wraz z rozwojem systemu kanalizacyjnego, należy sukcesywnie dążyć do likwidacji zbiorników bezodpływowych na terenach już skanalizowanych.

Aglomeracja Somonino

Na terenie aglomeracji planowana jest budowa około 9 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (w miejscowościach: **Rybaki- gmina Somonino**, Brodnica Górna-gmina Kartuzy) – w wyniku, której planuje się objęcie systemem kanalizacji sanitarnej około 1 083 równoważnych mieszkańców (mieszkańcy stali i turyści). Wskaźnik długości sieci (obliczany jako stosunek przewidywanej do obsługi przez budowany system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej) wynosi: 1 083 mieszkańców/9,0 km sieci = 120,33 mieszkańca/km sieci i spełnia wymogi określone w § 3 ust. 4 ww. rozporządzenia Ministra Środowiska.

W zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń środowiska, zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego przyjmuje się zasadę ograniczania stosowania indywidualnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków bytowych na obszarach aglomeracji ściekowych.

5.4.2 Gospodarka odpadami

Zgodnie z podziałem na regiony gospodarki odpadami zamieszczonym w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami 2022, gmina Somonino została przyporządkowana do regionu Północnego. W 1993 roku istniało w miejscowości Kaplica składowisko odpadów stałych. W latach 2009 – 2010 podjęto działania, prowadzące

do przywrócenia stanu pierwotnego składowiska. Specjalistyczne zabiegi rekultywacji zakończyły się sukcesem.

W momencie sporządzania studium na terenie gminy Somonino nie znajduje się żadna instalacja do gromadzenia lub przetwarzania opadów, natomiast bardzo dobrze zorganizowany jest system wywozu odpadów, które są transportowane na składowisko w Szadółkach. Z danych zawartych w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022" wynika, że w 2013 r. masa odebranych odpadów wynosiła 6394, 1 Mg/rok.

System zbierania, gromadzenia i recyklingu odpadów powinien być systematycznie udoskonalany. W związku z tym, gmina dla poprawy efektywności gospodarki odpadami powinna dążyć do realizacji zadań przedstawionych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami 2022 tzn:

- prowadzenie działań edukacyjno-informatycznych w zakresie zapobiegania powstaniu odpadów, w tym świadomego wyboru produktów, właściwej segregacji odpadów opakowaniowych, możliwości wielokrotnego produktów i opakowań.
- jakościowe unikanie wytwarzania odpadów poprzez ograniczanie w wytwarzanych odpadach substancji niebezpiecznych lub mogących utrudniać ich recykling.
- rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 (Uchwała nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.) zakłada następujące zadania:

1. Rozbudowa/modernizacja punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych do 2022 r. Zakres rozbudowy/modernizacji: ogrodzenie działki, utwardzenie i oświetlenie placu, zakup kontenera socjalno- biurowego, budowa wiat śmietnikowych, wyposażenie PSZOK w kontenery, rębak do gałęzi, prasę, pojemniki i kontenery, kontener na odpady niebezpieczne.
2. Budowa stacji przeładunkowej odpadów komunalnych w Somoninie do 2017 r.

5.4.3 Energia elektryczna

Gminę Somonino przecinają projektowana dwutorowa linia przesyłowa 2x400 kV relacji Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo (w trakcie budowy), linia 220 kV relacji Żydowo – Gdańsk I (planowana do demontażu po zrealizowaniu dwutorowej linii przesyłowej 2x400

kV) oraz 110 kV. W celu eksploatacji urządzeń i zapewnienia możliwości dojazdu pojazdów serwisowych:

- dla nowobudowanej linii **400 kV** obowiązuje pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obie strony) (w trakcie budowy, nowa linia będzie przebiegać przez terytorium 11 gmin (w tym Somonino), zastępując obecnie istniejącą linię 220 kV),
- dla linii **220 kV** szerokość pasa technologicznego powinna wynosić 50 m (po 25 m w obie strony od osi linii),
- dla linii **110 kV** obowiązuje pas technologiczny o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii w obie strony).

W pasach technologicznych obowiązują szczegółowe warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia ich użytkowania, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie energii elektrycznej inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jest budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo, podmiot odpowiedzialny za realizację: PSE.

Dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych istniejących linii. Drzewostan w pobliżu napowietrznych linii elektroenergetycznych powinien być regulowany w sposób zapewniający ich bezawaryjne funkcjonowanie i umożliwiający prowadzenie prac konserwacyjnych.

Dodatkowo ustala się następujące wytyczne dotyczące użytkowania terenów leżących w pobliżu i w pasie technologicznym linii przesyłowych 220 kV i 400 kV:

- Warunki lokalizacji obiektów budowlanych nieprzeznaczonych na stały pobyt ludzi muszą uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych,
- Lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi, określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych,
- Zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6 m dla linii 220 kV oraz 7 m dla linii 400 kV, od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron),

- Elektrownie (farmy) wiatrowe względem linii elektroenergetycznej najwyższych napięć (220 kV, 400 kV) należy lokalizować tak, aby odległość każdej turbiny wiatrowej od linii elektroenergetycznej, określana jako odległość najbardziej skrajnego elementu turbiny wiatrowej (końców łopat turbiny) od trasy linii, nie była mniejsza niż trzykrotna średnica koła zataczana przez łopaty turbiny wiatrowej.

Gmina Somonino posiada bezpieczny system elektroenergetyczny o odpowiednich rezerwach mocy. W celu wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną system podlegał będzie rozbudowie i modernizacji. W granicach gminy dystrybucją energii elektrycznej zajmuje się Energa - Operator S.A Oddział w Gdańsku, która planuje w najbliższych latach następujące zadania:

- wymiana przewodów gołych SN na niepełno izolowane w liniach na terenie gminy,
- wymiana przewodów gołych nN na izolowane w liniach na terenie gminy.

W celu ograniczenia kosztów, gmina powinna inwestować w rozwój energetyki odnawialnej tj. biogaz, biomasa, fotowoltaika. Wykorzystanie tych możliwości uzależniona jest od uwarunkowań ekonomicznych mających wpływ na opłacalność tego typu inwestycji.

5.4.4 Zaopatrzenie w gaz

W znacznym stopniu na rozwój instalacji gazowej w gminie Somonino wpłynął projekt pod nazwą „*Doprowadzenie gazu do niezgazyfikowanych rejonów powiatu kartuskiego współfinansowany z funduszy UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.* Efektem projektu, była rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia o długości 15 447 m (stan na koniec 2016 r.). Przez długi okres czasu zapotrzebowania na paliwa gazowe były realizowane przez mieszkańców Gminy Somonino przez wykorzystywanie gazu płynnego LPG w indywidualnych gospodarstwach domowych.

Dalszy rozwój sieci instalacji gazowych wpłynie znacząco na ograniczenie emisji szkodliwych zanieczyszczeń związanych z eksploatacją wysokoemisyjnych systemów grzewczych, a także przyczyni się zwiększenia efektywności procesu wytwarzania ciepła. Rozbudowa sieci gazowej będzie następować w przypadku gdy analiza techniczno – ekonomiczna wykaże opłacalność inwestycji. Wszelkie wytyczne techniczne dotyczące przyłączenia do sieci gazowej będą wydawane przez zarządcę sieci na podstawie odpowiednich wniosków złożonych przez zainteresowanych.

5.4.5 Zaopatrzenie w energię cieplną

Gmina Somonino nie posiada własnej infrastruktury ciepłowniczej. Energię cieplną pozyskuje się z wykorzystaniem kotłowni lokalnych w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej, budynków przemysłowych i usługowych oraz indywidualnych źródeł ciepła w odniesieniu do budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Kotłownie w większości pracują na paliwach stałych. Źródłem ciepła w gospodarstwach domowych są kotły grzewcze wykorzystujące węgiel, ekogroszek, pelet, drewno oraz olej i gaz.

System zaopatrywania w ciepło obiektów na obszarze gminy powinien koncentrować się na poprawie efektywności energetycznej budynków oraz przywiązywać wielką wagę do oszczędnego i efektywnego wykorzystania zasobów. W tym celu należy podjąć działania t.j termomodernizację budynków, modernizację instalacji cieplnych, budowę nowych budynków o niskiej charakterystyce zapotrzebowania na energię cieplną, modernizację lokalnych kotłowni.

Większość tych działań jest ściśle związanych ze świadomością oraz możliwościami finansowymi mieszkańców gminy, dlatego w gestii gminy leży promocja i wspieranie takich działań jak:

- propagowanie budownictwa energooszczędnego,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na modernizację systemów grzewczych,
- wdrażanie nowoczesnych technologii ekoeneregetycznych (np. kogeneracja).

5.4.6 Telekomunikacja

Przez Gminę Somonino przebiega korytarz radiowy, który swym zasięgiem obejmuje stacje przekaźnikowe w Gdańsku i Szymbarku. W gminie istnieje jedna centrala telefoniczna w Somoninie, 2 podcentrale w Goręczynie i w Egiertowie. Operatorem obsługującym jest Telekomunikacja Polska S.A. Dalszy rozwój sieci GSM oram UMTS wiążę się z zagęszczeniem lokalizacji stacji bazowych, które z obawy przed integracją w krajobraz będą miały mniejszą moc. Jednak istnieje wiele sposobów maskowania masztów stacji bazowych w taki sposób by nie ingerowały one w krajobraz.

W ostatnich latach obserwuje się rozwój obiektów, urządzeń oraz systemów; szczególnie zauważalny jest wzrost liczby nadajników BTS (telefonia komórkowa i internet mobilny), LTE i UMTS (szybki, mobilny Internet) oraz rozwój infrastruktury światłowodowej (głównie w miastach). Rozwój systemów i powszechny dostęp jest warunkiem rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Na terenie gminy Somonino zezwala się na lokalizację sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i nowych technologiach, w tym budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej. Rozwój systemów komunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) będzie uzależniony od wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie. Zezwala się na objęcie gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej.

5.4.7 Odprowadzanie wód opadowych, regulacja stosunków wodnych

W zakresie zapobiegania i ograniczenia skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych występujących na terenie gminy przyjmuje się zasady:

a) należy przyjmować rozwiązania oparte na zintegrowanym gospodarowaniu zasobami wodnymi w obrębie zlewni (zasada 1.4.7 z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego).
b) zasadę wskazywania w gminnych dokumentach planistycznych sposobów podnoszenia retencyjnej pojemności zlewni, jako elementów ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności poprzez:
    - zwiększenie retencji wodnej w drodze wyznaczania powierzchni pod budowę zbiorników retencyjnych, a także terenów mikroretencji obszarowej i przyobiektowej
    - maksymalnego zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu opadu (zasada 1.4.9).

Odprowadzanie wód opadowych na terenie gminy odbywa się głównie otwartymi rowami lub powierzchniowo w stronę głównych odbiorników Raduni i Wierzycy. Kanalizacja deszczowa występuje sporadycznie i w krótkich odcinkach. W strefie krawędziowej doliny Raduni występują strome skarpy i liczne wąwozy stanowiące naturalne drogi odpływu wody. Morfologia terenu sprzyja niebezpieczeństwu wystąpienia powodzi od deszczów nawalnych. Do tego typu zalewań dochodzi podczas gwałtownych opadów, kiedy z mocno zainwestowanych terenów wysoczyzny woda spływa kanalizacją deszczową oraz powierzchniowo i rozlewa się na terenach niżej położonych. Istnieje szereg działań mogących ograniczyć prawdopodobieństwo takich zdarzeń, są to:

- maksymalne możliwe zagospodarowanie wody na terenie wysoczyzny:
    - odprowadzanie wód z powierzchni nie zanieczyszczonych do zbiorników lub studni chłonnych,
    - gromadzenie wody opadowej z dachów i wykorzystanie jej do podlewania roślin,
    - stosowanie nawierzchni przepuszczalnych na drogach i miejscach postojowych,
- niezabudowywanie wąwozów stanowiących naturalne drogi spływu nadmiernych wód opadowych,
- budowanie odpowiednio zaprojektowanej kanalizacji deszczowej – wytwarzanie retencji kanałowej, w miarę możliwości stosowanie rowów otwartych,
- w razie konieczności budowa zbiorników retencyjnych.

6 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Wieloletnia prognoza finansowa gminy Somonino na lata 2020-2035 (Uchwała nr XV/148/2019 Rady Gminy Somonino z dnia 18 grudnia 2019 r.):

- Rozbudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie aglomeracji Somonino,
- Budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi,
- Budowa trasy rowerowej Ostrzyce-Kolano,
- Pomorskie Szlaki Kajakowe – Szlakiem Raduni,
- Budowa Systemu Rowerowego Metropolitarnego OMG-G-S-Podniesienie efektywności transportu publicznego wskutek jego integracji z transportem rowerowym.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym zawarte są również w **„Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029”**.

Zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych (wybrane zadania inwestycyjne):

- Wzmocnienie kapitału społecznego:
  - Budowa gminnego przedszkola i żłobka;
  - Budowa domu seniora lub centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych;
  - Utworzenie miejsca i organizacja spotkań dla osób starszych;
  - Budowa świetlic wiejskich;
  - Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Somoninie poprzez budowę sali widowiskowej na min. 150 osób;
  - Ogrodzenie terenu szkolnego i modernizacja dolnego budynku szkoły – wymiana pokrycia dachowego (obecnie jest tam eternit) instalacji elektrycznej.
- Zrównoważony rozwój infrastrukturalno-przestrzenny:
  - Budowa dróg (m.in. ulicy Kasztelańskiej wraz z przebudową wiaduktu kolejowego);
  - Budowa tras rowerowych (m.in. Ostrzyce- Kolano, Wyczechowo-Trątkownica);

- Modernizacja drogi powiatowej relacji Somonino- Ostrzyce (wymiana nawierzchni, kładka na rzece Raduni, inne);
- Zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników drogi wojewódzkiej nr 224 relacji Egiertowo –Kartuzy poprzez budowę chodnika i ścieżki rowerowej;
- Budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi;
- Budowa parkingów;
- Montaż urządzeń bezpieczeństwa ruchu, progów zwalniających, oświetlenia itd.;
- Gazyfikacja gminy;
- Rozbudowa i modernizacja placów zabaw, przystani;
- Budowa chodników;

- Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej:
  - Budowa wysokiej, jakości infrastruktury turystycznej w Ostrzycach (m.in. plaża, kąpielisko, prysznice, toalety, molo;
  - Modernizacja punktu widowiskowego w Ostrzycach;
  - Rozbudowa promenady w Ostrzycach;
  - Budowa miejsc rekreacji i wypoczynku, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów;
  - Budowa boiska w Borczu.
- Wysoka jakość ochrony środowiska:
  - Przebudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie aglomeracji Somonino;
  - Budowa kanalizacji sanitarnej w Kameli.

Plan Odnowy miejscowości Goręczyno na lata 2013-2023 (Uchwała nr XII/88/16 z dnia 6 kwietnia 2016 r.):

- Remont i budowa dróg lokalnych osiedlowych wraz z chodnikami (termin realizacji: 2015 - 2023 r.),

Plan Odnowy miejscowości Somonino na lata 2009-2023 (Uchwałą nr XII/89/16 z dnia 6 kwietnia 2016 r.):

- Remont i budowa dróg lokalnych osiedlowych wraz z chodnikami (termin realizacji projektu: 2015-2023 r.),

- Budowa parku rekreacyjno-wypoczynkowego w Somoninie (termin realizacji projektu: 2020-2021).

7 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów rządowych

Na etapie sporządzania dokumentu Studium stwierdzono, że na terenie województwa nie zlokalizowano zadań spełniających warunki art. 48 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W części „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego" określono poszczególne zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz określono obszar, którego zadanie dotyczy. Poza zadaniami ujętymi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, dla terenu gminy zostały również przewidziane inne inwestycje (w postaci ustaleń bądź rekomendacji), które można zaliczyć do inwestycji służących osiąganiu ponadlokalnych celów publicznych.

Poniżej wymienione są inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym przewidziane dla terenu gminy Somonino. Poza niżej wymienionymi zadaniami dopuszcza się także realizacje innych, nie wymienionych w studium inwestycji, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Tab. 7.1 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego oraz ustaleniami programów rządowych, niebędące zadaniami samorządu województwa

Lp	Nazwa inwestycji	Podmiot odpowiedzialny za realizacje zadania	Program
1	Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto, obejmującym linie 201 i 203, etap I i II- wraz z elektryfikacją wraz z budową łącznicy Łąg Południe - Łąg Wschód pomiędzy liniami kolejowymi nr 201 i 203	PKP PLK	Krajowym Programie Kolejowym do roku 2023, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego
2	Budowa linii dwutorowej 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo	PSE	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych
3	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej wraz z budową układów tłocznych i modernizacją przepompowni ścieków w ramach aglomeracji ściekowych powyżej 2.000 RLM, w tym: (…) Somonino, (…)	samorządy gminne	Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG
4	Inwestycje, wynikające z Planu gospodarki odpadami	Samorządy gminne	PGO
5	Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie szlaki	gminy	Wieloletnia Prognoza

	kajakowe) – Poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki		Finansowa Województwa Pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Ww. inwestycje są ustaleniami w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikającymi z dokumentów przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, niebędące Zadaniami samorządu województwa.

8 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające wprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

8.1 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Na dzień sporządzania studium na terenie gminy Somonino nie występują obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Jeżeli zostanie utworzony park kulturowy **Babi Dół - Borcz –** cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi, zajdzie potrzeba opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

8.2 Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Wszystkie działki ewidencyjne położone na terenach budowlanych, których kształt uniemożliwia ich wykorzystanie zgodnie z planowanym przeznaczeniem, powinny ulec scaleniu i ponownemu podziałowi, zgodnie z Ustawą o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 maja 2005 roku w sprawie scalania i podziału nieruchomości. Na terenie gminy Somonino nie wyznacza się terenów wymagających scaleń i podziału nieruchomości.

8.3 Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2

Na terenie gminy Somonino nie występują obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m^2. W ramach nowo projektowanej zabudowy nie planuje się na terenie gminy lokalizacji tego typu obiektów.

8.4 Obszary przestrzeni publicznej

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obszarem przestrzeni publicznej jest *„obszar o szczególnym znaczeniu*

dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne".

Za przestrzenie publiczne w rozumieniu ww. ustawy uznaje się centra miejscowości, place zabaw, skwery, sklepy, świetlice wiejskie. Ponadto za przestrzenie o znaczeniu publicznym uznaje się tereny: dróg publicznych, tereny obiektów administracji, obiekty usług oświaty, zdrowia, ośrodki kultury, tereny zieleni urządzonej, sportu i rekreacji oraz cmentarze.

Działania władz gminy powinny być ukierunkowane na kreowanie lokalnych centrów wsi, szczególnie tych leżących przy głównych ciągach komunikacyjnych i turystycznych, poprzez modernizację i budowę infrastruktury technicznej oraz lokalizowanie usług obsługi mieszkańców i turystów. Należy dążyć do utworzenia płaszczyzny integracji społecznej mieszkańców. Obszary te winny być kreowane wokół usług publicznych, w szczególności świetlic wiejskich oraz terenów sportowych i rekreacyjnych danej jednostki. W kreowaniu przestrzeni publicznych należy pamiętać, aby były dostępne dla osób niepełnosprawnych. Wskazane jest dążenie do uporządkowania i podniesienia standardu terenów publicznych, w szczególności: parków, zieleńców oraz zieleni towarzyszącej usługom publicznym tak, aby cechowała je jak największa wartość estetyczna.

Planowanymi zadaniami związanymi z rozwojem przestrzeni publicznej na terenie gminy Somonino są m.in.:

- modernizacja istniejących i tworzenie nowych szlaków turystycznych, rowerowych i ścieżek edukacyjnych,
- wszelkie inwestycje związane z przebudową i remontem dróg gminnych,
- oraz inwestycje przedstawione w poniższej tabeli:

Tab. 8.1 Zadania związane z rozwojem przestrzeni publicznej na terenie gminy Somonino

Lp.	Dokument	Zadanie/inwestycja	Termin realizacji
1	Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2020-2029”	– Budowa gminnego przedszkola i żłobka; – Budowa świetlic wiejskich; – Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Somoninie poprzez budowę sali widowiskowej na min. 150 osób; – Budowa wysokiej, jakości infrastruktury turystycznej w Ostrzycach (m.in. plaża, kąpielisko, prysznice, toalety, molo; – Modernizacja punktu widowiskowego w Ostrzycach; – Rozbudowa promenady w Ostrzycach; – Budowa miejsc rekreacji i wypoczynku, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów; – Budowa boiska w Borczu.	2020-2029
2	Plan Odnowy miejscowości Goręczyno na lata 2013-2023 (Uchwała nr XII/88/16 z dnia 6 kwietnia 2016 r.)	**Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkół w Goręczynie** Przedmiotem realizacji projektu jest zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkół w Goręczynie. Inwestycja wychodzi naprzeciw istniejącego niedostatku infrastruktury rekreacyjnej na terenie całego sołectwa i konieczności korzystania z tego typu infrastruktury w sąsiednich miejscowościach. Efektem realizacji projektu będzie znaczna poprawa dostępu lokalnej społeczności w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży do rekreacji i sportu.	2018
3	Plan Odnowy miejscowości Somonino na lata 2009-2023 (Uchwałą nr XII/89/16 z dnia 6 kwietnia 2016 r.)	**Budowa parku rekreacyjno-wypoczynkowego w Somoninie** Przedmiotem realizacji projektu będzie budowa parku rekreacyjno-wypoczynkowego na potrzeby mieszkańców i turystów odwiedzających gminę w Somoninie. Celem inwestycji będzie stworzenie dodatkowej atrakcji turystycznej oraz miejsca wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców w gminnej miejscowości. Głównym rezultatem realizacji projektu będzie wzrost liczby turystów odwiedzających Somonino.	2020-2021

Źródło: Opracowanie własne

Wyżej wymienione inwestycje nie wymagają sporządzania dodatkowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie wyklucza jednak wyznaczenia w kolejnych latach w opracowywanych planach obszarów przestrzeni publicznej, zgodnie z potrzebami ich tworzenia.

9 Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest najskuteczniejszym narzędziem, zapewniającym zgodność zamierzonego zagospodarowania z uwarunkowaniami środowiskowymi, potrzebą ochrony przyrody oraz wieloletnią polityką gminy sformułowaną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pozwala sterować procesami rozwoju przestrzennego na terenach, gdzie będą one dopiero następować. W jakiejś części pozwala też ograniczać występujące zjawiska niepożądane, a nawet przywracać stan sprzed niekorzystnych zmian.

Obszarem szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych jest miejscowość Ostrzyce, dla której podjęto uchwały intencyjne w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp.

Są dwa główne powody takiego działania. Pierwszym jest duże zainteresowanie inwestycyjne pod zabudowę usługową ze względu na atrakcyjność turystyczną. Ostrzyce są miejscowością, która skupia większość ośrodków wypoczynkowych. Wszystkie znajdujące się tu ośrodki dysponują kwaterami i całodziennym wyżywieniem, a większość z nich oferuje szeroki wachlarz usług w zakresie wypoczynku, głównie pobytowego. Drugi powód to duże zainteresowanie pod zabudowę mieszkaniową ze względu na atrakcyjność turystyczną i wypoczynkową. Brak planu wydłuża czas realizacji nowych inwestycji na omawianym terenie, prowadzi do konfliktów społecznych oraz zachwiania ładu przestrzennego.

Drugim obszarem do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest obręb Egiertowo. Główną cechą charakterystyczną wyznaczającą położenie miejscowości w regionie jest jej usytuowanie na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków komunikacyjnych gminy i całego powiatu kartuskiego – drogi krajowej nr 20 łączącej Stargard Szczeciński z Gdynią oraz drogi wojewódzkiej nr 224 Wejherowo – Tczew. Ponadto Egiertowo jest jedną z miejscowości o największej liczbie ludności. Struktura wieku mieszkańców Egiertowa wskazuje, że populacja miejscowości jest młodsza od średniej liczonej dla całej gminy Somonino. Biorąc pod uwagę charakterystykę miejscowości

Egiertowo oraz fakt, że niniejsze Studium wyznacza nowe tereny pod zabudowę w omawianym obrębie, należałoby ten teren objąć miejscowym planem.

Trzecim obszarem do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest obszar położony nad jeziorem Połęczyńskim w miejscowości Połęczyno. Ze względu na wyznaczoną tam projektowaną zabudowę w niniejszym studium, racjonalnym rozwiązaniem byłoby objęcie tego terenu planem, w celu wyznaczenia szczegółowych zasad zagospodarowania terenu.

Aktualnie gmina prowadzi bardzo aktywną działalność planistyczną i jest w trakcie opracowywania wielu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Trwają prace nad planami w granicach obrębów m.in.: Borcz, Ostrzyce, Wyczechowo, Somonino, Egiertowo, Rybaki, Starkowa Huta, Ręty.

Kolejne uchwały w sprawie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinny być podejmowane w zależności od potrzeb, zgodnie z wnioskami mieszkańców i zainteresowaniem potencjalnych inwestorów oraz popytem na działki budowlane.

Również zmiana przeznaczenia gruntów rolnych (klasy I–III) i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokona się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przewiduje się zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze wszystkich gruntów rolnych występujących na terenach przeznaczonych do zagospodarowania, tj. przeznaczonych pod różne kategorie zabudowy, infrastrukturę drogową i techniczną wg oznaczeń na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Jako wymagające przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne wskazuje się przede wszystkim:

- tereny dróg (dot. m.in. poszerzenia drogi, regulacji prawnej działek ewidencyjnych oraz poprawy parametrów i stanu technicznego dróg),
- tereny już zainwestowane lub wykorzystywane trwale na cele nieleśne (w tym sieci i urządzeń sieciowych infrastruktury technicznej),
- tereny pod inne, nie wymienione powyżej zainwestowanie, prowadzone na gruntach leśnych lub w sąsiedztwie gruntów leśnych, wymagające zmiany funkcji.

Ponadto zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dopuszcza się w przypadku:

- trwałego wykorzystywania terenu na inne cele nieuwzględnione w planie urządzenia lasu,
- terenu leśnego pozbawionego drzewostanu i nieprzeznaczonego w planie urządzenia lasu na jego odtworzenie, zalesienie.

Ustalenie przeznaczenia na cele nieleśne nie oznacza automatycznie propozycji całkowitej wycinki drzewostanu, ale głównie przystosowanie terenu do pełnienia niezbędnych funkcji.

Orientacyjne granice obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne zostały wyznaczone na rysunku studium, a doprecyzowanie ich zasięgu i granic nastąpi na etapie sporządzania planów miejscowych. Uszczegółowienie może nastąpić w wyniku analizy aktualnej ewidencji gruntów, aktualizacji map, w tym granic użytków oraz dokładniejszej skali opracowania. Zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dopuszcza się również poza terenami wyznaczonymi na rysunku studium ze względu na niewielkie powierzchnie i lokalne ich znaczenie, niemożliwe do wskazania w skali rysunku studium.

Na rysunku Studium zaznaczono obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Granice te powinny podlegać uściśleniu na podstawie analiz, które jednocześnie przesądzą o podziale wskazanych obszarów na mniejsze, do objęcia poszczególnymi uchwałami. W przypadku zaś, gdy granice planu miejscowego w wyniku ww. analizy zostaną wyznaczone w mniejszym zasięgu niż tereny zaproponowane w Studium, nie spowoduje to niezgodności z niniejszym dokumentem.

10 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej powinno odbywać się z należytą uwagą. W gminie Somonino użytki rolne zajmują 53% ogólnej powierzchni gminy. Na tle kraju gmina Somonino charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości, która dla całej gminy wynosi ok. 38%. Łącznie obie grupy zajmują ponad 90% powierzchni gminy, dlatego też kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej jest tak istotne.

Tab. 10.1 Zestawienie gruntów na terenie gminy Somonino

Rodzaj gruntu			Powierzchnia geodezyjna w ha	Udział w % powierzchni gminy
Użytki rolne	Grunty orne		4099	36.56
	Sady		29	0.26
	Łąki trwałe		603	5.38
	Pastwiska trwałe		949	8.46
	Grunty rolne zabudowane		186	1.66
	Grunty pod stawami		11	0.10
	Grunty pod rowami		33	0.29
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach ornych		29	0.26
	Razem		**5939**	**52.97**
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy		4306	38.41
	Grunty zadrzewione i zakrzewione		0	0.00
	Razem		**4306**	**38.41**
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe		136	1.21
	Tereny przemysłowe		11	0.10
	Inne tereny zabudowane		43	0.38
	Zurbanizowane tereny niezabudowane		26	0.23
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		9	0.08
	Tereny komunikacyjne	drogi	274	2.44
		tereny kolejowe	44	0.39
		inne	0	0.00
		grunty przezn. pod bud. dróg pub. lub linii kolej.	0	0.00
	Użytki kopalne		1	0.01
	Razem		**544**	**4.85**
Grunty pod wodami	Powierzchniowymi płynącymi		69	0.62
	Powierzchniowymi stojącymi		32	0.29
	Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi		0	0.00
	Razem		**101**	**0.90**
Użytki ekologiczne			0	0.00
Nieużytki			321	2.86
Tereny różne			0	0.00
Razem			**11211**	**100**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Kartuzach (stan na dzień 3.08.2017 r.)

Najważniejszą zasadą obowiązującą w gospodarce ziemią powinna być maksymalna ochrona użytków rolnych i leśnych. Na cele nieleśne i nierolnicze powinno się przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów i budynków, jako nieużytki, w dalszej kolejności inne grunty o najniższej przydatności. Zasadą powinna być likwidacja

nadmiernego rozdrobienia agrarnego oraz równomierny i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich przy równoczesnym zachowaniu wartości środowiskowych i kulturowych istniejącego osadnictwa.

10.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy zajmuje **5 939 ha** tj. ok. 53% całkowitej powierzchni gminy, w tym m.in.:

- ✓ grunty orne – 4099 ha,
- ✓ łąki trwałe – 603 ha,
- ✓ pastwiska trwałe – 949,
- ✓ grunty rolne zabudowane – 186.

Analizując bonitację gruntów ornych, najlepszą klasę stanowią grunty klasy IIIb zajmujące zaledwie 1,55% powierzchni gruntów ornych. Największy odsetek stanowią grunty klasy V (44,98%) i klasy IVb (30,04%). Wartość gleb jest niska. Wskaźnik bonitacji gleb gminy wynosi zaledwie 0,31. Silne zakwaszenie oraz brak składników pokarmowych ogranicza dobór roślin uprawnych oraz ich plony. Odkwaszanie gleb wymaga znacznych nakładów finansowych ze strony rolników, co w obecnej sytuacji ekonomicznej rolnictwa jest bardzo trudne. Natomiast dalsze zaniechanie wapnowania gruntów ornych doprowadzi do ograniczenia i tak niewielkiego wyboru rodzaju upraw.

Na ograniczoną produkcyjność gruntów wpływ ma między innymi:

- rzeźba terenu,
- ok. 20% ogólnej powierzchni gminy zajmuje dolina rzeki Raduni,
- ok. 60% ogólnej powierzchni gminy stanowi wysoczyzna falista i falisto pagórkowata z licznymi zagłębieniami o deniwelacjach sięgających 15 – 30 m,
- ok. 20% ogólnej powierzchni gminy stanowi tzw. strefa krawędziowa o deniwelacjach 60 – 80 m w większości porośnięta lasami, bbv
- specyficzny chłodny mikroklimat,
- okres wegetacyjny wynosi 180 – 200 dni i rozpoczyna się w II lub III dekadzie kwietnia,
- ostatnie przymrozki występują w III dekadzie maja, a nawet w czerwcu,

- średnie sumy opadów rocznych wynoszą 600 – 700 mm i zależą w dużej mierze od ekspozycji stoków względem ruchu wilgotnych mas powietrza,
- pokrywa śnieżna zalega przez 30 do 111 dni i nieraz kilkakrotnie zanika w ciągu zimy,
- przeciętny czas trwania okresu bez przymrozków wynosi 174 dni,
- stosunkowo słabe gleby,
- gleby brunatne kwaśne i wyługowane (ok. 90%),
- najlepsze w klasyfikacji bonitacyjnej to gleby klasy IVa oraz IIIb,
- w użytkach zielonych dominują gleby pochodzenia pobagiennego wytworzone z utworów mułowo – torfowych lub torfów,
- przeważają gleby kompleksu żytniego i żytniego słabego.

W studium zakłada się ochronę gleb o najwyższej przydatności rolniczej (nie dopuszczanie do przeznaczenia terenów rolnych na cele inne niż rolne), natomiast gleby narażone na rozwój procesów denudacyjnych i erozyjnych, nieużytków i zagrożonych suszą powinny posiadać trwałą zabudowę biologiczną, tj. zadarnienia, zakrzewienia i zalesienia. Należy dbać o zwartą przestrzeń produkcyjną i zapobiegać jej rozczłonkowaniu jak również przywracanie gruntom zdegradowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, uregulowanie stosunków wodnych oraz odtworzenie gleb. Jedną z możliwości rozwoju rolnictwa na tym obszarze jest produkcja zwierzęca i roślinna, jak również wykształcenie tożsamości z regionem, z tradycją kaszubską oraz połączenie tego z agroturystyką. W celu zachowania i racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych należy chronić gleby o najwyższej jakości przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze, a także przed ich zabudową.

W celu ochrony powierzchni ziemi zwłaszcza wykorzystywanej rolniczo ustala następujące kierunki działań:

- ochrona gruntów ornych najlepszych klas bonitacyjnych IIIb, IVa, IVb i pochodzenia organicznego;
- ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne;
- wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych V i VI klasy bonitacyjnej;
- utrzymanie istniejących oraz wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień na gruntach użytkowanych rolniczo, w celu ograniczenia procesów erozyjnych;
- prowadzenie prawidłowej gospodarki regulującej stosunki wodne w odniesieniu do użytków rolnych;

- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- prowadzenie działań zmniejszających intensywność procesów erozyjnych poprzez zalesienia i zabiegi agrotechniczne:
- nie wskazuje się obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączonych z zabudowy, wskazuje się natomiast ograniczenia lokalizacyjne dla zabudowy:
  - ✓ tworzenie warunków dla stabilności kierunków produkcji rolnej (zwłaszcza produkcji zbóż),
  - ✓ stosowanie racjonalne środków produkcji,
  - ✓ stosowanie nowoczesnych i oszczędnych technologii i metod produkcji,
  - ✓ dostosowanie sprzętu rolniczego do warunków produkcji,
  - ✓ koncentracja i specjalizacja produkcji (zahamowanie procesu rozdrabniania gospodarstw, scalanie gospodarstw do powierzchni umożliwiającą racjonalną produkcję – powyżej 15 ha),
  - ✓ rozwój rolnictwa ekologicznego,
  - ✓ rozwój gospodarstw agroturystycznych,
  - ✓ tworzenie możliwości produkcji ukierunkowanej na odbiorców sezonowych (turystów).

10.2 Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy i grunty leśne należą do największych zasobów środowiska przyrodniczego Gminy Somonino. Stanowią ok. 38% ogólnej powierzchni gminy. W drzewostanie lasów wszystkich Nadleśnictw dominuje sosna, buk i świerk. W lasach tego rejonu dominują siedliska lasu mieszanego świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu świeżego. Występowanie żyznych siedlisk leśnych umożliwia przebudowanie drzewostanów z iglastych na liściaste i mieszane.

Na obszarach leśnych w gminie zagospodarowanie terenu odbywa się na podstawie przepisów odrębnych. Należy w szczególny sposób dbać o tereny leśne i chronić je przed innym, niż leśny, sposobem zagospodarowania.

Potencjał leśny gminy Somonino jest duży, może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności turystycznej i krajobrazowej danego terenu, jak również wpływa na atrakcyjność zamieszkania na terenach przyległych. Na atrakcyjność terenu wpływ może mieć również położenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny na większości obszaru badanego terenu jak również rezerwatu przyrody Jar Rzeki Raduni.

W przypadku przeznaczenia gruntów pokrytych lasami na cele nieleśne wymagana jest kompensacja przyrodnicza. Grunty o niewielkich walorach produkcyjnych, zagrożonych procesami erozyjnymi, zagrożonych suszą itp. zaleca się zalesiać co przyczyni się do powiększenia areału gruntów leśnych.

10.2.1 Zalesianie gruntów

Na zalesienia gruntów rolnych należy przeznaczyć tereny w obszarze gminy wnioskowane przez ich właścicieli, o ile zalesienia wyżej wymienionych terenów nie są sprzeczne z przepisami odrębnymi. Zakłada się, że zalesieniem mogą zostać objęte głównie grunty oznaczone w ewidencji gruntów, jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej (VIz, VI, V, IV klasy bonitacyjnej), na których ze względu na niekorzystne uwarunkowania przyrodnicze oraz erozję, produkcja rolnicza jest nieopłacalna, użytki litogeniczne (jałowe siedliskowo, piaszczysto-żwirowe, przesuszone tereny z ubogą roślinnością), zbocza i skarpy zagrożone erozją wodną, tereny stref ochronnych obiektów uciążliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Należy również wziąć pod uwagę do zalesienia tereny uprawne o utrudnionych dojazdach lub utrudnionej uprawie mechanicznej oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, jezior i cieków wodnych, gdyż ich zalesienie pomoże w zachowaniu naturalnych ciągów ekologicznych i umożliwi bezkolizyjną migrację zwierząt.

Zalesiając grunt należy dążyć do wprowadzania jedynie gatunków drzew i krzewów zgodnych z siedliskami, zachować strefę bezdrzewną wokół jezior, oczek wodnych i torfowisk.

Pod zalesienie należy ponadto przeznaczyć obszary w pobliżu istniejących kompleksów leśnych lub zespołów zieleni wysokiej (również poza terenami wyznaczonymi na rysunku Studium). Prowadzenie gospodarki leśnej nastąpi zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasu oraz obowiązującymi przepisami szczególnymi.

11 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

11.1 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Somonino, generowane jest przede wszystkim przez rzekę Radunię i Wierzycę. Położenie gminy w zasięgu ww. rzek wiąże się z ewentualnymi powodziami, podtopieniami oraz dopływem nieznanych zanieczyszczeń.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Raduni koncentrują się głównie na obszarze miejscowości: Somonino, Goręczyno, Sławki, Rąty i Ostrzyce, natomiast rzeki Wierzycy- na terenie miejscowości Piotrowo. Obszary te generalnie są oddalone od istniejącej zabudowy.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, są:

a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Naniesione na rysunek studium zasięgi zalewu stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne.

11.2 Obszary osuwania się mas ziemnych

Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest obszar, w którym obecność pewnych form rzeźby (osuwisk, pokryw stokowych, stożków usypiskowych lub piargowych) oraz ukształtowanie powierzchni terenu (nisze, krawędzie, progi, garby, wały, szczeliny) wskazują na rozwój takich procesów w przeszłości lub uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska obserwacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach należy do zadań realizowanych przez starostę. Na dzień sporządzania dokumentu Starosta Kartuski nie posiada w swoich zasobach kart dokumentacyjnych osuwisk na terenie gminy Somonino.

System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) jest Projektem o znaczeniu ogólnopaństwowym, który jest realizowany w kilku etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 60 wybranych osuwiskach.

Stanowi to punkt wyjścia do tworzenia map podatności osuwiskowej a w dalszym etapie – opracowania systemu prognozowania, oceny i redukcji ryzyka osuwiskowego w Polsce, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk.

Projekt ma także za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń.

Etapy I i II Projektu SOPO zakończyły się odpowiednio w 2008 i 2015 r. W kwietniu 2016 rozpoczęto realizację Etapu III.

W związku z powyższym jedynym źródłem informacji o ruchach masowych na terenie gminy Somonino jest przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w województwie pomorskim.

12 Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Somonino nie występują obiekty i obszary, dla których wyznacza się filar ochronny w złożu kopaliny.

13 Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

Na terenie gminy Somonino nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

14 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Rekultywacja składowiska odpadów

Na terenie Gminy Somonino znajduje się gminne składowisko odpadów w m. Kaplica, uruchomione w 1993 r. i zrekultywowane w 2010 r.

Prace rekultywacyjne na składowisku przeprowadzone zostały zgodnie z zakresem określonym w decyzji Starosty Kartuskiego nr R. 7638/29/2005/2006/cz z dnia 5 kwietnia 2006 r. oraz decyzją zmieniającą ww. decyzję z dnia 11 stycznia 2008 r. Nr R.7638-20/2007/cz – udzielającą zgodę na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o powierzchni ok. 1,55 ha w Kaplicy, gm. Somonino, w obrębie części działki nr 153/1. Na składowisku odtworzona została warstwa glebowa, wykonano biologicznej zabudowy gruntu poprzez jego zadarnienie mieszanką traw wraz z roślinnością ochronną. W chwili obecnej prowadzony jest na składowisku monitoring.

Rekultywacja złóż kopalin

Obszar Gminy Somonino wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego wchodzi w zasięg złóż kruszyw naturalnych, torfów, a także surowców ilastych ceramiki budowlanej. Na terenie gminy Somonino obszary i tereny górnicze są wyznaczone na terenie złoża kopaliny Kaplica-Połęczyno. Występują tu również złoża udokumentowane, lecz nieeksploatowane.

Istniejące wyrobiska powinny być po zakończeniu eksploatacji kruszywa zrekultywowane. Zalecanym kierunkiem jest kierunek wodny, rolniczy, leśny lub urbanizacyjny. Wraz z upływem lat, działalność kopalniana znacznie przekształciła rzeźbę terenu, zmieniając lokalny krajobraz. W przypadku eksploatowanych złóż na terenie gminy, zdolność do regeneracji środowiska nastąpi dopiero po całkowitym zaniechaniu działań wydobywczych. Należy jednak pamiętać, że proces ten będzie długotrwały. Ustalenia kierunku rekultywacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 14.14.1 Złoża kopalin i kierunek rekultywacji

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Kierunek rekultywacji (proponowany)	Rodzaj złoża
Somonino	złoże, którego wydobycie zostało zaniechane	rolniczy	surowce ceramiki budowlanej
Somonino I	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	rolniczo - leśny	piaski i żwiry
Rybaki	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	rolniczo - leśny	piaski i żwiry
Kaplica-Połęczno	złoże eksploatowane	wodny	torfy

Źródło: Opracowanie własne

Rekultywacja nieczynnych wyrobisk

Obszary, na których zakończono eksploatację, powinny zostać poddane rekultywacji. Kształtowanie obszarów, na których zaniechano wydobycia złóż kopalin, polegać będzie głównie na przywróceniu ich pierwotnej formy lub nadaniu im nowej funkcji w wyniku rekultywacji.

Teren eksploatacji kruszywa naturalnego

W wyniku eksploatacji kruszywa naturalnego na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych na działkach ewidencyjnych 35/1 i 36/1 w Somoninie, nastąpił proces przeobrażenia rzeźby terenu, zmiana w środowisku glebowo-przyrodniczym, powodując całkowitą degradację gruntów rolnych. Dla ww. działek ustalono kierunek zagospodarowania terenu z docelowym przeznaczeniem wyrobiska na cele budownictwa jednorodzinnego.

Na podstawie decyzji z 2018 r. nastąpiło zniesienie obszaru i terenu górniczego „Bernardyna", które obejmowały swoim zasięgiem działkę ewidencyjną nr 34/10 w miejscowości Somonino. Zgodnie z decyzją o warunkach rekultywacji z 2007 r. dla powyższej działki ustalono kierunek zagospodarowania terenu, z przeznaczeniem na cele budownictwa jednorodzinnego.

Proponowane zadania rewitalizacyjne

- ✓ rewitalizacja i przebudowa sieci kolejowej nr 214 (na odcinku Somonino – Kartuzy),
- ✓ rewitalizacja terenów „Górnego Tarasu" (Kamela, Połęczyno, Starkowa Huta, Kaplica). Umożliwienie lepszego wykorzystania walorów turystycznych.

14.1 Obszary zdegradowane

Na terenie gminy Somonino nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

15 Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Somonino znajdują się tereny zamknięte w rozumieniu art. 2 pkt. 9 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, będące w użytkowaniu wieczystym Polskich Kolei Państwowych.

Tab 15.1 Wykaz terenów zamkniętych

Lp.	Obręb	Nr Działki
1	Raty	182
2	Raty	191
3	Raty	200
4	Raty	202
5	Raty	204
6	Raty	212/2
7	Raty	240
8	Rybaki	212/1
9	Rybaki	247
10	Rybaki	248
11	Rybaki	249
12	Rybaki	250
13	Rybaki	251
14	Rybaki	259
15	Rybaki	260
16	Rybaki	261
17	Rybaki	262
18	Rybaki	263
19	Sławki	2
20	Sławki	5
21	Sławki	13
22	Sławki	14
23	Sławki	77
24	Sławki	78
25	Sławki	80
26	Sławki	83
27	Sławki	84
28	Sławki	87
29	Sławki	88
30	Sławki	91
31	Sławki	92
32	Sławki	93
33	Sławki	95
34	Sławki	96

35	Sławki	98
36	Sławki	101
37	Sławki	102
38	Sławki	104
39	Sławki	105
40	Sławki	108
41	Sławki	109
42	Sławki	112
43	Sławki	113
44	Sławki	115
45	Sławki	118
46	Sławki	120
47	Sławki	122
48	Sławki	124
49	Sławki	127
50	Sławki	128
51	Sławki	137
52	Sławki	139
53	Sławki	213
54	Sławki	216
55	Sławki	233
56	Sławki	238
57	Sławki	276
58	Sławki	279
59	Sławki	280
60	Sławki	281
61	Sławki	282
62	Sławki	327/1
63	Sławki	342
64	Sławki	344
65	Sławki	355
66	Sławki	360
67	Sławki	361
68	Sławki	362
69	Sławki	396/1
70	Sławki	399
71	Sławki	408
72	Sławki	409/2
73	Sławki	420
74	Sławki	424
75	Sławki	425
76	Sławki	426
77	Sławki	427
78	Sławki	428
79	Sławki	429

80	Sławki	430
81	Sławki	431/1
82	Sławki	432/1
83	Sławki	472
84	Sławki	475
85	Sławki	502
86	Sławki	504
87	Somonino	31
88	Somonino	32
89	Somonino	81
90	Somonino	90
91	Somonino	174/2
92	Somonino	174/9
93	Somonino	175
94	Somonino	176
95	Somonino	218
96	Somonino	396
97	Somonino	409

Źródło: Decyzja nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych ze zm.

16 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszarem funkcjonalnym jest „obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju".

Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego gmina Somonino została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego. Znajduje się ona również wśród gmin tworzących Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot. W skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka wojewódzkiego wchodzi:

- ✓ rdzeń obszaru metropolitalnego: Gdańsk, Gdynia, Sopot,
- ✓ gminy otoczenia funkcjonalnego tego ośrodka, stanowiące strefę funkcjonalną obszaru metropolitalnego, w tym miasta: Hel, Jastarnia, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Tczew, Wejherowo, gminy miejsko-wiejskie: Kartuzy, Władysławowo i Żukowo oraz gminy wiejskie: Cedry Wielkie, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański, Przodkowo, Przywidz, Pszczółki, Puck, **Somonino**, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew, Trąbki Wielkie i Wejherowo.

Ryc. 16.1 Zasięg przestrzenny obszaru metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot i jego zróżnicowanie

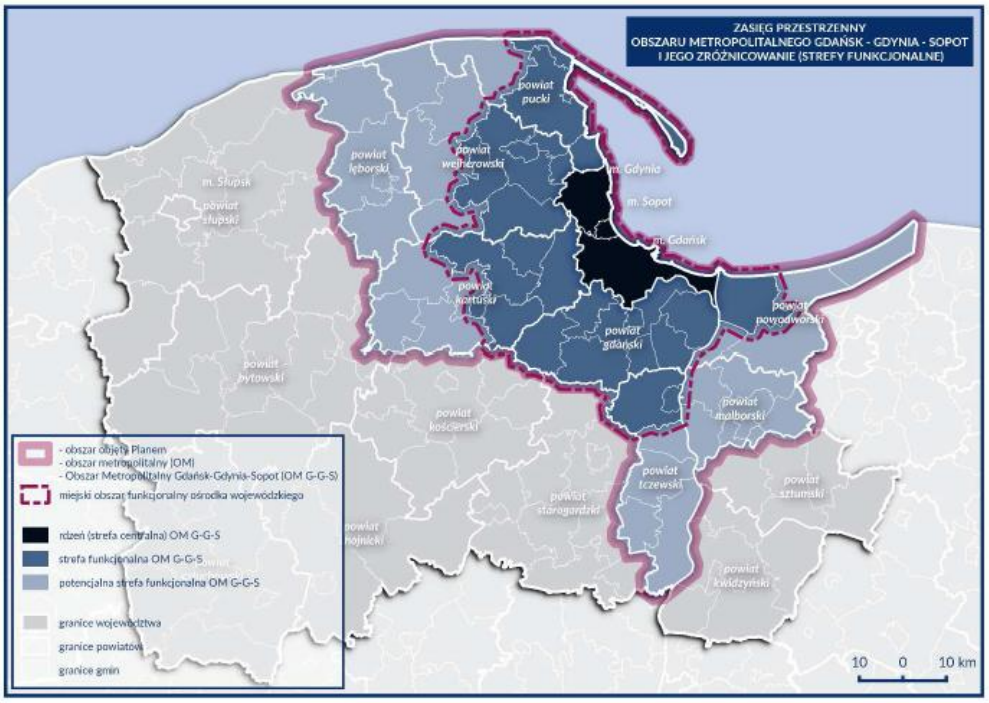

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030

Ze względu na bogate właściwości przyrodnicze, na terenie gminy Somonino oraz gmin sąsiednich, wyróżniono obszar funkcjonalny o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych – *Obszar Funkcjonalny Kaszubskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.*

Ryc. 16.2 Obszary funkcjonalne o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych

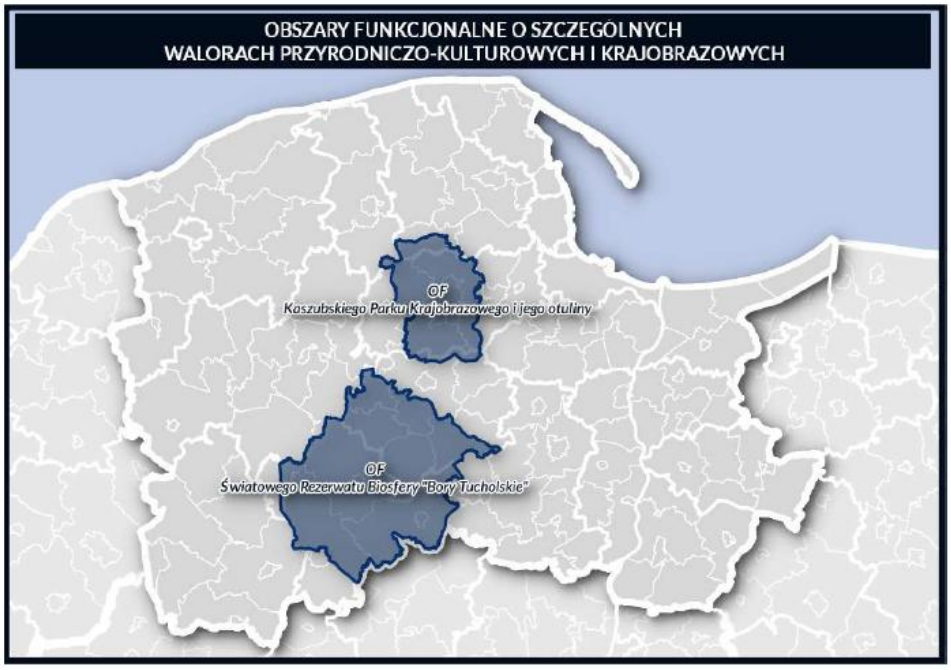

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Identyfikacja obszarów funkcjonalnych pozwala na określenie zasad zagospodarowania przestrzennego oraz wsparcie działań polityki przestrzennej m.in. środkami w ramach krajowych i regionalnych programów rozwojowych.

17 Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Najważniejszym elementem zrównoważonego rozwoju jest wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Odnawialne źródła energii odnawialnej, czyli biomasa, energia wodna, energia wiatru i energia promieniowania słonecznego mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym gminy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa i niezależności oraz przyczynić się do poprawy zaopatrzenia w energię.

Energia słoneczna

Rozwój energetyki słonecznej uzależniony jest od położenia geograficznego a co za tym idzie od warunków klimatycznych, m.in. nasłonecznienia oraz natężenie promieniowania słonecznego. Roczne natężenie promieniowania słonecznego waha się w Polsce w granicach 950 – 1250 kWh/m^2, natomiast w województwie pomorskim, na terenie gdzie położona jest gmina Somonino, średnioroczne sumy nasłonecznienia kształtują się na poziomie ok. 1700 h/rok. W 2016 r. na trenie gminy występowało 1850-1900 godzin usłonecznienia.

W obszarze gminy zezwala się na pozyskiwanie energii odnawialnej z promieniowania słonecznego poprzez kolektory słoneczne (o mocy do 100 kW) zamontowane na budynkach. Zezwala się również na lokalizację farm fotowoltaicznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, w obszarach wyznaczonych zgodnie z rysunkiem studium.

Energia geotermalna

Gmina Somonino nie jest preferowana jako obszar, na którym istnieje znaczący i możliwy do wykorzystania potencjał geotermii, ponadto na terenie gminy Somonino występują ograniczenia tj. stosunkowo wysokie koszty inwestycji w instalacje geotermalne oraz występowanie obszarów chronionych (m.in. Kaszubski Park Krajobrazowy). Na terenie gminy Somonino nie przewiduje się budowy instalacji geotermalnych (brak odpowiednich zasobów geotermii wysokotemperaturowej).

Istnieje jednak możliwość wykorzystania tzw. płytkiej geotermii (geotermii niskotemperaturowej) za pośrednictwem pomp ciepła. Systemy z pompami ciepła mogą być stosowane na szeroką skalę w budownictwie jednorodzinnym, dużych budynkach mieszkaniowych, budynkach użyteczności publicznej oraz w przemyśle i gospodarce komunalnej.

Energia wiatru

Gmina Somonino zlokalizowana jest w strefie o korzystnych zasobach energetycznych wiatru. Miejscowy plan przyjęty uchwałą nr XIII/107/12 Rady Gminy Somonino z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Wyczechowo, dopuszcza lokalizację obiektów elektrowni wiatrowych - urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, w obszarach wyznaczonych zgodnie z rysunkiem studium. Realizacja planu będzie możliwa jedynie po spełnieniu przepisów odrębnych. Jeżeli okaże się to niemożliwe, na wyznaczonym terenie możliwa będzie lokalizacja elektrowni fotowoltaicznej.

Energia biomasy i biogazu

Biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji. Biorąc pod uwagę, bardzo duże rozproszenie zabudowy na terenie gminy, zapewnienie stabilnych dostaw surowca dla biogazowni będzie bardzo trudne. Budowa źródeł energii elektrycznej opalanych biopaliwem na terenie gminy nie będzie realizowana w związku z brakiem opłacalności takiej inwestycji.

Energia wodna

Województwo pomorskie zaliczane jest do najbardziej zasobnych pod względem energii wód płynących obszarów Polski. Obecnie w województwie funkcjonuje 109 MEW o łącznej mocy zainstalowanej 33,75 MWe. Na terenie gminy Somonino budowa MEW jest ograniczona. Na obecną chwilę nie ma przesłanek do rozważania możliwości budowy małych elektrowni wodnych na rzece Raduni w gminie Somonino, głównie z uwagi na przesłanki techniczne ale również i środowiskowe.

Warto mieć na uwadze, iż rzeka ta posiada potencjał w kierunku wykorzystania rozwiązań inżynierii wodnej. Na jej biegu zlokalizowanych jest kilkanaście MEW

z piętrzeniami od kilku do kilkunastu m. Podjęcie decyzji o rozwoju hydroenergetyki na danym obszarze powinno być poprzedzone różnego rodzaju analizami, m.in. analizą środowiskową (ocena zasobów wodnych, ocena warunków geomorfologicznych etc.).

Podsumowanie

W związku z przeprowadzonymi powyżej analizami na terenie gminy Somonino przewiduje się lokalizację odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW zgodnie z załącznikiem graficznym do studium. Określone dopuszczalne lokalizacje obejmują także ewentualną strefę ochronną tych urządzeń.

Dodatkowo zezwala się na lokalizację odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW w obszarze całej gminy Somonino, po spełnieniu wymagań wynikających z przepisów odrębnych. W przypadku elektrowni wiatrowych zezwala się na lokalizację mikroinstalacji wiatrowych.

18 Kierunki i zadania w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy Somonino w odniesieniu do dokumentów ponadlokalnych

PRZEDSIĘWZIĘCIE POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE (KAJAKIEM PRZEZ POMORZE)

„Pomorskie Szlaki Kajakowe (Kajakiem przez Pomorze) wpisuje się w zakres ustaleń przewidzianych Planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego tj. „Rozwijanie zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych przez budowę i modernizację pól biwakowych (m.in. urządzanie i wyposażanie w sanitariaty, suszarnie dla kajaków, przyłącza energetyczne i oświetlenie), stanic oraz punktów etapowych, miejsc wodowania i wyjmowania kajaków, miejsc przenoski przy przeszkodach oraz kompleksowe oznakowanie szlaków i dojazdów do przystani, przede wszystkim:

1) *Na rzekach objętych przedsięwzięciem Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie Szlaki Kajakowe):(...),Radunia,(...).*

W ramach powyższego przedsięwzięcia gmina Somonino realizuje projekt pn. „Pomorskie Szlaki Kajakowe – Szlakiem Raduni". Projekt prowadzony jest w partnerstwie z gminami Stężyca, Chmielno, Kartuzy, Żukowo, Pruszcz Gdański, miastem Pruszcz Gdański oraz Wypożyczalnią Sprzętu Rekreacyjnego Kaszubskie Kajaki Paweł Marsz przy dofinansowaniu ze środków Europejskiego Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020.

W ramach projektu na terenie gminy Somonino zostaną zrealizowane następujące inwestycje:

1) *Budowa przystani kajakowej nad rzeka Radunią w miejscowości Somonino wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i towarzyszącą,*
2) *Budowa przystani kajakowej nad rzeką Radunią w miejscowości Goręczyno wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i towarzysząca,*
3) *Budowa pomostów na jeziorze Ostrzyckim,*
4) *Budowa przystani kajakowej nad rzeką Radunią w miejscowości Ostrzyce.*

Realizacja projektu przewidywana jest do końca 2020 roku.

Zgodnie z zapisami „Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej. Pomorska Podróż” *(Załącznik nr 1 do Uchwały nr 1123/185 /16 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 listopada 2016 roku) c*elem przedsięwzięcia „Pomorskie szlaki kajakowe” jest udostępnienie szlaków wodnych dla kajakarzy i zapewnienie im bezpieczeństwa poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej, a także udostępnienie kajakarzom dziedzictwa kulturowego i naturalnego w obszarach położonych wzdłuż pomorskich szlaków wodnych– mając na uwadze ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki, która stanie się rozpoznawalnym regionalnym i sieciowym produktem turystycznym województwa pomorskiego.

Projekt dotyczy zagospodarowania ok. 1500 km istniejących i potencjalnych szlaków kajakowych regionu pomorskiego, ze wskazaniem blisko 300 miejsc lokalizacji. Końcowym efektem ma być powstanie i zagospodarowanie 15 pomorskich szlaków kajakowych.

Przedsięwzięcie obejmuje opracowanie pełnej dokumentacji projektowo – techniczno – środowiskowej, rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej (przenoski, przystanie i stanice kajakowe, miejsca wodowania i wyjmowania kajaków, miejsca etapowe, oznakowanie szlaku) oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki (kampania promocyjna Pomorskie Szlaki Kajakowe).

WZMACNIANIE CAŁOROCZNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W OPARCIU O ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZO-KULTUROWE, KRAJOBRAZOWE I FUNKCJE METROPOLITARNE

(ZGODNIE Z ZAPISAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

KIERUNEK POLITYKI PRZESTRZENNEJ Kierunek 2.3.)

Przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania terenu:

- Zasadę harmonijnego kształtowania zagospodarowania rekreacyjnego i wypoczynkowego realizowaną między innymi poprzez uzależnienie rozwoju nowych terenów budownictwa letniskowego od ich wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska a także uwzględnianie naturalnych właściwości terenu

i ograniczanie negatywnego oddziaływania zagospodarowania rekreacyjnego i jego następstw na zasoby przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe (zasada 2.3.4).

- Zasadę kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych, na które w gminie Somonino składają się trasy regionalne:
  - ✓ Nr 111: Przetoczyno – Przodkowo – Kartuzy – Kartuzy (m.) – **Somonino** – Nowa Karczma – Liniewo – Stara Kiszewa,
  - ✓ Nr 137 (Kaszubska Trasa Rowerowa): Żukowo (m.) – Przodkowo – Chmielno – Kartuzy – Sierakowice – Ceromin – Pomysk – Parchowo – Sulęczyno – Stężyca – **Somonino** – Żukowo – Żukowo (m.) (zasada 2.3.8),
- Zasadę kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych, tj. śródlądowego kajakowego na **rzece Raduni** (zasada 2.3.9).

W ramach działań i przedsięwzięć polityki przestrzennej, służących realizacji kierunku 2.3. na terenie gminy Somonino zakłada się wykonanie zadania p.n.: *Wykorzystanie turystyczne zasobów i walorów kulturowych regionu przez rozwój infrastruktury turystycznej w miejscowościach położonych na szlakach kulturowych.* Realizacja powyższego przedsięwzięcia odbywa się w oparciu o przebieg ***Szlaku zabytków hydrotechniki*:** Mylof (gm. Czersk); Łebień (gm. Damnica); Konradowo, Krzynia, Skarszow Dolny, Strzegomino (gm. Dębnica Kaszubska), Gdańsk; Drzeżewo, Żelkowo (gm. Głowczyce); Czymanowo (gm. Gniewino); Biesowice, Kępice, Kępka (gm. Kępice); Bielkowo, Łapino (gm. Kolbudy); Gałąźnia Mała (gm. Kołczygłowy), Korzeniewo (gm. Kwidzyn); Lipusz; Malbork; Soszyca (gm. Parchowo); Łupawa, Poganice (gm. Potęgowo); Międzyłęż, Stocki Młyn (gm. Pelplin), Prabuty; Pruszcz Gdański; Juszkowo, Prędzieszyn, Straszyn (gm. Pruszcz Gdański); Czarnocin (gm. Skarszewy); Słupsk; Smołdzino; **Rybaki (gm. Somonino**); Kolincz, Owidz (gm. Starogard Gdański), Drewnica, Mikoszewo, Rybina (gm. Stegna); Polder Przebrno (gm. Krynica Morska); Sulęczyno; Biała Góra (gm. Sztum); Sztutowo; Tczew; Rutki (gm. Żukowo);

19 Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń pierwszej zmiany Studium

Niniejsze opracowanie stanowi pierwszą zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino przyjętego uchwałą nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r. i wykonane zostało na podstawie uchwały nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino.

Omawiana zmiana Studium została sporządzona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) w związku z § 9 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r. poz. 2405) oraz Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977) dla terenów oznaczonych na załączniku graficznym do uchwały nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r.

Zmiany obowiązującego dokumentu obejmują 4 odrębne fragmenty gminy Somonino, dla których planowane są korekty/zmiany dotychczasowych ustaleń w związku ze zmianą polityki przestrzennej gminy dotyczącą tych fragmentów. Dla obszarów tych wskazane zostaną nowe kierunki w zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiany wprowadzane są w związku z wnioskami zgłoszonymi przez właścicieli nieruchomości oraz zainteresowanych inwestorów, a także związane są z potrzebami samej gminy.

- Obszar 1 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Borcz - przy drodze krajowej nr 20 oraz przy drodze gminnej nr 168006G.
- Obszar 2 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Połęczyno – przy drodze wojewódzkiej nr 224 i drogach gminnych: nr 168012G i 168016G.
- Obszar 3 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Egiertowo - przy drodze krajowej nr 20.

- Obszar 4 - położony jest w obrębie ewidencyjnym Starkowa Huta – przy drodze gminnej nr 168014G.

Podsumowując dokonaną analizę uwarunkowań obszarów objętych zmianą Studium, w sposób syntetyczny można przedstawić następujące wnioski:

1. Obszar 3 – Egiertowo i 4 – Starkowa Huta, położone są w granicach otuliny Kaszubskiego Parku Krajobrazowego.
2. Obszar 1 – Borcz położony jest w granicach GZWP nr 111 „Subniecka Gdańska".
3. Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach, na obszarach objętych zmianą Studium występują użytki gruntowe klas IV-VI. Przy czym w przypadku konkretnych obszarów określono, co następuje:
    - obszar nr 1 – Borcz – występują użytki gruntowe oznaczone jako: Bp, RV, RIVb, PsIV oraz N;
    - obszar nr 2 – Połęczyno – występują użytki gruntowe oznaczone jako: Br, RVI, RV, RIVb, ŁV, ŁVI, N, PsIV, PsV, dr;
    - obszar nr 3 – Egiertowo – występują użytki gruntowe oznaczone jako: RIVa, ŁV;
    - obszar nr 4 – Starkowa Huta – występują użytki gruntowe oznaczone jako: RV, N, RIVb, ŁV, Bi.

Na przedmiotowych obszarach nie występują użytki leśne.

4. W zakresie stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej - Na obszarze 4 – Starkowa Huta – występuje strefa ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego oraz zabytek wpisany do gminnej ewidencji zabytków (szkoła), na obszarze 2 – Połęczyno - strefa ochrony otoczenia i ekspozycji.
5. Na terenie objętym zmianą Studium nie występują uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.
6. W zakresie stanu prawnego i struktury własności – grunty na obszarze 2 - Połęczyno stanowią w przeważającej części własność Skarbu Państwa, grunty na obszarze 4 – Starkowa Huta stanowią grunty Skarbu Państwa oraz gminy Somonino, natomiast pozostałe obszary (1,3) stanowią własność osób fizycznych.
7. Na obszarach objętych zmianą Studium lub w niedalekiej odległości, istnieje infrastruktura techniczna wystarczająca do funkcjonowania zamierzeń inwestycyjnych, jakim są tereny zabudowy przemysłowo-usługowej.

W związku z powyższym, uwarunkowania obszarów objętych zmianą Studium nie uległy zmianie w stosunku do uwarunkowań opisanych w wersji Studium przyjętej uchwałą nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

W opracowanej zmianie Studium zostaną określone kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów objętych opracowaniem. Zmiana Studium będzie zgodna z dokumentami nadrzędnymi – obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

- Obszar 1 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenów przeznaczonych pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, projektowane tereny zabudowy usługowej – U2 na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;
- Obszar 2 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2 na funkcję: tereny rolnicze – R;
- Obszar 3 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcje: projektowane tereny zabudowy wielofunkcyjnej – M2, tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2;
- Obszar 4 - W wyniku zmiany Studium nastąpi zmiana terenu przeznaczonego pod funkcję: tereny rolnicze – R na funkcję: projektowane tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2.

W przedmiotowym zakresie zmianie ulega również rysunek Studium.

Ponadto zgodnie z art. 9 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977) konieczne było dostosowanie dokumentu we fragmentach do aktualnie obowiązujących przepisów prawa, w związku z tym niniejsza zmiana Studium jest uzupełnieniem i aktualizacją zapisów obowiązującego Studium o pojedyncze ustalenia dla obszaru opracowania, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zmiana Studium gminy Somonino dla omawianych obszarów jest zgodna z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zmianie uległo przeznaczenie działek

ewidencyjnych w miejscowościach: Borcz, Egiertowo, Starkowa Huta pod tereny zabudowy przemysłowo-usługowej – PU2 (około 17,3 ha), kosztem terenów w Połęczynie, które przeznaczono na tereny rolnicze – R (około 17,6 ha). W związku z tym kontury poszczególnych przeznaczeń się „zbilansowały".

Podjęta zmiana Studium korzystnie wpłynie na rozwój gminy. Na terenach w Borczu, Egiertowie i Starkowej Hucie planowane są inwestycje tworzące miejsca pracy, poprawiające obsługę mieszkańców i przynoszące gminie dochód w postaci podatku od nieruchomości.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOMONINO

SKALA 1:10 000

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 2a do Uchwały Nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

Załącznik nr 2a do Uchwały nr LV/517/2023 Rady Gminy Somonino z dnia 30 sierpnia 2023r.

GRANICE TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM

INTEGRA sp. z o.o. 83-400 SUCHACZ ul. Nowowiejska 90F lok. 3 04-028 WARSZAWA tel. 58 7344	Wójt Gminy Somonino ul. Ceynowy 21 83-314 Somonino	
	SUIKZP GMINY SOMONINO	
Temat	**Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego**	
Główny Projektant	dr inż. Ludmiła Pietrzak	SKALA 1:10 000
Zespół Głównego Projektanta	mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz mgr Anna Bultralik mgr inż. arch. Paweł Fiann mgr inż. Tadeusz Kościuk mgr inż. Dawid Kruszyłowicz mgr inż. Bartosz Patkowski mgr inż. Joanna Pietrzak mgr Marcin Strug	DATA: 2020 Nr rys. 1

INTEGRA sp. z o.o. 83-400 SUCHACZ ul. Nowowiejska 90F lok. 3 04-028 WARSZAWA tel. 58 7344	Wójt Gminy Somonino ul. Ceynowy 21 83-314 Somonino	
	ZMIANA SUIKZP GMINY SOMONINO	
Temat	**Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego**	
Główny Projektant	dr inż. Ludmiła Pietrzak	SKALA 1:10 000
Zespół Głównego Projektanta	mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz mgr Anna Bultralik mgr Dominik Derda mgr inż. arch. Paweł Fiann mgr inż. Tadeusz Kościuk mgr inż. Bartosz Patkowski mgr inż. Joanna Pietrzak	DATA: 2023 Nr rys. 1

Legenda

- GRANICA OPRACOWANIA
- GRANICE MIEJSCOWOŚCI
- RZEKI I STRUMIENIE

ELEMENTY SYSTEMU OCHRONY PRZYRODY
- KASZUBSKI PARK KRAJOBRAZOWY
- KASZUBSKI PARK KRAJOBRAZOWY - OTULINA
- KARTUSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY RADUNI
- PRZYWIDZKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- 3AR RZEKI RADUNI - NATURA 2000
- HOPOWO - NATURA 2000
- PIOTROWO - NATURA 2000
- UROCZYSKA POJEZIERZA KASZUBSKIEGO - NATURA 2000
- REZERWAT PRZYRODY 3AR RZEKI RADUNI
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY RYNNA BRODNICKO-KARTUSKA
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY RYNNA DĄBROWSKO-OSTRZYCKA
- LASY OCHRONNE
- POMNIKI PRZYRODY
- KORYTARZ REGIONALNY
- KORYTARZ SUBREGIONALNY

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
- OBSZARY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

REJESTR ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- GRANICE ZABYTKOWYCH PARKÓW

OBSZARY I TERENY GÓRNICZE
- UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN
- OBSZARY GÓRNICZE
- TERENY GÓRNICZE

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNA NAJWYŻSZEGO NAPIĘCIA 220 kV
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV
- UJĘCIA WÓD
- OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

INFRASTRUKTURA DROGOWA I KOLEJOWA
- DROGA KRAJOWA
- NUMERY DROGI KRAJOWEJ
- DROGA WOJEWÓDZKA
- NUMER DROGI WOJEWÓDZKIEJ
- DROGI POWIATOWE
- NUMERY DRÓG POWIATOWYCH
- DROGI GMINNE
- NUMERY DRÓG GMINNYCH
- KOLEJ
- NUMERY LINII KOLEJOWYCH

SZLAKI TURYSTYCZNE
- SZLAK KAJAKOWY RADUNI
- SZLAK KASZUBSKI
- SZLAK KONNY PĘTLA KOLAŃSKA
- SZLAK WZGÓRZ SZYMBARSKICH

SZLAKI ROWEROWE
- ROWEROWY SZLAK HUTNICZY
- SZLAK ROWEROWY KAMIENNE KRĘGI

SZLAKI NORDIC WALKING
- TRASA CZERWONA
- TRASA ZIELONA
- TRASA ŻÓŁTA

DOMINUJĄCE FUNKCJE ZAGOSPODAROWANIA TERENU
- TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ - MI
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ - MW
- TERENY ZABUDOWY REKREACJI INDYWIDUALNEJ - MU1
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ - U1
- TERENY ZABUDOWY PRZEMYSŁOWO-USŁUGOWEJ - PU1
- TERENY ZIELENI PARKOWEJ - ZP1
- TERENY ZIELENI PARKOWO-REKREACYJNEJ - ZP/UT
- TERENY ZIELENI KRAJOBRAZOWEJ - ZK
- TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - KT
- TERENY KOLEJOWE ZAMKNIĘTE - TK
- TERENY CMENTARZY - ZC
- TERENY OGRODÓW DZIAŁKOWYCH - ZD
- TERENY ROLNICZE - R
- WODY POWIERZCHNIOWE
- LASY

ZAGROŻENIE POWODZIOWE
- OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNOSI 10%
- OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNOSI 1%

INNE
- AGLOMERACJA SOMONINO
- GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH NR 111 - SUBNIECKA GDAŃSKA
- OBSZARY ZWARTEJ ZABUDOWY

0 1 2 3 4 km

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SOMONINO

SKALA 1:10 000

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 2b do Uchwały Nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r.

Załącznik nr 2b do Uchwały nr LV/517/2023 Rady Gminy Somonino z dnia 30 sierpnia 2023r.

GRANICE TERENÓW OBJĘTYCH ZMIANĄ STUDIUM

	Wójt Gminy Somonino ul. Ceynowy 21 83-314 Somonino
Temat	**ZMIANA SUiKZP GMINY SOMONINO** **Kierunki zagospodarowania przestrzennego**
Główny Projektant	dr inż. Ludmiła Pietrzak — SKALA 1:10 000
Zespół Głównego Projektanta	mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz mgr Anna Bultralik mgr Dominik Derda mgr inż. arch. Paweł Fiann mgr inż. Tadeusz Kosiciuk mgr inż. Bartosz Patkowski mgr inż. Joanna Pietrzak — DATA: 2023 — Nr rys. 2

	Wójt Gminy Somonino ul. Ceynowy 21 83-314 Somonino
Temat	**SUiKZP GMINY SOMONINO** **Kierunki zagospodarowania przestrzennego**
Główny Projektant	dr inż. Ludmiła Pietrzak — SKALA 1:10 000
Zespół Głównego Projektanta	mgr inż. Agnieszka Ambrosiewicz mgr Anna Bultralik mgr inż. arch. Paweł Fiann mgr inż. Tadeusz Kosiciuk mgr inż. Dawid Kruszyłowicz mgr inż. Bartosz Patkowski mgr inż. Joanna Pietrzak mgr Marcin Strug — DATA: 2020 — Nr rys. 2

Legenda

- GRANICA OPRACOWANIA
- GRANICE MIEJSCOWOŚCI
- RZEKI I STRUMIENIE

ELEMENTY SYSTEMU OCHRONY PRZYRODY
- KASZUBSKI PARK KRAJOBRAZOWY
- KASZUBSKI PARK KRAJOBRAZOWY - OTULINA
- KARTUSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY RADUNI
- PRZYWIDZKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- JAR RZEKI RADUNI - NATURA 2000
- HOPOWO - NATURA 2000
- PIOTROWO - NATURA 2000
- UROCZYSKA POMORZYCA KASZUBSKIEGO - NATURA 2000
- REZERWAT PRZYRODY JAR RZEKI RADUNI
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY RYNNA BRODNICKO-KARTUSKA
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY RYNNA DĄBROWSKO-OSTRZYCKA
- LASY OCHRONNE
- POMNIKI PRZYRODY
- KORYTARZ REGIONALNY
- KORYTARZ SUBREGIONALNY

PROJEKTOWANE ELEMENTY SYSTEMU OCHRONY PRZYRODY
- UŻYTKI EKOLOGICZNE
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY

ARCHEOLOGIA

STREFY OCHRONY - REJESTR ZABYTKÓW
- STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW: O WŁASNEJ FORMIE TERENOWEJ
- STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW: PŁASKICH

STREFY OCHRONY - EWIDENCJA ZABYTKÓW
- STREFA PEŁNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH W EWIDENCJI ZABYTKÓW: O WŁASNEJ FORMIE TERENOWEJ
- STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH W EWIDENCJI ZABYTKÓW

ZABYTKI NIERUCHOMIE

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
- OBSZARY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

REJESTR ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- GRANICE ZABYTKOWYCH PARKÓW

STREFY OCHRONNE
- STREFA POŚREDNIEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ - HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
- STREFA OCHRONY OTOCZENIA I EKSPOZYCJI

OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ
- PROJEKTOWANY PARK KULTUROWY

OBSZARY I TERENY GÓRNICZE
- UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN
- OBSZARY GÓRNICZE
- TERENY GÓRNICZE

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV
- UJĘCIA WÓD
- OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

PROJEKTOWANA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- SCHEMAT PRZEBIEGU NAPOWIETRZNEJ DWUTOROWEJ LINII ELEKTROENERGETYCZNEJ NAJWYŻSZEGO NAPIĘCIA 2×400 kV RELACJI GDAŃSK PRZYJAŹŃ – ŻYDOWO KIEROWNO
- LINIA ELEKTROENERGETYCZNA NAJWYŻSZEGO NAPIĘCIA 220 kV PRZEWIDZIANA DO DEMONTAŻU

INFRASTRUKTURA DROGOWA I KOLEJOWA
- DROGA KRAJOWA
- NUMER DROGI KRAJOWEJ
- DROGA WOJEWÓDZKA
- NUMER DROGI WOJEWÓDZKIEJ
- DROGI POWIATOWE
- NUMERY DRÓG POWIATOWYCH
- DROGI GMINNE
- NUMERY DRÓG GMINNYCH
- KOLEJ
- NUMERY LINII KOLEJOWYCH

PROJEKTOWANE TRASY ROWEROWE
- REGIONALNA TRASA ROWEROWA NR 113
- REGIONALNA TRASA ROWEROWA NR 137 (KASZUBSKA TRASA ROWEROWA)

DOMINUJĄCE FUNKCJE ZAGOSPODAROWANIA TERENU
- TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ - MN
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ - MW
- TERENY ZABUDOWY REKREACJI INDYWIDUALNEJ - MN1
- TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ - U1
- TERENY ZABUDOWY PRZEMYSŁOWO-USŁUGOWEJ - PU1
- TERENY ZIELENI PARKOWEJ - ZP1
- TERENY ZIELENI PARKOWO-REKREACYJNEJ - ZP/UT
- TERENY ZIELENI KRAJOBRAZOWEJ - ZK
- TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - KT
- TERENY KOLEJOWE ZAMKNIĘTE - TK
- TERENY CMENTARZY - ZC
- TERENY ROLNICZE - R
- WODY POWIERZCHNIOWE
- LASY

PROJEKTOWANE FUNKCJE ZAGOSPODAROWANIA TERENU
- PROJEKTOWANE TERENY ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ - M2
- PROJEKTOWANE TERENY ZABUDOWY REKREACJI INDYWIDUALNEJ - ML2
- PROJEKTOWANE TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ - U2
- PROJEKTOWANE TERENY USŁUG TURYSTYKI - UT
- PROJEKTOWANE TERENY ZABUDOWY PRZEMYSŁOWO-USŁUGOWEJ - PU2
- TERENY PRZEDYSPONOWANE DO WYDOBYWANIA KOPALIN - PE
- PROJEKTOWANE TERENY ZIELENI PARKOWEJ - ZP2
- OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ, ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW - EO1
- OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ, ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW - EO2
- PROJEKTOWANE TERENY KOMUNIKACYJNE - KS

STREFY OCHRONNE
- PAS TECHNOLOGICZNY DLA LINII ELEKTROENERGETYCZNYCH
- STREFA OCHRONNA OD ISTNIEJĄCYCH CMENTARZY (50m)
- STREFA OCHRONNA OD ISTNIEJĄCYCH CMENTARZY (150m)
- STREFA OCHRONNA OD NATURALNYCH ZBIORNIKÓW WODNYCH - ZGODNIE Z PRZEPISAMI ODRĘBNYMI

ZAGROŻENIE POWODZIOWE
- OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST WYSOKIE I WYNOSI 10%
- OBSZARY, NA KTÓRYCH PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI JEST ŚREDNIE I WYNOSI 1%

INNE
- AGLOMERACJA SOMONINO
- GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH NR 111 - SUBNIECKA GDAŃSKA
- OBSZARY ZWARTEJ ZABUDOWY
- OBSZARY WSKAZANE DO REKULTYWACJI
- OBSZAR WYZNACZONY W MPZP POD LOKALIZACJĘ TURBIN WIATROWYCH
- OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
- OBSZARY PRZEZNACZONE DO WYŁĄCZENIA Z PRODUKCJI LEŚNEJ
- OBSZARY PRZEZNACZONE DO ZALESIENIA

0 1 2 3 4 km

GMINA KARTUZY
GMINA ŻUKOWO
GMINA PRZYWIDZ
GMINA NOWA KARCZMA
GMINA KOŚCIERZYNA
GMINA STĘŻYCA
GMINA WIEŚCISŁAW

Somonino, Kiełpino, Mezowo, Babi Dół, Krówie Łąki, Bernardowka, Bór(Okoia), Kiełpinek, Borzy, Wycinowo, Wojtowo, Lesno, Leśno, Brodnica Górna Wysiedlowaska, Brodnica Górna, Brodnica Dolna, Wiewiórowo, Dolna Brodnica, Piece Góra, Ostrowo, Gnieżyno, Kolano, Stara Krosnina, Symbark, Szymbark, Potuły, Rybaki, Nowa Huta, Egiertowo, Kamela, Nowe Wole Przywidzkie, Huta Dolna, Zabrzeźno Dolne, Paleczno, Czarna Huta, Rozłoka, Grabówka Huta, Czystodoły, Kłosowo, Stawki, Rudy, Ostrowo, Dąbrowa, Kłosowo, Stara Huta, Kłosowo, Kłosowo, Kłosowo

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr LV/517/2023
Rady Gminy Somonino
z dnia 30 sierpnia 2023 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino”

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977) Rada Gminy Somonino postanawia, co następuje:
Projekt Studium wyłożony został do publicznego wglądu w dniach od 26.04.2023 r. do 19.05.2023 r. W wyznaczonym terminie do dnia 14.06.2023 r. nie wpłynęły uwagi.
W związku z powyższym nie zachodzi potrzeba rozpatrywania nieuwzględnionych uwag przez Radę Gminy Somonino.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LV/517/2023

Rady Gminy Somonino

z dnia 30 sierpnia 2023 r.

Zalacznik4.xml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

Uzasadnienie

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino, został opracowany zgodnie z przepisami:

-Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),

-Ustawy z dnia z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977),

-Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233 z dnia 26 maja 2004 r.).

Niniejsza zmiana obowiązującego dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino uchwalonego Uchwałą nr XXI/198/2020 Rady Gminy Somonino z dnia 26 października 2020 r. obejmuje cztery fragmenty obszaru gminy Somonino i realizowana jest na podstawie uchwały nr XXVII/291/2021 Rady Gminy Somonino z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Somonino.

Zmiany obowiązującego dokumentu obejmują cztery odrębne fragmenty gminy Somonino, dla których planowane są korekty/zmiany dotychczasowych ustaleń w związku ze zmianą polityki przestrzennej gminy dotyczącą tych fragmentów. Dla obszarów tych wskazane zostaną nowe kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiany wprowadzane są w związku z wnioskami zgłoszonymi przez właścicieli nieruchomości oraz zainteresowanych inwestorów, a także związane są z potrzebami samej gminy.

Projekt Studium uzyskał opinie i został uzgodniony stosownie do ustaleń art. 11 pkt 5 i 6 powołanej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Projekt zmiany Studium wyłożono do publicznego wglądu w Urzędzie Gminy Somonino w terminie od 26.04.2023 r. do 19.05.2023 r. W ustawowym terminie zbierania uwag tj. do dnia 14.06.2023 r. do wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany Studium nie wpłynęła żadna uwaga.

Po uchwaleniu projektu zmiany Studium, uchwała wraz z dokumentacją planistyczną przekazana zostanie Wojewodzie w celu oceny zgodności z prawem.

Uchwalona przez Radę Gminy Somonino zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy prawnej do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem o charakterze strategicznym (ogólnym), określa uwarunkowania (m.in. przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne) oraz określa kierunki rozwoju gminy.

Studium jest dokumentem koordynacyjnym, określającym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej oraz określającym działania na rzecz rozwoju zagospodarowania terenów. Polityka przestrzenna określona w studium stanowi wytyczne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.